

Nejvyšší soud

SBÍRKA soudních rozhodnutí a stanovisek

Ročník: LXXVIII

1
2026

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené zákonem, jejím vydavatelem je Nejvyšší soud. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazování rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce, ale jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Redakční rada:

Předseda: JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.
Místopředseda: JUDr. Petr Šuk
Členové: JUDr. Antonín Draštík, JUDr. Roman Fiala, JUDr. František Púry, Ph.D.,
JUDr. Radek Doležel, JUDr. Vladimír Veselý, JUDr. Martina Vršanská,
Mgr. Zdeněk Sajdl, Mgr. Aleš Pavel, Mgr. Michal Ježek, Ph.D.

Adresa redakce:

Nejvyšší soud, Burešova 20, 657 37 Brno
tel.: +420 541 593 111, fax: +420 541 213 493
e-mail: sbirka@nsoud.cz

Ročník LXXVIII

Číslo 1/2026 vychází 4. 2. 2026

Připomínková místa:

Nejvyšší správní soud, Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Univerzity Palackého, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství, Zmocněnkyně vlády pro lidská práva, Veřejný ochránce práv a Ochránce práv dětí

Vzor citace rozhodnutí uveřejněných ve Sbírce:

- stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. Plsn 1/2015 (uveřejněné pod č. 1/2017 Sb. rozh. st.);
- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 300/2010 (uveřejněný pod č. 32/2013 Sb. rozh. obč.);
- rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod č. 99/1995 Sb. rozh. tr.

Vzor citace rozhodnutí neuveřejněných ve Sbírce:

- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 3 Tdo 225/2012

Rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce jsou redakčně zpracovávána.

OBSAH

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH.....	5
č. 1	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2025, sp. zn. 3 Tz 17/2025	6
č. 2	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2025, sp. zn. 6 Tdo 463/2025	9
č. 3	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 8. 2025, sp. zn. 6 Tdo 501/2025	20
č. 4	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2023, sp. zn. 6 Tdo 1085/2022	28
č. 5	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2024, sp. zn. 11 Tdo 835/2024	39
č. 6	
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 12. 2024, sp. zn. 5 To 70/2024	52
č. 7	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2023, sp. zn. 3 Tdo 564/2023	59
č. 8	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2025, sp. zn. 6 Tdo 39/2025	69
ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH, OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH	85
č. 1	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2024, sen. zn. 29 ICdo 33/2022	86
č. 2	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2025, sp. zn. 29 Cdo 323/2023	93
č. 3	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2025, sen. zn. 29 ICdo 39/2024	102
č. 4	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 1. 2025, sp. zn. 30 Cdo 2356/2024	115
č. 5	
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 6. 2023, sp. zn. 6 Cmo 122/2023	135

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

Č. 1

Omezení podle § 53 odst. 1 tr. zákoníku platí i při ukládání souhrnného trestu podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku. Proto soud nemůže uložit pachateli např. vedle trestu odnětí svobody již vykonaného na podkladě zrušeného výroku o trestu v dřívějším rozsudku též trest obecně prospěšných prací.

Neslučitelnost trestních sankcí, Souhrnný trest

§ 53 odst. 1, § 43 odst. 2 tr. zákoníku

Č. 1

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2025, sp. zn. [3 Tz 17/2025](#), ECLI:CZ:NS:2025:3.TZ.17.2025.1

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona vyslovil, že rozsudkem Okresního soudu v Příbrami ze dne 10. 4. 2024, sp. zn. 15 T 144/2023, byl porušen zákon v ustanovení § 53 odst. 1 tr. zákoníku, a to v neprospěch obviněného Š. D., zrušil výrok o trestu z tohoto rozsudku, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušený výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a Okresnímu soudu v Příbrami přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh jednání

1. Shora citovaným rozsudkem byl obviněný Š. D. uznán vinným přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku. Za to a za sbíhající se trestnou činnost jednak z trestního příkazu Okresního soudu v Teplicích sp. zn. 4 T 149/2023 a jednak z rozsudku Okresního soudu v Teplicích sp. zn. 2 T 121/2023 byl odsouzen k souhrnnému trestu

- odnětí svobody v trvání tří měsíců s ostrahou,
- obecně prospěšných prací ve výměře 180 hodin se zpřísnující povinností zdržet se po dobu výkonu tohoto druhu trestu požívání návykových látek odlišných od alkoholu a
- zákazu řízení motorových vozidel všech druhů ve výměře 22 měsíců.

Současně s uložením souhrnného trestu byly zrušeny výroky o trestech z citovaných rozhodnutí Okresního soudu v Teplicích sp. zn. 4 T 149/2023 a 2 T 121/2023, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušené výroky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Rozsudek Okresního soudu v Příbrami nabyl právní moci v den jeho vyhlášení, kdy se oprávněné osoby vzdaly práva odvolání.

2. Tříměsíční trest odnětí svobody obviněný vykonal od 21. 8. 2023 do 21. 11. 2023 (v rámci ukládání souhrnného trestu byl tento trest mající původ v rozsudku Okresního soudu

v Teplicích sp. zn. 2 T 121/2023 toliko takzvaně zopakován) a z trestu 180 hodin obecně prospěšných prací obviněný nevykonal nic. Aktuálně se obviněný nachází ve výkonu trestu odnětí svobody uloženého mu v jiné trestní věci – rozsudkem Okresního soudu v Teplicích sp. zn. 6 T 219/2024.

II.

Stížnost pro porušení zákona a vyjádření k ní

3. Proti výroku o trestu z citovaného rozsudku Okresního soudu v Příbrami podal dne 27. 3. 2025 ministr spravedlnosti ve prospěch obviněného stížnost pro porušení zákona. To s argumentací, že napadeným výrokem byl v neprospěch obviněného porušen zákon v ustanoveních § 37 odst. 1 a § 53 odst. 1 tr. zákoníku. Obviněnému totiž byly v rámci ukládání souhrnného trestu uloženy dva druhy trestů, jejichž kumulaci zákon zakazuje. V tomto ohledu stěžovatel poukázal na ustanovení § 53 odst. 1 tr. zákoníku, které ocitoval. Navrhl, aby Nejvyšší soud

č. 1

- vyslovil, že napadeným rozsudkem byl v neprospěch obviněného porušen zákon v citovaných ustanoveních,
- zrušil výrok o trestu z napadeného rozsudku, jakož i všechna další rozhodnutí na něj obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a
- Okresnímu soudu v Příbrami přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

4. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství i obviněný prostřednictvím ustanoveného obhájce se s mimořádným opravným prostředkem ministra spravedlnosti ztotožnili a ve shodě s ním učinili i své závěrečné návrhy.

III.

Důvodnost stížnosti pro porušení zákona

5. Nejvyšší soud z podnětu podané stížnosti pro porušení zákona přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonost a odůvodněnost napadeného výroku, a to v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, přezkoumal i řízení předcházející napadenému rozhodnutí a dospěl k závěru, že byl porušen zákon v neprospěch obviněného.

6. Podle § 53 odst. 1 tr. zákoníku stanoví-li trestní zákon za některý trestný čin několik trestů, lze uložit každý tento trest samostatně nebo i více těchto trestů vedle sebe. Vedle trestu, který stanoví trestní zákon za některý trestný čin, lze uložit i jiné tresty uvedené v § 52. Nelze však uložit domácí vězení vedle odnětí svobody a obecně prospěšných prací, obecně prospěšné práce vedle odnětí svobody, peněžitý trest vedle propadnutí majetku a zákaz pobytu vedle vyhoštění. Uložil-li Okresní soud v Příbrami napadeným rozsudkem vedle sebe trest odnětí svobody (byť převzatý z původního rozsudku, k němuž ukládal souhrnný trest a byť již vykonaný k momentu ukládání souhrnného trestu) a trest obecně prospěšných prací, dostal se tak do kolize s třetí větou zmíněného zákonného ustanovení. Tím porušil zákon

v neprospěch obviněného, na něhož byly uvaleny tresty, které vedle sebe nemohou současně obstát.

7. To platí i přesto, že motivací soudu prvního stupně byla patrně naopak snaha postupovat vůči obviněnému co nejvstřícněji a v jeho prospěch. Prvostupňový soud se zřejmě uložením trestu obecně prospěšných prací k již vykonanému tříměsíčnímu trestu odnětí svobody snažil dostat podmínkám ustanovení § 43 odst. 2, věta třetí tr. zákoníku, podle něhož souhrnný trest nesmí být mírnější než trest uložený rozsudkem dřívějším. Ačkoliv by se mohlo zdát, že obecně prospěšné práce vedle již vykonaného nepodmíněného trestu odnětí svobody jsou mírnějším postihem, než kdyby okresní soud navýšil nepodmíněný trest odnětí svobody, nelze konstatovat, že zakázaný postup prvostupňového soudu byl ve prospěch obviněného. Zpřísnění původního trestu, k němuž je souhrnný trest ukládán, lze totiž realizovat nejen navýšením dřívějšího nepodmíněného trestu odnětí svobody, ale i zkombinováním původního trestu odnětí svobody s takovým druhem trestu, který není (na rozdíl od soudem zvolených obecně prospěšných prací) zákonem zapovězen. K porušení zákona tak nade vši pochybnost došlo v neprospěch obviněného.

č. 1

IV.

Způsob rozhodnutí

8. Z popsaných podstatných důvodů Nejvyšší soud vyslovil, že napadeným rozsudkem byl porušen zákon, dotčený výrok a výroky na něj navazující zrušil a prvostupňovému soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, neboť po zrušení přetrvává potřeba učinit rozhodnutí nové. Nejvyšší soud takto rozhodl v neveřejném zasedání, a to s oporou v ustanovení § 274 odst. 3 písm. a) tr. ř.

9. V dalším řízení bude muset prvostupňový soud znovu rozhodnout o souhrnném trestu, který bude muset koncipovat tak, aby jednak dostál podmínkám § 43 odst. 2, věta třetí tr. zákoníku a jednak patřičně zohlednil i omezení vyplývající z ustanovení § 273 tr. ř.

č. 2

V trestním řízení vedeném proti více obviněným, jimž je kladena za vinu účast na spáchání téhož skutku, je třeba toho z obviněných, jehož vina nebyla prokázána, zprostit obžaloby podle § 226 písm. c) tr. ř., nikoli podle § 226 písm. a) tr. ř., bylo-li prokázáno, že se skutek stal a spáchala jej jiná osoba.

Zproštění obžaloby, Skutek

§ 226 písm. a), c) tr. ř.

č. 2

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2025, sp. zn. [6 Tdo 463/2025](#), ECLI:CZ:NS:2025:6.TDO.463.2025.1

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného M. U. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 30. 1. 2025, sp. zn. 7 To 269/2024, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 19 T 146/2020.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Hodoníně ze dne 24. 7. 2024, č. j. 19 T 146/2020-639 (dále také jen „rozsudek soudu prvního stupně“), byl obviněný M. U. (dále jen „obviněný“ nebo „dovolatel“) podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštěn podané obžaloby pro skutek spočívající v tom, že

poté, co se P. D., M. M. a M. U. sešli dne 11. 8. 2019 kolem 14. hodiny na benzinové čerpací stanici Unicorn v XY, kde M. U. ukázal klíče od předmětného objektu prodejny jízdnic kol na ulici XY v XY a vysvětlil, že je zde odcizil ze vstupních dveří, následně se jeli na objekt podívat vozidlem WV Golf černé barvy, které řídil M. M. a dohodli se, že P. D. se do objektu vloupá a odcizí z něj věci, poté mezi 23. a 24. hodinou znovu společně přijeli nyní vozidlem Ford Focus Combi stříbrné barvy, které řídil opět M. M., zastavili u parku na ulici XY, zde dle dohody U. předal klíče od objektu P. D., zatímco M. U. pěšmo obcházením bloku a M. M. projížděním vozidlem po ulici XY venku hlídali,

P. D. v uvedené době šel na ulici XY v XY, shodným klíčem si odemkl vstupní dveře do návratí, odkud se dostal do prodejny jízdnic kol, kde v pracovní místnosti položil monitor počítače obrazovkou na desku psacího stolu, aby nebyl viděn na webkameře, v místnosti kanceláře prohledal obsah dvou zásuvek skříně a rozházel zdravotní dokumentaci na psacím stole, vešel do vlastní prodejny, kde otevřel zásuvku pokladny, ze které odcizil finanční částku ve výši 10 000 Kč,

poté vyšel po schodech do prvního patra k uzamknutým dřevěným dveřím bytu, které násilně vytlačil a vnikl do chodby, následně neuzavřenými dveřmi vešel

do místnosti ložnice, kde ze zásuvky nočního stolku odcizil třípatrovou šperkovnici v zelené kůži se zlatým kováním, ve které se nacházely prsteny, přívěsky, řetízky, náušnice, hodinky a další cennosti, dále prohledal zásuvky komody v pravém rohu pracovny, ze skříňky u levé stěny pracovny odcizil kovový trezorek zelené barvy, ve kterém se nacházela finanční částka 150 000 Kč, 1 800 EURO a 200 USD, poté sešel po schodech do přízemí a prodejnu opustil vstupními dveřmi, poté společně odjeli domů k M. M., kde si peníze rozdělili a šperky se pokoušeli později prodat, čímž po předchozí vzájemné dohodě poškozené D. V., narozené XY, trvale bytem XY, způsobili škodu ve výši 895 669 Kč,

M. U. se krádeže dopustil přesto, že byl pro přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku odsouzen rozsudkem Okresního soudu Hodonín sp. zn. 3 TM 7/2017 ze dne 5. 3. 2019 s nabytím právní moci dne 5. 6. 2019, v návaznosti na rozhodnutí Krajského soudu Brno sp. zn. 3 To 177/2019 ze dne 5. 6. 2019 k trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců s podmíněným odkladem na 36 měsíců,

kdy část šperků vydal M. M. policejnímu orgánu dne 19. 8. 2019,

v čemž bylo podanou obžalobou spatřováno spáchání pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku k přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku a pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku k přečinu porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku.

2. Proti tomuto rozsudku podal obviněný M. U. odvolání, které Krajský soud v Brně usnesením ze dne 30. 1. 2025, sp. zn. 7 To 269/2024 (dále též jen „napadené usnesení“ nebo „usnesení soudu druhého stupně“), podle § 256 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 30. 1. 2025, sp. zn. 7 To 269/2024, podal obviněný prostřednictvím zvoleného obhájce JUDr. Mgr. Marka Orsága dovolání, které opřel o důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), h), m) tr. ř. Napadl jím výrok o zamítnutí jeho odvolání usnesením soudu druhého stupně i výrok, kterým byl zproštěn obžaloby podle § 226 písm. c) tr. ř. rozsudkem soudu prvního stupně. Podle odůvodnění podaného dovolání u obou napadených rozhodnutí jsou rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení a bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g), aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí, nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až l).

4. Obviněný ocitoval popis skutku, pro který byl rozsudkem soudu prvního stupně zproštěn obžaloby, jakož i popis skutku, pro který byli rozsudkem soudu prvního stupně spoluobvinění P. D. a M. M. uznáni vinnými. Namítl, že dokazováním v hlavním líčení nebylo prokázáno,

že klíče byly odcizeny ze vstupních dveří, taktéž nebylo prokázáno, že by klíče kdokoliv ukazoval spoluobviněným na benzínové čerpací stanici Unicorn v XY, že se všichni tři obvinění jeli na objekt podívat vozidlem Volkswagen Golf černé barvy, které řídil M. M. a dohodli se, že P. D. se do objektu vloupá a odcizí z něj věci, že by u parku na ulici XY kdokoliv předal klíče od objektu P. D. a že by kdokoliv pěšmo obcházením bloku hlídal. Soud zcela v rozporu s ustanovením § 158 odst. 6 tr. ř. v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně pod body 17. – 23. vyvodil skutkové závěry z výpovědi obviněného P. D. zaznamenané v úředním záznamu o podání vysvětlení, která nebyla za zákonných podmínek v hlavním líčení čtena, nebyla ani provedena jako listinný důkaz. Rovněž tak provedení listinného důkazu úředním záznamem o podání vysvětlení s osobou T. M., kdy se navíc jedná o podání vysvětlení v jiné věci, je porušením ustanovení § 158 odst. 6 tr. ř. a obcházením těchto zákonných ustanovení k použitelnosti úředního záznamu o podání vysvětlení.

5. Obviněný dále poukázal na podstatný rozpor ve výroku o vině P. D. a M. M., kdy si D. shodným klíčem, který získal dosud neznámým způsobem, odemkl, avšak ve výroku o zproštění obžaloby již soud uvádí, že on (dovolatel) ukázal klíče a předal klíče od objektu P. D. Soud v rozsudku neuvádí žádné skutkové zjištění ze zákonně provedených důkazů, které by prokazovalo, že se skutek vůbec stal tak, jak je uvedeno ve výroku rozsudku ve vztahu k dovolateli. Krajský soud se jeho odvoláním ve svém usnesení zabýval pouze povšechně v bodu 6. a žádným zákonným způsobem se nevypořádal s odvolacími námitkami.

6. Závěrem obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení i rozsudek soudu prvního stupně, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265m odst. 1 tr. ř. rozhodl tak, že podle § 226 písm. a) tr. ř. se obviněný zproštuje obžaloby.

7. K dovolání obviněného se vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství tak, že obviněný je osobou oprávněnou k podání dovolání i proti zprošťujícímu rozsudku, pokud se domáhá příznivějšího důvodu zproštění a míra příznivosti zprošťujícího rozhodnutí pro obviněného v zásadě odpovídá pořadí zprošťujících důvodů uvedených v § 226 tr. ř. Při bezvýjimečném přijetí této teze by platilo, že důvod zproštění uvedený v § 226 písm. a) tr. ř. je pro obviněného příznivější než důvod zproštění uvedený v § 226 písm. c) tr. ř. Uvedený základní přístup však bezvýjimečně neplatí. Právě důvod zproštění podle § 226 písm. c) tr. ř. může být v konkrétním případě a v praxi zpravidla je pro obviněného tím nejpríznivějším. Příznivost zprošťujícího důvodu podle § 226 písm. c) tr. ř. je zpravidla postavena na roveň příznivosti zprošťujícího důvodu podle § 226 písm. a) tr. ř. Obviněný se požadavkem na zproštění obžaloby podle § 226 písm. a) tr. ř. domáhá vlastně toho, aby rozhodnutím soudu bylo vyloučeno, že se jednání kladeného původně i jemu obžalobou za vinu, respektive účasti na něm, mohla dopustit jakákoliv jiná osoba. To je ovšem vyloučeno z důvodu, že obviněný nemůže v trestním řízení hájit zájmy jiných pachatelů, spolupachatelů či účastníků, byť třeba i neustanovených. Požadavkem na vyslovení výroku, že se skutek vůbec nestal, se obviněný domáhá zásadní změny skutkových zjištění soudů, aniž by k tomu definoval jakékoliv konkrétní argumenty ve smyslu rozpornosti soudy přijatých a skutečně rozhodných skutkových zjištění s obsahem těch důkazů, na jejichž podkladě je soudy přijaly. Soudy spáchání skutku hlavním pachatelem P. D. bez pochybností prokázaly a uznaly jej pravomocně vinným, stejně jako prokázaly účastenství ve formě pomoci dalšímu spoluobviněnému M. M., byť v jiné konkrétní

podobě účasti, než jaká byla obžalobou přičítána dovolateli. Požadavek obviněného není důvodný již z toho důvodu, že podle § 226 písm. a) tr. ř. lze obžalovaného zprostit obžaloby jedině tehdy, jestliže nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro který je stíhán. Jde-li o vymezení skutku z obecného pohledu, zpravidla nelze v rámci stíhaného skutku oddělovat jednání naplňující znaky účastenství, v tomto případě pomoci na trestném činu a jednání naplňující znaky pachatelství. Vyplývá to z totožnosti skutku, která je založena společným následkem. Podstatu skutku tvoří jednání pachatele a jím způsobený následek, který je relevantní z hlediska trestního práva hmotného. Podstata skutku spočívá v účasti obviněného na určité události popsané v žalobním návrhu, z níž vzešel relevantní a oddělitelný následek. Byť lze s obviněným souhlasit v tom, že mu nebylo na podkladě provedených důkazů prokázáno, že by dopomohl spoluobviněnému P. D. ke spáchání konkrétního jednání, které bylo předmětem obžaloby a následně i odsuzujícího rozsudku ohledně spoluobviněných, žalovaný skutek se bez jakýchkoliv pochybností stal minimálně s ohledem na doložený způsobený následek. Jestliže tedy v řízení nebylo dovolateli prokázáno ani účastenství ve formě pomoci, je zcela namístě výrok o zproštění obžaloby podle § 226 písm. c) tr. ř. Pokud bylo současně prokázáno, že se stal skutek, pro který byl mimo jiné i obviněný stíhán, nelze jej obžaloby zprostit z důvodu uvedeného v § 226 písm. a) tr. ř. Uvedené platí i v případě, že nebylo prokázáno, že by se stalo právě to dílčí jednání, jímž se měl na skutku jako účastník konkrétně podílet obviněný.

8. Pro naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. se musí jednat o taková skutková zjištění, která jsou rozhodující pro naplnění zvolené skutkové podstaty. Obviněný ve svém dovolání žádné argumenty ke skutečně rozhodným skutkovým zjištěním nevznáší. S obviněním lze po formální stránce souhlasit v tom, že úřední záznam o podání vysvětlení podle § 158 odst. 3 písm. a) tr. ř. lze v řízení před soudem užít jako důkaz pouze za podmínek stanovených tímto zákonem, tedy přečtením podle § 211 odst. 6 tr. ř. za souhlasu státního zástupce a obviněného. Provedení uvedeného úředního záznamu jako listinného důkazu nemělo žádný význam z hlediska posouzení viny či neviny dovolatele. Prvoinstanční soud v odůvodnění svého rozsudku nadbytečně zmínil i skutkovou verzi, kterou podal spoluobviněný P. D. v přípravném řízení, ovšem současně se k jeho obsahu vymezil v tom smyslu, že jeho obsah obviněný v procesně použitelné výpovědi již nezopakoval a nebylo možno z něho vyjít. Spatřuje-li dovolatel rozpor mezi formulací tzv. skutkové věty výroku o vině spoluobviněných a zněním skutkové věty ve zprošťujícím výroku rozsudku soudu prvního stupně, nejde o námitku podřaditelnou pod jakýkoliv ze zákonných dovolacích důvodů. Jde o námitku procesní, a to zcela nedůvodnou, neboť v případě, kdy soud rozhoduje výrokem o zproštění obžaloby, rozhoduje ve vztahu k tomu vymezení skutku, jež bylo soudem předloženo v podané obžalobě. S poukazem na dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. není možné se domáhat přezkoumání skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno. Prostřednictvím tohoto dovolacího důvodu se obviněný, který byl zproštěn obžaloby podle § 226 písm. c) tr. ř., nemůže dovolávat zproštění obžaloby podle § 226 písm. a) tr. ř.

9. Pokud jde o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř., obviněný v dovolání nerozlišuje jeho varianty v posuzované věci. Odvolací soud zamítl odvolání obviněného jako věcně nedůvodné podle § 256 tr. ř., a to poté, co je přezkoumal ve smyslu ustanovení § 254 tr. ř. Pod druhou alternativou dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. měl dovolatel na mysli námitky, které nesprávně podřadil pod dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř.

10. Závěrem státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání rozhodl, že se dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítá, neboť bylo podáno z jiného důvodu, než je uvedeno v § 265b tr. ř.

III.

Přípustnost dovolání a obecná východiska rozhodování

11. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) především zkoumal, zda je výše uvedené dovolání přípustné, zda bylo podáno včas a oprávněnou osobou, zda má všechny obsahové a formální náležitosti a zda poskytuje podklad pro věcné přezkoumání napadeného rozhodnutí nebo zda tu nejsou důvody pro jeho odmítnutí.

12. Dospěl přitom k závěru, že dovolání podané proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 30. 1. 2025, sp. zn. 7 To 269/2024, je přípustné z hlediska ustanovení § 265a odst. 1, odst. 2 písm. b), h) tr. ř. Obviněný je osobou oprávněnou k podání dovolání podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř., neboť přestože byl dovoláním napadenými rozhodnutími obžaloby zproštěn podle § 226 písm. c) tr. ř., dovolává se pro sebe příznivějšího rozhodnutí, kterým má být zproštění obžaloby podle § 226 písm. a) tr. ř.

13. Předložené dovolání splňuje náležitosti jeho obsahu stanovené v § 265f odst. 1 tr. ř. a bylo podáno prostřednictvím obhájce, tedy v souladu s ustanovením § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě a na místě uvedeném v § 265e odst. 1 tr. ř.

14. Dovolání je mimořádným opravným prostředkem, který lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby námitky dovolatele takovému důvodu také svým obsahem odpovídaly. Nejvyšší soud proto nejprve hodnotil, zda obviněným vznesené námitky svým obsahem vyhovují jím uplatněným důvodům dovolání.

15. Pro úplnost se připomíná, že k naplnění obviněným označených dovolacích důvodů dochází podle jejich obsahového vymezení tehdy, jestliže

- rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy [dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.],
- rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení [dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.],
- bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g), aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až l) [dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř.].

IV.

Důvodnost dovolání

IV./1. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

16. Podané dovolání v obecné rovině dovolací důvod uvedený § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. uplatňuje ve všech třech zákonných alternativách, aniž by bylo konkrétně rozvedeno, v čem jsou rozhodná skutková zjištění určující pro naplnění znaků trestného činu ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů, nebo v čem jsou rozhodná skutková zjištění určující pro naplnění znaků trestného činu založena na procesně nepoužitelných důkazech, případně které navrhované podstatné důkazy nebyly nedůvodně provedeny ve vztahu k rozhodným skutkovým zjištěním.

č. 2

17. Pokud jde o první alternativu tohoto důvodu dovolání, obviněný svou argumentací zjevný rozpor mezi obsahem provedených důkazů a skutkovými závěry soudů nižších stupňů neosvědčuje. Tvrdí, že z provedeného dokazování nevzešly poznatky, které by svědčily o tom, že se dopustil jednání, které mu bylo obžalobou kladeno za vinu. Ovšem k tomuto závěru dospěl již soud prvního stupně, který ho proto obžaloby zprostil. Okresní soud v Hodoníně v odůvodnění svého rozsudku ze dne 24. 7. 2024, č. j. 19 T 146/2020-639, v souladu s ustanovením § 125 odst. 1 tr. ř. vyložil obsah provedených důkazů, které následně zhodnotil. Po tomto zhodnocení dospěl k závěru o vině spoluobviněných P. D. a M. M., kteří dovolání nepodali, naopak ve vztahu k obviněnému M. U. dospěl k závěru o nutnosti jeho zproštění obžaloby vzhledem k absenci usvědčujících důkazů. Obviněného proto dovoláním napadenými rozhodnutími podané obžaloby zprostil podle § 226 písm. c) tr. ř., tedy proto, že nebylo prokázáno, že spáchal skutek kladený mu obžalobou za vinu. Obviněný s tímto procesním řešením nesouhlasí a domáhá se zproštění obžaloby z údajně pro něj příznivějšího důvodu ve smyslu § 226 písm. a) tr. ř.

18. Vzhledem k tomu, co obviněný namítá, je zřejmé, že způsob rozhodnutí o jeho vině, tedy o důvodu zproštění obžaloby obviněného, je odvislý od vyložení pojmu skutek. Ten, na rozdíl od pojmu trestný čin (§ 13 tr. zákoníku), není zákonem definován. Již na tomto místě je nutno zdůraznit, že je nezbytné rozlišovat nejen mezi těmito dvěma pojmy (tj. skutkem a trestným činem), ale i mezi pojmáním skutku z hlediska trestního práva hmotného (jednota skutku) a trestního práva procesního (totožnost skutku). Aniž by bylo nezbytné uvést veškeré definice či vymezení pojmu skutek judikaturou či naukou [za jeden skutek se v nauce a praxi např. považují všechny ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinou následku významného pro trestní právo, pokud jsou zahrnuty zaviněním (shodně rozhodnutí č. [8/1985](#) Sb. rozh. tr.), k dalším vymezením viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2024, sp. zn. [5 Tdo 120/2024](#) (body 52. až 58. jeho odůvodnění)], dostačuje uvést, že z nich nelze dovodit to, o co se snaží ve svém dovolání obviněný, tj. ztotožnění skutku s jeho výšečí (pouhou částí skutku) danou formou participace toho kterého z obviněných na skutku (u dovolatele v podobě pomoci), který podle žalobního tvrzení měl být spáchán vícero osobami.

19. Z dovolací argumentace obviněného plyne, že požaduje, aby soud samostatně, tj. bez ohledu na výsledek řízení v případě spoluobviněných, rozhodl o jeho zproštění podle § 226 písm. a) tr. ř., protože v jeho pojmání nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro který na něj byla podána obžaloba. Tak však v případě, kdy je spáchání skutku kladeno za vinu více obviněným, postupovat nelze. Je-li prokázáno, že některý z obviněných se skutku kladenému

za vinu všem obviněným dopustil, nemůže být ten z obviněných, jehož participaci na něm se nepodařilo prokázat, zproštěn obžaloby proto, že se skutek nestal [§ 226 písm. a) tr. ř.], ale pouze proto, že nebylo prokázáno, že tento skutek spáchal obžalovaný [§ 226 písm. c) tr. ř.].

20. V tomto směru se ostatně k dovolání obviněného výstižně vyjádřil již státní zástupce (viz výše body 8. a 9.). Za skutek, o kterém se řízení vede, je nezbytné považovat (v případě, že se na činu podílí více osob) takovou událost, kterou charakterizuje následek významný z hlediska trestního práva (zpravidla porušení nebo ohrožení konkrétního právního statku či zájmu zákonem chráněného), který vzešel ze souhrnu jednání na činu participujících osob, zejména pak z jednání tzv. hlavního pachatele. Je tomu tak proto, že je to pachatel, kdo svým jednáním naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu (tj. u činu dokonatého způsobuje jeho následek) nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná (§ 22 tr. zákoníku). Jinak vyjádřeno, za samostatný procesní skutek (v případě více na něm se podílejících osob), o němž má soud na podkladě podané obžaloby či návrhu na potrestání rozhodnout, nelze pokládat jednotlivé formy participace (spolupachatelství, účastenství v užším slova smyslu) na jeho spáchání se podílejících osob (spolupachatelů, organizátorů, návodců či pomocníků). Zvláště zřetelné je to v případě pomocníka, neboť kauzální význam jeho jednání se projevuje jen ve vztahu k hlavnímu pachateli (tj. umožněním nebo usnadněním spáchání hlavního trestného činu), aniž by pomocné jednání samo o sobě přímo zasáhlo zájmy trestním zákonem chráněné (např. vlastnické právo vznikem škody na majetku poškozeného).

21. Z hlediska vlastního rozhodování je třeba zohlednit to, že pojmání skutku podle trestního práva hmotného a trestního práva procesního se liší. Zatímco ve smyslu trestního práva hmotného lze skutek účastníka a skutek hlavního pachatele oddělit (např. nezaviněná nepřičetnost hlavního pachatele, vedoucí k jeho trestní neodpovědnosti, a tedy ke zproštění podle § 226 písm. b) tr. ř., se nijak nedotýká trestní odpovědnosti účastníka na takovém hlavním skutku, byť by nebyl trestným činem hlavního pachatele), z pohledu trestního práva procesního je předmětem obžaloby a následujícího soudního rozhodnutí jeden a týž skutek, který spáchali (nebo alespoň podle žalobního návrhu měli spáchat) obvinění dílem v postavení hlavních pachatelů (P. D. a M. M.) a dílem účastníka (dovolatel). Pokud byl hlavní pachatel (jeden obviněný) uznán vinným žalovaným skutkem, jelikož naplnil znaky skutkové podstaty hlavního trestného činu, na němž měl podle žalobního tvrzení participovat účastník, u něhož se žalobní tvrzení nepodařilo prokázat, je možno – s ohledem na procesní nedělitelnost skutku – tohoto účastníka obžaloby zprostit jen podle § 226 písm. c) tr. ř., nikoliv podle § 226 písm. a) tr. ř., neboť předmětný skutek se – vzhledem k výroku o vině ohledně hlavního pachatele – stal.

22. Vztáhnou-li se tato východiska na věc dovolatele, poté je nutno připomenout následující skutečnosti. Obžaloba byla podána na tři obviněné, z nichž dvěma (obviněným P. D. a M. M.) bylo kladeno za vinu spáchání přečinů krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku a porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku ve formě spolupachatelství, dovolateli ve formě pomoci k těmto přečinům podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku. V posuzovaném případě je třeba za skutek považovat událost ze dne 11. 8. 2019, k níž došlo v domě na ulici XY v XY, a to v jeho popisu obsaženém v žalobním návrhu.

23. V odsuzující části výroku rozsudku soudu prvního stupně je tento skutek v podstatě popsán (zjednodušeně vyjádřeno) tak, že obviněný P. D., jako hlavní pachatel, neznámým způsobem

získal shodný klíč, kterým si odemkl vstupní dveře a dostal se do prodejny jízdních kol, v prodejně ze zásuvky pokladny odcizil finanční částku ve výši 10 000 Kč, poté přes vytlačení uzamčených dveří v prvním patře vnikl do bytu, z něhož odcizil zejména šperky a finanční hotovost a poškozeným manželům V. tak způsobil škodu ve výši 895 669 Kč. Obviněný M. M. P. D. vytvořil podmínky k provedení tohoto činu tak, že ho vozidlem na místo dovezl a poté projížděním vozidlem po ulici XY hlídal.

č. 2

24. Tento popis skutku ve vztahu k obviněným P. D. a M. M. vyjadřuje, že podstatou trestněprávního jednání dnes již pravomocně odsouzeného P. D. je neoprávněné vniknutí za užití shodného klíče do prostor prodejny jízdních kol v XY na XY, následné neoprávněné násilné vniknutí do bytu v prvním patře tohoto objektu a odcizení věcí včetně finanční hotovosti, čímž byla poškozeným způsobena škoda ve výši 895 669 Kč, a to za pomoci dnes již pravomocně odsouzeného M. M., který hlavního pachatele P. D. na místo přivezl a na ulici před objektem hlídal. Z pohledu trestního práva je tedy daný skutek charakterizován jak jednáním hlavního pachatele P. D. i účastníka ve formě pomoci M. M., tak i vzniklým následkem, tedy způsobenou škodou na majetku manželů V. Nepodstatným pak zůstává, jestli se na spáchání tohoto skutku podílela další osoba, ať již jako spolupachatel ve smyslu § 23 tr. zákoníku nebo jako účastník některou z forem vymezených v § 24 odst. 1 písm. a) až c) tr. zákoníku.

25. Obviněný se v podaném dovolání, a je třeba říci, že rovněž i v podaném odvolání, domáhal vyslovení toho, že se skutek tak, jak byl vůči jeho osobě popsán v podané obžalobě, nestal, a z toho dovozoval, že by měl být obžaloby zproštěn podle § 226 písm. a) tr. ř. Z důvodů shodných, byť při poměrně kusé argumentaci, shledal odvolací soud procesní postup soudu prvního stupně zákonu odpovídajícím a požadavek tehdejšího odvolatele na zproštění obžaloby podle § 226 písm. a) tr. ř. za neopodstatněný. Proto jeho odvolání podle § 256 tr. ř. zamítl.

26. Nejvyšší soud připomíná, že ve smyslu § 120 odst. 3 a § 122 odst. 2 tr. ř. výrok, jímž se obžalovaný obžaloby zprošťuje, musí obsahovat místo, čas a způsob spáchání skutku tak, aby tento nemohl být zaměněn s jiným a ve výroku zprošťujícího rozsudku musí být uvedeno, o který z důvodů uvedených v § 226 se zproštění obžaloby opírá. Podle § 226 tr. ř. soud zproští obžalovaného obžaloby, jestliže na základě důkazů předložených v hlavním líčení státním zástupcem a případně doplněných soudem, a to i k návrhům ostatních stran (mimo jiného)

- nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž je obžalovaný stíhán [písm. a)],

- nebylo prokázáno, že tento skutek spáchal obžalovaný [písm. c)].

27. Obviněný ve svém dovolání poukazuje na podstatný rozpor, který u rozsudku soudu prvního stupně shledává mezi jeho výrokem odsuzujícím (týkajícím se spoluobviněných P. D. a M. M.) a výrokem zprošťujícím. Tento jeho poukaz však již z povahy věci nemůže založit první alternativu dovolacího důvodu podle písm. g) tr. ř., neboť se netýká rozporu mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištění vztahujícími se k jedné osobě (osobě dovolatele). Navíc odlišnost skutkových vymezení u výroku zprošťujícího a odsuzujícího má plné opodstatnění. Jak již bylo výše vyloženo, skutek ze dne 11. 8. 2019 spočívající ve vloupání do prodejny a bytu poškozených manželů V. v XY na adrese XY, při kterém došlo k odcizení věcí se způsobenou škodou 895 669 Kč, se stal. V rozsudku soudu prvního stupně, jehož závěry potvrdil i soud

odvolací, je popsáno, že se na jeho spáchání podíleli obviněný P. D. jako hlavní pachatel a současně jako pachatel přímý ve smyslu § 22 odst. 1 tr. zákoníku a obviněný M. M. jako účastník ve formě pomoci ve smyslu § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku. V odsuzující části výroku rozsudku soudu prvního stupně však došlo ke změně v popisu skutku oproti podané obžalobě (č. l. 296), neboť zde již není popsáno trestněprávně významné jednání obviněného M. U. Je tomu tak právě proto, že na základě provedených důkazů nevzal soud prvního stupně za prokázáno, že by se tento obviněný na spáchání uvedeného skutku jakkoliv podílel, tedy že by jej bylo možné považovat například za jednoho ze spolupachatelů nebo účastníků na trestném činu (§ 23 a § 24 tr. zákoníku). V případě výroku zprošťujícího však soud prvního stupně správně uvedl popis uvedený v obžalobě (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2020, sp. zn. [7 Tdo 136/2020](#)), neboť vlastní skutková zjištění odůvodňující zprošťující výrok uvádí soud až v odůvodnění svého rozsudku.

28. Nejvyšší soud jen pro ilustraci stran důvodu zproštění obžaloby uvádí, že zcela shodná situace by nastala, pokud by například byla podána obžaloba na dva spoluobviněné jako spolupachatele trestného činu krádeže, přičemž provedeným dokazováním by bylo prokázáno, že jeden z nich čin spáchal a druhý se činu nedopustil. V takovém případě by rovněž došlo k odsouzení prvního z nich a ke zproštění druhého z nich z důvodu uvedeného v § 226 písm. c) tr. ř. a nikoli podle § 226 písm. a) tr. ř.

29. Z dosud uvedeného plyne, že požadavkem na zproštění obžaloby podle § 226 písm. a) tr. ř. se obviněný fakticky domáhá učinění jiných skutkových zjištění, avšak nikoli ve vztahu ke své osobě, ale ve vztahu ke spoluobviněným. To proto, že rozhodnout o jeho zproštění podle § 226 písm. a) tr. ř. by soud (včetně soudu dovolacího) mohl jen tehdy, pokud by skutková zjištění vyzněla tak, že se skutek vůbec nestal (tj. nedošlo by k žádnému vloupání do označeného objektu, resp. ani pokusu o něj). V tomto směru však je nezbytné připomenout to, co již uvedl ve svém vyjádření státní zástupce, že dovolatel (obviněný) se svým mimořádným oprávněným prostředkem nemůže domáhat změny rozhodnutí v části týkající se spoluobviněného [viz rozsah jeho oprávnění vymezený v § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř.].

30. Dovolací námitku uvedenou v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v jeho druhé alternativě spatřuje dovolatel v tom, že v odůvodnění rozsudku soud prvního stupně vyvozuje skutkové závěry v rozporu s ustanovením § 158 odst. 6 tr. ř. tím, že vychází z úředního záznamu o podaném vysvětlení sepsaného s P. D. 19. 8. 2019, jakož i z úředního záznamu o podání vysvětlení T. M. z jiné trestní věci. Rozsudek soudu prvního stupně skutečně v bodech 17. a 23. odůvodnění zmiňuje verzi, kterou obviněný P. D. uváděl v úředním záznamu o podaném vysvětlení dne 19. 8. 2019, tedy v době před zahájením trestního stíhání, k němuž došlo až vydáním usnesení ze dne 4. 10. 2019. Citovaný úřední záznam o podaném vysvětlení P. D. však k důkazu před soudem prvního stupně vůbec proveden nebyl, soud prvního stupně z něj žádné skutkové závěry nevyvozuje a pouze poukazem na jeho obsah rekapituluje procesní postup ve věci a posuzuje důvodnost postavení obviněného M. U. před soud.

31. Úřední záznam o podaném vysvětlení s osobou T. M. sepsaný 25. 11. 2019 ve věci vydírání a podvodu ve XY na poškozeném F. V. soud prvního stupně provedl jako listinný důkaz ve smyslu § 213 odst. 1 tr. ř. Jako takový však citovaný úřední záznam o podaném vysvětlení neměl být proveden, neboť se prakticky jedná o vyjádření osoby, která by v trestní věci obviněných P. D., M. M. a M. U. měla procesní postavení svědka, a tak by tento úřední záznam

o podaném vysvětlení, navíc opatřený v jiné trestní věci, měl být pouze podkladem pro úvahu, zda T. M. jako svědka vyslechnout. Zásadním však zůstává, že z tohoto úředního záznamu o podaném vysvětlení T. M. soud prvního stupně nečinil ve vztahu k dovolateli M. U. naprosto žádná, natožpak rozhodná skutková zjištění.

32. Třetí alternativu dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. spočívající v tom, že ve vztahu k rozhodným skutkovým zjištěním určujícím pro naplnění znaků trestného činu nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy, podané dovolání žádným způsobem neodůvodňuje. Lze rovněž konstatovat, že ani v řízení před soudem prvního stupně, ani v řízení odvolacím tento obviněný žádné důkazní návrhy nevznesl.

IV./2. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

č. 2

33. Dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. záleží (v jeho první alternativě) v nesprávném právním posouzení skutku by mohl být považován za opodstatněný, resp. alespoň formálně přijatelný, v případě, pokud by dovoláním napadené rozhodnutí vycházelo ze zprošťujícího důvodu uvedeného v § 226 písm. b) tr. ř., tedy z hmotněprávního závěru, že v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem. V projednávané věci tato situace nenastala. Uvedený dovolací důvod, jehož naplnění prakticky není v odůvodnění dovolání nijak specifikováno, se tak s formálně uplatněným dovolacím důvodem naprosto míjí. Námitky dovolatele týkající se požadované aplikace § 226 písm. a) tr. ř. namísto § 226 písm. c) tr. ř. jsou totiž (a plyne to již z výše uvedeného) ryze procesního charakteru. Požadované změny nelze na podkladě dovolacího důvodu určeného k nápravě vad hmotněprávního posouzení dosáhnout.

IV./3. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř.

34. Dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. spočívá (první alternativa) v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí. Podané odvolání obviněného M. U. proti rozsudku soudu prvního stupně bylo odvolacím soudem ve veřejném zasedání řádně projednáno. Tato varianta dovolacího důvodu proto nemohla být naplněna. Druhá alternativa uvedeného zákonného ustanovení nemůže být naplněna, protože Nejvyšší soud neshledal důvodným dovolací námitky podřazené pod ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř.

V.

Závěrečné shrnutí a způsob rozhodnutí

35. Obviněný M. U. své dovolání zdůvodnil výhradami, které vůbec nebyly podřaditelné pod uplatněné dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), h), m) tr. ř. Nejvyšší soud proto jeho dovolání odmítl podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř., neboť bylo podáno z jiných důvodů než specifikovaných v § 265b tr. ř.

36. Za splnění podmínky uvedené v § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. tak učinil v neveřejném zasedání, přičemž ve smyslu § 265i odst. 2 tr. ř. v odůvodnění tohoto usnesení stručně uvedl důvody odmítnutí podaného dovolání. Současně však (neboť příslušné závěry mají obecnou platnost) vyložil, že v procesní situaci, kdy důkazním řízením nebyla prokázána žalobní tvrzení

stran participace na skutku některého ze spoluobviněných, zatímco o vlastním spáchání skutku v důsledku závěru o vině některého z dalších spoluobviněných nevznikají pochybnosti, nemůže soud obviněného, jehož vina prokázána nebyla, zprostit obžaloby podle § 226 písm. a) tr. ř. Stejně tak vyložil, že rozhodnutí učiněná podle § 226 písm. a) a písm. c) tr. ř. jsou svou povahou rozhodnutími ryze procesními, z čehož plyne, že případné změny nemůže dovolatel dosáhnout na podkladě dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

č. 3

Podle § 101 odst. 2 věta třetí tr. ř. musí být vyslýchanému svědkovi dána možnost, aby souvisle vypověděl vše, co sám o věci ví a odkud se dozvěděl okolnosti jím uváděné. Pokud by orgán činný v trestním řízení takto nepostupoval a svědkovi danou možnost neposkytl, bez dalšího by to neznamenal, že je výpověď svědka opatřená jinak za splnění zákonných požadavků procesně neúčinná.

Výslech svědka, Výpověď svědka

§ 101 odst. 2 tr. ř.

č. 3

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 8. 2025, sp. zn. [6 Tdo 501/2025](#), ECLI:CZ:NS:2025:6.TDO.501.2025.1

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného M. K. proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 6. 8. 2024, sp. zn. 4 To 104/2024, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 4 T 109/2023.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Městského soudu v Brně (dále též „soud prvního stupně“ nebo jen „soud“) ze dne 25. 3. 2024, č. j. 4 T 109/2023-176, byl obviněný M. K. (dále „obviněný“, příp. „dovolatel“) uznán vinným přečinem podvodu podle § 209 odst. 1, 2, 3 tr. zákoníku, kterého se podle jeho skutkových zjištění dopustil způsobem specifikovaným ve výroku rozsudku.

2. Obviněný byl za tento trestný čin odsouzen podle § 209 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání dvou let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. mu byla uložena povinnost nahradit poškozenému P. B. škodu ve výši 600 000 Kč.

3. O odvolání obviněného proti tomuto rozsudku rozhodl Krajský soud v Brně (dále „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 6. 8. 2024, č. j. 4 To 104/2024-203, tak, že jej podle § 258 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř. zrušil v celé odsuzující části. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že uznal obviněného vinným přečinem podvodu podle § 209 odst. 1, 2, 3 tr. zákoníku, kterého se dopustil tím, že

dne 1. 11. 2022 na přesně nezjištěném místě poškozenému P. B. nabídl ke koupi elektrický vůz Tesla, RZ: XY, za částku 1 450 000 Kč, přičemž vystupoval jako osoba oprávněná s vozidlem dále nakládat podle své vůle s tím, že mu z ceny vozu odečte část již předtím investovaných peněz a poškozený tak za vůz doplatí pouze částku 600 000 Kč a po sepsání kupní smlouvy poškozený ze svého bankovního účtu č. XY

vedeného u Československé obchodní banky na bankovní účet č. XY vedený u Fio banky, dne 1. 11. 2022 převedl částku 300 000 Kč a 300 000 Kč, k přepisu vozidla však nedošlo a asi po 14 dnech užívání obviněný K. poškozenému sdělil, že zajistí evidenční kontrolu a protokol o evidenční kontrole jakožto přílohu k žádosti o přepis vozidla, který následně vyřídí, načež obviněný se zmíněným vozidlem odjel a následně s poškozeným přestal komunikovat, kdy z registru vozidel je zřejmé, že v době od 17. 10. 2022 do 20. 1. 2023 byla vlastníkem předmětného vozidla společnost AUTODIVAKY s.r.o., IČ: 4355547, a obviněný nikdy nebyl osobou oprávněnou disponovat s vozidlem, a tímto jednáním způsobil poškozenému P. B. škodu ve výši 600 000 Kč,

a tohoto jednání se dopustil i přesto, že byl rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 4. 5. 2009, sp. zn. 95 T 41/2009, který nabyl právní moci 4. 5. 2009, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 10. 9. 2009, sp. zn. 7 To 321/2009, odsouzen pro zločin úvěrového podvodu podle § 250b odst. 1, odst. 4 písm. b) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, a přečin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, k trestu odnětí svobody ve výměře 8 let, který s přerušením vykonal k 10. 11. 2019, a k trestu zákazu činnosti, který vykonal k 28. 11. 2022.

4. Za tento trestný čin obviněného odsoudil podle § 209 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání dvou let, pro jehož výkon ho podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. mu uložil povinnost nahradit poškozenému P. B. škodu ve výši 600 000 Kč.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti citovanému rozsudku krajského soudu podal obviněný prostřednictvím svého obhájce dovolání, jež opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. d), g), h) tr. ř. K prvnímu důvodu dovolání obviněný uvádí, že odvolací soud vůbec nevysvětlil procesní postup o konání veřejného zasedání v jeho nepřítomnosti. Namítá porušení práva na obhajobu, neboť odvolací soud konal veřejné zasedání, aniž by se vypořádal s předloženou lékařskou zprávou a s tím, že trval na své osobní účasti. Pokud jde o důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., namítá, že soud svědkům při jejich výslechu nedal možnost se k věci souvisle vyjádřit a pokládal jim pouze otázky. Takový postup je procesně vadný, přičemž by mělo dojít k opakování výslechu těchto svědků. Obviněný také uvádí, že soudy neprovedly jím navrhané důkazy. Považuje za nesprávné, pokud soud nezjišťoval, kdo je autorem nepravdivé zprávy zaslané z datové schránky vlastníka vozidla. Svědek L. nebyl oprávněn jednat za obchodní společnost AUTODIVAKY s.r.o., proto měl být vyslechnut statutární orgán této právnické osoby. Podle obviněného by se tím vysvětlily i vzájemné vztahy mezi jednotlivými právnickými a fyzickými osobami a prokázalo by se, že mohl s vozidlem nakládat. Přitom obviněný tvrdí, že na tyto osoby měl vliv a mohl vystupovat jako osoba oprávněná s vozidlem disponovat. Není tedy zřejmé ani to, zda měl v úmyslu poškozeného uvést v omyl tím, že měl vystupovat jako osoba oprávněná nakládat s předmětným vozidlem. Dále namítá, že odvolací soud neprovedl žádné dokazování a změnil skutkovou větu.

6. Závěrem svého dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. napadený rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 6. 8. 2024, č. j. 4 To 104/2024-203, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 25. 3. 2024, č. j. 4 T 109/2023-176, zrušil v celém rozsahu, a poté ve věci sám rozhodl podle § 265m odst. 1 tr. ř. tak, že ho zproštuje obžaloby, eventuálně podle § 265l odst. 1 tr. ř. napadená rozhodnutí zrušil a věc přikázal Městskému soudu v Brně k opětovnému projednání.

7. Nejvyšší státní zástupkyně se k dovolání obviněného vyjádřila prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“). Ten uvádí, že podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu (např. jeho usnesení ze dne 19. 7. 2017, sp. zn. [5 Tdo 534/2017](#)) je důvod dovolání podle písmene d) dán pouze tehdy, pokud bylo veřejné zasedání konáno v rozporu se zákonem v nepřítomnosti obviněného, ačkoliv jeho účast měla být umožněna. V daném případě však odvolací soud řádně odůvodnil, proč veřejné zasedání proběhlo bez přítomnosti obviněného – jeho omluva byla shledána nedostatečnou a jeho účast nebyla považována za nezbytnou. Obviněný byl navíc zastoupen obhájcem. Za těchto okolností státní zástupce uzavřel, že k porušení práva na obhajobu nedošlo a námitka je nedůvodná.

8. Obviněný namítl, že výpovědi svědků K. a B. jsou procesně nepoužitelné, neboť jim nebyla dána možnost se spontánně vyjádřit k věci, čímž mělo dojít k porušení § 101 odst. 2 tr. ř. K tomuto státní zástupce připustil, že tzv. monologová část výsledku nebyla v hlavním líčení formálně dodržena, nicméně zdůraznil, že výpovědi svědků byly spontánní, nebyly ovlivňovány, a obhajobě bylo umožněno klást otázky. Výpovědi tak nelze považovat za procesně nepoužitelné. Navíc obviněný byl usvědčen i dalšími důkazy, zejména listinnými, včetně výpisů z bankovního účtu. Námitky obviněného proto označil za neopodstatněné.

9. Další námitka spočívá v tom, že soudy neprovedly jím navržené důkazy (zjištění autora zprávy z datové schránky a výslech statutárního orgánu společnosti AUTODIVAKY s.r.o.). Státní zástupce k tomu uvedl, že tato námitka představuje pouhý nesouhlas s rozsahem provedeního dokazování, a tudíž neodpovídá uplatněnému dovolacímu důvodu. Jak vyplývá z odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně (bod 12.), soud návrhy považoval za nadbytečné, neboť skutkové a právní závěry bylo možné učinit na základě již provedených důkazů. Námitce proto nelze přisvědčit.

10. Obviněný ve svém dovolání namítl, že odvolací soud změnil skutkovou větu bez provedení dokazování, čímž podle něj porušil ustanovení trestního řádu. Tuto námitku podřadil pod důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ale státní zástupce ji považuje spíše za námitku procesní vady, která spadá pod § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. K tomuto vysvětluje, že odvolací soud může změnit skutková zjištění pouze tehdy, pokud provede k dané změně podstatné důkazy. V posuzovaném případě žádné důkazy odvolacím soudem provedeny nebyly. Podle státního zástupce však změna popisu skutku nebyla podstatná, neboť se týkala pouze formulace postavení obviněného (z vlastníka na osobu vydávající se za oprávněného nakládat s vozidlem), což nemělo vliv na právní kvalifikaci skutku jako podvodu. Podstatou skutku zůstalo, že obviněný vylákal peníze pod záminkou prodeje vozidla, které nehodlal převést. I kdyby byl vlastníkem vozidla, šlo by stále o podvod. Změna skutkové věty tedy nebyla zásadní a neporušila právo obviněného na spravedlivý proces.

11. Obviněný v dovolání uplatnil důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., který se vztahuje k nesprávnému právnímu posouzení skutku či jinému nesprávnému hmotněprávnímu posouzení. Tento důvod však neslouží k přezkumu skutkových zjištění, ale pouze k posouzení, zda byl zjištěný skutkový stav správně právně kvalifikován. Konkrétně namítl, že skutková věta neobsahuje zákonný znak podvodu a není zřejmý podvodný úmysl. Státní zástupce však považuje tuto námitku za neopodstatněnou. Ze skutkových okolností obsažených v popisu skutku vyplývá, že obviněný vylákal od poškozeného částku 600 000 Kč pod záminkou převodu vozidla, k němuž nebyl oprávněn, a které neměl v úmyslu převést. Tím se na úkor poškozeného obohatil a způsobil mu škodu odpovídající „větší škodě“ podle § 138 odst. 1 písm. c) a § 209 odst. 3 tr. zákoníku. Zároveň si byl vědom, že byl za obdobný čin v posledních třech letech potrestán. Podle státního zástupce jednal obviněný v přímém úmyslu – od počátku věděl, že vozidlo neprodá, a jednal s cílem získat peníze podvodem.

12. Závěrem svého vyjádření státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného odmítl jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. Zároveň vyjádřil souhlas, aby Nejvyšší soud o podaném dovolání rozhodl za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání, a to i pro případ jiného, než navrženého rozhodnutí [§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.].

III.

Přípustnost dovolání

13. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v této trestní věci je dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit, a zda jej podala osoba oprávněná. Shledal přitom, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř. Dále zjistil, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), přičemž splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

IV.

Posouzení dovolání

14. Obviněný, jak již plyne z výše uvedeného (část II.), své dovolání založil na tvrzení o naplnění dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. d), g), h) tr. ř. Dovolací soud se proto primárně zaměřil na posouzení toho, zda vznesené námitky obsahově odpovídají jím uplatněným důvodům dovolání, a poté na posouzení toho, zda jim lze přiznat důvodnost.

15. Pro úplnost se připomíná, že k naplnění obviněným označených dovolacích důvodů dochází podle jejich obsahového vymezení tehdy, jestliže

- byla porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání [dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř.],
- rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy [dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.],

- rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení [dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.].

IV./1. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř.

16. – 17. V těchto bodech Nejvyšší soud vypořádal argumentaci dovolatele vztahenou k uvedenému dovolacímu důvodu.

IV./2. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

18. Námitce dovolatele, že výpovědi poškozeného a svědkyně K. jsou procesně nepoužitelnými důkazy ve smyslu druhé varianty dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jelikož při jejich výsledku došlo k porušení zákona, konkrétně § 101 odst. 2 tr. ř., když jim nebyla při výsledku dána možnost se nejdříve samostatně vyjádřit k projednávané věci, nelze přisvědčit. Po kontrole protokolace a audionahrávek z hlavních líčení konaných ve dnech 16. 10. 2023 a 25. 3. 2024 dospěl Nejvyšší soud k závěru, že k vytýkanému pochybení nedošlo.

19. Pokud se jedná o výslech svědkyně K., pak je třeba zmínit, že tato se dne 16. 10. 2023 dostavila k soudu sama bez předvolání, aby omluvila poškozeného (jejího partnera), který nemohl přijít kvůli špatnému zdravotnímu stavu. Soud se svědkyně (po jejím zákonném poučení) nejdříve dotázal na její poměr k věci, resp. k poškozenému, což je plně v souladu s pravidly pro vedení výslechu, neboť tento postup podle § 101 odst. 2 tr. ř. monologické části výpovědi předchází. Následně již svědkyně spontánně vypovídala k tomu, proč se k soudu dostavila, ačkoliv nebyla předvolána k podání výpovědi. Až poté, jelikož sama nezačala vypovídat konkrétně k projednávanému skutku, byla soudem v tomto směru pobídnuta otevřenými otázkami, přičemž posléze byl ke kladení dotazů dán prostor jak obžalobě, tak obhajobě. V případě výpovědi svědkyně K. tedy nelze uvažovat o neúčinnosti důkazu z důvodu rozporu jeho opatření se zákonem, neboť vzhledem k popsáním okolnostem zákonná ustanovení o výsledku svědka porušena nebyla. K samostatnému vylíčení okolností věci, kterých si byla vědoma, jí totiž fakticky byl dán prostor.

20. Podobně tomu je v případě výsledku poškozeného realizovaného v hlavním líčení dne 25. 3. 2024. Ten byl rovněž nejdříve soudem dotázán stran jeho poměru k obviněnému, byť více jednotlivými otázkami, přičemž poté přirozeně navázal monologem týkajícím se dokazovaného skutku. Teprve, když s touto částí výpovědi skončil, soud započal klást konkrétní doplňující otázky. Ani zde tedy nelze činit závěr o porušení zákonných ustanovení o výsledku svědka, a tudíž není možné uvažovat o tom, že by takto opatřená výpověď byla důkazem neúčinným a v důsledku toho i procesně nepoužitelným.

21. Pro shrnutí tedy Nejvyšší soud uvádí, že oba zmíněné výsledky odpovídají kritériím § 101 odst. 2 tr. ř., a to konkrétně i požadavku na umožnění monologické části výpovědi svědkovi. Oba výše jmenovaní svědci byli nejprve soudem dotázáni na jejich poměr k obviněnému, případně k projednávané věci. Následně se k věci vyjadřovali způsobem a v rozsahu podchyceném v protokolu o hlavním líčení. Být je zřejmé, že své údaje nesdělili v jediném kontinuálně navazujícím proslovu, neboť skutečně reagovali i na dotazy soudu (a posléze i procesních stran), jejich výslech neproběhl způsobem, který by se zobrazil sepsáním tzv. otázkového protokolu (k jeho podstatě viz níže). Podstata požadavku umožnit svědkovi

souvisle vypovědět vše, co sám o věci ví (§ 102 odst. 2 věta třetí tr. ř.), není popřena tím, že k tomu byl pobídnut otázkou soudu, a to dokonce ani v situaci, kdy by taková otázka vyzněla relativně konkrétně. Ostatně to vyplývá i z odkazovaného zákonného textu. Ten sice stanoví, že svědkovi má být dána možnost k monologickému vylíčení k věci relevantních informací, avšak na straně druhé vůbec nepředepisuje, jak má vyslýchající orgán postupovat, aby toho dosáhl. Trestní řád tedy vůbec neurčuje, jak přesně má soud (či jiný orgán činný v trestním řízení úkon realizující) svědka k této části jeho výpovědi vyzvat. I komentářová literatura (viz např. DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář, I. díl, Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., s. 912) uznává, že „[u]niverzální návod k provádění výslechu nelze pro složitost a variabilitu svědeckého důkazu přesně vymezit“.

22. Z účelu podání samostatné výpovědi neovlivněné otázkami vyslýchajících pak plyne požadavek, aby k monologické části výpovědi došlo ze začátku výslechu tak, aby si svědek sám pokusil vybavit a následně sdělit co možná nejvíce poznatků. Jinak řečeno, pokud soud svědka nepřerušoval a nechal ho k věci v podstatě z počátku výslechu samostatně vypovídat a teprve až poté, co svědek se svým monologem skončil, začal pokládat třeba i již velmi specifické otázky, je takový postup zcela v pořádku, a to v zásadě bez ohledu na přesný způsob, jakým ho soud k monologu vybídl.

23. Nejvyšší soud po seznámení se s příslušnými protokoly o hlavním líčení a poslechu zvukového záznamu o tomto úkonu dospěl k závěru, že v posuzované věci nelze dospět k poznatku, že by se v případě výslechu svědků K. a B. jednalo o tzv. otázkové protokoly, kdy protokol tvoří jen systém: otázka-odpověď, které nejsou zpravidla přípustné (viz např. DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář, I. díl, Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., s. 912). Proto existenci vady, kterou ve způsobu výslechu uvedených svědků spatřoval dovolatel, neshledal.

24. Dlužno dodat, že k závěru dovozovanému dovolatelem, tj. o procesní nepoužitelnosti důkazu, by nebylo možno dospět ani v případě, že by způsob provedení výslechu jím označených svědků soudem byl vyhodnocen odlišně (zde se připomíná, že k posouzení provedenému dovolatelem se přiklonil ve svém vyjádření státní zástupce, podle něhož tzv. monologová část výslechu nebyla v hlavním líčení formálně dodržena).

25. I kdyby v dané věci k monologické části výpovědi svědků nedošlo, nebylo by možné jejich výpovědi označit za procesně nepoužitelné. Za neúčinný [a ve smyslu druhé alternativy dovolacího důvodu podle písm. g) procesně nepoužitelný] důkaz v důsledku nezákonnosti se považuje takový, jenž byl vyhledán, opatřen nebo proveden postupem porušujícím zákonem stanovená pravidla pro dokazování. Absolutně neúčinným důkazem je takový, jehož procesní použitelnost je zapovězena, neboť neexistuje způsob k odstranění vady, jíž je stížen. Naopak vady relativně neúčinného důkazu mohou být dodatečně zhojeny, po čemž může dojít k jeho procesnímu užití. I Ústavní soud sdílí názor, že je nutné použitelnost důkazů dovozovat výkladem v každém konkrétním případě zvlášť, a to především s ohledem na charakter vady řízení, jejího vlivu na konkrétní důkaz a význam tohoto důkazu pro řízení (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 2. 2010, sp. zn. [IV. ÚS 2425/09](#), nebo ze dne 5. 11. 2014, sp. zn. [II. ÚS 2703/14](#)).

26. Platí tudíž, že nikoliv každé porušení zákonného ustanovení upravujícího dokazování musí znamenat, že důkaz bude nutně relativně či absolutně neúčinný a tím pádem třeba i procesně

nepoužitelný. Je tomu tak proto, že trestní řízení vychází z formálně-materiální povahy důkazu, přičemž v zásadě jen vady v procesu dokazování dosahující úrovně porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 Úmluvy vedou k procesní nepoužitelnosti (neúčinnosti) důkazu (nález Ústavního soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. [I. ÚS 1677/13](#)).

č. 3

27. Ve vztahu k výsledku svědka lze uvést, že znění dovolatelem odkazovaného ustanovení zákona (Svědkoví musí být dána možnost, aby souvisle vypověděl vše, co sám o věci ví a odkud se dozvěděl okolnosti jím uváděné.) nelze interpretovat tak, že při absenci údajů takto svědkem poskytnutých (tzv. monologická část) je jeho výpověď, opatřená jinak za splnění zákonných požadavků, procesně neúčinná. Takový výklad by znamenal, že v situacích, které nelze vyloučit (např. mentální deficit svědka brání mu v podání takové spontánní a ucelené výpovědi, či psychický stav svědka daný okolnostmi jeho výsledku soudem či povahou skutečností, o nichž má vypovídat, pro které není schopen takto příslušné skutečnosti sám/samostatně vylíčit), by bylo nemožné získat procesně účinný důkaz. To jistě záměrem zákonodárce nebylo. Nadto je třeba zdůraznit, že dovolatelem uplatňované znění (poskytnout možnost ...), směřuje vůči orgánu vyslyšajícímu, z čehož však neplyne, že by ji musel svědek využít, tj. nevyjadřuje povinnost se takto zachovat (k čemuž někdy i přes snahu svědka nemusí dojít z důvodu výše nastíněných případů).

28. Z toho plyne, že v případech, kdy by svědkovi vůbec nebyl dán prostor k podání monologické části výpovědi, ač by nešlo o situace zmíněné příkladem výše, jednalo by se sice ze strany orgánu provádějícího výslech svědka o procesní pochybení, avšak toto by nemohlo, jestliže by jinak byla dodržena další zákonná ustanovení výslech svědka upravující (a nejednalo-li by se o ryze „otázkový protokol“), odůvodnit závěr, že z takto provedeného dokazování vzešla procesně nepoužitelná výpověď.

29. Pokud by tedy byl výslech svědka při označené procesní vadě proveden za současného

- a) dodržení pravidel kontradiktornosti,
- b) zamezení položení otázek kapciózních či sugestivních (§ 101 odst. 3 tr. ř.),
- c) respektování požadavků plynoucích ze zásad ústnosti, bezprostřednosti, veřejnosti (§ 2 odst. 10, 11, 12 tr. ř.) v závislosti na tom, jak se v jednotlivých stádiích řízení uplatňují, a
- d) dalších pravidel týkajících se výsledku (např. obsažených v ustanoveních § 99 odst. 1, 2 a § 100 odst. 1, 2 tr. ř., či čl. 28 a čl. 86 odst. 3 Ústavy),

nebyl by důvod k tomu, aby důkaz takto získaný nebyl použit při rozhodování.

30. Vyjádřeno jinak, pro učinění závěru o existenci procesně účinné výpovědi svědka, potažmo nikoli procesně nepoužitelného důkazu (a tím pro vyvrácení námitky dovolatele) je podstatné zjištění, že svědek byl před svou výpovědí správně a úplně poučen a že výslech byl realizován v přítomnosti osob, které se tohoto procesního úkonu mají právo účastnit, a pokud tomu tak není, při splnění podmínek to umožňujících (např. aplikace § 209 tr. ř. apod.). Nedodržení požadavku plynoucího pro orgán svědka vyslyšajícího z věty třetí § 101 odst. 2 tr. ř. v takové

situaci procesní nepoužitelnost důkazu ve smyslu druhé alternativy § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nezakládá.

31. V posuzované věci výslech obou svědků proběhl při hlavním líčení, jemuž byli přítomni obviněný, jeho obhájce a státní zástupce, kterým byla dána vyrovnaná možnost klást vyslýchanému otázky či vznášet námitky k tomu, jak je výslech veden, včetně poskytnutí prostoru k vyjádření se k podané výpovědi, aniž by došlo k porušení zákonných pravidel a zásad dokazování. Sám dovolatel přitom žádné takové pochybení soudu nevytýká (z protokolu o hlavním líčení nadto nevyplývá, že by vůči způsobu vedení výslechu svědků vznášel námitky) a svoji výhradu zaměřuje pouze na formální aspekt výslechu, který navíc (ve své podstatě) narušen nebyl, jak bylo vysvětleno výše.

32. Jelikož dovolací soud neshledal existenci namítaného procesního pochybení v postupu soudu prvního stupně, ústí poznatky jím nabyté do závěru, že námitka dovolatele je zjevně neopodstatněná, nenaplňující dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v jeho druhé alternativě.

č. 3

IV./3. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

33. Ačkoliv obviněný formálně uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., nepodřadil pod něj žádné relevantní námitky, neboť ty v jeho dovolání rozepsané pod označeným důvodem dovolání mají primárně procesní, a nikoliv hmotněprávní povahu. Nejvyšší soud se jimi tudíž na tomto místě dále nezabývá.

IV./4. K námitkám nepodřaditelným pod jakýkoliv z důvodů dovolání

34. – 37. V těchto bodech Nejvyšší soud vypořádal zbývající část námitek vznesených dovolatelem.

V.

Způsob rozhodnutí

38. Z uvedeného hodnocení dovolání obviněného plyne, že vznesené námitky, jež odpovídaly jím uplatněným dovolacím důvodům, nebyly shledány opodstatněnými. Zároveň nebyla seznána vada představující zásah do práva obviněného na spravedlivý proces. Vzhledem k tomu Nejvyšší soud o dovolání obviněného rozhodl způsobem uvedeným v § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., podle něhož dovolání odmítne, jde-li o dovolání zjevně neopodstatněné.

39. Za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. rozhodl Nejvyšší soud o tomto mimořádném opravném prostředku v neveřejném zasedání. Pokud jde o rozsah odůvodnění tohoto usnesení, odkazuje se na ustanovení § 265i odst. 2 tr. ř., podle něhož [v] odůvodnění usnesení o odmítnutí dovolání Nejvyšší soud jen stručně uvede důvod odmítnutí poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí.

Č. 4

Škoda jako znak objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu pojistného podvodu podle § 210 odst. 2, odst. 4, odst. 5 písm. c) nebo odst. 6 písm. a) tr. zákoníku vzniká vyplacením pojistného plnění pojišťovnou v důsledku podvodného jednání pachatele. Proto neplatnost pojistné smlouvy nebo následné odstoupení poškozené pojišťovny od pojistné smlouvy a vznik práva na vrácení pojistného plnění nemá pro naplnění uvedeného zákonného znaku daného trestného činu žádný význam.

Pojistný podvod, Škoda

§ 210 odst. 2, odst. 4, odst. 5 písm. c) nebo odst. 6 písm. a) tr. zákoníku

Č. 4

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2023, sp. zn. [6 Tdo 1085/2022](#), ECLI:CZ:NS:2023:6.TDO.1085.2022.1

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného R. F. proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 5. 2022, sp. zn. 6 To 31/2022, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Chebu pod sp. zn. 7 T 93/2021.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Chebu ze dne 10. 12. 2021, č. j. 7 T 93/2021-338, ve znění opravného usnesení podle § 131 odst. 1 tr. ř. ze dne 10. 3. 2022, č. j. 7 T 93/2021-365, byl R. F. (dále „obviněný“, příp. „dovatel“) uznán vinným pokračujícím přečinem pojistného podvodu podle § 210 odst. 1 písm. a), odst. 4 tr. zákoníku, jehož se podle zjištění tohoto soudu dopustil tím, že

1)

že dne 26. července 2011 v XY, okr. týž, jako zájemce o uzavření pojistné smlouvy, při uzavírání pojistné smlouvy Rizikové životní pojištění č. 3816822936 s pojistitelem UNIQA pojišťovna, a. s., s počátkem pojištění od 1. 8. 2011, v rámci které sjednal mimo jiné i pojištění trvalých následků úrazu a denní odškodné za léčení úrazu, k dotazu pojišťovny ve znění: „Máte uzavřeno nebo máte zažádáno o další životní, úrazové nebo důchodové pojištění u UNIQA pojišťovny, a.s., nebo jiných pojistitelů? Název pojišťovny? Druh pojištění? Pojistná částka?“ uvedl údaj: „Flexi životní pojištění“ a vědomě tak neuvedl údaj přesně a v úplném požadovaném rozsahu, neboť v uvedené době byl:

- pojištěn pojistnou smlouvou Flexi životní pojištění u Pojišťovny České spořitelny, a. s., ze dne 28. 8. 2009, č. 7001035792, s počátkem pojištění od 1. 9. 2009,

- pojištěn pojistnou smlouvou Životní pojištění Forte u ČSOB pojišťovny, a. s., ze dne 27. 4. 2010, č. 1302321385, s počátkem pojištění od 1. 5. 2010,

a zároveň dne 26. 7. 2011 uzavřel další pojistnou smlouvu na stejný pojistný zájem u dalšího pojistitele, a to u Pojišťovny České spořitelny, a. s., u níž v uvedený den sjednal pojistnou smlouvu Flexi životní pojištění č. 7004993689 s počátkem pojištění od 1. 8. 2011, čímž zkreslil podávanou informaci nejméně v údajích o počtu uzavřených a uzavíraných dalších pojistných smluv,

přičemž kdyby uvedené skutečnosti sdělil pravdivě a úplně, pojistitel by s obžalovaným pojistnou smlouvu neuzavřel, případně by k uzavření pojistné smlouvy došlo za výrazně jiných podmínek pojištění, přičemž obžalovanému na podkladě takto uzavřené pojistné smlouvy bylo postupně vyplaceno pojistné plnění v důsledku pojistné události:

a) ze dne 5. 3. 2012 (poranění prstu pravé ruky) ve výši 27.000 Kč,

b) ze dne 22. 9. 2012 (poranění pravého kolene) ve výši 35.000 Kč,

a obžalovaný tak svým jednáním způsobil poškození společnosti UNIQA pojišťovna, a. s., IČ 49240480, se sídlem 160 00 Praha, Evropská 810/136, škodu v celkové výši 62.000 Kč,

2)

že dne 26. července 2011 v XY, okr. týž, jako zájemce o uzavření pojistné smlouvy, při uzavírání pojistné smlouvy FLEXI životní pojištění č. 7004993689 s pojistitelem Pojišťovna České spořitelny, a. s., s počátkem pojištění od 1. 8. 2011, v rámci které sjednal mimo jiné i pojištění trvalých následků úrazu a denní odškodné za léčení úrazu, k dotazu pojišťovny ve znění: „Máte již sjednáno životní pojištění, úrazové pojištění, pojištění denních dávek nebo pojištění pracovní neschopnosti z důvodu nemoci?“ uvedl údaj: „PČS, Flexi ŽP“ a vědomě tak zamlčel, že ve stejný den uzavírá další pojistnou smlouvu na stejný pojistný zájem u dalšího pojistitele, a to u UNIQA pojišťovny, a. s., u níž tentýž den sjednal pojistnou smlouvu Rizikové životní pojištění č. 3816822936 s počátkem pojištění od 1. 8. 2011 a dále neuvedl, že je pojištěn pojistnou smlouvou Životní pojištění Forte u ČSOB pojišťovny, a. s., ze dne 27. 4. 2010, č. 1302321385, s počátkem pojištění od 1. 5. 2010,

přičemž kdyby na uvedený dotaz odpověděl pravdivě a úplně, pojistitel by s obžalovaným pojistnou smlouvu neuzavřel a v případě zjištění zatajení uvedených skutečností po uzavření smlouvy by pojistitel od pojistné smlouvy odstoupil, přičemž obžalovanému na podkladě takto uzavřené pojistné smlouvy bylo postupně vyplaceno pojistné plnění v důsledku pojistné události:

a) ze dne 5. 3. 2012 (poranění prstu pravé ruky) ve výši 35.000 Kč,

b) ze dne 22. 9. 2012 (poranění pravého kolene) ve výši 70.000 Kč,

c) ze dne 9. 4. 2013 (poranění levého kolena) ve výši 70.000 Kč,

d) ze dne 18. 10. 2013 (poranění levého ramena) ve výši 52.500 Kč,

e) ze dne 7. 8. 2014 (poranění levého kolena) ve výši 62.500 Kč,

a obžalovaný tak svým jednáním způsobil poškozené společnosti Pojišťovně České spořitelny, a. s., v současné době Kooperativě pojišťovně, a. s., Vienna Insurance Group, IČ 47116617, se sídlem 186 00 Praha, Pobřežní 665, škodu v celkové výši 290.000 Kč.

2. Obviněný byl za tyto trestné činy odsouzen podle § 210 odst. 4 a § 67 odst. 1, 3 tr. zákoníku k peněžitému trestu ve výměře 200 denních sazeb po 400 Kč, tedy v celkové výměře 80.000 Kč. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. mu byla uložena povinnost nahradit škodu poškozeným UNIQA pojišťovna, a. s., IČ 49240480, ve výši 34.483 Kč a Kooperativa pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group, IČ 47116617 ve výši 223.280 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byla poškozená UNIQA pojišťovna, a. s., odkázána se zbytkem svého uplatněného nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. O odvolání obviněného rozhodl Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 25. 5. 2022, č. j. 6 To 31/2022-387, tak, že ho podle § 256 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti citovanému usnesení krajského soudu podal obviněný R. F. prostřednictvím svého obhájce JUDr. M. Č. dovolání, jež opřel o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., neboť napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

5. Podle obviněného je hodnocení náhrady škody v předmětné věci, resp. odůvodnění předmětných rozhodnutí v tomto směru, ze strany soudů nedostatečné, když neuvedly, podle jakých občanskoprávních ustanovení postupovaly. V tomto smyslu se jedná o porušení práva na spravedlivý proces. Aby bylo možno hovořit o náhradě škody, musela by obviněnému vzniknout povinnost vrátit pojišťovnám pojistné plnění. Vzhledem k tomu, že pojišťovnám ale z civilního pohledu vznikla povinnost plnit a tyto nevyužily možnosti odstoupit od smlouvy podle zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě (dále „z. p. s.“), tak nemůže být obviněnému uložena povinnost nahradit škodu. Ostatně nelze vůbec dovodit, že by jednáním obviněného vznikla nějaká škoda, pojišťovně totiž nevznikl nárok na vrácení vyplaceného pojistného plnění. Aby bylo možné hovořit o škodě, muselo by se jednat o protiprávní následek, nikoliv o plnění v souladu s právem, jako v tomto případě, když ke škodním událostem, na jejichž základě bylo pojišťovnami plněno, došlo. S touto obhajobou se soudy nevypořádaly adekvátně. Navíc odvolací soud se odchýlil od skutkových zjištění nalézacího soudu, když uvedl, že by pojistné smlouvy vůbec nevznikly.

6. Obviněný dále poukazuje na skutečnost, že odpověděl pouze na jednu ze tří otázek pojišťoven ohledně toho, kde je ještě pojištěn. Pojišťovny s ním dané smlouvy i tak uzavřely, ačkoliv musely vědět, že je pojištěn i jinde. Nadto jedna z pojišťoven neuvedla, že by předmětnou pojistnou smlouvu neuzavřela, kdyby měla všechny informace. Pouze sdělila, že by pojistné podmínky byly odlišné. Nejen, že pojišťovny měly možnost odstoupit

od smlouvy podle § 23 z. p. s., což neučinily, ale rovněž měly po pojistných událostech provést šetření ve smyslu § 16 z. p. s., případně odmítnout poskytnout pojistné plnění podle § 24 odst. 1 písm. a) citovaného zákona. Jedná se přitom o speciální právní úpravu, které nejsou obecná ustanovení o náhradě škody v trestním řízení nadřazena. V tomto směru obviněný odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [23 Cdo 1735/2014](#) a sp. zn. [23 Cdo 3305/2020](#), podle nichž nepravdivá odpověď pojistníka na dotaz pojistitele při sjednávání smlouvy nezpůsobuje její neplatnost. Pokud pojišťovna neodstoupila od smlouvy či neodmítla vydat pojistné plnění, nemá právo na vrácení daného plnění. Obviněný odkazuje rovněž na rozsudek Okresního soudu v Chebu sp. zn. 12 C 418/2021, v němž byl zamítnut nárok pojistitele v trestním řízení s nárokem na náhradu škody odkázaného na řízení civilní. Z uvedeného je zřejmé, že si pojišťovny alespoň zčásti způsobily škodu samy.

7. Závěrem svého dovolání obviněný navrhl, aby ho Nejvyšší soud podle § 265m tr. ř. zprostil obžaloby, případně podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 5. 2022, č. j. 6 To 31/2022-387, stejně jako rozsudek Okresního soudu v Chebu ze dne 10. 12. 2021, č. j. 7 T 93/2021-338, a věc vrátil k novému rozhodnutí ohledně výroku o náhradě škody.

8. Nejvyšší státní zástupce se k dovolání obviněného vyjádřil prostřednictvím státní zástupkyně činné u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“), podle které námitky obviněným podřazené pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. tomuto formálně vyhovují.

9. Státní zástupkyně uvádí, že skutečnost, že obviněný má uzavřené pojistné smlouvy s jinými pojišťovnami, má vliv na posouzení míry rizik pro pojišťovnu, s jakou uzavírá další pojistnou smlouvu. Není důvod, aby tato okolnost nebyla z hlediska dané pojišťovny shledána podstatnou. Jak UNIQA pojišťovna, a. s., tak Kooperativa pojišťovna, a. s., sdělily, že kdyby měly od obviněného všechny požadované informace, neuzavřely by s ním dané pojistné smlouvy. Pro účely aplikované skutkové podstaty se škodou rozumí částka pojistného plnění, která byla obviněnému vyplacena za odečtení částky, která by mu byla vyplacena, kdyby neuvedl nepravdivé nebo hrubě zkreslené informace či nezamlčel podstatné informace. Vzhledem k tomu, že jmenované pojišťovny by s obviněným neuzavřely dané pojistné smlouvy, pakliže by měly dovolatelem zamlčené informace, je nutné považovat za škodu jimi vyplacené pojistné plnění v celé výši. Na uvedené by nemělo vliv ani případné odstoupení od smlouvy ze strany pojišťoven, neboť vylákané plnění je celé pokryto jeho zaviněním. Dále nelze tvrdit, že by v předmětné věci byla významně snížena společenská škodlivost činu, a to ani s ohledem na tvrzení dovolatele, že pojišťovny samy měly vynaložit větší úsilí na seznámení se se skutečným stavem věci. V tomto ohledu státní zástupkyně odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [7 Tdo 1426/2016](#), podle něž nelze v rámci obchodních vztahů požadovat, aby jejich účastníci nadměrně projevovali opatrnost a rozvoj těchto vztahů tím brzdili. Ve vztahu k námitkám směřujícím do výroku o náhradě škody, státní zástupkyně uvádí, že v rámci adhezního řízení nebylo rozhodnuto o právu pojišťoven na vrácení pojistného plnění, ale o náhradě škody vzniklé spácháním trestného činu. Jedná se tedy o otázku spadající pod obecnou úpravu náhrady škody podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, a soudy tak rozhodly správně.

10. Závěrem svého vyjádření státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. a učinil tak podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání, s jehož konáním vyjadřuje souhlas i pro případ jiného než navrhovaného rozhodnutí [§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.].

III.

Přípustnost dovolání

11. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v této trestní věci je dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit, a zda jej podala osoba oprávněná. Shledal přitom, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. Dále zjistil, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), přičemž splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

č. 4

IV.

Důvodnost dovolání

12. Dovolatel uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., pod nějž podřadil několik rovin argumentace týkající se zejména otázky jím způsobené škody, kdy některé dílčí argumenty nelze podřadit pod tento důvod dovolání, neboť se jedná o výhrady procesní povahy, teoreticky podřaditelné pod důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který však uplatněn nebyl. V naznačeném ohledu je třeba odlišit problematiku škody jako znaku objektivní stránky podle § 210 odst. 4 tr. zákoníku, jehož naplnění zpochybňuje, a škody, kterou má za povinnost nahradit poškozeným pojišťovnam.

Ke škodě jako kvalifikačnímu znaku

13. Prvně je třeba uvést, že škodou způsobenou trestným činem pojistného podvodu podle § 210 odst. 1 písm. a), odst. 4 tr. zákoníku je částka, která se rovná rozdílu mezi skutečně poskytnutým pojistným plněním na straně jedné a pojistným plněním, které by pachateli náleželo, kdyby neuvedl nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo nezamlčel podstatné údaje při uplatnění nároku na pojistné plnění, na straně druhé (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2002, sp. zn. [7 Tdo 580/2002](#), publikované pod č. 29/2003 Sb. rozh. tr.). Byť citované rozhodnutí řeší situaci při uplatnění práva na pojistné plnění [tj. při uplatnění práva na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění podle písm. c) dotčeného ustanovení zákona], vzhledem ke konstrukci trestného činu pojistného podvodu je nutno aplikovat zmíněný způsob určení výše škody tímto trestným činem způsobené analogicky i na případy, kdy pachatel uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy [podle písm. a) dotčeného zákonného ustanovení] (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2018, sp. zn. [6 Tdo 79/2018](#)).

14. Při vztažení výše uvedeného na projednávanou věc je zřejmé, že obviněným způsobenou škodou, jejíž výše představuje znak (kvalifikované) skutkové podstaty pokračujícího přečinu pojistného podvodu podle § 210 odst. 1 písm. a), odst. 4 tr. zákoníku, je částka rovnající se celému obviněnému neoprávněně vyplacenému pojistnému plnění [tj. částka 62.000 Kč ve vztahu k UNIQA pojišťovně, a. s., a částka 290.000 Kč ve vztahu k Pojišťovně České

spořitelny, a. s. (v současné době Kooperativě pojišťovně, a. s.)). Jak dovodily soudy obou stupňů, poškozené pojišťovny by s obviněným vůbec pojistné smlouvy neuzavřely, pokud by při sjednávání pojištění s Pojišťovnou České spořitelny, a. s., nezamlčel podstatné údaje, resp. v rámci uzavírání pojistné smlouvy s UNIQA pojišťovnou, a. s., neuvedl hrubě zkreslené údaje (viz vyjádření UNIQA pojišťovny, a. s., vyjádření Kooperativa, pojišťovny, a. s., body 8., 10., 13. rozsudku nalézacího soudu). Obviněnému by tudíž nevznikl jakýkoliv nárok na pojistné plnění, jinými slovy řečeno, nevznikl by mu nárok na pojistné plnění vůbec (obdobně viz usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [8 Tdo 1279/2018](#)).

15. Poznámka obviněného (skutkové povahy vybočující z uplatněného důvodu dovolání) o tom, že si soudy nebyly jisty, jaké by úplné zodpovězení otázek obviněným mělo následky z hlediska uzavření pojistných smluv, je tedy vzhledem k odkazovaným vyjádřením pojišťoven nepřipadná. Ve skutkové větě pod bodem 1) výroku odsuzujícího rozsudku je sice uvedena formulace, že by pojistitel „... s obžalovaným pojišťovnou smlouvu neuzavřel, případně by k uzavření pojistné smlouvy došlo za výrazně jiných podmínek pojištění ...“, nicméně tímto je pouze reflektován ve vyjádření UNIQA pojišťovny, a.s. zmíněný fakt, že k uzavření jiné pojistné smlouvy, resp. smlouvy v odlišné podobě, by teoreticky dojít mohlo. Takovou hypotetickou smlouvu však zohlednit nelze, neboť by se jednalo o důkazně nepodloženou spekulaci. Ostatně soudy reflektovaly, že i sama jmenovaná pojišťovna ve shora odkazovaném vyjádření uvedla, že by smlouva č. 3816822936 „... s maximální mírou pravděpodobnosti sjednána nebyla...“, kdy pouze možnost uzavření jiné pojistné smlouvy nemohla s naprostou jistotou vyloučit.

16. Obviněný tvrdí, že poškozené pojišťovny podle § 23 odst. 1 z. p. s. měly možnost odstoupit od smlouvy do dvou měsíců ode dne, kdy se dozvěděly o nepravdivě či neúplně zodpovězených otázkách při sjednávání pojištění [příp. odmítnout plnění z pojistné smlouvy podle § 24 odst. 1 písm. a) z. p. s.], k čemuž nedošlo, a tudíž jim nevznikl nárok na vrácení pojistného plnění, potažmo ani škoda. Tato námitka je však zcela nepatřičná. Vznik škody pro účely kvalifikace činu obviněného jako pojistného podvodu není podmíněn tím, aby poškozená pojišťovna odstoupila od smlouvy a tímto jí vzniklo právo na vrácení pojistného plnění ani případnou neplatností pojistné smlouvy, kterou dovolatel rovněž zmiňuje. Podstatné je, zda v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním obviněného vyjádřeným (ve vztahu k předmětné věci) v § 210 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, došlo k vyplacení pojistného plnění ve výši požadované znakově větší škody ve smyslu kvalifikované skutkové podstaty podle § 210 odst. 4 tr. zákoníku za pokrytí těchto znaků jeho zaviněním. Vzhledem ke shora provedenému obecnému výkladu pro výpočet škody v rámci právního posouzení pojistného podvodu i jeho aplikaci na projednávanou trestní věc, je zřejmé, že taková příčinná souvislost dána je. Tedy obviněný obdržel daná pojistná plnění na základě podvodně uzavřených pojistných smluv, které by jinak uzavřeny nebyly, kdy následkem tohoto jednání neoprávněně obdržel pojistné plnění. Z toho pak vyplývá poškození daných pojišťoven v jejich majetkové sféře, bez ohledu na to, že toto jednání obviněného nese odlišné právní důsledky v kontextu civilního práva [možnost pojišťovny odstoupit od smlouvy podle § 23 odst. 1 z. p. s. či odmítnout plnění z pojistné smlouvy podle § 24 odst. 1 písm. a) z. p. s.] a práva trestního (trestní odpovědnost obviněného). Podobný názor prezentoval i odvolací soud v bodě 27. jeho usnesení, přičemž v něm trefně odkázal i na skutečnost, že „... těžko lze podmiňovat vznik škody z pohledu trestněprávních předpisů odstoupením od pojistné smlouvy č. 7004993689 ze strany Pojišťovny České spořitelny, a.s., neboť tato byla orgány činnými v trestním řízení

dotazována na okolnosti uzavření této smlouvy poprvé v roce 2018. Tato smlouva však zanikla již v roce 2014 ...“.

č. 4

17. S posledním uvedeným je spojena nevhodnost dílčí námitky dovolatele, podle níž měly soudy dovodit způsobenou škodu ze závěru, že mu vůbec nevznikl nárok na pojistné plnění, s čímž nesouhlasí, neboť z občanskoprávního hlediska se jednalo o platnou smlouvu. Tato výhrada by teoreticky byla podřaditelná pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jelikož skrze ni napadá skutková zjištění nalézacího soudu potenciálně mající vliv na naplnění znaků trestného činu. Dovatel jej ovšem neuplatnil. Nicméně v obecnosti lze uvést, že úvaha, kterou obviněný soudům vytýká, by byla vhodná v situacích, kdy podvodné jednání obviněného spočívá v předstírání pojistné události. Nikoliv, když k pojistné události skutečně došlo a na podkladě platné pojistné smlouvy bylo vyplaceno pojistné plnění, ovšem uzavření pojistné smlouvy, kterou je tato událost kryta, je důsledkem podvodného jednání obviněného. Soudy však v této věci netvrdily, jak jim obviněný vkládá do úst, že mu nevznikl nárok na vyplacení pojistného plnění, nýbrž, že mu vznikl v návaznosti na jeho jednání popsané v § 210 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Tudíž, jak je uvedeno výše, je takto vyplacené pojistné plnění škodou. Skutečnost, že podle občanského práva tento způsob uzavření pojistné smlouvy nezpůsobuje nutně její neplatnost, resp. pouze se k němu pojí právo pojistitele odstoupit od smlouvy či odmítnout plnění z pojistné smlouvy, nic nemění na tom, že obviněný jednal protiprávně a naplnil znaky skutkové podstaty § 210 odst. 1 písm. a), odst. 4 tr. zákoníku.

Ke spoluzavinění škody poškozenými pojišťovnami

18. Výhrady dovolatele, o nevyužitém právu pojišťoven odstoupit od smlouvy, odmítnout vyplatit pojistné plnění či poukazy na to, že musely vnímat, jak strohým způsobem odpovídal na jejich otázky v rámci sjednávání pojištění, mají ještě další rozměr. Tedy ten, kdy obviněný v podstatě tvrdí, že kdyby byly poškozené pojišťovny obezřetnější, mohly by jeho podvodné jednání odhalit dříve a adekvátně se mu bránit. Jelikož to neučinily, tak si podle něj škodu způsobily alespoň částečně samy. V tomto směru musí Nejvyšší soud uzavřít, že trestní odpovědnost za pojistný podvod není namístež uplatňovat pouze v případech, kdy jednání poškozené pojišťovny představuje krajní neopatrnost. O takovou situaci se však v trestní věci dovolatele nejedná. O podvodné jednání jde totiž i v případě, jestliže poškozený je schopen prověřit si skutečný stav rozhodných okolností, avšak je ovlivněn klamavým působením pachatele ve formě podání nepravdivých nebo hrubě zkreslených informací či zamlčení podstatných informací, takže si je v důsledku pachatelova jednání neověří buď vůbec, nebo tak neučiní včas (viz přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu 6. 11. 2003, sp. zn. [5 Tdo 1256/2003](#), usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 1. 2021, sp. zn. [I. ÚS 3257/20](#)). Odkazovaná rozhodnutí se sice vztahují k trestnému činu podvodu, nicméně v nich uvedené závěry lze vzhledem k blízké povaze tohoto trestného činu s pojistným podvodem podle § 210 tr. zákoníku aplikovat i na tuto věc. I kdyby poškozené pojišťovny mohly odhalit, že má obviněný uzavřené větší množství pojistných smluv, je třeba mít na zřeteli, že svými odpověďmi na otázky o množství uzavřených pojištění, v nich aktivně vyvolával dojem uzavření nižšího množství pojištění na stejný pojistný zájem. Pojišťovny tudíž byly ovlivněny klamavým protiprávním jednáním obviněného při sjednávání smluv, nikoliv tím, že by byly krajně neopatrné.

19. V souvislosti s výše uvedeným je třeba podotknout, že obviněný nebyl odsouzen za to, že na otázky pojišťoven o jiných smlouvách ke stejnému pojistnému zájmu odpověděl stroze, nebo že neodpověděl na všechny dílčí otázky pojišťoven, což pojišťovny podle něj musely vidět, nýbrž za to, že lhal o množství uzavřených smluv. Jak vyplývá z vyjádření skutku pod bodem 1) odsuzujícího rozsudku, tak jeho protiprávní jednání spočívalo v tom, že uvedl pouze jedno pojištění „Flexi životní pojištění“, přestože ve stejný den uzavřel smlouvu Flexi životní pojištění s Pojišťovnou České spořitelny, a. s., i když se jednalo již o druhé takové pojištění u tohoto pojistitele a zároveň byl pojištěn ještě Životním pojištěním Forte u ČSOB pojišťovny, a. s. [ke skutku 1)]. Obdobně platí u skutku pod bodem 2), že byl odsouzen, protože uzavřel Flexi životní pojištění s Pojišťovnou České spořitelny, a. s., za zmínění pouze pojištění „PČS, Flexi ŽP“ a zamlčení, že ve stejný den uzavírá další pojistnou smlouvu na stejný pojistný zájem u UNIQA pojišťovny, a. s., a že je rovněž pojištěn smlouvou Životní pojištění Forte u ČSOB pojišťovny, a. s. Jeho trestné jednání tedy podle nalézacího soudu nespočívalo v nezodpovězení všech otázek vyčerpávajícím způsobem, ale ve vytváření dojmu (uváděním hrubě zkreslených údajů či zamlčováním podstatných údajů), že je pojištěn nižším množstvím pojistných smluv, než jak tomu ve skutečnosti bylo. Lze tudíž uzavřít, že námitky obviněného o spoluzavinění poškozených pojišťoven nemohou uspět, a to jak z hlediska otázky jeho viny, resp. její míry ve vztahu ke způsobené škodě jako znaku aplikované skutkové podstaty, tak i náhrady škody (a jím uplatněného odkazu na § 438 obč. zák.).

K povinnosti obviněného nahradit škodu

20. Dovolatel k otázkám výše škody připojuje rovněž námitky směřující ke zpochybnění v adhezním řízení uložené povinnosti k náhradě škody, které lze rovněž podřadit pod jím uplatněný dovolací důvod v jeho alternativě „jiné nesprávné hmotněprávní posouzení“. Na podkladě jeho výše prezentované argumentace dospívá k tomu, že mu nemohla být uložena daná povinnost, když pojišťovny nevyužily svého práva na odstoupení od smlouvy, příp. neodmítly vyplatit pojistné plnění. K této problematice připojuje rozsudek Okresního soudu v Chebu č. j. 12 C 417/2021-56, vydaný v jiné, občanskoprávní věci (ohledně jiného žalovaného), který je podle něj analogický pro jeho věc ovšem s tím, že nárok na náhradu škody byl poškozené pojišťovně v občanskoprávním řízení zamítnut. Tuto rovinu dovolací argumentace lze rovněž podřadit pod obviněným uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Obviněný má zajisté pravdu, že při rozhodování o nároku poškozeného na náhradu škody způsobené trestným činem je třeba i v adhezním řízení respektovat hmotněprávní ustanovení zvláštních právních předpisů, na nichž je uplatněný nárok založen a jimiž se řídí. To však soudy v této trestní věci evidentně správně (jak je vyloženo níže) učinily (bod 27. rozsudku nalézacího soudu a bod 30. usnesení odvolacího soudu), když vycházely z obecné úpravy náhrady škody podle občanského zákoníku platného do 31. 12. 2013. V souvislosti s posledním uvedeným je vhodné podotknout, že soudy nižších instancí ve věci rozhodovaly o výrocích o náhradě škody po nabytí účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů. Podle jeho § 3079 se zásadně právo na náhradu škody vzniklé porušením povinnosti stanovené právními předpisy, k němuž došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, posuzuje podle dosavadních právních předpisů. Klíčovým okamžikem pro určení, jaká hmotněprávní úprava se má použít, je přitom okamžik porušení povinnosti, ne až vznik škody samotné. Mezi těmito dvěma skutečnostmi může existovat i dlouhá časová prodleva. V tomto případě je tudíž nutné postupovat podle

občanského zákoníku platného do konce roku 2013, neboť dovolatel se porušení svojí povinnosti (protiprávního jednání) dopustil 26. 6. 2011.

č. 4

21. V tomto ohledu je nutné připomenout, že pro vznik odpovědnosti podle § 420 odst. 1 obč. zák. je třeba, aby došlo k porušení právní povinnosti (k protiprávnímu úkonu) a v příčinné souvislosti s ním ke vzniku škody za existence zavinění odpovědnou osobou. K pojmu protiprávního úkonu lze uvést, že není rozhodné, o jaké předpisy objektivního práva se daná protiprávnost opírá, tedy zda se jedná kupř. o právo občanské, správní či trestní. Přitom došlo-li ke spáchání trestného činu, je takové jednání vždy protiprávním úkonem ve smyslu občanskoprávní odpovědnosti. Rozhodnutím o tom, zda došlo ke spáchání trestného činu, jsou vázány i soudy v občanskoprávním řízení, a to výrokem o vině obsaženým v trestním rozsudku s tím, že musejí zohlednit do jaké míry je naplnění znaků skutkové podstaty daného trestného činu důležitou okolností pro posouzení nároku na náhradu škody (ŠKÁROVÁ, Marta. § 420 [Škoda]. In: ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník I, II. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1203, 1204, marg. č. 5.).

22. Obviněnému byla uložena povinnost k náhradě škody, kterou způsobil trestným činem, a to v návaznosti na výše citovanou úpravu obecné odpovědnosti za škodu podle § 420 odst. 1 obč. zák. Jednání, kterým byl spáchán trestný čin, je vždy nutno posoudit jako protiprávní úkon, přičemž jednání dovolatele bylo soudy hodnoceno jako úmyslný trestný čin, jímž, jak je shora popsáno, byla způsobena škoda. Požadavky § 420 odst. 1 obč. zák. jsou tak zcela naplněny. S ohledem na ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř. poté neměl nalézací soud důvod a ani možnost neuložit obviněnému povinnost k náhradě škody. Na tomto závěru nemohou nic změnit ani nářky obviněného o tom, že pojistné smlouvy, na jejichž základě poškozené pojišťovny plnily, byly platné, případně, že pojišťovny od těchto smluv neodstoupily, resp. neodmítly poskytnutí pojistného plnění. Pojišťovny se totiž nedomáhaly vrácení pojistného plnění jako bezdůvodného obohacení na straně dovolatele (ať už z důvodu neplatnosti smlouvy či odstoupení od ní), nýbrž náhrady škody způsobené trestným činem obviněného. Pokud jde o výše zmíněné civilní rozhodnutí Okresního soudu v Chebu citované dovolatelem, toto se v první řadě věcně vůbec nevěnovalo otázce, zda byla naplněna kritéria náhrady škody způsobené trestným činem. V některých částech (např. bod 1.) tohoto rozsudku je sice hovořeno o tom, že pojišťovna uplatnila nárok na náhradu škody, v relevantní (hodnotící) části (bod 4.) však je o nároku uplatněném pojišťovnou hovořeno spíše v souvislosti s jejím nevyužitým právem na odstoupení od smlouvy podle § 23 odst. 1 z. p. s. jako o nároku „na vrácení pojistného plnění“, což je však pro nyní projednávanou věc irelevantní. Soud prvního stupně totiž v této trestní věci nerozhodoval o vrácení pojistného plnění, ale o nahrazení škody způsobené trestným činem.

23. Dále je třeba uvést, že konkrétně poukaz dovolatele o možnosti pojišťoven odmítnout poskytnutí pojistného plnění podle § 24 odst. 1 písm. a) tr. ř., je nepřípadný. Podle uvedeného ustanovení může pojistitel odmítnout plnit z pojistné smlouvy, pokud je kumulativně splněno několik podmínek:

a) příčinou pojistné události byla skutečnost, o které se dozvěděl až po vzniku pojistné události,

b) tuto skutečnost pojistitel nemohl zjistit při sjednávání pojištění nebo jeho změně v důsledku úmyslně nebo z nedbalosti nepravdivě nebo neúplně zodpovězených písemných dotazů a

c) při znalosti této skutečnosti v době uzavření pojistné smlouvy tuto smlouvu neuzavřel, nebo ji uzavřel za jiných podmínek.

24. Již z první uvedené podmínky je zřejmé, že právo odmítnout plnit z pojistné smlouvy má pojistitel pouze, pokud je zamlčená skutečnost příčinou pojistné události, která by zakládala nárok pojištěného na vyplacení pojistného plnění. V předmětné věci však podvodné jednání obviněného nespočívalo v tom, že by zamlčel skutečnosti, které se později staly příčinami pojistné události. Tak by tomu kupř. bylo, kdyby při sjednávání pojištění zamlčel závažné onemocnění, které se po uzavření pojistné smlouvy stalo rozhodující příčinou později vyvstalé zdravotní komplikace, k níž směřoval daný pojistný zájem. Jak ovšem z výše provedeného výkladu vyplývá, dovolatel uváděl hrubě zkreslené údaje, resp. zamlčel podstatné údaje při uzavírání pojistných smluv, konkrétně ve vztahu k počtu již uzavřených či ve stejný den uzavíraných pojistných smluv na tentýž pojistný zájem. Tato skutečnost ovšem nebyla příčinou pojistných událostí, z nichž mu plynula pojistná plnění. Pojistnými událostmi totiž byla opakovaná poranění končetin dovolatele (prstu, kolen a ramene), jejichž příčiny musely spočívat v působení fyzické síly na jeho tělo, se kterým, z hlediska příčinného vztahu k daným pojistným událostem, nemá nic společného výše zmíněné trestné jednání obviněného.

25. Nadto, i kdyby nebylo citované ustanovení konstruováno shora zmíněným způsobem, pojišťovny vyplácely pojistná plnění v letech 2011 až 2014, tedy ještě před tím, než se vůbec o podvodném jednání obviněného dozvěděly. Jak bylo zmíněno výše, i sám odvolací soud podotkl, že s Pojišťovnou České spořitelny, a. s., bylo v souvislosti s předmětnou trestnou činností komunikováno nejdříve v roce 2018 (kdy předmětná pojistná smlouva č. 7004993689 navíc zanikla již v roce 2014). Obdobně to platí i v případě UNIQA pojišťovny, a. s., kdy s ní bylo v tomto směru komunikováno nejprve v roce 2016, příp. z hlediska dotazů, jak by se zachovala v případě, kdy by obviněný měl uzavřených více konkrétních pojistných smluv na tentýž pojistný zájem, až v roce 2019. Z logiky věci vyplývá, že pojišťovny nemohly odmítnout poskytnutí pojistného plnění z důvodů, které jim začaly být známy až po jeho vyplacení, příp. až po zániku pojištění obviněného.

26. V případě dovolatelem zmiňovaného odstoupení od smlouvy podle § 23 odst. 1 z. p. s. je třeba uvést, že pojišťovnám toto ustanovení v době účinnosti citovaného zákona skutečně svědčilo. Bylo tomu tak v případě, kdy pojistník nebo pojištěný zodpověděl při sjednávání pojistné smlouvy úmyslně nebo z nedbalosti nepravdivě nebo neúplně písemné dotazy pojistitele týkající se sjednáváného soukromého pojištění. Podmínkou však je, že při pravdivém a úplném zodpovězení dotazů by pojistitel pojistnou smlouvu neuzavřel. Časová souslednost jednotlivých relevantních skutečností však hraje i v tomto případě obdobnou roli jako ve shora popsané problematice odmítnutí vyplacení pojistného plnění podle § 24 odst. 1 písm. a) z. p. s. Poškozená Pojišťovna České spořitelny, a. s., totiž nemohla v roce 2018 (po první komunikaci s Policií ČR ohledně trestné činnosti obviněného) odstoupit od smlouvy, která již byla „... vypovězena obžalovaným k 30. 9. 2014 poté, co mu bylo ze strany pojišťovny k 31. 8. 2014 ukončeno nadlimitní pojištění denního odškodného“ (viz bod 27. usnesení

č. 4

odvolacího soudu). V případě UNIQA pojišťovny tento závěr neplatí, neboť předmětná pojistná smlouva byla ukončena až v roce 2020, ačkoliv, jak bylo již zmíněno, pojišťovna byla prvně dotazována Policií ČR ohledně této smlouvy v roce 2016. I v případě, že by pojišťovna mohla zjistit, že jí byly lživě zodpovězeny písemné otázky ze strany dovolatele při sjednávání pojištění již v roce 2016 (příp. v roce 2019, kdy byla dotazována konkrétně k mnohosti obviněným uzavřených pojistných smluv), je třeba si uvědomit, že se tak stalo až 4 roky (resp. 7 let) od posledního vyplaceného pojistného plnění (22. 9. 2012). V takovém případě by pojišťovna odstoupením od smlouvy v podstatě nedosáhla kvalitativně odlišné situace, než při uplatnění nároku na náhradu škody. Je tomu tak proto, že poslední pojistné plnění bylo vyplaceno již několik let předtím, než se dozvěděla o důvodech zakládajících právo odstoupit od smlouvy. Jiný význam by mohla mít nevyužitá možnost odstoupení od smlouvy, pakliže by po zjištění těchto okolností to umožňujících ponechala smlouvu v platnosti a dále poskytovala pojistná plnění obviněnému, k nimž by následně uplatňovala nárok na náhradu škody. To je však pro právě řešenou věc nepodstatné.

27. Vzhledem k tomuto hodnocení lze uzavřít, že obsah dovolatelem předloženého civilního rozhodnutí nemá pro předmětnou věc hlubšího významu. Nárok pojištěven byl v rámci adhezního řízení správně posouzen v souladu s obecnou úpravou náhrady škody podle § 420 odst. 1 obč. zák. a Nejvyšší soud tedy musí danou část dovolací argumentace označit za zjevně neopodstatněnou.

K odůvodnění napadených rozhodnutí

28. – 31. V těchto bodech Nejvyšší soud vypořádal námitky, které obviněný vnesl vůči rozsahu a úplnosti odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů.

V.

Způsob rozhodnutí

32. Z uvedeného hodnocení dovolání obviněného plyne, že námitky podřaditelné pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. nebyly shledány opodstatněnými. Stran zbylé části jeho dovolací argumentace je třeba konstatovat, že se rozchází s obsahovým zaměřením jím uplatněného dovolacího důvodu, resp. jakéhokoliv dovolacího důvodu. Nejvyšší soud nezjistil ani taková pochybení soudů nižších stupňů, která by odůvodnila závěr o porušení základních práv dovolatele. Vzhledem k tomu o dovolání obviněného rozhodl způsobem uvedeným v § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., podle nějž Nejvyšší soud dovolání odmítne, jde-li o dovolání zjevně neopodstatněné.

33. Za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. rozhodl Nejvyšší soud o tomto mimořádném opravném prostředku v neveřejném zasedání. Pokud jde o rozsah odůvodnění tohoto usnesení, odkazuje se na ustanovení § 265i odst. 2 tr. ř., podle něhož [v] odůvodnění usnesení o odmítnutí dovolání Nejvyšší soud jen stručně uvede důvod odmítnutí poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí.

č. 5

Pokud obviněný před rozhodnutím odvolacího soudu uplatnil a následně vzal zpět námitku podjatosti členů jeho senátu, takže neumožnil rozhodnutí odvolacího soudu o této námitce, nejsou splněny podmínky dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř.

Důvod dovolání, že ve věci rozhodl vyloučený orgán

§ 265b odst. 1 písm. b) tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2024, sp. zn. [11 Tdo 835/2024](#), ECLI:CZ:NS:2024:11.TDO.835.2024.1

č. 5

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného O. R. proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 9. 4. 2024, sp. zn. 4 To 11/2024, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 43 T 1/2022.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 24. 10. 2023, sp. zn. 43 T 1/2022, byl obviněný O. R. (dále též jen „obviněný“ či „dovatel“) uznán vinným jednáním popsaným pod bodem I. 1), jež bylo právně kvalifikováno jako zvlášť závažný zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Za uvedené jednání a za sbíhající se přečin podvodu podle § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku, za který byl odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Břeclavi ze dne 21. 5. 2020, sp. zn. 21 T 65/2019, byl obviněný krajským soudem podle § 283 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku odsouzen k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání čtyř let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. To vše za současného zrušení výroku o trestu z rozsudku Okresního soudu v Břeclavi ze dne 21. 5. 2020, sp. zn. 21 T 65/2019, jakož i všech dalších rozhodnutí na tento výrok obsahově navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

2. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 24. 10. 2023, sp. zn. 43 T 1/2022, byl v zákonné lhůtě napaden odvoláním obviněného, který tak učinil proti výrokům o vině a trestu. O tomto řádném opravném prostředku následně rozhodl Vrchní soud v Olomouci svým rozsudkem ze dne 9. 4. 2024, sp. zn. 4 To 11/2024, a to tak, že napadený rozsudek krajského soudu z podnětu odvolání obviněného podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. zrušil ve výroku o trestu. Citovaným rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci byl následně obviněný za splnění podmínek podle § 259 odst. 3 tr. ř. při nezměněném výroku o vině podle § 283 odst. 2 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání dvou let a šesti měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou.

3. Nejvyšší soud dále popsal, jakým způsobem se podle skutkových zjištění Krajského soudu v Brně obviněný, společně s dalšími osobami, dopustil trestné činnosti.

II.

Dovolání obviněného a vyjádření k němu

4. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 9. 4. 2024, sp. zn. 4 To 11/2024, napadl obviněný O. R. prostřednictvím svého obhájce dovoláním, přičemž tak učinil v celém jeho rozsahu. V rámci odůvodnění svého mimořádného opravného prostředku obviněný odkázal na dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. b), písm. g), písm. h) a písm. m) tr. ř., neboť podle jeho mínění ve věci rozhodl vyloučený orgán a současně skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jímž byl uznán vinným, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Dále pak podle názoru obviněného napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, přičemž bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g), aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až písm. l) tr. ř.

5. Obviněný v úvodu odůvodnění svého mimořádného opravného prostředku namítl, že senát 4 To Vrchního soudu v Olomouci měl být vyloučen z projednávání jeho věci z důvodu podjatosti. Předmětný senát totiž před rozhodnutím v jeho trestní věci vynesl rozsudek ze dne 23. 1. 2024, sp. zn. 4 To 61/2023 (dále též jen „rozsudek ve věci spoluobviněných“), jímž pravomocně rozhodl, po vyloučení věci obviněného k samostatnému projednání, o vině a trestu spoluobviněných J. J. a R. K. V této poukazované věci přitom vrchní soud přezkoumával skutková zjištění krajského soudu vztahující se k jednání popsanému pod bodem I. 1), načež ve skutkové větě výroku o vině rozsudku ve věci spoluobviněných popsal pod identicky označeným bodem i jednání dovolatele, jehož označil i jeho jménem. Tento postup podle dovolatele dokládá, že vrchní soud již před projednáním jeho odvolání musel dojít k závěru, že právě on je osobou, kterou ostatní spoluobvinění ve své komunikaci označovali jménem či přezdívkou „O.“. K tomuto závěru Vrchní soud v Olomouci dospěl i přesto, že se v rámci dokazování ve věci spoluobviněných touto skutečností vůbec nezabýval a v odůvodnění poukazovaného rozhodnutí hovořil nikoli jmenovitě o obviněném, ale pouze o osobě označované jako O. Obviněný dále upozornil na skutečnost, že námitku podjatosti členů senátu 4 To Vrchního soudu v Olomouci vznesl již v odvolacím řízení dne 8. 3. 2024. Pokud ji následně vzal v průběhu veřejného zasedání dne 9. 4. 2024 po dotazu předsedkyně senátu zpět, pak takto učinil pod tlakem situace s vědomím, že členové tohoto senátu budou vzápětí rozhodovat o jeho odvolání, popř. o jeho odsouzení k několikaletému trestu odnětí svobody. Dodatečně proto Vrchnímu soudu v Olomouci sdělil, že na rozhodnutí o své námitce podjatosti trvá, avšak soud druhého stupně již o této nerozhodl, byť se otázce práva obviněného na nestranného soudce věnoval v odůvodnění napadeného rozsudku.

6. Další své dovolací námitky obviněný směřoval proti skutkovým zjištěním vztahujícím se k jednání popsanému pod bodem I. 1). K těmto namítl, že nebylo bez důvodné pochybnosti prokázáno, že je „O.“, který vystupuje v komunikaci spoluobviněných. I kdyby byl skutečně

jinými osobami označován jako „O.“, jednalo by se o jediný nepřímý důkaz, nepostačující pro závěr o jeho vině. Obviněný k danému dále poukazuje na skutečnost, že podle údajů zveřejněných na internetu v České republice nyní žije 21 lidí se jménem O. a toto jméno je rozšířeno i jako přezdívka, k čemuž v odvolání poukázal i na bakalářskou práci Alžběty Vintrové s názvem „Přezdívky orientačních běžců“. O přetrvávající existenci důvodných pochybností o jeho vině přitom podle obviněného svědčí i to, že spoluobviněný R. K. v rámci své výpovědi v hlavním líčení uvedl, že „Každému O. se říká O., ne?“.

7. Konečně obviněný namítl, že z prokázané trestné činnosti a způsobu jejího provedení nelze dovodit, že se této osoba označovaná jako „O.“ dopustila jako člen organizované skupiny, a nemohly tak být naplněny znaky kvalifikované skutkové podstaty zvláště závažného zločinu podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Osoba označovaná jako „O.“ podle obviněného neměla žádný podíl na následném jednání spoluobviněných R. K., J. J. a E. A., když jmenovaným spoluobviněným pouze prodala kokain, aniž by se zapojila do organizované skupiny, v níž byla dána dělba úkolů. Z odposlechů podle obviněného vyplynulo, že jmenovaní spoluobvinění nepovažovali osobu označovanou jako „O.“ za člena své skupiny, se kterým svoje jednání plánují, koordinují a dělí se s ním o úlohy v rámci jednání s úmyslem snadnějšího a spolehlivějšího dosažení vytčeného cíle. Naopak mezi sebou řešili pouze to, jakým způsobem zajistit finanční prostředky na zaplacení kupní ceny kokainu, zda kupní cenu zaplatí z vlastních prostředků nebo až po jeho prodeji další osobě. To podle obviněného vyplývá i ze skutkové věty, kde je uvedeno, že po prodeji kokainu za tento spoluobvinění obviněnému zpětně zaplatili a mezi sebe si rozdělili zisk.

8. Závěrem svého dovolání proto obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci a následně věc přikázal příslušnému soudu k novému projednání a rozhodnutí.

9. K dovolání obviněného zaslal své písemné stanovisko ze dne 25. 10. 2024, sp. zn. 1 NZO 643/2024-56, státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“), který předně konstatuje, že dovolání obviněného je doslovným opakováním jeho obhajoby uplatněné v předchozích stádiích trestního řízení, s nímž se oba soudy beze zbytku a správně vypořádaly. K vlastním námitkám uplatněným obviněným pak státní zástupce uvádí, že pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. je možno podřadit námitky podjatosti senátu vrchního soudu. Podle státního zástupce se ovšem jedná o námitku neopodstatněnou, jelikož námitku podjatosti lze v dovolacím řízení uplatnit pouze pokud tato skutečnost nebyla tomu, kdo podává dovolání, již v původním řízení známa, nebo jím byla před rozhodnutím orgánu druhého stupně bez úspěchu namítnuta. Právě tato podmínka podle státního zástupce splněna nebyla, jelikož obviněný v odvolacím řízení námitku podjatosti sice uplatnil, nicméně ještě před rozhodováním odvolacího soudu projevil po poradě s obhájcem svou svobodnou vůli a na námitce již netrval. Pouze na okraj státní zástupce doplnil, že i pokud by obviněný splnil podmínku včasnosti, stanovenou v dovolacím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř., ani pak by jeho argumentace nebyla opodstatněná. Samotná skutečnost, že tentýž senát Vrchního soudu v Olomouci již dříve rozhodoval o odvoláních podaných spoluobviněnými, přičemž ve skutkové větě tohoto dřívějšího rozsudku v rámci popisu protiprávního jednání uvedl i jméno dovolatele, totiž sama o sobě není automatickým důvodem pro vyloučení takového senátu z dalšího rozhodování.

10. Podle státního zástupce lze s jistou dávkou benevolence podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. námitky obviněného stran nesouladu skutkových závěrů soudů s provedenými důkazy. I v tomto případě se přitom jedná o námitky zjevně neopodstatněné, jelikož skutková zjištění Krajského soudu v Brně vadou zjevného nesouladu skutkových zjištění určujících pro naplnění znaků trestného činu a provedených důkazů zatížena nejsou. Své závěry soud prvního stupně odůvodnil a tyto následně aproboval soud druhého stupně, přičemž oba soudy přesvědčivě rozvedly důvody, pro které vzaly za prokázané, že obviněný byl osobou označovanou v rámci jednání uvedeného pod bodem I. 1) přezdívkou „O.“, přičemž tyto mají podklad v záznamech telekomunikačního provozu, záznamech o sledování motorového vozidla tov. zn. AUDI A5, výpovědi spoluobviněného R. K. a listinných materiálech obsažených ve spisu Městského soudu v Brně, sp. zn. 9 T 41/2023. Právě vzájemné vyhodnocení těchto důkazů nejen jednotlivě, ale především v jejich souhrnu, umožnilo podle státního zástupce učinit spolehlivý závěr, že oním „O.“ byl právě dovolatel.

11. S ohledem na výše uvedené proto podle státního zástupce nemohlo dojít ani k porušení obviněným akcentované zásady *in dubio pro reo* a principu presumpce neviny, neboť podle celé řady respektovaných rozhodnutí Nejvyššího soudu či Ústavního soudu se nelze ztotožnit s názorem, že stojí-li proti sobě dvě odlišná tvrzení, respektive dvě skupiny důkazů, které nabízejí různé varianty průběhu skutkového děje, je třeba vždy a za všech okolností rozhodnout ve prospěch obviněného s odkazem na zásadu *in dubio pro reo*. Uplatnění této zásady je totiž namístě pouze tehdy, dospěje-li soud po vyhodnocení všech v úvahu přicházejících důkazů k závěru, že nadále zůstávají pochybnosti o tom, jak se skutkový děj odehrál. V nyní posuzované trestní věci ovšem žádný ze soudů po vyhodnocení provedených důkazů pochybnosti o průběhu skutkového děje a vině dovolatele neměl.

12. K námitce, již obviněný brojí proti právní kvalifikaci svého jednání podle § 283 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, státní zástupce uvádí, že tuto námitku lze podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ačkoli i ji obviněný částečně opírá o skutkové námitky. Podle názoru státního zástupce je ovšem zřejmé, že i tato námitka je neopodstatněná. Řádně zdokumentovaná trestná činnost a kooperace dovolatele a zbylých spoluobviněných (a svědků) totiž potvrzuje závěr soudů, že činnost všech osob zapojených do jednání za účelem zisku se vyznačovala pečlivou a promyšlenou přípravou a jasným naplánováním tak, aby byla zaručena její úspěšná realizace a bylo ztíženo její odhalení. Úkony zapojených osob na sebe věcně navazovaly, měly odpovídající časovou posloupnost a byly z těchto hledisek logickým způsobem skloubeny. Ačkoli by vlastní obchod s drogou mohla teoreticky provést i jen jedna osoba, tak nutnost zkoordinovat více na sebe navazujících kroků, tedy sehnat a složit potřebnou peněžní částku, najít prodejce a kupce a obchod posléze úspěšně zrealizovat, odůvodňovala spojení a koordinovaný a promyšlený postup členů skupiny. Obviněný se pak sice účastnil pouze na jednom skutku, nicméně ze zachycené komunikace mezi spoluobviněnými vyplývá, že také on byl v rámci předmětného obchodu s kokainem přinejmenším srozuměn s tím, že přistupuje do organizované skupiny více pachatelů, pro kterou obstarává kokain. V této skupině působil dovolatel jako dodavatel kokainu, jiná osoba ho pro tuto činnost zajistila, spoluobvinění J. J. a R. K. obchod domlouvali, společně se všichni na zaplacení kokainu dovolateli skládali, přičemž spoluobviněný E. A. následně kokain prodal neznámému kupci. Za tohoto stavu je podle státního zástupce namístě konstatovat, že všechny atributy potřebné pro naplnění znaku „spáchal čin jako člen organizované skupiny“ v dané věci ve vztahu k osobě dovolatele i dalších osob byly naplněny.

13. Závěrem svého vyjádření pak s ohledem na výše uvedené státní zástupce shrnul, že dovolací námitky obviněného, pokud je vůbec lze obsahově podřadit pod deklarované dovolací důvody, jsou zjevně neopodstatněné. Za tohoto stavu proto navrhl, aby takto podané dovolání Nejvyšší soud v neveřejném zasedání odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

14. Vyjádření státního zástupce k dovolání podanému obviněným bylo následně Nejvyšším soudem zasláno obhájci obviněného k případné replice, která však do okamžiku zahájení neveřejného zasedání o podaném dovolání nebyla tomuto soudu nikterak předložena.

III.

Přípustnost dovolání

15. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zjišťoval, zda je dovolání přípustné a zda vyhovuje všem relevantním ustanovením trestního řádu, tedy zda dovolání obviněného bylo podáno v souladu s § 265a odst. 1, 2 tr. ř., zda bylo podáno v zákonné dvouměsíční lhůtě a na příslušném místě v souladu s § 265e odst. 1, 3 tr. ř., jakož i oprávněnou osobou ve smyslu § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř. Dále Nejvyšší soud zkoumal, zda dovolání splňuje obligatorní obsahové náležitosti upravené v § 265f tr. ř.

16. Po jeho prostudování Nejvyšší soud shledal, že obviněný všechna výše uvedená ustanovení trestního řádu respektoval, pročez předmětné dovolání vyhodnotil jako přípustné a vyhovující všem relevantním ustanovením trestního řádu, to znamená, že nebyly shledány žádné skutečnosti bránící jeho věcnému projednání.

IV.

Důvodnost dovolání

17. Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů výslovně uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., musel Nejvyšší soud dále posoudit otázku, zda lze obviněným uplatněné dovolací důvody považovat za některé z důvodů taxativně uvedených v citovaném ustanovení zákona, jejichž existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem.

18. Obviněný ve svém podání předně odkázal na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř., který je naplněn tehdy, jestliže ve věci rozhodl vyloučený orgán. Tento důvod přitom nelze použít, jestliže tato okolnost byla tomu, kdo podává dovolání, již v původním řízení známa a nebyla jím před rozhodnutím orgánu druhého stupně namítnuta. Současně platí, že ve věci rozhodl vyloučený orgán tehdy, jestliže rozhodnutí napadené dovoláním učinil soudce (samosoudce, člen senátu, předseda senátu), který byl ve věci vyloučen z důvodů uvedených v § 30 tr. ř., aniž bylo rozhodnuto o jeho vyloučení podle § 31 tr. ř. Musí jít o orgán, který je nejen z řízení vyloučen, ale který také ve věci samé rozhodl, tj. vyloučený soud (soudce) vydal rozhodnutí, jež je napadeno dovoláním opřeným o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř.

19. V souvislosti s dalším obviněným uplatněným dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší soud v obecné rovině připomíná, že s účinností od 1. 1. 2022 byla změněna právní úprava řízení o dovolání, a to novelizací trestního řádu provedenou zákonem č. 220/2021 Sb. Tímto zákonem byl v řízení o dovolání v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. s účinností

od 1. 1. 2022 zakotven nově obsahově vymezený důvod dovolání spočívající v tom, že „rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy“. Cílem tohoto nového dovolacího důvodu přitom byla kodifikace dosavadní rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, která se vyvinula pod vlivem judikatury Ústavního soudu (např. nález Ústavního soudu ze dne 30. 11. 1995, sp. zn. [III. ÚS 166/95](#), nebo nález Ústavního soudu ze dne 28. 11. 2005, sp. zn. [IV. ÚS 216/04](#)). Tento dovolací důvod tedy umožňuje nápravu v případech, kdy došlo k zásadním (extrémním) vadám v rozhodných skutkových zjištěních, která jsou určující pro naplnění zákonných znaků trestného činu, jímž byl obviněný pravomocně uznán vinným, popř. zproštěn obžaloby, event. ve vztahu k němuž bylo rozhodnuto některým z dalších druhů rozhodnutí taxativně uvedených v § 265a odst. 2 tr. ř. Nově zařazený dovolací důvod tedy věcně podchycuje tři okruhy nejzásadnějších vad ve skutkových zjištěních, kterými jsou:

- případy tzv. extrémního (zjevného) nesouladu mezi obsahem provedených důkazů a skutkovými zjištěními, která jsou na jejich základě učiněna (zejména případy deformace důkazů, kdy skutkové zjištění je opakem skutečného obsahu daného důkazu),
- případy použití procesně nepoužitelných důkazů (typicky důkazu, který byl pořízen v rozporu se zákonem, např. věcného důkazu zajištěného při domovní prohlídce učiněné bez příkazu soudu, důkazu nezákonným odposlechem apod.),
- vady spočívající v tzv. důkazu opomenutém (tj. důkazu, který byl sice některou z procesních stran navržen, avšak soudem nebyl proveden a jeho neprovedení ani nebylo soudem věcně adekvátně odůvodněno).

20. Zakotvením uvedeného dovolacího důvodu s účinností od 1. 1. 2022 však reálně nedošlo k obecnému rozšíření mezí dovolacího přezkumu též na otázky skutkové. Jak již bylo konstatováno shora, smyslem jeho zakotvení byla totiž pouze výslovná kodifikace již dříve judikaturou Ústavního a Nejvyššího soudu vymezených nejtěžších vad důkazního řízení, pro něž se obecně vžil pojem tzv. extrémního nesouladu. Na tom ničeho nemění ani skutečnost, že zákonodárce v tomto směru neužil přímo pojem „extrémní rozpor“. Nyní nově výslovně zakotvený dovolací důvod je proto nutno vykládat zcela shodně, kterak byl ve smyslu dosavadní bohaté judikatury chápán extenzivní výklad § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021.

21. Obviněným odkazovaný dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je pak dán tehdy, jestliže dovoláním napadená rozhodnutí spočívají na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V jeho mezích lze namítat, že skutek tak, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Skutečnosti, které lze podřadit pod uvedený dovolací důvod, jsou již zcela jednoznačně uvedeny v konstantní judikatuře Nejvyššího soudu (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2017, sp. zn. [11 Tdo 661/2017](#), ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. [5 Tdo 104/2017](#), ze dne 9. 11. 2016, sp. zn. [4 Tdo 1258/2016](#)) a Ústavního soudu (např. usnesení Ústavního soudu

ze dne 1. 9. 2004, sp. zn. [II. ÚS 279/03](#), ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. [IV. ÚS 449/03](#), ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. [IV. ÚS 73/03](#)).

22. Ani na základě tohoto dovolacího důvodu však Nejvyšší soud zásadně nepřezkoumává a nehodnotí správnost a úplnost zjištěného skutkového stavu, ani neprověřuje úplnost provedeného dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 5 a 6 tr. ř. (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. [IV. ÚS 449/03](#)). Proto je třeba situace, na které dopadá ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., odlišovat od případů, kdy je napadené rozhodnutí založeno na nesprávných skutkových zjištěních. Jak bylo deklarováno mimo jiné i v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 3. 2019, sp. zn. [11 Tdo 74/2019](#), dovolací soud je vždy povinen vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního stíhání a jak je i vyjádřen zejména ve výrokové části odsuzujícího rozsudku, přičemž jeho povinností je zjistit, zda soudy nižších stupňů provedené právní posouzení skutku je s ohledem na zjištěný skutkový stav v souladu se způsobem jednání, který je vyjádřen v příslušné skutkové podstatě předmětného trestného činu.

č. 5

23. V případě dovolání opírajícího se o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. tedy zákon vyžaduje, aby podstatu výhrad a obsah dovolatelem uplatněných dovolacích námitek tvořilo tvrzení, že soudy nižších stupňů zjištěný skutkový stav věci, jenž je popsán v jejich rozhodnutí, není takovým trestným činem, za který jej soudy pokládaly, neboť jimi učiněná skutková zjištění nevyjadřují naplnění všech zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu, jenž byl dovolateli přisouzen. S poukazem na tento dovolací důvod tak lze namítnout, že dotčený skutek buď vykazuje znaky jiného trestného činu, anebo není vůbec žádným trestným činem. K této problematice srov. též usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. [15 Tdo 574/2006](#), jakož i rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. [36/2004](#) Sb. rozh. tr.

24. Konečně důvodem dovolání podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř., na který obviněný ve svém podání rovněž výslovně odkázal, je existence vady spočívající v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí, nebo byl v řízení mu předcházejícím dán některý ze zbylých důvodů dovolání podle § 265b odst. 1 tr. ř. Předmětný dovolací důvod tedy dopadá na případy, kdy došlo buď k zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku bez věcného přezkoumání a procesní strana tak byla zbavena přístupu ke druhé instanci, nebo byl řádný opravný prostředek zamítnut, přestože již v předcházejícím řízení byl dán některý z ostatních dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 tr. ř.

25. Nadto Nejvyšší soud i při respektování shora uvedeného interpretuje a aplikuje podmínky připuštění dovolání tak, aby dodržel maximy práva na spravedlivý proces vymezené Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a Listinou základních práv a svobod. Je proto povinen v rámci dovolání posoudit, zda nebyla v předchozích fázích řízení porušena základní práva obviněného, včetně jeho práva na spravedlivý proces (k tomu srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. [Pl. ÚS-st. 38/14](#)).

V.
K meritu věci

č. 5

26. Nejvyšší soud v duchu výše citované judikatury Nejvyššího i Ústavního soudu zkoumal, zda dovolání obviněného splňuje kritéria výše uvedených dovolacích důvodů, načež po prostudování přiloženého spisového materiálu a obsahu podaného mimořádného opravného prostředku dospěl k závěru, že obviněným vznesené dovolací námitky jsou částečně podřaditelné pouze pod jím uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. Převážnou část námitek obsažených v jím podaném dovolání obviněný naopak postavil pouze na své polemice se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně, kterážto – při zdůraznění jím tvrzených skutečností - označuje za nepodložená a rozporná. Tímto způsobem přitom obviněný opětovně usiluje o prosazení vlastní obhajoby, v jejímž rámci již před soudy nižších stupňů prostřednictvím prakticky zcela identické argumentace namítl, že provedené důkazy nejsou dostatečné pro závěr o tom, že by právě on byl dodavatelem kokainu, jehož spoluobvinění v rámci jednání popsaného pod bodem I. 1) označovali jako „O.“, či že by byl do jednání skupiny zapojen jinak než jako prostý prodejce drogy, kterou následně jiné osoby zcela nezávisle na něm dále přeproductaly.

27. – 38. Nejvyšší soud se neztotožnil s námitkami obviněného, které opíral o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. a své závěry odůvodnil.

39. Jedinou námitku, jíž lze podřadit pod obviněným uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř., představuje tvrzení obviněného, že v dané trestní věci rozhodl vyloučený orgán, konkrétně senát 4 To soudu druhého stupně. Podle obviněného totiž tento senát nelze považovat za nestranný a nepředpojatý, neboť před rozhodnutím v jeho trestní věci vynesl rozsudek ze dne 23. 1. 2024, sp. zn. 4 To 61/2023, jímž rozhodl pravomocně o vině a trestu spoluobviněných J. J. a R. K., a to mimo jiné za jednání popsané i v nyní projednávané věci pod bodem I. 1), přičemž v rámci poukazovaného rozhodnutí ve výroku o vině popsal též jednání obviněného a označil jej zde jeho jménem.

40. K tomuto Nejvyšší soud předně připomíná, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. je dán tehdy, jestliže ve věci rozhodl vyloučený orgán, přičemž však tento důvod nelze použít, jestliže tato okolnost byla tomu, kdo podává dovolání, již v původním řízení známa a nebyla jím před rozhodnutím orgánu druhého stupně namítnuta.

41. Jde-li o naplnění druhé ze zákonných podmínek pro úspěšné uplatnění tohoto dovolacího důvodu, tj. včasné namítnutí podjatosti rozhodujícího orgánu činného v trestním řízení, Nejvyšší soud z obsahu spisu zjistil, že obviněný ve svém podání ze dne 8. 3. 2024 vznesl námitku podjatosti vůči všem členům senátu č. 4 To Vrchního soudu v Olomouci, kteří se podíleli na projednávání jeho věci, tedy JUDr. Martiny Kouřilové, Ph.D., JUDr. Jiřího Zouhara a Mgr. Aleše Rýznara. Obviněný byl poté na počátku veřejného zasedání konaného dne 9. 4. 2024 předsedkyní odvolacího senátu dotázán, zda trvá na své dříve vznesené námitce vyloučení všech členů dotčeného senátu vrchního soudu, načež po poradě se svým obhájcem Mgr. Markem Sedlákem, který byl tomuto jednání rovněž osobně přítomen, výslovně uvedl, že na podané námitce podjatosti nadále netrvá a bere ji zpět.

42. Následně svým přípisem učiněným dne 2. 5. 2024 obviněný vrchnímu soudu sdělil, že na své dříve podané námitce podjatosti trvá a žádá, aby o ní bylo rozhodnuto,

jelikož k prohlášení o zpětvzetí své námitky přistoupil v rámci veřejného zasedání pouze pod tlakem situace. Vrchní soud v Olomouci poté v návaznosti na urgenci obviněného tomuto opakovaně dne 4. 6. 2024 a 7. 6. 2024 sdělil, že o jeho námitce podjatosti již nelze rozhodovat, neboť odvolacím senátem již bylo řádně rozhodnuto o jím podaném opravném prostředku a odvolací řízení v dané věci je tak ukončeno. V reakci na toto sdělení byl dne 1. 7. 2024 obhájcem obviněného Mgr. Sedlákem Vrchnímu soudu v Olomouci podán (resp. upřesněn předchozí chybně označený) návrh na určení lhůty podle § 174a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, s tím, že doposud nebylo rozhodnuto o obviněným dříve vznesené námitce podjatosti všech členů odvolacího senátu, na níž stále trvá, když své prohlášení o jejím zpětvzetí učinil v rámci veřejného zasedání o odvolání pouze pod tlakem okolností a z obavy z následného rozhodnutí vrchního soudu, pokud by tak neučinil.

43. Nejvyšší soud o tomto návrhu rozhodl svým zamítavým usnesením ze dne 31. 7. 2024, sp. zn. [11 Tul 1/2024](#), v němž dospěl k závěru, že návrh obviněného na určení lhůty k provedení procesního úkonu Vrchním soudem v Olomouci není důvodný. V poukazovaném usnesení Nejvyšší soud mimo jiné konstatoval, že ze zvukové nahrávky pořízené přímo při veřejném zasedání o odvolání dne 9. 4. 2024 je zřejmé, že dané jednání probíhalo ve zcela standardní (nikoli vyhrocené) atmosféře, na obviněného nebyl ze strany předsedkyně či kteréhokoli ze členů odvolacího senátu činěn jakýkoli nátlak, přičemž ani předsedkyně odvolacího senátu zvolené slovní formulace nemohly u obviněného zavdávat důvod k jakýmkoli obavám z následného rozhodnutí soudu o jím podaném odvolání a tedy u něho vyvolávat případné obavy či tíseň, jimž by mohl případně podlehnout. Obviněnému byl zároveň vrchním soudem poskytnut adekvátní prostor, aby se dříve, než se k dotazu předsedkyně odvolacího senátu svobodně vyjádří, poradil se svým obhájcem. Této možnosti obviněný využil, aniž by bylo zřejmé, že by kdokoli třetí do jejich důvěrné porady, jež se odehrávala přímo v jednací síni, jakýmkoli způsobem zasahoval. Pakliže poté obviněný bez známek nejistoty jasně konstatoval, že na své námitce na vyloučení členů odvolacího senátu netrvá a bere ji zpět, nebylo již nadále namístě o této námitce jakkoli věcně rozhodovat.

44. Výše uvedené závěry vyjádřené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2024, sp. zn. [11 Tul 1/2024](#), byly obviněnému známy, přesto je ve svém dovolání nikterak nereflektoval a spokojil se s prostým zopakováním toho, že by se k jím ve veřejném zasedání učiněnému zpětvzetí námitky podjatosti nemělo přihlížet, jelikož takto učinil v přesvědčení, že by jeho setrvání na této námitce mohlo ovlivnit v jeho neprospěch meritorní rozhodování odvolacího soudu. Za této situace neshledal Nejvyšší soud jakýkoli důvod odchýlit se od svých předchozích závěrů vyjádřených v jeho výše citovaném usnesení, pročež na tyto v plné míře poukazuje a znovu opakuje, že v důsledku zpětvzetí námitky podjatosti učiněného obviněným v rámci veřejného zasedání konaného dne 9. 4. 2024 je na tuto námitku nutno nahlížet tak, jako by obviněným nebyla vznesena. Na uvedeném ničeho nemění ani skutečnost, že se odvolací soud přesto k otázce práva obviněného na nestranného soudce v odůvodnění svého rozsudku vyjádřil. Učinil tak totiž z vlastní iniciativy zcela správně za účelem vyloučení možnosti porušení práva obviněného na spravedlivý proces.

45. V důsledku výše uvedeného je tedy zjevné, že obviněný již v rámci řízení před soudem druhého stupně věděl o tom, že v jeho věci bude rozhodovat senát ve stejném složení, v němž tento rozhodoval o vině a trestu v odděleně vedené věci ostatních spoluobviněných.

Obviněný přesto před rozhodnutím orgánu druhého stupně podjatost členů senátu 4 To Vrchního soudu v Olomouci nenamítal, resp. tuto vzal ještě před rozhodnutím soudu druhého stupně o podaném odvolání zpět. Z právě uvedeného tak jasně plyne, že podmínka včasného uplatnění námitky podjatosti v předchozím řízení nebyla obviněným v nyní projednávané trestní věci řádně splněna, pročež nebyly splněny ani formální předpoklady pro použití důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř.

č. 5

46. Toliko pro úplnost lze k námitkám obviněného z věcného hlediska připomenout, že podle § 30 odst. 1 tr. ř. je z vykonávání úkonů trestního řízení vyloučen soudce nebo přísedící, státní zástupce, policejní orgán nebo osoba v něm služebně činná, u něhož lze mít pochybnosti, že pro poměr k projednávané věci nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká, k jejich obhájcům, zákonným zástupcům, opatrovníkům a zmocněncům, nebo pro poměr k jinému orgánu činnému v trestním řízení nemůže nestranně rozhodovat. Úkony, které byly učiněny vyloučenými osobami, přitom nemohou být podkladem pro rozhodnutí v trestním řízení.

47. Jedná-li se o požadavek nestrannosti soudu, pak Nejvyšší soud připomíná, že je jím rozuměna nezávislost či nepodjatost rozhodujícího tělesa ve vztahu ke konkrétním účastníkům či k předmětu řízení. Podstatným je přitom fakt, že nejde toliko o subjektivní přesvědčení soudce či účastníků řízení o podjatosti či nepodjatosti, ale též o objektivní zdání nestrannosti, tj. to, jak by se rozhodování jevílo vnějšmu pozorovateli. Tento subjektivní i objektivní aspekt přitom vyzdvihla judikatura Evropského soudu pro lidská práva, která pravidelně používá obě tato hlediska (srov. rozhodnutí ve věci *Saraiva de Carvalho proti Portugalsku*, č. [15651/89](#), rozsudek ze dne 22. 4. 1994, a rozhodnutí ve věci *Gautrin a další proti Francii*, č. [21257/93](#), [21258/93](#), [21259/93](#) a [21260/93](#), rozsudek ze dne 20. 5. 1998), přičemž se k tomuto pojetí přiklonil rovněž Ústavní soud. Důvody, které k rozšíření nestrannosti až na úroveň oné objektivní roviny vedou, osvětlil Ústavní soud například ve svém nálezu ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. [I. ÚS 371/04](#), uveřejněném pod č. 121 ve svazku 34 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, v němž výslovně uvedl, že „Nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům atd.), o níž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi nalezla stěží uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širěji, také v rovině objektivní.“. Vedle toho může nestrannost nabývat dvou poloh, a to funkcionální a personální. Zatímco v případě první roviny jde o to, zda je porušením nestrannosti, pokud stejná osoba rozhoduje na různých stupních soudní soustavy, případně se podílí na rozhodování v různých funkcích, druhá rovina se týká osobních vztahů soudce s účastníky řízení či vztahu k předmětu řízení (Wagnerová, E.; Šimíček, V.; Langášek, T.; Pospíšil, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, s. 739–740).

48. S ohledem na zvolenou dovolací argumentaci obviněného je podle Nejvyššího soudu nutné poukázat též na obecné zásady týkající se nestrannosti v kontextu podílení se soudce na předchozích rozhodnutích ve stejné (trestní) věci, které shrnul Evropský soud pro lidská práva ve věci *Meng proti Německu*, č. [1128/17](#), rozsudek ze dne 16. 2. 2021, a to zejména v bodech 46. až 48. V této věci dospěl daný soud mimo jiné k závěru, že „samotná skutečnost,

že soudce již v minulosti rozhodl o totožném trestném činu, nemůže sama o sobě odůvodňovat obavy o jeho nestrannost. Stejně tak pouhá skutečnost, že soudce již rozhodoval o obdobných, avšak nesouvisejících trestních obviněních nebo že již soudil spoluobviněného v samostatném trestním řízení, sama o sobě nepostačuje k tomu, aby vyvolala pochybnosti o nestrannosti tohoto soudce v pozdější věci“. Otázka nestrannosti soudce však podle Evropského soudu pro lidská práva vyvstává tehdy, „pokud již dřívější rozhodnutí obsahuje podrobné posouzení role osoby, jež byla následně souzena za trestný čin spáchaný vícero osobami, a to zejména tehdy, pokud dřívější rozhodnutí obsahuje konkrétní kategorizaci účasti stěžovatele nebo je z něj zřejmé, že později souzená osoba naplnila všechny podmínky nezbytné pro spáchání trestného činu. V závislosti od okolností konkrétního případu mohou být takové skutečnosti považovány za předjímání otázky viny osoby souzené v pozdějším řízení, a mohou tak vést k objektivně odůvodněným pochybnostem, že vnitrostátní soud má již na počátku soudního řízení s později souzenou osobou předpojatý názor ohledně skutkových okolností týkajících se této osoby.“. Tyto závěry přitom Evropský soud pro lidská práva nejen potvrdil, ale i dále rozvedl ve své pozdější věci *Mucha proti Slovensku*, č. [63703/19](#), rozsudek ze dne 25. 11. 2021 (srov. zejména body 49. až 64.). Ve vztahu k nyní projednávané trestní věci lze též přiměřeně poukázat na rozhodovací praxi Soudního dvora Evropské unie, zejména pak na jeho rozsudek ze dne 18. 3. 2021, [C-440/19](#), ve věci *Pometon proti Komisi*.

49. Ustálená rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie tedy pro případy, v nichž se týž soudce (mimo jiné) podílí jak na předchozích rozhodnutích o vině skupiny spoluobžalovaných, tak na pozdějším rozhodnutí o vině dalších spoluobžalovaných, vyžaduje, aby soud předcházel vzniku objektivně oprávněných pochybností o nestrannosti rozhodujícího senátu, resp. soudce. Dosáhnout toho lze (kromě dalšího) pečlivým odlišením osoby obžalovaného, o jehož vině není rozhodováno, a jeho konkrétní účasti na společné trestné činnosti tak, aby bylo zřejmé, že jeho vina není aktuálně posuzována (srov. zejména *Mucha proti Slovensku*, bod 58.). Takovému přístupu ostatně odpovídá i znění článku 4 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/343 ze dne 9. 3. 2016, kterou se posilují některé aspekty presumpce nevinoty a právo být přítomen při trestním řízení před soudem (dále jen „směrnice“). Podle citovaného článku směrnice platí, že „členské státy přijmou opatření nezbytná k zajištění toho, aby do doby, než byla podezřelá nebo obviněná osobě prokázána vina zákonným způsobem, nebyla tato osoba ve veřejných prohlášeních orgánů veřejné moci a soudních rozhodnutí jiných, než o vině označována za vinnou“. V neposlední řadě lze v tomto směru odkázat též na závěry prezentované v usnesení Nejvyššího soudu uveřejněném pod č. [10/2024-I](#). Sb. rozh. tr., podle kterých není bez dalšího důvodem pro vyloučení soudce podle § 30 odst. 1 tr. ř. z vykonávání úkonů trestního řízení ve věci obviněného zjištění, že soudce dříve uznal vinným týž skutkem kvalifikovaným jako trestný čin jinou osobu. Nejde ani o porušení zásady presumpce nevinoty (§ 2 odst. 2 tr. ř.), jestliže v takovém svém předcházejícím rozsudku ve věci jiné osoby soud do popisu skutku zahrnul i obviněného, bylo-li to nezbytné pro správné vystižení právní kvalifikace, pokud přitom jednoznačně vyjádří, že tento obviněný je stíhaný v samostatně vedeném trestním řízení, jeho vina dosud nebyla zákonným způsobem prokázána a tento rozsudek se jej netýká. Přitom jsou významné především použité slovní formulace a také kontext, v němž byly učiněny, a to jak ve výroku takového předcházejícího rozsudku, tak i v jeho odůvodnění.

50. Při aplikaci výše uvedených východisek na danou trestní věc Nejvyšší soud shledal, že nelze přisvědčit tvrzení obviněného, že senát soudu druhého stupně byl vyloučen z rozhodování v jeho trestní věci, jelikož nebyl nestranným a nepředpojatým. V této souvislosti je namístě zdůraznit zejména to, že v rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. 1. 2024, sp. zn. 4 To 61/2023, vyhlášeného v odděleně vedené trestní věci spoluobviněných J. J. a R. K., byl sice v popisu skutku uvedeném pod bodem I. 1) jmenovitě označen dovolatel a popsáno jeho jednání, avšak za současného konstatování, že se jedná o samostatně, resp. odděleně stíhanou osobu, o jejíž vině nebylo dosud pravomocně rozhodnuto. Daný postup byl přitom nezbytný pro správné vystižení skutkového děje a na něj navazující právní kvalifikaci dotčeného skutku, přičemž na tuto skutečnost výslovně upozornil odvolací soud již v bodě 94. odůvodnění rozsudku ve věci spoluobviněných. Zároveň odvolací soud v bodě 66. odůvodnění poukazovaného rozsudku zdůraznil, že přezkoumával výrok o vině z rozhodnutí soudu prvního stupně výhradně ve vztahu k osobám spoluobviněných J. J. a R. K. na základě jimi podaných odvolání, a tedy že „z důvodu vyloučení řízení proti obžalovaným O. R. a M. C. přezkumné činnosti odvolacího soudu nepodléhaly výroky rozsudku soudu prvního stupně ve vztahu k těmto obžalovaným“. Z písemného odůvodnění rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ve věci spoluobviněných se pak nikterak nepodává, že by soud druhého stupně jakkoli, byť jen implicitně či explicitně obiter dictum, v tomto vyjádřil svůj postoj či užil formulační obraty, jež by mohly budit dojem, že by v tomto předčasně zaujal závěry o vině ve vztahu k osobě dovolatele. Ostatně nic takového ani dovolatel netvrdí, jelikož celou svou námitku podjatosti členů senátu odvolacího soudu vznesenou v rámci svého dovolání vystavěl na argumentaci brojící proti prostému uvedení jeho jména ve výroku o vině v rozsudku vyhlášeném dříve ve věci dalších spoluobviněných v odděleně vedeném (byť pro identický skutek) řízení.

51. Shora popsané skutečnosti tedy podle Nejvyššího soudu nezakládají důvod pro vyloučení členů senátu 4 To odvolacího soudu z vykonávání úkonů trestního řízení, a to pro možný poměr k projednávané trestní věci. Nelze totiž dovodit existenci objektivně odůvodněných pochybností o jejich předpojatosti, neboť díky absenci jakýchkoli závěrů a zjištění o vině dovolatele v rámci předchozí rozhodovací činnosti Vrchního soudu v Olomouci nemůže být narušena věrohodnost rozhodnutí členů tohoto senátu při projednávání trestní věci dovolatele v rámci samostatně vedeného odvolacího řízení. Nejvyšší soud tedy v daném případě neshledal žádnou skutečnost, která by byla v zásadě způsobilá zavdat příčinu k ochraně práv obviněného, konkrétně presumpce neviny, neboť stran dodržení tohoto jeho práva nelze shledat žádných pochybností, a to ani ve smyslu shora citované judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie. Z těchto důvodů se Nejvyšší soud v plné míře ztotožnil se závěry Vrchního soudu v Olomouci obsaženými v bodech 33. až 38. odůvodnění jeho rozsudku. Námitku obviněného stran jím tvrzené podjatosti členů senátu 4 To senátu odvolacího soudu je tedy namístě odmítnout nejen pro její opožděnost v důsledku nesplnění podmínky včasnosti stanovené v § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř., ale rovněž pro její nedůvodnost.

52. Obviněný ve svém dovolání shora uvedené dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. b), písm. g) a písm. h) tr. ř. současně uplatnil ve spojení s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř., a to v jeho druhé alternativě. Ta je dána tehdy, bylo-li rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. Jelikož však Nejvyšší soud, jak je podrobně

rozvedeno shora, v napadených rozhodnutích obou soudů nižších stupňů, popř. v postupu v rámci řízení, které vydání těchto rozhodnutí předcházelo, neshledal porušení zákona ve smyslu obviněným souběžně uplatněných dovolacích důvodů, ani jiného důvodu dovolání uvedeného v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř., nemohl být naplněn ani tímto obviněným výslovně uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř.

VI. Závěr

53. V souvislosti s uplatněnou argumentací O. R. je třeba opětovně zdůraznit, že obviněný téměř veškeré své dovolací námitky uplatnil již v předchozích stádiích trestního řízení, přičemž se s nimi oba soudy nižších stupňů již řádně vypořádaly. S ohledem na charakter námitek obviněného považuje Nejvyšší soud za vhodné připomenout mimo jiné i právní závěr obsažený v usnesení Ústavního soudu dne 4. 5. 2005, sp. zn. [II. ÚS 681/04](#), podle kterého právo na spravedlivý proces není možné vykládat tak, že garantuje úspěch v řízení či zaručuje právo na rozhodnutí, jež odpovídá představám stěžovatele (tj. obviněného). Uvedeným právem je zajišťováno „pouze“ právo na spravedlivé soudní řízení, v němž se uplatní všechny zásady soudního rozhodování podle zákona a v souladu s ústavními principy.

č. 5

54. Současně je třeba zdůraznit, že oba soudy nižších stupňů se v přezkoumávané věci nezpronevěřily přísnému pravidlu prokázání viny obviněného mimo jakoukoliv rozumnou pochybnost, přičemž dbaly o dosažení co nejvyšší možné jistoty ohledně závěru vyplývajícího z jednotlivých důkazů. Obecně platí, že procesní předpisy ponechávají, pokud jde o hodnocení důkazů, volnou úvahu rozhodujícímu soudu, byť volné uvážení nemůže být zcela absolutní. Naopak, ochrana skrze ústavně zaručená základní práva vztahující se k postavení obviněného v trestním řízení nepochybně tvoří rámec, který je třeba i při volném uvážení respektovat. Existují proto určité základní a podstatné zásady, které je třeba při nakládání s důkazem respektovat (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 15. 2. 2016, sp. zn. [I. ÚS 368/15](#)). V nyní posuzovaném případě však byly všechny základní zásady trestního řízení plně respektovány, a to včetně ústavně garantovaného práva obviněného na spravedlivý proces. Současně byl projednáván skutek správně právně kvalifikován, jakož i logickým a přesvědčivým způsobem odůvodněn.

55. Nejvyšší soud tak s ohledem na shora uvedené po přezkumu napadeného rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 9. 4. 2024, sp. zn. 4 To 11/2024, jakožto i jemu předcházejícího postupu v rozsahu podaného mimořádného opravného prostředku dospěl k jednoznačnému závěru, že ve věci obviněného O. R. nedošlo k porušení zákona ve smyslu jím uplatněných dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. b), písm. g), písm. h) a písm. m) tr. ř., ale ani žádného jiného z důvodů dovolání, kterak jsou v zákoně taxativně zakotveny. Jelikož bylo dovolání obviněného z výše rozvedených důvodů shledáno zjevně neopodstatněným, postupoval Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. a jím podané dovolání odmítl. O odmítnutí dovolání bylo rozhodnuto v neveřejném zasedání v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.

č. 6

Zabrání náhradní hodnoty, která v době rozhodování náleží jiné osobě než pachateli, tj. zúčastněné osobě, podle § 102 ve spojení s § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku nebrání skutečnost, že náhradní hodnotu tato osoba nabyla před tím, než pachatel spáchal trestnou činnost, neboť je zabírána věc, která k ní nemá žádný vztah.

Zabrání náhradní hodnoty, Zúčastněná osoba

§ 101 odst. 2 písm. e), § 102 tr. zákoníku, § 42 tr. ř.

č. 6

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 12. 2024, sp. zn. [5 To 70/2024](#), ECLI:CZ:VSPH:2024:5.TO.70.2024.1

Vrchní soud v Praze zamítl stížnosti zúčastněných právnických osob K. R., a.s., (dříve A., a.s.) a V. H., a.s., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 11. 2024, sp. zn. 48 T 7/2020.

Odůvodnění:

1. Napadeným usnesením Městského soudu v Praze ze dne 4. 11. 2024 ve výroku I. bylo zúčastněné osobě, právnické osobě K. R., a.s., podle § 102 ve spojení s § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku uloženo ochranné opatření zabrání náhradní hodnoty, a to nemovitosti – budovy s číslem popisným XY v Praze 7, jak je ve výroku specifikována. Výrokem II. napadeného usnesení bylo zúčastněné osobě, právnické osobě V. H., a.s., podle § 102 ve spojení s § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku uloženo ochranné opatření zabrání náhradní hodnoty, a to nemovitostí v podobě jiných staveb, bytové jednotky, garáží, podílů na pozemcích a dalších nemovitostí v Praze 10, blíže ve výroku specifikovaných.

2. V odůvodnění napadeného usnesení soud prvního stupně nejprve shrnul genezi dosavadního řízení a připomněl, z jakých důvodů bylo vyhrazeno rozhodnutí o uložení ochranných opatření týkajících se zajištěných nemovitostí zúčastněných osob do samostatného veřejného zasedání. Na základě obsahu spisového materiálu a provedeného dokazování dospěl soud prvního stupně k závěru, že společnost K. R., a.s., dříve A., a.s., byla jednou ze společností, jejichž prostřednictvím byly podávány žádosti o příspěvky na zaměstnávání osob zdravotně postižených podle § 78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění (dále též jen „zákon o zaměstnanosti“), v nichž byly uvedeny nepravdivé údaje, když současně v rozhodném období od 30. 10. 2008 do 31. 7. 2009 byli členy představenstva této společnosti nyní již pravomocně odsouzení M. V. a M. Č., kteří tyto žádosti sami podávali či k jejich podání dali pokyn. Ačkoli společnosti K. R., a.s., byly příspěvky na zaměstnávání osob zdravotně postižených podle § 78 zákona o zaměstnanosti vypláceny neoprávněně, s ohledem na tehdy platnou právní úpravu nebylo možné, aby byla tato společnost jakožto právnická osoba v rámci trestního řízení stíhána. Soud prvního stupně nicméně uzavřel, že uvedené příspěvky společnost K. R., a.s., obdržela jako bezprostřední výnos z trestné činnosti, jehož nabyla ve smyslu § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku. Jelikož byl

tento výnos z trestné činnosti ve formě finančních prostředků spotřebován dříve, než bylo zahájeno trestní stíhání mj. odsouzených M. Č. a M. V. jakožto členů statutárního orgánu této společnosti, nebylo možné finanční prostředky zajistit v rámci přípravného řízení. Policejní orgán proto zajistil v souladu s § 79g tr. ř. jiný majetek společnosti K. R., a.s., uvedený ve výroku I. napadeného usnesení, a to i s vědomím, že jej společnost nabyla dříve, než docházelo k páchání trestné činnosti. S ohledem na to, že výše způsobené škody České republice činí částku přesahující 580 000 000 Kč a odsouzené právnické a fyzické osoby jednaly ve prospěch organizované zločinecké skupiny podle § 107 tr. zákoníku, výše zabrané náhradní hodnoty odpovídá výši způsobené škody, tedy výnosu z trestné činnosti.

3. Obdobné závěry soud prvního stupně učinil i ve vztahu ke společnosti V. H., a.s., a vyjádřil je ve výroku pod bodem II. napadeného usnesení. Rozhodnutí odůvodnil tím, že z provedeného dokazování vyplynulo postavení uvedené společnosti jako holdingu, v rámci kterého byly sdruženy všechny odsouzené právnické osoby s výjimkou společnosti Z., s.r.o. Společnostem v rámci holdingu byly neoprávněně vypláceny příspěvky na zaměstnávání osob zdravotně postižených podle § 78 zákona o zaměstnanosti, přičemž tyto finanční prostředky byly převáděny mj. i na bankovní účty společnosti V. H., a.s., kde s nimi disponovaly další osoby podle pokynů odsouzených M. V. a M. Č. S ohledem na výše uvedené tedy společnost V. H., a.s. získala finanční prostředky z neoprávněně vyplácených příspěvků jako bezprostřední výnos z trestné činnosti. Jelikož však byly spotřebovány dříve, než bylo zahájeno trestní stíhání odsouzených, mj. i M. Č. a M. V. jakožto členů statutárního orgánu společnosti, nebylo možné tyto finanční prostředky zajistit v rámci přípravného řízení. Policejní orgán proto zajistil v souladu s § 79g tr. ř. jiný majetek společnosti V. H., a.s. Jelikož výše způsobené škody České republice činí částku přesahující 580 000 000 Kč a odsouzené právnické a fyzické osoby jednaly ve prospěch organizované zločinecké skupiny podle § 107 tr. zákoníku, výše zabraných náhradních hodnot odpovídá výši způsobené škody, tedy výnosu z trestné činnosti. Podmínky pro to, aby v rámci přípravného řízení zajištěné nemovité věci zúčastněným osobám K. R., a.s., a V. H., a.s., byly zabráný jako náhradní hodnota podle § 102 za užití § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku, jsou proto podle soudu prvního stupně splněny.

4. Proti tomuto usnesení podaly zúčastněné osoby, společnost K. R., a.s., a V. H., a.s., do protokolu při veřejném zasedání stížnosti, které následně odůvodnily prostřednictvím svých zmocněnců v podáních došlých dne 14. 11. 2024 a 21. 11. 2024.

5. Zúčastněná osoba K. R., a.s., ve své stížnosti úvodem uvedla, že v rámci trestního řízení nebyla obviněnou osobou a že napadené usnesení je nesprávné, neboť soud prvního stupně se nezabýval skutkovou stránkou věci ve vztahu k zúčastněné osobě. Podle této stěžovatelky soud prvního stupně dostatečně nezkoumal její činnost v rámci procesu podávání žádostí o poskytnutí dotací na zaměstnance se zdravotním postižením, nýbrž se pouze omezil na konstatování, že o tyto dotace žádala, a to prostřednictvím odsouzených M. V. a M. Č. Ve skutečnosti byly za stěžovatelku celkem podány toliko čtyři žádosti o poskytnutí příspěvku na zaměstnance OZP a ZTP, a to osobou M. Č., konkrétně za 3. a 4. čtvrtletí roku 2008 a 1. a 2. čtvrtletí roku 2009. Celkem stěžovatelka obdržela na všech příspěvcích na zaměstnance OZP a ZTP na základě žádostí podaných M. Č. částku ve výši 5 590 618 Kč. Soud prvního stupně v rámci napadeného usnesení podle stěžovatelky nepostavil najisto, kolik finančních prostředků zúčastněná osoba K. R., a.s., na příspěvcích přijala a kolik skutečně zaměstnancům vyplatila, a jaká částka byla tudíž případně čerpána neoprávněně. Nebylo prokázáno,

č. 6

že veškeré příspěvky, které v letech 2008 a 2009 čerpala, byly získány na základě žádostí, v nichž byly uvedeny nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, čímž by mohlo dojít ke spáchání trestného činu dotačního podvodu podle § 250b zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon. S ohledem na výše uvedené je podle stěžovatelky zřejmé, že zúčastněná osoba K. R., a.s., nebyla součástí organizované zločinecké skupiny, a ani v její hierarchii neplnila žádný úkol či funkci. Nelze za účast na organizované zločinecké skupině považovat fakt, že odsouzený M. V. byl v okamžiku zahájení úkonů v trestním řízení členem statutárního orgánu této zúčastněné osoby. Stěžovatelka rovněž namítá, že jí nelze uložit ochranné opatření v podobě zabrání náhradní hodnoty s ohledem na to, že hodnota zabírané nemovitosti je podle ní minimálně 70 000 000 Kč, a značně tak převyšuje částku, kterou zúčastněná osoba čerpala od státu na příspěvcích na zaměstnance - osoby se zdravotním postižením. Ochranné opatření totiž neslouží k tomu, aby jím byla nahrazena škoda, kterou poškozenému způsobila třetí osoba, tj. pachatel trestné činnosti. U stěžovatelky také nejsou splněny zákonné předpoklady pro aplikaci § 102 a 101 tr. zákoníku, neboť tato nikdy nemařila možnost zabrání věci ve smyslu § 101 tr. zákoníku. V neposlední řadě je nutné při ukládání ochranného opatření dbát stejných zásad jako při ukládání trestů, včetně zásady přiměřenosti. Soud prvního stupně pochybil tím, že nestanovil hodnotu věci podle § 101 odst. 2 tr. zákoníku, jejíž zabrání mohl uložit, a zásadu přiměřenosti tím porušil. Ochranné opatření není rovněž možno uložit proto, že ve výroku specifikovaná náhradní hodnota (stavba bez pozemku) byla stěžovatelkou postavena už v roce 1999. Ze všech uvedených důvodů stěžovatelka Vrchnímu soudu v Praze navrhla, aby napadené usnesení změnil tak, že se ve výroku I. napadeného usnesení uvedená náhradní hodnota nezabírá, případně aby stížnostní soud napadené usnesení zrušil a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

6. Rovněž podle odůvodnění stížnosti zúčastněné osoby V. H., a.s., nebyly pro postup podle § 101 odst. 2 písm. e) ve spojení s § 102 tr. zákoníku splněny zákonné předpoklady. Nelze totiž uzavřít, že pouze z pozice členů statutárního orgánu měli odsouzení automaticky jakýkoliv případný výnos z trestné činnosti postupovat na zúčastněnou osobu, ta by se tímto způsobem měla k výnosu z trestné činnosti dostat a následně jej spotřebovat. Stěžovatelka v projednávané trestní věci nebyla stíhána, a není tudíž možné postihnout její majetek v řádech několika milionů korun. Podle jejího názoru napadeným usnesením soud prvního stupně zasáhl do ústavně zaručeného práva na vlastnictví, chráněného ústavním pořádkem. Z předmětného řízení podle stěžovatelky nikterak nevyplynulo, že by odsouzení pachatelé převedli na jiného majetkovou hodnotu, jež pochází z trestné činnosti ve smyslu § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku a tato jiná osoba by majetek zcizila, odstranila nebo zužitkovala. V napadeném usnesení absentuje důvod, pro který považuje soud prvního stupně převedené peněžní prostředky za výnos z trestné činnosti, jež v určité výši získala do dispozice právě zúčastněná osoba, což by odůvodňovalo veřejný zájem na uložení ochranného opatření, a není z něj zřejmé, že došlo k naplnění podmínek pro aplikaci § 102 tr. zákoníku. Na základě výše uvedeného má zúčastněná osoba V. H., a.s., za to, že bylo porušeno právo na spravedlivý proces a nepřiměřeně zasaženo její vlastnické právo, proto Vrchnímu soudu v Praze navrhla, aby napadené usnesení v celém rozsahu zrušil.

7. Z podnětu stížností, které byly podány v zákonné lhůtě a oprávněnými osobami, Vrchní soud v Praze podle § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost obou výroků napadeného usnesení, jakož i řízení jeho vydání předcházející. Dospěl však k závěru, že stížnosti zúčastněných osob nejsou důvodné, neboť rozhodnutí soudu prvního stupně je věcně správné a rovněž řízení,

kteřé předcházelo vydání napadeného usnesení, netrpělo takovými vadami, které by vyvolaly nezbytnost jeho zrušení.

8. Ze spisu Městského soudu v Praze sp. zn. 48 T 7/2020 vyplývá, že v rámci přípravného řízení byla na základě usnesení Policie ČR, Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality, služby kriminální policie a vyšetřování, expozitura Plzeň ze dne 16. 8. 2012, č. j. OKFK-197-764/TČ-2010-252101, ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 10. 2012, sp. zn. 12 To 63/2012, podle § 79f ve spojení s § 79d tr. ř. zajištěna nemovitá věc ve vlastnictví společnosti A., a.s. (nyní K. R., a.s.), a to jako náhradní hodnota za výnos z trestné činnosti z důvodu podezření, že jednáním statutárních orgánů uvedené společnosti, kterými byl od 28. 4. 2008 do 25. 11. 2010 M. V. jako předseda představenstva a M. Č. jako místopředseda představenstva, od 25. 11. 2010 do 13. 4. 2014 pak byl M. V. členem představenstva, došlo k neoprávněnému čerpání příspěvků na zaměstnávání osob se zdravotním postižením, přičemž společnosti A., a.s. (nyní K. R., a.s.), za dobu, kdy o příspěvky na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením žádala, bylo ze strany příslušného úřadu práce vyplaceno 5 590 618 Kč a z této částky vybráno (spotřebováno) 4 696 000 Kč, avšak celková částka příspěvků na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, kterou M. V. a M. Č. prostřednictvím jimi ovládaných společností, tedy i společnosti A., a.s., měli vylákat, činila 204 288 276 Kč, kdy nejméně polovina těchto prostředků byla využita v rozporu s jejich účelem. Jelikož nebylo možné zajistit peněžní prostředky, které byly trestným činem získány, bylo rozhodnuto o zajištění nemovité věci jako náhradní hodnoty.

č. 6

9. V přípravném řízení byly dále zajištěny nemovité věci ve vlastnictví společnosti V. H., a.s., a to na základě usnesení Policie ČR, Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality, služby kriminální policie a vyšetřování, expozitura Plzeň ze dne 16. 8. 2012, č. j. OKFK-197-761/TČ-2010-252101, ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 10. 2012, sp. zn. 12 To 61/2012, podle § 79f ve spojení s § 79d tr. ř. jako náhradní hodnota za výnos z trestné činnosti. K zajištění nemovitých věcí bylo přistoupeno z důvodu podezření, že jednáním statutárních orgánů společnosti V. H., a.s., M. V. (od 22. 11. 2004 předseda představenstva) a M. Č. (od 22. 11. 2004 místopředseda představenstva) došlo k neoprávněnému čerpání příspěvků na zaměstnávání osob se zdravotním postižením ve výši 204 288 276 Kč, přičemž nejméně polovina těchto prostředků byla využita v rozporu s jejich účelem. Jelikož však nebylo možné zajistit peněžní prostředky, které byly trestným činem získány, bylo rozhodnuto o zajištění nemovitých věcí jako náhradní hodnoty.

10. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 7. 3. 2022, sp. zn. 48 T 7/2020, který nabyl právní moci dne 24. 5. 2023 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 5. 2023, sp. zn. 5 To 62/2022, byli M. V. a M. Č. za trestnou činnost, spočívající v podvodném vylákání státního příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením podle § 78 zákona o zaměstnanosti, odsouzeni spolu s dalšími spoluodsouzenými A. M., Š. A., M. Š. a 16 právníky osobami, přičemž odsouzené fyzické osoby (s výjimkou odsouzeného A. M.) se různým způsobem podílely na chodu a řízení subjektů patřících do organizační struktury skupiny V. H., a.s., tvořené obžalovanými právníky osobami a dále společností A. L., s.r.o. a A., a.s. (nyní K. R., a.s.) a svým úmyslným jednáním tak odsouzení způsobili poškozené České republice, zastoupené příslušnými Úřady práce České republiky, celkovou škodu ve výši 581 590 035 Kč. Následná dovolání odsouzených byla odmítnuta usnesením Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2024, sp. zn. [6 Tdo 1142/2023](#).

č. 6

11. Podle § 102 tr. zákoníku jestliže ten, komu by mohla být zabráná věc podle § 101 odst. 1 nebo 2 tr. zákoníku, ji před rozhodnutím o zabrání zničí, poškodí nebo jinak znehodnotí, zcizí, učiní neupotřebitelnou, odstraní nebo zužitkuje, zejména spotřebuje, nebo jinak její zabrání zmaří, anebo jestliže zmaří trest propadnutí věci jednáním porušujícím zákaz podle § 70 odst. 5 tr. zákoníku, popřípadě zmaří zabrání věci jednáním porušujícím zákaz podle § 104 odst. 2 tr. zákoníku, může mu soud uložit zabrání náhradní hodnoty až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci. Hodnotu věci, jejíž zabrání mohl soud uložit, může soud stanovit na základě odborného vyjádření nebo znaleckého posudku. Podle § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku může soud uložit zabrání věci, která je bezprostředním výnosem z trestné činnosti nebo je zprostředkovaným výnosem z trestné činnosti, pokud hodnota věci tvořící bezprostřední výnos z trestné činnosti není ve vztahu k hodnotě věci tvořící zprostředkovaný výnos z trestné činnosti zanedbatelná, a pokud taková věc náleží jiné osobě, na kterou pachatel takovou věc převedl nebo která ji jinak nabyla.

12. Soud prvního stupně postupoval zcela správně, pokud podle § 102 ve spojení s § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku rozhodl o zabrání náhradní hodnoty zúčastněných osob K. R., a.s., a V. H., a.s. Podstatou ochranného opatření ukládaného podle § 101 odst. 2 tr. zákoníku je odčerpání výnosů z trestné činnosti a současně ochrana společnosti před nástroji trestné činnosti a před kořistěním z výnosů z trestné činnosti. Aby bylo možno zúčastněné osobě uložit ochranné opatření zabrání věci podle § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku, musí soud zkoumat, zda tato osoba nenabyla majetek od pachatele v dobré víře, a dále zda věděla, či vědět měla, že majetek je nezákonného původu, nebo že se jedná o účelový převod se záměrem vyhnout se propadnutí či zabrání převáděných věcí (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2019, sp. zn. [5 Tdo 1069/2019](#)). Pro uložení ochranného opatření zabrání náhradní hodnoty podle § 102 tr. zákoníku musí být splněna podmínka, aby osoba, na kterou byl majetek převeden, jej zcizila, odstranila, nebo zužitkovala, tedy v případě peněz uložených na bankovním účtu vybrala, případně převedla. Je však nepodstatné, zda tato třetí osoba nabyla náhradní hodnotu před spácháním trestného činu pachatelem nebo zda náhradní hodnotu nabyla za legálně získané prostředky či ilegálně (viz nález Ústavního soudu ze dne 11. 7. 2024, sp. zn. [II. ÚS 676/24-2](#)).

13. Soud druhého stupně se provedeným přezkumem přesvědčil, že v posuzované věci byly splněny všechny zákonné předpoklady pro vydání napadeného usnesení u obou zúčastněných osob, tj. právnické osoby K. R., a.s., i právnické osoby V. H., a.s.

14. Podle meritorního rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. 3. 2022, sp. zn. 48 T 7/2020, byla K. R., a.s., dříve A., a.s., jednající v rozhodném období odsouzenými M. V. a M. Č. jako statutárními orgány, jednou ze společností sdruženou v rámci holdingu V. H., a.s., jejichž prostřednictvím byly podávány žádosti o příspěvky na zaměstnávání osob se zdravotním postižením podle § 78 zákona o zaměstnanosti, v nichž byly uváděny nepravdivé údaje. Tyto příspěvky jí byly následně neoprávněně vypláceny, tedy společnost K. R., a.s., nabyla uvedené finanční prostředky jakožto bezprostřední výnos z trestné činnosti, který byl také postupně spotřebován, neboť podle pokynů statutárních orgánů byly dalšími osobami (zaměstnanci společnosti) finanční prostředky z účtu společnosti vybírány a dílem z nich byly prováděny platby věřitelům holdingu. Pokud se týká zúčastněné osoby V. H., a.s., v hlavním líčení ve věci samé bylo prokázáno, že ač holding sám o sobě žádosti o příspěvky nepodával, na jeho účet byly převáděny finanční prostředky, jež nabyly společnosti spadající do holdingu

na základě neoprávněného vyplacení příspěvků na zaměstnávání osob se zdravotním postižením a společnost V. H., a.s., s těmito finančními prostředky nadále disponovala podle pokynů odsouzených M. V. a M. Č.

15. Finanční prostředky z neoprávněně vyplacených příspěvků (u obou zúčastněných osob) nebylo možné v průběhu přípravného řízení zajistit, neboť již byly spotřebovány, a proto bylo přistoupeno k zajištění náhradní hodnoty ve vlastnictví společnosti K. R., a.s., a V. H., a.s., v souladu s § 79g tr. ř. Jak již uvedl soud prvního stupně v napadeném usnesení, v rozhodné době byli členy statutárního orgánu obou zúčastněných osob mj. odsouzený M. Č. a M. V. Zúčastněné osoby tedy s přihlédnutím k výše uvedenému nemohly předmětné finanční prostředky, získané neoprávněným vyplacením příspěvků na zaměstnávání osob zdravotně postižených, nabýt v dobré víře, neboť byly řízeny ve věci již pravomocně odsouzenými M. Č. a M. V.

16. Současně pro aplikaci § 102 ve spojení s § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku je zcela irelevantní, kdy náhradní hodnotu, která je zabírána, zúčastněná osoba nabyla, neboť je zabírána věc, jež nemá ke spáchanému trestnému činu žádný vztah (viz nález Ústavního soudu ze dne 11. 7. 2024, sp. zn. [II. ÚS 676/24-2](#)). Není tedy rozhodné, že nemovitost v podobě stavby – budovy s čp. XY v Praze, katastrální území XY, společnost K. R., a.s. (resp. původně A., a.s.), nabyla tím, že ji vytvořila, a 15. 10. 1999, tedy ještě před kritickým obdobím páchání trestné činnosti, ji nechala zapsat do katastru nemovitostí. Stejně tak společnost V. H., a.s., nabyla nemovitosti na adrese XY, Praha 10 v katastrálním území XY na základě kupní smlouvy ze dne 26. 7. 2000, tedy rovněž v době předcházející páchání trestné činnosti (naopak nemovitosti na adrese XY, Praha 10 a na adrese XY, Praha 10, v katastrálním území XY, byly společností V. H., a.s., nabyty na základě kupních smluv ze dne 30. 1. 2012, tedy již v období, kdy trestná činnost probíhala).

17. Vrchní soud v Praze se současně zabýval hodnotou, již mají zabírané nemovité věci specifikované ve výrokové části napadeného usnesení. Vycházel přitom z dostupných údajů zveřejněných oběma zúčastněnými osobami v obchodním rejstříku, kdy podle účetní závěrky společnosti K. R., a.s., k 31. 12. 2023 aktiva společnosti činila 83 632 000 Kč, přičemž pozemky a stavby měly hodnotu 49 802 000 Kč (resp. pozemky 0 Kč a stavba 49 802 000 Kč), podle účetní závěrky společnosti V. H., a.s., k datu 31. 12. 2022 aktiva společnosti činila 62 613 000 Kč, přičemž pozemky a stavby měly hodnotu 21 694 000 Kč (z toho pozemky 3 666 000 Kč a stavby 18 028 000 Kč); účetní závěrka společnosti V. H., a.s., za rok 2023 nebyla dosud zveřejněna.

18. K námitkám obou zúčastněných osob, že nebyly v dané trestní věci obviněnými (odsouzenými) osobami a že zabrání náhradních hodnot je nepřiměřené výši skutečně vyplacených příspěvků, resp. že nebylo prokázáno, že se výnos z trestné činnosti v určité výši dostal do dispozice právě zúčastněné osoby, soud druhého stupně připomíná následující:

19. Společnost K. R., a.s. (dříve A., a.s.), ač byla jednou ze společností, jejímž prostřednictvím byly podávány žádosti o příspěvek na zaměstnávání osob zdravotně postižených podle § 78 zákona o zaměstnanosti s uváděním nepravdivých údajů na základě pokynů členů představenstva M. V. a M. Č., nemohla být trestně stíhána, neboť v období od 30. 10. 2008 do 31. 7. 2009, kdy k tomuto jednání u této společnosti docházelo, nebyl ještě v platnosti a účinnosti zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

Přesto z obsáhlého dokazování v původní trestní věci Městského soudu v Praze, vedené pod sp. zn. 48 T 7/2020 vyplynulo, že i tato společnost byla součástí holdingu V. H., a.s., sdružujícího právnické osoby, prostřednictvím kterých byla uvedená trestná činnost páchána, a v němž byli členy statutárního orgánu (představenstva společnosti) po celou dobu páchání trestné činnosti M. V. a M. Č. Všechny odsouzené fyzické i právnické osoby (s výjimkami shora zmíněnými) přitom jednaly ve prospěch organizované zločinecké skupiny ve smyslu § 107 tr. zákoníku, když tak činily nepřetržitě, pravidelně, po delší dobu v rámci stabilní skupiny mající vnitřní organizační strukturu, s rozdělením funkcí a dělbou činnosti, respektovaly přitom vztahy nadřízenosti a podřízenosti a řídily se pravidly nastolenými ze strany hlavních odsouzených fyzických osob, kterými byli právě M. V. a M. Č.

č. 6

20. K napravení vztahů jakožto základního účelu ochranného opatření majetkového zaměření na výnosy z trestné činnosti postačí, pokud výnos z trestné činnosti z majetkového a hospodářského trestného činu podvodného charakteru bude zcela odčerpán od toho, kdo se na úkor státu touto trestnou činností obohatil, aby pokud možno byla saturována způsobená škoda (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2024, sp. zn. [5 Tdo 454/2024](#)). Společnosti K. R., a.s., a V. H., a.s., jednoznačně byly v dané trestní věci příjemci výnosů z trestné činnosti páchané odsouzenými v rámci organizované zločinecké skupiny, a tudíž těmi, kdo se touto trestnou činností obohatil. S ohledem na to, že v projednávané věci má postavení poškozeného výhradně stát Česká republika, dochází taktéž uloženým ochranným opatřením zabrání náhradní hodnoty k částečnému saturování škody způsobené odsouzenými. Soud prvního stupně zcela správně v napadeném usnesení vyzdvihl, že je nutné nahlížet na způsobenou škodu v celkové výši přesahující částku 580 000 000 Kč tak, že ji odsouzení způsobili jako organizovaná zločinecká skupina podle § 107 tr. zákoníku, a touto optikou je nutno nahlížet na přiměřenost hodnoty zabíraných věcí. Jelikož nebylo možné zúčastněným osobám výnos z trestné činnosti odčerpat, neboť byl spotřebován, bylo zcela na místě v přípravném řízení zajistit náhradní hodnoty, a tyto následně v řízení před soudem rozhodnutím o ochranném opatření zabrat.

21. Ze všech výše uvedených důvodů dospěl Vrchní soud v Praze k závěru, že podané stížnosti nejsou důvodné, a proto je podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.

č. 7

I. Skutkový závěr o tom, zda poškozený vnímal jednání obviněného jako týrání, lze učinit nejen na základě jeho svědecké výpovědi, ale i z důkazů vyplývajících z jiných důkazních prostředků, zejména z výpovědí dalších svědků, znaleckých posudků, lékařských zpráv nebo jiných listinných důkazů (např. policejních záznamů o zásahu v domácnosti). Proto ani výpověď poškozeného, že jednání obviněného takto nevnímal, nevylučuje závěr soudu o jeho týrání, a to zejména tehdy, jestliže byl u něj znaleckým zkoumáním zjištěn tzv. syndrom týrané osoby, projevující se i tím, že jednání obviněného omlouvá a zlehčuje, vinu bere na sebe a po případném odchodu od něj se k němu opakovaně vrací.

Týrání osoby žijící ve společném obydlí, Dokazování

§ 199 tr. zákoníku, § 2 odst. 5, 6 tr. ř.

č. 7

II. Trestní odpovědnost za trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 tr. zákoníku není vyloučena, ani pokud se pachatel s poškozenou osobou v rámci společného soužití vzájemně opakovaně verbálně nebo fyzicky napadali. I v takovém případě totiž může pachatel svými útoky vybočovat z rámce jinak probíhajících běžných konfliktů, a to způsobem a s následky předpokládanými ve zmíněném ustanovení.

Týrání osoby žijící ve společném obydlí

§ 199 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2023, sp. zn. [3 Tdo 564/2023](#), ECLI:CZ:NS:2023:3.TDO.564.2023.1

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného M. T. proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 23. 2. 2023, sp. zn. 5 To 405/2022, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Litoměřicích pod sp. zn. 4 T 34/2022.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 4. 8. 2022, sp. zn. 4 T 34/2022, byl obviněný M. T. uznán vinným zločinem týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „tr. zákoník“), kterého se dopustil tím, že

nejméně od května 2011 do 8. dubna 2021 ve společném bydlíšti v XY soustavně slovně napadal svou družku P. J., kvůli drobnostem na ni křičel, vulgárně jí nadával, fackoval jí

a strkal do ní, dne 1. 3. 2021 jí bitím do rukou a nohou způsobil hematomy nad lokty, pravém stehně a zhmoždění hrudníku, dne 8. dubna 2021 jí údery rukou do horní poloviny těla způsobil mnohočetná poranění v oblasti obličeje a hlavy, poškození předních zubů a hematomy obou paží a zhmožděnin pravého stehna a přední strany hrudníku, což si vyžádalo pracovní neschopnost do 25. 4. 2021; u poškozené byl shledán syndrom týrané osoby projevující se závislostí na obžalovaném, opakovaným odpouštěním násilí, sebeobviňováním, neschopností situaci řešit, doufáním ve změnu chování obžalovaného, pokřiveným vnímáním reality a naučenou bezmocí.

č. 7

2. Za shora uvedený zločin byl obviněný M. T. soudem prvního stupně odsouzen podle § 199 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 2 roků, jehož výkon byl podle § 84 a § 85 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 4 roků za současného stanovení dohledu. Podle § 85 odst. 3 za použití § 48 odst. 4 písm. b), písm. h) tr. zákoníku byla obviněnému dále uložena povinnost podrobit se vhodnému programu a výcviku převýchovy a to programu „Vnímám i tebe“ a povinnost zdržet se požívání alkoholu a návykových látek a strpět kontrolu jejich přítomnosti v těle ze strany probačního úředníka.

3. Proti citovanému rozsudku nalézacího soudu podali odvolání obviněný a v jeho neprospěch Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky. O podaných odvoláních rozhodl Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 23. 2. 2023, sp. zn. 5 To 405/2022, tak, že podle § 259 odst. 2, 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „tr. ř.“), napadený rozsudek k odvolání poškozené Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky doplnil tak, že obviněnému byla podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložena povinnost zaplatit poškozené Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky na náhradě škody částku 5 315 Kč včetně úroku z prodlení ve výši 11,75 % z částky 5 315 Kč od 17. 5. 2022 do zaplacení. Odvolání obviněného pak bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti citovanému rozsudku odvolacího soudu podal obviněný M. T. prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř.

5. Pokud jde o námitky týkající se skutkového stavu, obviněný ve svém dovolání podrobně rozebírá svou výpověď, výpověď poškozené a výpovědi dalších svědků a uvádí, jaké skutkové závěry z těchto výpovědí podle jeho názoru vyplývají. Zjištění, která učinily nižší soudy, jsou podle obviněného ve zjevném rozporu s provedenými důkazy.

6. Stran právního posouzení projednávaného skutku obviněný rozporuje naplnění objektivní a subjektivní stránky zločinu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku. Poukazuje přitom na to, že měli s poškozenou „italské soužití“, konflikty byly oboustranné a často je vyvolávala poškozená, což tato připustila i ve své výpovědi. Objektivní stránka přisouzeného zločinu nebyla podle obviněného naplněna zejména proto, že obviněná se necítila být týrána, nepociťovala psychické útrapy a jednání obviněného nevnímala jako těžké přikopání. Na těchto závěrech podle obviněného nemohou ničeho změnit ani znalecká zjištění. Závěry soudů o týrání tak podle obviněného představují nesprávné právní posouzení skutku. K této otázce obviněný poukazuje na závěry uvedené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. [5 As 84/2008](#), ve kterém je

popsán rozdíl mezi „italskou domácností“ a domácím násilím. V této souvislosti obviněný dále upozornil na rozpory ve výpovědích svědkyně H. týkající se psychického stavu poškozené, na to, že svědci J., S., Š. a H. vypověděli, že hádky byly oboustranné a že se na nich podílela i poškozená, a na dlouhodobé psychické potíže poškozené, o kterých hovořila svědkyně J. Vzájemné hádky proto nelze hodnotit tak, že se obviněný dopouštěl násilí na poškozené.

7. Obviněný dále namítl, že je mu kladeno za vinu týrání poškozené v období od května 2011 do března 2021, z odůvodnění rozhodnutí obou nižších soudů však není vůbec patrné, jak soudy k takto dlouhému období došly. Poukázal na to, že podle rodičů poškozené se vztah poškozené s obviněným zhoršil až v poslední době.

8. V další části podaného dovolání obviněný zmínil jím předložený videozáznam ze dne 28. 3. 2022, na němž poškozená obviněného bezdůvodně napadá údery pěstí, lahví, nebo při vzájemné komunikaci házením popelníku. Zhodnocení uvedeného videozáznamu v odůvodněních rozhodnutí obou nižších soudů podle obviněného absentuje. Uvedl dále, že poškozená na videozáznamu říká: „Jestli zvedneš ruku, tak tě nahlásím za týrání“. Obviněný naznačuje, že trestní oznámení mohlo být ze strany poškozené podáno účelově, protože taková praktika není během řízení o svěřeni dětí do péče ojedinělá.

9. Obviněný je přesvědčen, že psychické obtíže poškozené jsou dlouhodobějšího charakteru a nebyly způsobeny jeho jednáním. Ve věci zpracovaný znalecký posudek je podle obviněného nekvalitní a jednostranně zaměřený. Znalkyně vycházely z vyšetření poškozené a z úředních záznamů o podaných vysvětleních. Ve věci však bylo následně provedeno rozsáhlé dokazování, s nímž znalkyně nebyly seznámeny a jež nevzaly v potaz, a proto mohly dojít k nesprávným závěrům.

10. Namítl dále, že přisouzený zločin není trestným činem pokračujícím, ale trvajícím, pro který je typické jeho souvislé a kontinuální páchání nerozpadaající se do dílčích útoků. Z popisu skutku v projednávané věci však podle něj lze seznat pouze ukončené ojedinělé incidenty v rozličných časových úsecích, bez nastolení stavu jakéhokoliv příkoří poškozené, jež by obviněný jednostranně, aktivně, trvale a soustavně udržoval pravidelně se opakujícími ataky. Z tohoto důvodu lze jednání obviněného případně rozčlenit pouze do několika skutků, nejedná se však o trvalý či trvajícím stav.

11. Konečně obviněný ve vztahu k užívání návykových látek uvedl, že z dokazování nevyplynulo zvýšení agresivity vůči poškozené při partnerských hádkách. Obviněný je přesvědčen, že naopak rezignoval na řešení dlouhodobých vzájemných sporů a před eskalací verbálního konfliktu raději odešel do své pracovny a návykové látky spíše užíval s úmyslem utlumit svůj psychický stav a vytěsnit neshody v partnerském soužití užitím návykové látky. Tyto skutečnosti podle něj soudy zcela přešly a vůbec se jimi nezabývaly.

12. Obviněný proto navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil obě rozhodnutí soudů nižších stupňů a aby buď rozhodl ve věci sám, nebo aby přikázal nalézacímu soudu věc znovu projednat a rozhodnout.

13. Dovolání obviněného bylo ve smyslu § 265h odst. 2 věty první tr. ř. zasláno nejvyššímu státnímu zástupci k případnému vyjádření. K dovolání se písemně vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“).

14. Státní zástupce upozornil na to, že pokud obviněný uvnitř skupiny svých výtek brojí především vůči hodnocení důkazů, potažmo proti skutkovým zjištěním, zásah dovolacího soudu do oblasti dokazování a skutkových zjištění by přicházel v úvahu jen v případech uvedených v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. V řešené kauze tedy především na základě konstatování „zjevného rozporu“. Avšak zjevný rozpor rozhodných skutkových zjištění s obsahem provedených důkazů by mohl být shledán jen tehdy, pokud by skutková zjištění soudů vůbec neměla v důkazech obsahový podklad, případně pokud by byla dokonce opakem toho, co je obsahem důkazů, anebo pokud by nevyplývala z obsahu důkazů při žádném logicky přijatelném způsobu jejich hodnocení. O takový případ se však v posuzované věci nejedná. Existence skutečně závažného, extrémního rozporu, která by předmětný dovolací důvod naplnit mohla, není v řešeném případě dána.

15. Z odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí podle státního zástupce naopak vyplývá, že soudy postupovaly v souladu s pravidly stanovenými v § 2 odst. 5, 6 tr. ř., přičemž odůvodnění rozhodnutí splňují požadavky zakotvené v § 125 odst. 1 tr. ř., a jako taková jsou rozhodnutí plně přezkoumatelná. Není chybou, pokud soudy považují trestnou činnost obviněného po skutkové stránce za spolehlivě prokázanou. Státní zástupce zde odkázal zejména na výpověď svědkyně, poškozené J., která je podpořena výpovědí dalších svědků, zejména H., J., J. či H.; koresponduje rovněž se závěry znaleckého zkoumání.

16. Pakliže je obsah soudy zmíněných usvědčujících důkazů porovnán s učiněnými skutkovými zjištěními, je podle státního zástupce zřejmé, že mezi nimi zjevný rozpor ve shora naznačeném smyslu neexistuje. Učiněná skutková zjištění totiž podle něj v provedených důkazech podklad mají, přičemž z nich bez důvodné pochybnosti vyplývá, že obviněný v průběhu inkriminované doby poškozenou relativně závažným způsobem trýznil a působil jí bolest nejen na těle, ale i na duši, a to za okolností blíže popsanych v tzv. skutkové větě odsuzujícího rozsudku.

17. K namítanému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. státní zástupce uvedl, že z jeho znění (i v kontextu s ostatními dovolacími důvody) vyplývá, že právním posouzením skutku se rozumí jeho hmotně právní posouzení. Podstatou takového posouzení je aplikace hmotného práva na skutkový stav, který zjistily soudy prvního a druhého stupně. Významné je, že předmětem právního posouzení je skutek, jak ho zjistily soudy, a nikoli jak ho prezentuje obviněný v jiné verzi, kterou se snaží prosadit. Směřuje-li dovolání proti výroku o vině odsuzujícího rozhodnutí, pak dovolacím důvodem podle citovaného ustanovení jsou zásadně jen takové námitky, v nichž se tvrdí, že skutkový stav, který zjistily soudy, nevykazuje znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným.

18. Výtky uplatněné obviněným podle státního zástupce lze pod nastíněný dovolací důvod přiřadit s výhradou, protože do jisté míry vycházejí z vlastní představy obviněného o skutkovém ději, nikoliv ze skutkových zjištění učiněných soudy. To platí především o tvrzení týkajícím se absence asymetričnosti vztahu. Ze znaleckého zkoumání totiž vyplývá opak, tedy že byl přítomný závislý vztah k obviněnému. Do jisté míry to platí též o výtce absence znaku týrání. Tzv. skutková věta odsuzujícího rozsudku ve spojení s odůvodněním přezkoumávaných rozhodnutí vykazuje veškeré prvky znaku týrání, a na tom nemůže nic změnit hodnocení samotné poškozené, a to tím spíše, že se jedná o projev syndromu týrané osoby.

19. Co se týče výtky obviněného, na jejímž základě se domáhá rozčlenění svého jednání na více skutků, státní zástupce uvedl, že obviněný se tímto způsobem fakticky domáhá přísnějšího posouzení. To je však s ohledem na procesní situaci (dovolání obviněného) vyloučeno. Neodpovídá to ovšem ani skutkovým zjištěním soudů.

20. Z těchto důvodů státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného M. T. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné. Současně vyjádřil souhlas s tím, aby bylo o dovolání rozhodováno ve smyslu § 265r odst. 1 tr. ř. v neveřejném zasedání.

III.

Přípustnost dovolání

21. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda je v této trestní věci dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit, a zda jej podala osoba oprávněná.

č. 7

22. Shledal přitom, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. Dále zjistil, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), přičemž splňuje i obsahové náležitosti dovolání uvedené v § 265f tr. ř.

23. Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněným naplňují jím uplatněné zákonem stanovené dovolací důvody, jejichž existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

24. Obviněný v podaném dovolání uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř.

25. Pokud jde o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ten je naplněn tehdy, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

26. O důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. pak jde v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

27. Z hlediska rozhodování dovolacího soudu je vhodné připomenout, že Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy. Fundovanou argumentaci tohoto mimořádného opravného prostředku má zajistit povinné zastoupení obviněného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 tr. ř.).

28. Na podkladě obviněným uplatněných dovolacích důvodů a uvedených východisek mezi dovolacího přezkumu pak mohl Nejvyšší soud přistoupit k posouzení jednotlivých dovolacích námitek obviněného.

IV.

Důvodnost dovolání

29. Z předloženého dovolání se podává, že obviněný M. T. jím brojí proti výroku o vině zločinem týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, resp. proti tomu výroku z rozsudku odvolacího soudu, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně. Uplatnil přitom námitky jak skutkové, tak právní povahy, přičemž poukázal na některé okolnosti, které podle něj nebyly soudy nižších stupňů odpovídajícím způsobem zohledněny a které jej mají vyvinít. Nebyla podle něj naplněna subjektivní ani objektivní stránka skutkové podstaty přisouzeného trestného činu.

č. 7

30. Předtím, než se Nejvyšší soud mohl zabývat posouzením samotné důvodnosti a opodstatněnosti dovolání, je podanému dovolání nejprve nucen vytknout, že ačkoliv obviněný v něm uplatnil toliko dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř., je tyto nutno posuzovat ve spojení s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. (konkrétně s jeho druhou alternativou), neboť z obsahu dovolání je zřejmé, že obviněný svojí argumentací nebrojí pouze proti rozhodnutí odvolacího soudu, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání, nýbrž zejména proti rozsudku soudu nalézacího, který ho uznal vinným žalovaným skutkem a uložil mu trest. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. v jeho druhé alternativě je přitom dán tehdy, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až l).

31. Nejvyšší soud nicméně k právě uvedené vadě podaného dovolání nepřihlížel, neboť napadené rozhodnutí a řízení mu předcházející bylo možno na jeho podkladě přezkoumat, a to z hlediska dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. (v jeho druhé alternativě) ve vztahu k dovolacím důvodům podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř.

32. Pokud jde o námitky proti závěru o vině zločinem týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, je možno uvést, že tyto jsou jak skutkové, tak právní povahy. Obviněný má zejména za to, že jednak nebyly dostatečně zohledněny některé okolnosti, které v řízení vyšly najevo, a jednak že zjištěný skutkový stav neodůvodňuje závěr, že obviněný poškozenou týral.

33. Pokud jde o tu část dovolací argumentace obviněného, ve které se snaží předeštíř vlastní verzi skutkového děje, přičemž vychází z vlastního hodnocení ve věci provedených důkazů, je Nejvyšší soud nucen upozornit, že není jeho úkolem, aby v dovolacím řízení přehodnocoval důkazy provedené v rámci důkazního řízení soudy nižších stupňů a aby z těchto důkazů vyvozoval vlastní skutkové závěry.

34. Zakotvením dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. totiž ani po 1. 1. 2022 nedošlo k rozšíření rozsahu dovolacího přezkumu též na otázky skutkové a Nejvyšší soud jako soud dovolací se nestává jakousi třetí instancí plného skutkového přezkumu. To by bylo v rozporu s povahou dovolání jako mimořádného opravného prostředku, který neplní funkci „dalšího odvolání“. Dovolání je i nadále určeno především k nápravě závažných právních vad pravomocných rozhodnutí, a nikoli k tomu, aby skutková zjištění soudů prvního a druhého

stupně byla detailně přezkoumávána ještě třetí instancí. Není smyslem řízení o dovolání a úkolem Nejvyššího soudu jako soudu dovolacího, aby jednotlivé důkazy znovu podrobně reprodukoval, rozebíral, porovnával, přehodnocoval a vyvozoval z nich vlastní skutkové závěry. Podstatné je, zda soudy prvního a druhého stupně hodnotily důkazy v souladu s jejich obsahem, nedopustily se žádné zásadní deformace důkazů a ani jinak zjevně nevybočily z mezí volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř. a své hodnotící úvahy srozumitelně a logicky přijatelně vysvětlily. Za takového stavu nepřichází v úvahu, aby Nejvyšší soud cokoli měnil na skutkových zjištěních, která se stala podkladem výroku o vině. Zásah dovolacího soudu do skutkových zjištění by přicházel v úvahu jen v případech zjevného rozporu rozhodných skutkových zjištění s obsahem provedených důkazů (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2022, sp. zn. [7 Tdo 1368/2021](#)). O takovou situaci se i nadále jedná pouze v případě nejtěžších vad důkazního řízení, např. tehdy, pokud skutková zjištění soudů vůbec nemají v důkazech obsahový podklad, pokud jsou dokonce opakem toho, co je obsahem důkazů, anebo pokud z obsahu důkazů nevyplývají při žádném logicky přijatelném způsobu jejich hodnocení (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2012, sp. zn. [11 Tdo 1494/2011](#)). To souvisí i s tím, že těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, odst. 7 tr. ř.).

35. Z obsahu podaného dovolání je přitom zjevné, že obviněný nenamítá, že skutková zjištění soudů vůbec nemají v důkazech obsahový podklad, jsou opakem toho, co je obsahem důkazů, anebo z obsahu důkazů nevyplývají při žádném logicky přijatelném způsobu jejich hodnocení. Obviněný toliko nesouhlasí se závěry, které soudy na základě dokazování učinily, a činí tak zejména poukazem na některé okolnosti, které podle něj nebyly náležitě vzaty v úvahu.

36. Nejvyšší soud nicméně konstatuje, že závěry, které soudy na základě provedeného dokazování učinily, netrpí žádnými vadami, pro které by Nejvyšší soud mohl ve výjimečných případech zasáhnout do oblasti zjišťování skutkového a hodnocení provedených důkazů soudy nižších stupňů. Jedná se naopak o logický a nevyhnutelný výsledek důkazního řízení, které bylo provedeno v souladu s požadavky uvedenými v § 2 odst. 5 a 6 tr. ř.

37. Je navíc nutno upozornit, že dovolací námitky obviněného v zásadě odpovídají námitkám, které obviněný uplatnil již v předchozím průběhu trestního řízení, přičemž soudy nižších stupňů se s nimi dostatečně a správně vypořádaly. Za této situace je zpravidla podané dovolání nutno označit jako zjevně neopodstatněné (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. [5 Tdo 219/2002](#)).

38. Soudy nižších stupňů se zejména správně vypořádaly se stěžejní dovolací námitkou, v rámci níž obviněný poukázal na to, že sama poškozená podle své výpovědi nepovažovala chování obviněného vůči ní za týrání. Vycházely přitom ze zjištění znalkyň, podle kterých poškozená trpí syndromem týrané osoby, pro který je typické právě to, že týraná osoba je na pachateli psychicky závislá, jeho jednání omlouvá a zlehčuje, vinu bere na sebe a po případném odchodu od něj se k němu opakovaně vrací. Na jednu stranu se partnera obává a na druhou ho nekriticky miluje. Snaží se přizpůsobit své chování partnerovi a čeká, že i partner pak své chování změní. Jakmile týraná osoba obnoví soužití s pachatelem, tak jen upevňuje jejich patologický vztah, jedná se o začarovaný kruh.

39. K této otázce Nejvyšší soud nejprve v obecné rovině uvádí, že je skutečností, že podle konstantní judikatury je týráním zlé nakládání s osobou blízkou nebo jinou osobou žijící s pachatelem ve společném obydlí vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2005, sp. zn. [3 Tdo 1160/2005](#), publikované pod č. 20/2006 Sb. rozh. tr.).

40. Poškozená v nyní projednávané věci v rámci hlavního líčení popsala, jakým způsobem se k ní obviněný choval, nicméně dodala, že toto chování nepovažovala za týrání. Uvedené konstatování poškozené je nicméně nutno nazírat optikou výše nastíněných závěrů znalkyň o tom, že poškozená trpí syndromem týrané osoby, v důsledku čehož se snaží chování obviněného zlehčovat a brát vinu i na sebe. Rovněž je na výpověď poškozené třeba nahlížet při zohlednění toho, co o soužití s poškozeným sdělila ve věci slyšeným svědkům, zejména svým rodičům (svědci J.) a kolegyni ze zaměstnání (svědkyně H.). Významnou je zejména výpověď posledně jmenované svědkyně, která popsala chování poškozené v zaměstnání, její strach z obviněného a z toho vyplývající psychické obtíže a celkový negativní dopad na kvalitu života poškozené. Tyto příznaky přitom zcela odpovídají znalkyněmi uvedeným příznakům týraných osob, které jsou na pachateli psychicky závislé.

41. Lze tak učinit závěr, že jestliže z provedeného dokazování vyplývá, že poškozená byla ze strany obviněného dlouhodobě vystavena zlému nakládání, které mělo za následek rozvinutí syndromu týrané osoby, je pro vyvození trestní odpovědnosti za trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí ve smyslu § 199 tr. zákoníku nerozhodné, že poškozená v hlavním líčení prohlásila, že jednání obviněného nevnímala jako týrání. Jde totiž jednak o závěr právní, který přísluší učinit pouze trestnímu soudu, a zejména je nutno mít na zřeteli, že taková výpověď může být ovlivněna právě syndromem týrané osoby, kdy se poškozená může snažit pachatele týrání vyvinít či jeho vinu zmírnit. Samotné prohlášení poškozené, že chování obviněného nepociťovala jako týrání, tak s ohledem na ostatní učiněná zjištění, zejména o syndromu týrané osoby, nemůže obviněného vyvinít, neboť to byl právě obviněný, který soustavným a dlouhodobým zlým nakládáním s poškozenou dosáhl toho, že poškozená je na něm již psychicky závislá a jeho zlé nakládání s ní nepociťuje jako těžké příkoří.

42. Pokud obviněný dále poukázal na to, že s poškozenou vedli tzv. italskou domácnost, kdy verbální napadání bylo vzájemné, i s touto okolností se soudy dostatečně a správně vypořádaly. Poukázaly přitom na to, že ačkoliv byly nadávky skutečně vzájemné, jednání obviněného přerostlo již v domácí násilí, neboť, na rozdíl od jednání poškozené, toto dosahovalo takové intenzity, že je již bylo možno označit za týrání.

43. Pokud obviněný v této souvislosti poukázal na závěry uvedené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. [5 As 84/2008](#), pak z tohoto rozhodnutí se podává, že domácí násilí nelze zaměňovat s tzv. „italskou domácností“, kdy např. oba manželé po vzájemné hádce a potyčce ničí věci druhého, a nakonec třeba i zcela zdemolují byt. Zde jsou totiž oba účastníci v „rovném“ postavení, jsou silnými partnery, jsou pachateli i oběťmi současně. V takovém případě zde zcela chybí znak mocenské asymetrie, typické pro domácí násilí, resp. jakýkoli typ šikany. Jde pojmově o hádku, kde existují dva rovnocenní partneři. Nepochybně takový typ partnerského soužití není žádoucí, nicméně nemá pro jednoho či druhého z partnerů natolik devastující vliv jako šikana v asymetrickém vztahu násilník – podřízená oběť. Domácí násilí však není jen pouhou hádkou. Skutková podstata domácího

násilí se nevztahuje na ojedinělé roztržky či půtky, ani na argumentační konflikty mezi partnery, které sklouznou do násilné podoby. Domácím násilím se míní velmi tvrdá a nezdravá podoba partnerských vztahů označovaná jako zneužívání partnera. Z pohledu oběti jde nejdříve o lidskou důstojnost, pak o osobní bezpečí a nakonec o život. Charakteristická pro domácí násilí je postupná eskalace; může zpravidla začínat drobným omezováním osobní svobody, pokračuje urážkami, zesměšňováním, přerůstá ve fyzické násilí a v horších případech končí i vážnými formami ublížení na zdraví.

44. Jakkoliv byly právě citované závěry učiněny v rámci správního soudnictví, ve kterém bylo přezkoumáváno rozhodnutí správních orgánů o vykázání ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj podle zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, najdou uvedené závěry uplatnění i v nyní projednávané trestní věci. Výstižně totiž popisují rozdíl mezi tzv. italskou domácností a situací, kdy již jde o domácí násilí, resp. týrání osoby žijící ve společném obydlí ve smyslu § 199 odst. 1 tr. zákoníku. Jestliže jednání poškozené, která obviněného v rámci vzájemných hádek verbálně urážela, odpovídalo spíše tzv. italské domácnosti, jednání obviněného se v průběhu jejich vzájemného soužití vystupňovalo do té míry, že je již bylo možné označit za zlé nakládání, resp. týrání. Obviněný měl tendenci zcela ovládnout poškozenou, soustavně ji ponižoval a několikrát ji fyzicky napadl. Existenci týrání významně nasvědčuje i zjištění o syndromu týrané osoby na straně poškozené (viz výše). Situaci lze shrnout tak, že trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí se může dopustit i osoba, jejíž soužití s týranou osobou lze jinak označit za tzv. italské, pokud její jednostranné jednání již vybočuje z rámce běžných hádek, ve kterých mají obě strany rovnocenné postavení, a kdy je již možné hovořit o mocenské asymetrii a z toho plynoucímu vztahu pachatel – oběť. O takovou situaci šlo i v nyní projednávané trestní věci, neboť jednání obviněného se natolik vymykalo běžným partnerským hádkám, že již bylo možné přikročit k jeho trestněprávnímu postihu.

45. Soudy se rovněž zabývaly i otázkou délky časového období, po které k týrání poškozené docházelo. Z provedeného dokazování zjistily, že obviněný s poškozenou zle nakládal zejména po narození jejich syna. Jednání obviněného je přitom nutno posuzovat jako celek, přičemž je přirozené, že konkrétní projevy jeho chování se v čase proměňovaly a že není možné zpětně přesným způsobem popsat každý projev agrese obviněného vůči poškozené. Provedeným dokazováním nicméně bylo spolehlivě prokázáno, že obviněný započal s poškozenou zle nakládat po narození jejich syna AAAAA (pseudonym) v roce XY, kdy mu jako záminka posloužil způsob, jakým si poškozená počínala při vedení jejich domácnosti a péči o potomka. Postupně projevy agrese vůči poškozené zintenzivňoval, docházelo k fyzickému napadání, jehož poslední projev nakonec vedl k trestnímu stíhání obviněného. Soudy proto nepochybily, pokud jako dobu týrání stanovily období od května 2011 do dubna 2021, které lze bezpochyby označit za delší dobu ve smyslu § 199 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku.

46. V této souvislosti lze k argumentaci obviněného týkající se trvajících či pokračujících povahy trestného činu kladeného obviněnému za vinu uvést, že obviněný nebyl stíhán za jednotlivé fyzické útoky vůči poškozené, nýbrž za způsob, jakým s ní dlouhodobě nakládal, kdy ji napadal jak verbálně, tak fyzicky. Jak již bylo shora uvedeno, na jeho jednání je nutno pohlížet jako na celek, přičemž z tohoto celku nelze jednotlivé ataky vytrhávat a samostatně právně posuzovat. Tomu odpovídá i pojetí trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 tr. zákoníku jako trestného činu trvajících (viz usnesení velkého senátu trestního kolegia

Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. [15 Tdo 887/2014](#), publikované pod č. 17/2015 Sb. rozh. tr.). I ojedinělé fyzické útoky v průběhu soustavného psychického násilí navíc mají svůj význam v tom, že zvyšují intenzitu působení na psychiku dané osoby a tím přispívají k tomu, že tato osoba žije v psychickém stresu, vnímá jednání pachatele jako těžké příkoří (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. [7 Tdo 342/2011](#)). Argumentaci obviněného je tak nutno označit za zcela lichou.

47.–51. V těchto bodech se Nejvyšší soud vyjádřil ke zbývajícím námitkám obviněného.

52. Nejvyšší soud tak uzavírá, že námitky obviněného neshledal opodstatněnými, v důsledku čehož nebyly naplněny dovolací důvody, které obviněný, ať už výslovně, nebo implicitně, uplatnil.

č. 7

V.

Způsob rozhodnutí dovolacího soudu

53. Ze shora uvedených důvodů proto Nejvyšší soud o dovolání obviněného M. T. rozhodl způsobem uvedeným v § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., podle kterého Nejvyšší soud dovolání odmítne, jde-li o dovolání zjevně neopodstatněné.

54. Za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. rozhodl Nejvyšší soud o tomto mimořádném opravném prostředku v neveřejném zasedání. Pokud jde o rozsah odůvodnění tohoto usnesení, odkazuje Nejvyšší soud na ustanovení § 265i odst. 2 tr. ř., podle něhož „[v] odůvodnění usnesení o odmítnutí dovolání Nejvyšší soud jen stručně uvede důvod odmítnutí poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí“.

Č. 8

Naplnění znaku předchozího uvážení u trestného činu vraždy podle § 140 odst. 2 tr. zákoníku není vyloučeno ani v případě, že pachatel jednal v nepřímém úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku.

Vražda předem uvážená, Předchozí uvážení, Úmysl nepřímý
§ 140 odst. 2, § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2025, sp. zn. [6 Tdo 39/2025](#),
 ECLI:CZ:NS:2025:6.TDO.39.2025.1

Č. 8

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného P. J. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 8. 2024, sp. zn. 8 To 73/2024, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích pod sp. zn. 64 T 1/2024.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozsudkem ze dne 6. 6. 2024, sp. zn. 64 T 1/2024, uznal obviněného P. J. vinným zvláště závažným zločinem vraždy podle § 140 odst. 2, odst. 3 písm. i) tr. zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku na skutkovém základě, podle kterého (zestručněně) se spoluobviněným A. G. dne 16. 7. 2022 v ranních hodinách v XY, okres XY, po předchozí snaze nalézt poškozeného R. H., aby odčinil újmu, kterou jim podle nich v době svého pobytu v bydlišti P. J. v obci XY způsobil, a byl za své jednání potrestán, jej po vzájemné dohodě společně za použití násilí naložili do vozidla Opel Vectra. Vozidlo řídil A. G., zatímco P. J. poškozeného opakovaně fyzicky napadal. Když dojeli k rodinnému domu v obci XY, okres XY, který obýval L. G., poškozeného odvedli do sklepa. Zde jej dvě až tři hodiny drželi svázaného, zčásti ve stoje, zčásti vleže v tzv. kozelci, dílem s pytlem na hlavě, přičemž během této doby jej průběžně dále fyzicky napadali a zraňovali úderý pěstí do obličeje a horní části těla, P. J. navíc za použití elektrické strunové sekačky. Následně jej svázaného zabalili do plachty, s pomocí L. G. přenesli k vozidlu zn. Opel Vectra, naložili do kufru, a odjeli. Po příjezdu do XY jej přenesli do sklepa, v němž jej proti jeho vůli drželi tři až pět dní, bosého, zprvu pouze ve spodním prádle, vleže svázaného na zemi, poté vestoje připoutaného řetězem. Zpočátku této doby příležitostně s menší intenzitou P. J. nadále poškozeného fyzicky napadal, A. G. poškozenému zhruba dvakrát denně poskytoval pervitin, který poškozený za jeho pomoci kouřil. Po několika dnech poškozený již zcela přestal přijímat potravu a při jedné z návštěv ho našli bezvládně visícího na řetězech, načež jej probrali k vědomí a vynesli do koupelny, kde jej A. G. umyl a převlékl. Poté jej umístili na gauč v obývacím pokoji, kde mu A. G. podal lék značky Questax, aby poškozený usnul. Následující den v ranních hodinách při kontrole poškozeného zjistili, že je mrtev. Během následujících dnů se mrtvého těla zbavili tak, že je na dvoře domu v kovovém sudu uvařili, oddělili tkáň od kostí, které spálili a pozůstatků se zbavili jejich vyvezením na odlehlá místa. Takto od ranních hodin

dne 16. 7. 2022 do doby, kdy našli poškozeného nejevícího známky života, jednali s vědomím, že zejména opakované fyzické útoky spočívající v úderech sevřenou pěstí ruky či otevřenou rukou nebo v kopech do hlavy a dalších částí těla, či v použití nástroje – strunové sekačky, déletrvající svázání do tzv. kozelce a připoutání tzv. ukřižováním, nedostatečný příjem tekutin a potravy poškozeným za současného podávání pervitinu, několikadenní vystavení bosého a nedostatečně oblečeného poškozeného působení chladu a pobytu v uzavřeném prostoru, a psychický stav poškozeného spočívající v zakoušení bolesti, v šoku z náhlé ztráty svobody, v ponižujícím zacházení, v úzkosti z bezvýchodnosti jeho situace a v důvodné obavě o svůj život, zjevně mohou vést nejen k jeho újmě na zdraví, ale i ke smrti.

č. 8

2. Za to byl obviněnému za použití § 54 odst. 2 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání 26 let, pro jehož výkon byl zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Shodně bylo rozhodnuto též o vině spoluobviněného A. G., jemuž byl uložen trest odnětí svobody v trvání 18 let se zařazením do věznice se zvýšenou ostrahou. Dále bylo dovolateli uloženo společně a nerozdílně se spoluobviněným zaplatit na náhradě nemajetkové újmy poškozené R. H. 1 500 000 Kč, N. H. 1 000 000 Kč a poškozené H. Š. částku 1 000 000 Kč. Jmenování poškození se zbytky svých nároků a poškozený M. H. s celým nárokem byli odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Odvolání obviněného, spoluobviněného, státní zástupkyně a poškozeného M. H. Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 28. 8. 2024, sp. zn. 8 To 73/2024, podle § 256 tr. ř. zamítl.

II.**Dovolání a vyjádření k němu**

4. Rozhodnutí odvolacího soudu napadl obviněný v celém rozsahu dovoláním, v němž odkázal na důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. b), g), h) a m) tr. ř.

5. K prvně citovanému dovolacímu důvodu uvedl, že ve věci rozhodl vyloučený orgán, a to předseda senátu odvolacího soudu JUDr. Jiří Lněnička. Ten v rámci odůvodnění napadeného usnesení konstatoval, že „Odvolací soud nepřipustil další dokazování, protože má za to, že by došlo pouze ze strany G. k nějakému rozmělnování jeho doznání a že by to nakonec mohlo skončit v jeho neprospěch tím, že by všechno odvolal, a nakonec by mu byl ukládán přísnější trest, protože jediná okolnost, která v jeho prospěch svědčí, je právě to doznání“. Toto vyjádření je podle obviněného v rozporu se zákonem, neboť předseda senátu, aniž by konal dokazování, předjímal možný výsledek řízení, a svědčí to o zvýšené ochraně spoluobviněného A. G., která je na úkor obviněného. Jestliže by se totiž prokázalo, že míra zavinění spoluobviněného je vyšší, resp. zásadní, pak by se měnila důkazní situace ve prospěch obviněného.

6. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný uvedl, že skutek, pro který byl odsouzen, postrádá oporu v provedených důkazech. Mezi provedenými důkazy a skutkovými závěry je zřejmý extrémní nesoulad. Z žádného důkazu podle něj nevyplynulo, že měl poškozeného zraňovat strunovou sekačkou. Pokud jde o zranění, která měla být poškozenému tímto nástrojem způsobena, ta mohla vzniknout již v XY, když poškozený před obviněnými utíkal hustým křovím, případně když jej nakládali do vozidla a strhávali z něj oblečení. V řízení nebylo jednoznačně ustáleno, jaký tvar má zranění způsobené

křovinořezem. K tomu obviněný navrhoval provedení vyšetřovacího pokusu. Zabezpečený křovinořez navíc není tím, který měl být použit v obci XY.

7. Zásadním skutkovým zjištěním v rozporu s provedeným dokazováním pak je údaj, že poškozeného drželi ve sklepě 3–5 dnů. Pokud soudy dokazováním neodstranily pochybnosti o tom, jak dlouho byl poškozený ve sklepě držen, měly v souladu se zásadou *in dubio pro reo* ustálit, že se jednalo o 3 dny. Důkazy však podle obviněného svědčí o tom, že se jednalo o podstatně kratší dobu. Poškozeného do XY přivezli dne 16. 7. 2022 v podvečerních hodinách a k jeho smrti došlo před narozením štěňat dne 19. 7. 2022 v ranních hodinách. Poškozený byl tedy přemístěn do horního patra již dne 18. 7. 2022 v odpoledních hodinách. Ve sklepě tak byl necelých 48 hodin. To koresponduje i s fotografií ze dne 22. 7. 2022, ze které je dovozováno, že se mělo jednat o zbavování se věcí souvisejících s trestnou činností. Pokud totiž likvidace následovala po zbavení se těla, je třeba počítat s posmrtnou ztuhlostí, která trvá obvykle dva dny. Likvidace těla zahrnovala jeho uvaření, které trvalo včetně chladnutí vody v kotli další téměř dva dny. Také úklid domu zabral několik dní. Dne 23. 7. 2022 psal obviněný M. R., aby mu přijela do XY pomoci se štěňaty. V té době tedy už byly všechny stopy zahlazeny. Odvolací soud nezohlednil vyjádření spoluobviněného pronesené u veřejného zasedání, podle kterého poškozený ve sklepě strávil necelých 48 hodin, a písemné vyjádření obviněného, které bylo odvolacím soudem akceptováno jako jeho výpověď.

8. V rozporu s provedeným dokazováním je podle obviněného i závěr, že měl v XY poškozeného s menší intenzitou fyzicky napadat, neboť to z žádného důkazu nevyplývá. K tomu odkázal na vyjádření spoluobviněného v rámci jeho výpovědi, v rámci rekonstrukce a u veřejného zasedání.

9. Za zásadní pak obviněný označil svou výhradu k závěru, že byli se spoluobviněným srozuměni se smrtelným následkem. Vrchní soud v tomto směru částečně korigoval závěr soudu prvního stupně v tom smyslu, že úmysl poškozeného usmrtit nemusel být obviněným zřejmý od počátku, ale nejpozději v průběhu jednání ve sklepě v XY už museli zaregistrovat, že hrozí smrt poškozeného. Tento závěr považuje obviněný za rozporný s provedenými důkazy. Nebyl si vědom toho, že mohou poškozenému způsobit smrt, ani s tím nebyl srozuměn nebo smířen. V takovém případě by ho nevezli do XY, kde bylo zřejmé, že jej uvidí řada svědků. Obviněný měl navíc úmysl z XY odjet a potrestání poškozeného považoval za vyřešené. Také spoluobviněný přesvědčivě vypověděl, že je smrt poškozeného překvapila. Pokud by obvinění s takovou možností počítali, jistě by měli aspoň v hrubých rysech rozmyšleno, jak naloží s tělem. Podle spoluobviněného také věděli, že nemohou takto poškozeného pustit na ulici nebo domů, že se musí nějak zotavit a bude se o něj muset dalších čtrnáct dní nebo týden starat. Poškozený byl obviněnými pravidelně kontrolován, byly mu podávány tekutiny a strava, následně mu bylo poskytnuto teplejší oblečení, byl umístěn na polystyrénovou desku, a po jeho usnutí mu obvinění okamžitě poskytli péči, díky níž se jeho stav stabilizoval. Poškozený vodu i stravu přijímal a zajímal se o to, co s ním bude dál. Tyto skutkové závěry soudy nezohlednily. Smrt poškozeného podle obviněného způsobil lék, který mu podal spoluobviněný a po němž se u něj projevil tzv. maligní neuroleptický syndrom.

10. Obviněný také nesouhlasil se závěrem, že jednali po předchozím uvážení. Z žádných důkazů nevyplývá, že by se spoluobviněným předem zvažili rozhodující okolnosti provedení činu, včetně zvolení místa a doby spáchání, použití zbraně nebo jiného prostředku vhodného

pro usmrcení, s cílem, aby došlo k úspěšnému provedení činu, co největšímu možnému vyloučení úspěšné obrany oběti apod. U předchozího plánování je navíc potřebné zohlednit fázi rozhodovací, nikoli realizační. K tomu obviněný odkázal na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [7 Tdo 165/2018](#), podle kterého volní jednání probíhá ve dvou rozdílných etapách, a to rozhodovací a realizační.

č. 8

11. Z provedeného dokazování nevyplývá ani naplnění znaku spáchání vraždy zvlášť surovým a trýznivým způsobem. Nejvíc fyzického násilí podstoupil poškozený v XY, přičemž toto jednání prokazatelně nezapříčinilo jeho smrt. Ohledně pobytu poškozeného v XY pak spoluobviněný vypověděl, že poškozený byl v pohodě, nic ho netrápilo, nebolelo, pobyt mu zpříjemnil (drogou). Ve sklepě strávil podstatně kratší čas, než je uvedeno v rozsudku, spoluobviněný mu poskytl svoje oblečení. Od jeho usnutí a následného přesunutí do poschodí pak nelze o zvlášť surovém nebo trýznivém způsobu jednání vůči poškozenému vůbec uvažovat. Jeho smrt nastala s delším časovým odstupem pravděpodobně ve spánku.

12. Vrchní soud konstatoval, že na usmrcení poškozeného se podíleli oba obvinění, což platí i pro podávání pervitinu a léků. Tento skutkový závěr je podle obviněného v přímém rozporu s jeho vyjádřením označeným jako odůvodnění odvolání, které soud akceptoval jako jeho výpověď, v rámci které uvedl, že u žádného podávání léku nebyl ani o něm nevěděl, a s výpovědí spoluobviněného, který výslovně uvedl, že poškozenému lék podal sám, aby usnul, neboť ho „otravoval s blbostmi“.

13. Napadenému rozhodnutí obviněný dále vytknul vadu opomenutých důkazů, neboť navrhoval zabezpečení zdravotnické dokumentace poškozeného z důvodu posouzení případné kontraindikace ve vztahu k léku Questax či Ketilept a vypracování znaleckého posudku či odborného vyjádření k posouzení jeho účinků při současném požití pervitinu. S odůvodněním soudů, které jeho důkazní návrhy neakceptovaly, obviněný nesouhlasí. Pokud by se ukázalo, že šlo o rozhodující příčinu smrti, zásadním způsobem by to měnilo skutkový stav. Pokud měl krajský soud pochybnosti o možné příčině smrti, přičemž jednou z možných příčin bylo předávkování léky, měl v souladu se zásadou *in dubio pro reo* rozhodnout ve prospěch obviněného.

14. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. obviněný namítl, že skutek tak, jak byl popsán ve výroku rozsudku soudu prvního stupně, nenaplní znaky dané skutkové podstaty. Ze skutkové věty není zřejmé naplnění subjektivní stránky, neboť je zde obsažena pouze složka vědomostní, ale nikoli složka volní, resp. srozumění se smrtí poškozeného. Na základě skutkové věty tak není možné odlišit nepřímý úmysl od vědomé nedbalosti. Srozumění s usmrcením poškozeného přitom nenasvědčují ani objektivní okolnosti. Z výroku není možné dovodit ani to, jakým způsobem měli poškozeného usmrtit, neboť příčina smrti zůstala neobjasněna. Jednání popsané ve skutkové větě tak může podle obviněného naplnit znaky zločinu zbavení osobní svobody podle § 170 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, přičemž samotná smrt byla způsobena nedbalostním jednáním spoluobviněného v podobě podání léků a nastala až po ukončení zbavení osobní svobody. Smrt poškozeného nastala v důsledku kombinace pervitinu a podaného léku a spoluobviněný o smrtelném účinku takové kombinace nemohl nic vědět, neboť to není obecně známo, a sám jako uživatel pervitinu tento lék bez problémů užíval. Obviněný odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2002, sp. zn. [3 Tz 317/2001](#), podle kterého spolupůsobil-li při vzniku následku více příčin, je třeba hodnotit

každou co do jejího významu pro vznik následku zvlášť a určit její důležitost pro následek. Nebýt toho, že byl poškozenému lék podán, nenastal by u něj podle obviněného maligní neuroleptický syndrom, který následně vedl k jeho úmrtí.

15. Ze skutkové věty rozsudku pak nelze podle obviněného dovodit ani předchozí uvážení, které musí předcházet trestnému ději s určitým předstihem a mělo by zahrnovat plán, tedy předem utvořenou představu pachatele při spáchání trestného činu, ani usmrcení zvlášť surovým a trýznivým způsobem, neboť ke smrti došlo v čase, kdy byl poškozený sám v obývacím pokoji a spal (byl nalezen ve stejné poloze, jako když usínal).

16. Naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. je pak podle obviněného dáno tím, že byly naplněny dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. Dovolatel si je plně vědom zavrženíhodného a odpudivého jednání po smrti poškozeného, tedy jak naložili s jeho tělem, to však nemá ubírat z práva na spravedlivý proces. Závěrem obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud napadená rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil, zrušil i všechna další obsahově navazující rozhodnutí, a soudu prvního stupně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

17. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství k dovolání uvedla, že obviněný zcela opakuje obhajobu, kterou uplatnil již před nalézacím soudem. Podstatná část dovolání je doslovnou kopií obsahu rozsáhlého odvolání a obviněný nově v minimální míře pouze doplňuje své odvolací námitky s ohledem na průběh a výsledek odvolacího řízení. Oba soudy se přitom s námitkami obviněného podrobně a správně vypořádaly. Státní zástupkyně proto připomněla publikované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. [5 Tdo 86/2002](#).

18. Námitku obviněného, že soudy dospěly na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým závěrům, lze podle státní zástupkyně formálně podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 2 písm. g) tr. ř., materiálně však pod něj nespadá. Obviněný soudům vytýká nesprávné hodnocení důkazů, jež vedlo k chybným skutkovým závěrům, nejde tedy o tzv. extrémní nesoulad, ani jiný dovolací důvod uvedený v § 265b tr. ř. Navíc ji obviněný uplatnil již v předchozích stadiích trestního řízení a soudy se s ní náležitě vypořádaly. V další části vyjádření pak podstatné závěry dokazování státní zástupkyně zopakovala. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními a právními závěry nalézacího soudu a zejména v bodech 11. až 16. odůvodnění napadeného usnesení se podle státní zástupkyně námitkami obviněného, byť stručně, zabýval a dostál tak svým povinností. Státní zástupkyně připomněla, že nemohlo dojít ani k porušení zásady presumpce nevinny a principu *in dubio pro reo*. Pokud soud po vyhodnocení důkazní situace žádné pochybnosti o průběhu skutkového děje nemá, podmínky pro uplatnění této zásady splněny nejsou.

19. Námitku tzv. opomenutých důkazů obviněný deklaroval již v rámci svého odvolání ve zcela totožném rozsahu. Obviněný zde pouze napadá zcela zákonný a řádný postup obou soudů, které dostály své povinnosti nejen o důkazních návrzích rozhodnout, ale také, pokud jim nevyhoví, vyložit, z jakých důvodů navržené důkazy neprovedly. Soud je oprávněn odmítnout pro nadbytečnost provedení důkazu, byla-li již daná otázka přesvědčivým způsobem vyřešena na podkladě jiných důkazních prostředků (k tomu státní zástupkyně odkázala přiměřeně na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2019, sp. zn. [5 Tdo 359/2019](#)).

20. Za formálně podřaditelnou pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. označila státní zástupkyně námitku týkající se vyloučení JUDr. Jiřího Lněničky z vykonávání úkonů trestního řízení. Neměla sice k dispozici zvukový záznam z veřejného zasedání, avšak předseda senátu ve zcela totožném obsahu zpracoval i písemné odůvodnění neprovedení navrhovaných důkazů. Státní zástupkyně je toho názoru, že nikoliv každý veřejný projev soudce týkající se „živého“ případu musí nutně vést k jeho vyloučení, neboť soudce by měl umět popsat důvody svého rozhodnutí. Předseda senátu odvolacího soudu se pouze vyjádřil k již několikrát uplatněné námitce o odmítnutí provedení dalších „pro obviněného podstatných“ navrhovaných důkazů, a to vyslovením akceptace s postupem soudu nalézacího, který již předtím ve svém rozsudku popsal důvody svého postupu. Legitimně tak veřejně prezentoval úvahy či závěry, které v jeho rozhodnutí již byly obsaženy, a nikoli se předem vyjadřoval k věci takovým způsobem, který by vzbuzoval dojem, že již má ve věci předem rozhodnuto k tíži obviněného. To vše za situace, kdy vyhlášením uvedeného usnesení nabyl rozsudek nalézacího soudu právní moci.

21. K námitkám podřazeným dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. státní zástupkyně uvedla, že z podstatné části směřují proti zjištěnému skutkovému stavu věci, provedeným důkazům a jejich hodnocení ve snaze prosadit pro obviněného příznivější skutková zjištění. Proto je možno je uplatněnému dovolacímu důvodu podřadit jen s určitou mírou tolerance. V následující části vyjádření pak odkázala na příslušné pasáže rozhodnutí soudu prvního stupně, v nichž se podrobně věnoval subjektivní stránce i naplnění zákonných znaků „po předchozím uvážení“ a „zvláště surovým a trýznivým způsobem“. Odvolací soud výstižně podotkl, že jednání obviněného nese rysy sadismu a lze je přirovnat k praktikám gestapa. Pokud obviněný spekuluje o možnosti posouzení svého jednání jako zločinu zbavení osobní svobody podle § 170 odst. 1, 2 tr. zákoníku či přečinu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku (jehož se navíc měl dopustit pouze spoluobviněný), vychází jeho návrh opět z jiného skutkového stavu, než jaký byl zjištěn provedeným dokazováním. Závěrem proto státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

22. K vyjádření státní zástupkyně zaslal obviněný repliku, podle níž se soudy s jeho námitkami dostatečně ani správně nevypořádaly a je proto logické, že své výhrady musí opakovat. Argumentaci státní zástupkyně, že krajský soud provedl komplexní a bezvadné dokazování a odvolací soud se s jeho námitkami vypořádal, označil za vágní a neodpovídající skutečnosti. Zopakoval skutkové závěry, které považuje za zásadní a které jsou podle něj v extrémním rozporu s provedenými důkazy. Dobou, po kterou měl být poškozený ve sklepě, se podle obviněného vrchní soud nezabýval vůbec, srozumění s následkem smrti sice zmínil, avšak nevypořádal se s námitkami obviněného. Nereagoval ani z části na argument, že smrt poškozeného obviněné překvapila, ani na vyjádření spoluobviněného, že nemohli takto poškozeného pustit, ale bylo třeba se o něj starat, aby se zotavil. Nereagoval ani na odkaz obviněného na přílehavou judikaturu. Nevypořádal se s vyjádřením spoluobviněného ve veřejném zasedání v tom smyslu, že ke smrti poškozeného došlo v důsledku jeho nedbalosti spočívající v podání léků. Obviněný dále zopakoval své důkazní návrhy a poukázal na odborné vyjádření PharmDr. Ivy Fürmanové, Ph.D., ze dne 28. 1. 2024, kde jsou popsány účinky předávkování quetiapinem, přičemž mimo jiné může nastat i tachykardie, status epilepticus, respirační deprese, zmatenost, delirium a/nebo agitovanost, kóma a úmrtí, případně se může rozvinout neuroleptický maligní syndrom (pozn. soudu: k odkazu na odborné vyjádření je třeba podotknout, že nebyl obsažen v samotném dovolání, přičemž replika byla podána

po uplynutí lhůty uvedené v § 265e odst. 1 tr. ř., jde tedy o nepřipustné rozšiřování dovolacích námitek – viz rozhodnutí publikované pod č. [40/2024](#) Sb. rozh. tr.). Vrchní soud se k důkazním návrhům vyjádřil pouze obecně a jeho vyjádření nesplňuje podle obviněného ani minimální standard výkladu, proč navrhované důkazy neprovedl. Dále obviněný zopakoval své námitky týkající se údajné podjatosti předsedy senátu odvolacího soudu i námitky podřazené dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. s tím, že jeho námitky nebyly založeny na jiném skutkovém stavu, než jaký zjistil soud prvního stupně. Argumentaci státní zástupkyně tak obviněný považuje za nedůvodnou.

III.

Formální podmínky věcného projednání dovolání

23. Obviněný je podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká. Dovolání bylo podáno prostřednictvím obhájce (§ 265d odst. 2 věta první tr. ř.), v zákonné lhůtě (§ 265e odst. 1 tr. ř.) a splňuje formální a obsahové náležitosti předpokládané v § 265f odst. 1 tr. ř.

č. 8

24. Nejvyšší soud dále shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř.

25. Poněvadž dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo v souvislosti s jednotlivými výhradami vznesenými v dovolání rovněž zapotřebí posoudit, zda konkrétní argumentace skutečně odpovídá obsahovému vymezení dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. b), g), h) a m) tr. ř., na které obviněný odkázal. Toto zjištění má zásadní význam z hlediska splnění podmínek pro přezkum napadeného rozhodnutí dovolacím soudem (srov. § 265i odst. 1, 3 tr. ř.).

26. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. je dán v případech, kdy ve věci rozhodl vyloučený orgán; tento důvod nelze použít, jestliže tato okolnost byla tomu, kdo podává dovolání, již v původním řízení známa a nebyla jím před rozhodnutím orgánu druhého stupně namítnuta.

27. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. slouží k nápravě vad v případech, kdy rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

28. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

29. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. dopadá na situace, kdy bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g), aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až l).

IV.

Důvodnost dovolání

č. 8

30. K dovolání obviněného je třeba nejprve uvést, že skutečně z větší části jde o opakování obhajoby, kterou obviněný uplatnil v předchozím řízení a s níž se již soud prvního stupně podrobně a přesvědčivě vypořádal, takže odvolacímu soudu pak stačilo na jeho argumentaci z větší části odkázat a v důsledku toho se jeho rozhodnutí jeví jako stručné. To ovšem není vadou. Za této situace nelze vyjádření odvolacího soudu k jednotlivým námitkám obviněného hodnotit izolovaně, ale je třeba jej vnímat v kontextu s argumentací soudu prvního stupně, kterou nebylo třeba zásadně rozvíjet. Nejvyšší soud zdůrazňuje, že není porušením práva na spravedlivý proces, jestliže soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pokud proti nim postaví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná (srov. nález Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. [III. ÚS 989/08](#), usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 6. 2012, sp. zn. [III. ÚS 3122/09](#), resp. ze dne 1. 4. 2014, sp. zn. [I. ÚS 162/13](#), a ze dne 13. 8. 2015, sp. zn. [IV. ÚS 750/14](#)). Přezkoumávaná soudní rozhodnutí pak takový ucelený argumentační systém, kterým je obhajoba obviněného vyvrácena, nepochybně skýtají. Za těchto okolností je lichou jeho představa, že odvolací soud byl povinen zabývat se každou jednotlivostí obsaženou v jeho odvolání. S oporou v judikturní praxi reprezentované zejména usneseními Ústavního soudu ze dne 21. 2. 2012, sp. zn. [I. ÚS 31/12](#), ze dne 30. 7. 2013, sp. zn. [II. ÚS 583/13](#), a Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2021, sp. zn. [5 Tdo 1345/2020](#), se odvolací soud při zamítnutí odvolání v principu může omezit na převzetí odůvodnění nižšího soudu a lze tedy v odvolacím řízení z důvodu stručnosti odkázat na podrobnou a přiléhavou argumentaci nalézacího soudu, pokud se již soud prvního stupně s veškerou argumentací strany dostatečně vypořádal (zejména pokud strana v opravném prostředku pouze opakovala argumentaci přednesenou již před soudem prvního stupně, s níž se tento soud zcela vypořádal), musí však být z odůvodnění odvolacího soudu patrné, že se argumentací obsaženou v odvolání zabýval. Oba soudy se pak s podstatnou částí obviněným vznesených námitek (které byly opakovány i v podaném dovolání) důsledně a logicky vypořádaly, odvolací soud s odvolací argumentací obviněného pracoval a je pouze důsledkem opakování obhajoby, že mohl vystačit s úspornější variantou odůvodnění, když veškeré podstatné reakce na odvolací námitky již poskytl svou důsledností soud prvního stupně.

31. – 34. V těchto bodech se Nejvyšší soud vyjádřil k argumentaci obviněného vztahené k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. se závěrem, že jde o argumentaci zjevně neopodstatněnou.

35. V části věnované dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný uplatnil jak námitky skutkové, tak částečně i námitky právní, jimž bude věnována pozornost v následující části tohoto rozhodnutí. Námitky se zčásti týkají skutkových zjištění zásadních pro posouzení naplnění znaků skutkové podstaty zločinu vraždy podle § 140 odst. 2, odst. 3 písm. i) tr. zákoníku, v tomto případě však obviněný dostatečně neodůvodnil, v čem má spočívat onen zjevný rozpor s provedenými důkazy, neboť jeho argumentace spočívá ve vyzdvihování vlastní verze skutkového děje a vytrhávání z kontextu těch vyjádření spoluobviněného, kterými se A. G. pokoušel své jednání zpětně bagatelizovat. K jednotlivým námitkám, jak jsou uvedeny v dovolání, lze tedy ze skutkového hlediska uvést následující:

36. Zraňování poškozeného strunovou sekačkou bylo dostatečně prokázáno výpověďmi spoluobviněného a svědků, ačkoli kontakt sekačky s tělem nikdo z nich přímo neviděl. Z výpovědí však vyplynulo, že se obviněný sekačky chopil a držel ji u těla poškozeného, který uhýbal a škubal sebou, ze sklepa bylo slyšet její zvuk a výkřiky bolesti poškozeného (viz výpověď svědka V. Š.), a poté byly na jeho těle viditelné stopy od podpaží až k boku (viz výpověď svědka L. G.). Je tedy zcela vyloučeno, aby zranění vznikla jako důsledek proběhnutí křovím v XY nebo při vysvlékání poškozeného u auta (nehledě na to, že i v takovém případě by bylo nutné jejich vznik přičítat zavinění obviněných). Jaká zranění mohou daným mechanismem vzniknout, popsal také znalec z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství a tento popis koresponduje s výpověďmi spoluobviněného a svědků. Jako nadbytečný se tak jevil důkazní návrh obviněného na provedení vyšetřovacího pokusu ohledně toho, jaká zranění mohou daným mechanismem vzniknout, a z hlediska provedení dokazování nemá význam ani to, zda obviněný použil přesně tu strunovou sekačku (křovinořez), která byla v řízení zajištěna.

37. V případě skutkového zjištění týkajícího se doby, po kterou byl poškozený vězněn ve sklepě v XY, lze dát obviněnému do jisté míry za pravdu, že ve výroku rozsudku uvedené časové rozmezí není zcela vhodným vyjádřením, a pokud se nepodařilo bližší časový údaj zjistit, mělo být použito např. vyjádření „nejméně tři dny“. Nejde však o žádnou vadu rozhodnutí, neboť, jak bude ještě i dále pojednáno, ke způsobení následku v podobě smrti poškozeného byl jeho pobyt ve sklepě za doprovodu trýznivých technik a ataků obviněných po dobu tří dnů zcela dostačující a na žádném místě rozhodnutí soud prvního stupně neoperuje s tím, že by se muselo jednat o dobu delší. Další námitky směřující k tomu, že se mělo jednat o dobu kratší, a to maximálně 48 hodin, jsou pak postaveny na spekulacích obviněného, zejména na jeho tvrzení, že smrt poškozeného nastala před narozením štěňat, což však z provedení dokazování nijak nevyplynulo a patrně to souvisí s jeho vyvrácenou obhajobou, že od narození štěňat nebyl on sám v XY přítomen. Ostatní výpočty týkající se vaření těla poškozeného a úklidu pak už žádným způsobem nevylučují, že byl poškozený držen ve sklepě po dobu nejméně tří dnů.

38. Jako odůvodnění své námitky týkající se části výroku, že měl v XY ve sklepě poškozeného s menší intenzitou fyzicky napadat, citoval obviněný mimo jiné část výpovědi spoluobviněného „padly tam určitě nějaké výchovné facky, zřejmě proběhly ze strany P., si myslím“. Již tato pasáž sama o sobě tedy svědčí o souladu skutkové věty s provedeným dokazováním. Nic na tom nemění další citace z vyjádření spoluobviněného v rámci rekonstrukce, že v XY se už „nic nedělo“, „žádné poranění nepřišlo“, neboť facky pochopitelně nemusely zanechat stopy v podobě (nového) zranění. V této části však nejde o zásadní, „rozhodná“ skutková zjištění a obviněný to ani netvrdí. Samozřejmě je zapotřebí, jak rovněž ještě bude pojednáno, vnímat počínání obviněných v celkovém rozsahu a kontextu a zejména pak v jeho souhrnné způsobilosti vyvolat u poškozeného fatální následky.

39. Další část dovolací argumentace bezprostředně související též s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. a posouzení subjektivní stránky trestného činu se týká vědomí obviněného a spoluobviněného, že popsáním jednáním mohou poškozenému způsobit smrt, a jejich srozumění s takovým následkem. Byť dovolatel připouští, že odvolací soud vymezil dobu, od kdy jim toto muselo být zřejmé, okamžikem převezení poškozeného do XY a jeho umístění do sklepa, brojí proti závěru soudu prvního stupně, že jejich vědomí bylo přítomno

od samého počátku zbavení poškozeného osobní svobody. V této části tedy dovolání směřuje proti rozhodnutí soudu prvního stupně. K úvahám o tom, že by v případě vědomí a srozumění s možnou smrtí poškozeného jej nevozili nejprve do XY, kde byla přítomna řada svědků, lze ovšem podotknout, že obviněný se se svým jednáním příliš netajil ani po spáchání skutku (viz výpověď M. Č.) a patrně spoléhal jednak na svou určitou dominantní pozici mezi vyslychanými osobami, neboť z provedeného dokazování je patrné, že se ho vesměs jako člověka s agresivními sklony bály, jednak také na samotnou komunitu narkomanů, v rámci které se příliš neočekává, že by někdo kontaktoval policii.

č. 8

40. V této části dovolání obviněný dále poukázal na některé okolnosti skutkového děje a části výpovědi spoluobviněného, přičemž se *de facto* domáhal odlišného hodnocení důkazů, než jak učinil soud prvního stupně. Obviněný při tom zejména ignoroval závěry znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, ohledně příčiny smrti poškozeného, resp. působení jednotlivých forem jednání samostatně i v souhrnu na jeho tělo a psychiku, podstatné části výpovědi spoluobviněného, a celkově bagatelizuje zdravotní stav poškozeného po jeho přesunutí do horního patra budovy v XY. Vzhledem k tomu, že subjektivní stránce trestného činu bude věnována pozornost ještě v další části tohoto odůvodnění, lze již nyní alespoň poukázat, že obviněným nebylo kladeno za vinu, že by usmrcení poškozeného bylo jejich primárním cílem. Na druhou stranu jejich vědomí takového možného následku jednoznačně vyplynulo z vyjádření spoluobviněného A. G., který za celou dobu několikrát měl za to, že poškozený už umírá nebo je mrtev (poprvé už v XY). Stejnou obavu pocítil svědek L. G., když pomáhal bezvládného poškozeného zabaleného v celtovině v XY přenést do auta. I svědek R. L. viděl poškozeného již v XY zuboženého (mj. po opakovaných úderech dovolatele pěstí a kolenem a svazování) do té míry, že byl rezignovaný, bezvládný, s modřinami po celém těle, s krví pod nosem a na hlavě s boulemi o velikosti pingpongových míčků. To svědek popsal jako zcela otřesný zážitek.

41. O vědomí možného smrtelného následku svědčí zcela jasně také společný způsob jednání obviněných vůči tělu i psychice poškozeného – rány a kopy do hlavy a hrudníku, kde mohlo dojít k poranění důležitých orgánů, zraňování strunovou sekačkou, které mohlo vést nejméně k povrchovým zraněním, ale i poranění tepen, popřípadě k infekci, vysvlečení, svázání a umístění na podlahu do sklepa, což při zde panující teplotě a vzdušné vlhkosti mohlo samo o sobě vést ke smrti poškozeného, jak uvedl v hlavním líčení k dotazům obhajoby znalec, i již během 48 hodin, převážení poškozeného zabaleného do silné plachty v zavazadlovém prostoru auta, kde se mohl udusit, nedostatečný příjem tekutin a stravy, ale i „zmírňování utrpení“ podáváním pervitinu, který nadále zeslaboval obranné mechanismy těla proti všem těmto působením. Lze říci, že způsobit smrtelný následek mohla ve větší či menší míře každá z těchto forem jednání i samostatně, při jejich kombinaci se účinek vzájemně umocňoval, přičemž obvinění je na poškozeném provedli všechny. Současně z provedeného dokazování nevyplynulo nic, na co by obvinění mohli spoléhat, že smrtelný následek odvrátí. V tomto ohledu nemá význam oblečení poškozeného druhý den pobytu do šustákových kalhot a pracovní blůzy a jeho umístění na desku (podle spoluobviněného dřevěnou), neboť to v žádném případě při ponechání již zdecimovaného poškozeného ve sklepě nově navíc uvázaného ve stoje (!) nemohlo jeho utrpení a další devastaci jeho zdraví citelně zmírnit, což muselo být obviněným také zcela zřejmé. Popsaný způsob jednání sám o sobě dostatečně vypovídá o tom, že se smrtí poškozeného obvinění jako s možným následkem museli počítat. Vyjádření spoluobviněného, že nemohou poškozeného pustit v daném stavu jen tak na ulici

či domů, svědčí pouze o tom, že jeho smrt nebyla přímým záměrem obviněných, ale nijak to nezpochybňuje jejich vědomí a ztotožnění se s danou možností, neboť již viděli, jak fatálním způsobem poškozeného fyzicky i psychicky zničili, a že již nemusí být návratu ke zlepšení. Přesto zejména nezajistili např. kvalifikovanou lékařskou pomoc apod. Veškeré obviněným popsané kroky (přiblížení, podávání tekutin a stravy), které podle něj měly sloužit k udržení poškozeného při životě, byly za daných okolností zjevně naprosto nedostatečné, čehož si rovněž museli být vědomi, neboť měli možnost srovnat je s podmínkami, které poškozenému pro jeho další existenci vytvořili, a viděli také, jak nepatrné množství tekutin či stravy poškozený vůbec byl schopen ještě přijmout. Nezpůsobnost takových kroků odvrátit smrtelný následek musela být zjevná i podprůměrně inteligentní osobě, nešlo tedy o nic, na co by se obvinění mohli směrem k odvrácení smrtelného následku spoléhat, a to ani nepřiměřeně, jak to předpokládá nevědomá nedbalost.

42. Pokud pak jde o vědomí možného smrtelného následku po vynesení poškozeného do patra rodinného domu, zde obviněný oproti skutkovým zjištěním silně bagatelizuje jeho zdravotní stav, který dokonce označuje medicínským termínem „stabilizovaný“. Nad rámec odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně lze v této části poukázat na výpověď spoluobviněného. Ten neuvedl, že poškozený usnul a byl obviněným probuzen, jak se snaží obviněný prezentovat, ale že „omdlel ... jako by vypnul ... jako by usnul“ a obviněný mu zkoušel dokonce provádět masáž srdce. Při vědomí toho, co vše poškozenému provedli, zkrátka nemohli nevědět, že jeho smrt hrozí i nadále a nelze ji odvrátit pouhým přesunutím do tepla (samotná změna teploty navíc za daných okolností musela také představovat pro jeho organismus zátěž) a podáním tekutin a stravy (podle výpovědi spoluobviněného poškozenému vodu v podstatě nalili do krku a z nabízené potravy pozřel „jenom trochu, spíše ne“). K tomu, jak obviněný prezentuje stav poškozeného v posledních okamžicích jeho života, lze ještě z výpovědi spoluobviněného připomenout, že poškozený nebyl schopen se sám pohybovat, žádal sice, že chce konat velkou potřebu, to se mu však nepodařilo (spoluobviněný jej umístil na kýbl, neboť obviněný odmítl pomoci ho odvést na toaletu), a pokud jde o to, že spoluobviněného „stále otravoval“, tak k tomu byl A. G. schopen jako vysvětlení uvést pouze to, že poškozený chtěl konat velkou potřebu (nezmínil, že by o to žádal opakovaně). Vzhledem k popsaným mechanismům předchozího působení na tělo a psychiku poškozeného je ostatně zřejmé, že nemohl být ve stavu, jaký popisuje obviněný. Zcela v rozporu s realitou se snaží dovolatel vylíčit časový úsek pobytu poškozeného v XY, zejména od jeho vynesení do patra domu, jako období maximální péče o jeho komfort a rehabilitaci, zcela přitom ignoruje fakt, že do té doby na poškozeném praktikovali mučící a devastační praktiky postihující fyzický i psychický stav natolik, že poškození jeho života již bylo nevratné.

43. Obviněnému je třeba dát za pravdu, že z provedeného dokazování jednoznačně nevyplývá jeho vědomí o tom, že spoluobviněný poškozenému podal prášek na spaní. Spoluobviněný totiž vypověděl, že lék podal poškozenému on, a z ničeho nelze dovodit, že tomu byl obviněný přítomen či o tom věděl. Na druhou stranu se v tomto případě nejedná o skutkové zjištění podstatné pro závěr o naplnění znaků trestného činu, a to z toho důvodu, že podání léku, jak bude dále vysvětleno, za daných okolností vzhledem k tomu, co mu předcházelo, nemohlo být (výlučnou či dominantní) příčinou smrti. K příčině smrti poškozeného se soud prvního stupně vyjádřil v odst. 86. až 98. rozsudku, kde vycházel mimo výpovědi spoluobviněného a svědků zejména ze znaleckých posudků MUDr. Jana Rejthárka, znalce z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství, a PhDr. Jana Laška, znalce z oboru školství a kultura,

odvětví psychologie, který se věnoval psychickému stavu poškozeného, jeho prožívání a fungování obranných mechanismů za daných podmínek.

44. MUDr. Jan Rejthárek své podrobné vyjádření uvedl konstatováním, že bezprostřední příčinu smrti poškozeného jednoznačně určit nelze. Na tom za daných okolností není nic zvláštního, neboť na poškozeného působila řada negativních vlivů, z nichž některé byly významnější, jiné méně významné, pokud ale působily současně, přičemž všechny významně zhoršovaly zdravotní stav poškozeného a své působení vzájemně umocňovaly, nelze jako příčinu smrti vybrat jen jeden z nich. Lze pouze doplnit, že tělo poškozeného díky zvláště zavrženíhodnému nakládání obviněných s ostatky poškozeného logicky nebylo nalezeno, a příčina smrti tak nemohla být zkoumána standardními znaleckými metodami. Soud prvního stupně se přitom věnoval každému z mechanismů působení na tělo a psychiku poškozeného zvláště z toho hlediska, o jak významnou příčinu smrti se mohlo jednat. V tomto směru lze v podrobnostech odkázat na výše citovanou pasáž rozhodnutí.

č. 8

45. Podání léku Questax (spoluobviněný uvedl, že se jednalo o půl tablety, nelze tedy hovořit o žádném předávkování, jak na některých místech dovolání uvádí obviněný) podle znalce mohlo mít na poškozeného rovněž negativní vliv a za daných okolností se tak mohlo podílet na zhoršení jeho zdravotního stavu, ovšem v porovnání se všemi ostatními vlivy se jednalo o okolnost zcela marginální, což je patrné z výše citovaných pasáží rozsudku, kde jsou jednotlivé vlivy rozebrány samostatně. Jednak je zjevné, že užití poloviny či jedné tablety léku za normálních okolností není způsobilé samo o sobě smrtelný následek přivodit, tzn. že negativní vliv podání léku spoluobviněným byl v daném případě podmíněn právě spolupůsobením s ostatními příčinami smrti, především ale podání léku předcházelo jednání, které již bylo způsobilé smrtelný následek spolehlivě přivodit bez dalšího tak, jak bylo oběma spoluobviněnými vykonáno. Opět lze v podrobnostech odkázat na rozsudek soudu prvního stupně, na tomto místě je možno pouze zdůraznit samotný pobyt ve sklepních prostorách, kde kombinací chladu a vyšší vzdušné vlhkosti dochází rychle k podchlazení. K dotazům obhajoby přitom v hlavním líčení znalec potvrdil, že ke smrti může dojít již při pobytu v trvání 48 hodin. Smrt přitom může nastat až poté, co byl pobyt v chladném prostoru ukončen. Významný vliv podle znalce na jeho závěry neměla okolnost, že poškozený byl posléze oblečen a postaven na desku. K tomu je třeba říci, že poškozený byl ve sklepě téměř nahý a bosý minimálně do rána 17. 7. 2022. Znalec dále uvedl, že při zástavě či výrazném snížení příjmu potravy a tekutin hrozí smrt obvykle do několika dnů, přičemž k ní může dojít během několika dalších dnů po obnovení tohoto příjmu. Z výpovědi spoluobviněného přitom plyne, že poškozenému byly podávány tekutiny a strava nedostatečně, zejména stravu nebyl *de facto* schopen přijímat, resp. za celou dobu trvání skutku spolkl několik lžic. Podávání pervitinu podle znalce výrazně zvyšovalo rizika působení chladu, neadekvátní polohy těla i hladovění. Je zjevné, že působení těchto zásadních faktorů bylo umocněno také zraněními, která obvinění poškozenému způsobili ranami a kopy do hlavy a hrudníku a křovinořezem, a také jeho svázáním do kozelce, což mimo jiné podle znalce omezovalo dýchání, resp. následným spoutáním ve stoje (v poloze ukřižování). Pominout nelze ani závěry PhDr. Jana Laška, který popsal fungování psychických obranných mechanismů poškozeného včetně jejich úplného zhroucení v důsledku vysoce nadlimitních mučivých útrap a mimo jiné uvedl, že smrt poškozeného mohla uspíšet celková psychická rezignace a rozpad psychických funkcí. Tento znalec ze svého odborného hlediska popsal další negativní vlivy, kterým obvinění poškozeného popsaným jednáním rovněž vystavili, a to hluboký šok ze ztráty svobody, obavu

o život, bezvýchodnost situace, neschopnost dovolat se pomoci, masivní úzkost až panického charakteru, senzorickou deprivaci, postupnou ztrátu časoprostorové orientace, mizivý kontakt s lidmi (byť tento vliv se zřejmě spoluobviněný A. G. snažil zmírňovat, neboť vypověděl, že si s poškozeným povídal), nedostatek vzduchu, tekutin, prostoru, výrazné tělesné nepohodlí. Dalším vlivem, který tak mohl mít na smrti poškozeného podíl, byl rozpad psychických obranných mechanismů, k němuž došlo v důsledku výše popsanych prožitků, které obvinění poškozenému „dopřáli“. Je tedy zřejmé, že již před podáním léku obvinění učinili více než dost pro to, aby ke smrtelnému následku došlo, byť to nebylo jejich primárním cílem, kterým bylo potrestat (či spíše mučit) poškozeného. Kombinace výše jmenovaných jevů a jejich současné působení na tělo a psychiku poškozeného v daném případě představovala příčinu smrti. Fakt, že se k působení všech těchto vlivů následně přidalo také působení léku na spaní, nemohl mít v daném případě již významný dopad. Totéž se bez výjimky vztahuje na podání pervitinu poškozenému spoluobviněným A. G., o němž však dovolatel výslovně věděl.

č. 8

46. Podíl léku obsahujícího quetiapin na smrti poškozeného tak lze v daném případě označit za spíše teoretický a z tohoto důvodu nemělo význam ani další zkoumání zdravotní dokumentace poškozeného, zda z ní náhodou nevyplyne náchylnost k nějaké atypické reakci na quetiapin, popřípadě zkoumání možného účinku současného podání s pervitinem. Ke druhé možnosti se ostatně bezděky vyjádřil sám obviněný, když uvedl, že A. G. jako dlouhodobý uživatel pervitinu tento lék sám bez problémů užíval. Dovolatel zcela spekulativně dovodil („je o tom přesvědčen“, ač to z žádného důkazu takto nevyplynulo), že smrt poškozeného způsobila kombinace uvedeného léku a pervitinu a tzv. maligní neuroleptický syndrom. Ten je však poměrně vzácným, hypoteticky nejzávažnějším projevem konzumace neuroleptik, přičemž tvrzení dovolatele je založeno výlučně na (ničím nepodložené) představě, že takovou reakcí poškozený na podaný lék „mohl“ trpět. Zcela tím obviněný pominul jednoznačný znalecký závěr o nemožnosti zjistit bezprostřední příčinu smrti poškozeného a zcela logický a znalecky podpořený závěr soudů, že smrt zapříčinil komplex veškerých trýznivých praktik, kterých se oba obvinění na poškozeném v označeném období dopouštěli. Celá argumentace obviněného pak stála toliko na bagatelizaci zdravotního stavu poškozeného a snaze vyvolat dojem, že ten byl po přenesení ze sklepa „stabilizován“ a v nejlepší péči a zabila ho nešťastná náhoda spočívající v kombinaci pervitinu s polovinou tablety na spaní, kterou navíc zapříčinil spoluobviněný. Takový závěr je však zcela v rozporu s obsahem provedených důkazů.

47. K problematice opomenutých důkazů lze uvést, že ani podle judikatury Ústavního soudu (viz např. nález ze dne 20. 5. 1997, sp. zn. [I. ÚS 362/96](#), usnesení ze dne 25. 8. 2005, sp. zn. [I. ÚS 152/05](#)) není soud v zásadě povinen vyhovět každému důkaznímu návrhu. Právu obviněného navrhnout důkazy, jejichž provedení v rámci své obhajoby považuje za potřebné, odpovídá povinnost soudu nejen o důkazních návrzích rozhodnout, ale také, pokud jim nevyhoví, vyložit, z jakých důvodů navržené důkazy neprovedl. Ústavní soud v řadě svých nálezů (např. ze dne 16. 2. 1995, sp. zn. [III. ÚS 61/94](#), ze dne 12. 6. 1997, sp. zn. [III. ÚS 95/97](#), ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. [I. ÚS 733/01](#), ze dne 10. 10. 2002, sp. zn. [III. ÚS 173/02](#) a další) podrobně vyložil pojem tzv. opomenutých důkazů ve vazbě na zásadu volného hodnocení důkazů a požadavky, jež zákon klade na odůvodnění soudních rozhodnutí. Jinými slovy za opomenutý důkaz nelze považovat jakýkoli stranami navržený a soudem neprovedený důkaz, ale pouze takový důkazní návrh, který byl soudem bez věcně adekvátního odůvodnění zamítnut, event. zcela opomenut nebo o situace, kdy v řízení provedené důkazy nebyly v odůvodnění meritorního rozhodnutí, ať již negativně či pozitivně, zohledněny při ustálení

skutkového závěru, tj. soud je neučinil předmětem svých úvah a hodnocení, ačkoliv byly řádně provedeny. K takové situaci však v daném případě nedošlo. Z výše uvedeného vyplývá nadbytečnost důkazních návrhů obviněného, o nichž bylo nejen formálně rozhodnuto, ale k nimž se oba soudy dostatečně vyjádřily v odůvodnění svých rozhodnutí, a to soud prvního stupně v odst. 104. a odvolací soud (stručněji s odkazem na rozsudek soudu prvního stupně) v odst. 10. odůvodnění svého rozhodnutí. Na jejich odůvodnění nelze shledat nic závadného a nejedná se tedy o opomenuté důkazy ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., i když obviněný tyto námitky citovanému dovolacímu podřadil správně. Jsou však zjevně neopodstatněné.

č. 8

48. Dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. odpovídají námitky obviněného týkající se údajné absence subjektivní stránky trestného činu. Nelze mu ovšem dát za pravdu v tom směru, že by ze skutkové věty výroku rozsudku soudu prvního stupně vyplývala pouze vědomostní složka úmyslu a nikoli složka volní, tedy v daném případě srozumění s následkem. Vědomostní složku soud prvního stupně v závěru skutkové věty vyjádřil výslovně, nicméně v daném případě jak složka vědomostní, tak i volní vyplývají i z celého popisu jednání obviněných, neboť to svým charakterem nepřipouští jinou možnost, než že bylo činěno záměrně, tedy úmyslně, přičemž zejména ve svém souhrnu zcela jasně vylučuje, že by obvinění nevěděli o možnosti smrtelného následku u poškozeného a nepočítali s ním jako s reálnou alternativou. Pokud je tedy skutkovou větou vyjádřeno, že obviněný nějakým způsobem jednal (poškozeného fyzicky i psychicky trýznil, věznil ve zcela nevyhovujících podmínkách pro lidský organismus tak dlouho, až umřel), ačkoli musel být „srozuměn“ s konkrétními následky (tedy že poškozený následkem všech trýznivých praktik může i umřít), je nade vší pochybnost, že musel jednat „úmyslně“ ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. Byla tak vyjádřena vědomostní i volní složka jednání obviněného. Takto pojatý koncept skutkové věty plně odpovídá zákonným náležitostem, tedy popisuje skutek v souladu s § 120 odst. 3 tr. ř. (i v souladu s nálezem Ústavního soudu ze dne 6. 10. 2005, sp. zn. [II. ÚS 83/04](#)) mj. i uvedením všech zákonných znaků trestného činu, včetně subjektivní stránky. Z hlediska formulace skutkové věty tak nelze shledat pochybení.

49. Odhlédnuto od pouhé formulace skutkové věty, pokud za popsání situace činili obvinění to, co bylo popsáno, nemohli činit jinak, než s vědomím a smířením s variantou následku v podobě smrti poškozeného. Obvinění byli také v průběhu svého jednání konfrontováni s jeho účinky na poškozeného, který v některých okamžicích působil komatickým dojmem, že je již mrtev nebo že umírá, přesto v jeho mučení pokračovali. I když činili určité (zjevně nedostatečné) kroky směrem k udržení poškozeného při životě (které obviněný ve svém dovolání zdůraznil) a v případě A. G. i k určitému zmírnění utrpení poškozeného, z jejich jednání jako celku je zřejmé, že toto nebylo v žádném případě jejich prioritou. V takovém případě by totiž museli ukončit věznění poškozeného mnohem dříve a přivolat pomoc v podobě adekvátní lékařské péče, což jim muselo být jasné. Z výroku rozsudku ani z provedeného dokazování pak nevyplývá žádná okolnost, na kterou by se obvinění mohli (být nepřiměřeně) spoléhat, že smrt poškozeného odvrátí (takovou okolnost si ostatně lze představit stěží), a která by mohla mít za následek posouzení jejich jednání jako vědomé nedbalosti. V tomto ohledu jsou zcela bezpředmětné i alternativní úvahy dovolatele o možné jiné právní kvalifikaci jeho jednání.

50. Pokud jde o obviněným citovaný náleze Ústavního soudu ze dne 21. 9. 2017, sp. zn. [I. ÚS 1038/17](#), podle kterého je zejména v případech eventuálního úmyslu nutné zvlášť pečlivě odůvodnit, zda se skutečně jednalo o vraždu a nikoli o jiný méně závažný trestný čin, má Nejvyšší soud za to, že napadená rozhodnutí jsou s tímto požadavkem v souladu. Citovaný náleze navíc řeší skutkově značně odlišnou věc, kde obviněný stíhaný pro pokus vraždy ze žárlivosti cca 15 vteřin škrtil poškozeného, načež svého jednání zanechal, ale při odchodu se přesvědčil, že je poškozený naživu. Jde tedy o trestní věci zejména z hlediska skutkového nesouměřitelné.

51. Ztotožnit se nelze ani s námitkou obviněného, podle které není ve skutkové větě vyjádřeno „předchozí uvážení“ obsažené ve větě právní. To musí podle obviněného předcházet trestnému ději s určitým předstihem a mělo by zahrnovat plán. Podle obviněného z ničeho neplyne, že by se spoluobviněným předem zvažili rozhodující okolnosti provedení činu včetně zvolení místa a doby spáchání, použití zbraně či jiného vhodného prostředku pro usmrcení s cílem, aby došlo k vyloučení úspěšné obrany oběti atd. Zřejmé je zde zejména to, že argumentace obviněného směřuje k situaci přímého úmyslu. Judikurní rozhodnutí vycházejí vždy z určitého skutkového a právního kontextu případu, ale ani komentářová literatura není sto postihnout vždy všechny nuance problému a kombinace všech právních institutů, které mohou v praxi nastat. Je proto zcela pochopitelné, že výklad pojmu „předchozí uvážení“ je veden primárně k běžnější situaci, kdy pachatel jedná v přímém úmyslu, a stejně tak k mnohem typičtější situaci, kdy je skutek spáchán jednorázovým jednáním trvajícím v řádu minut, nikoli dní jako v posuzovaném případě. Z důvodu přehlednosti tak byla např. v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2018, sp. zn. [7 Tdo 165/2018](#), teoreticky vymezena fáze rozhodovací a fáze realizační, v nichž volní jednání probíhá. To ovšem neznamená, že by se v jiném případě, jako je tento, nemohly obě fáze časově prolínat. Obviněným citované rozhodnutí nic takového nevylučuje. Doba trvání a průběh skutku v posuzované věci totiž samy o sobě nepřipouští jinou možnost, než že obvinění své jednání promýšleli průběžně, stále znovu se rozhodovali, co budou s poškozeným dělat (násilí, uvěznění) či posléze nedělat (neodvedení ze sklepa v době, kdy bylo zřejmé, že další setrvání za daných podmínek povede k jeho smrti). Trvání skutku nepřipouští, aby popsání jednání bylo provedeno pouze s krátkým rozmyslem či dokonce z náhlého hnutí mysli v afektu apod. Jednotlivá rozhodnutí zůstávají uložena v paměti, jedinec o nich zpětně přemýšlí, ovlivňují rozhodnutí následující. Obvinění museli od počátku promýšlet, co s poškozeným chtějí provést (nejprve jej trestat a věznit), přičemž postupem času se do jejich vědomí průběžně stále naléhavěji dostávala informace, že poškozený může v důsledku jejich jednání zemřít. Promýšlení tak posléze zahrnovalo i danou alternativu, byť nebyla cílem jednání obviněných, zároveň se jí však nesnažili zabránit. Bylo totiž třeba neustále „promýšlet“, jak dále s poškozeným nakládat, aniž by ovšem obvinění svého jednání zanechali, naopak pokračovali při proměnlivé znalosti následků spíše cestou zakrývání trestné činnosti. Promýšlení přitom bylo průběžně následováno aktivitou (násilí) a současně nečinností (neodstranění protiprávního stavu, který vyvolali). Nakonec i podle výše zmíněného rozhodnutí Nejvyššího soudu postačí k naplnění znaku „předchozí uvážení“ pouze rámcové vymezení rozhodných skutečností provedení činu v představě pachatele, které pak může být při vlastním provedení doplňováno či měněno. Není rozhodné, zda útok proběhl jinak, než si pachatel představoval a naplánoval. Podstatné je, že o věci přemýšlel a následně jednal způsobem, který naplňuje znaky skutkové podstaty zločinu vraždy. Ze všech výše uvedených důvodů tedy i v projednávané věci šlo o jednání po předchozím uvážení, ač celkově kvalifikované jako spáchané v úmyslu nepřímém. Obviněným předestřené teoretické vývody

jsou danému případu zcela nepřiléhavé, neboť při jejich formulaci nebylo přihlédnuto k mimořádně brutálnímu způsobu provedení skutku, jaký zvolili obvinění.

52. Spáchání skutku „zvlášť surovým a trýznivým způsobem“ rovněž ze skutkové věty dostatečně vyplývá, neboť podkladem závěru o naplnění obou těchto zákonných znaků je hodnocení zde popsaného jednání. K tomu se správně a dostatečně vyjádřil soud prvního stupně v odst. 123. až 124. svého rozhodnutí, na které zde lze odkázat. Námitky obviněného k této části rozhodnutí spočívají navíc opět na jeho vlastní verzi skutkového stavu, podle které poškozený zemřel ve spánku na gauči a předchozí násilné jednání obviněného a spoluobviněného se na jeho smrti nikterak nepodílelo.

53. Obviněný tak svým jednáním naplnil všechny znaky zločinu vraždy podle § 140 odst. 2, odst. 3 písm. i) tr. zákoníku. Nebylo proto namístě kvalifikovat jeho jednání nebo jeho část pouze jako zločin zbavení osobní svobody podle § 170 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku.

č. 8

V.

Způsob rozhodnutí

54. Dovolání je tak z pohledu formálně relevantně uplatněných dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. b), g) a h) tr. ř. zjevně neopodstatněné. Nebyly-li naplněny tyto dovolací důvody, z důvodu vzájemné podmíněnosti nemohla být naplněna ani druhá alternativa dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř.

55. Vzhledem k výše uvedenému Nejvyšší soud dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné. Za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. bylo o odmítnutí dovolání rozhodnuto v neveřejném zasedání, aniž by k tomuto postupu zákon vyžadoval souhlasu stran [srov. § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.].

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Č. 1

Požadavek, aby žalovaný (kupující) v souvislosti s určením neúčinnosti kupní smlouvy podle § 235 a násl. insolvenčního zákona vydal do majetkové podstaty dlužníka (prodávajícího) movitou věc, která kupní smlouvou ušla z dlužníkovy majetku, není součástí odpůřícího nároku ani podle § 239 odst. 4 věty druhé insolvenčního zákona; k projednání a rozhodnutí tohoto požadavku je v prvním stupni věcně příslušný okresní soud.

Č. 1

Žaloba odpůřčí [Žaloba], Neúčinnost právního úkonu (jednání), Majetková podstata, Vydání věci, Incidenční spory, Příslušnost soudu věcná, Nemožnost plnění, Výklad právních předpisů (výklad právních norem)

§ 9 odst. 1 o. s. ř., § 103 o. s. ř., § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř., § 221 o. s. ř., § 7a písm. b) insolvenčního zákona, § 159 odst. 1 insolvenčního zákona, § 217 odst. 1 insolvenčního zákona, § 235 odst. 2 insolvenčního zákona, § 239 odst. 1 insolvenčního zákona

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2024, sen. zn. [29 ICdo 33/2022](#), ECLI:CZ:NS:2024:29.ICDO.33.2022.1

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29. 9. 2021.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobou ze dne 15. 5. 2016, doplněnou podáními ze dne 14. 9. 2017 a 6. 6. 2018 se žalobce (TP Insolvence, v. o. s., jako insolvenční správce dlužníka PÁTÁ STAVEBNÍ CZ, a. s. v likvidaci) domáhal vůči žalovanému (STAVLINE s. r. o.) určení, že kupní smlouva, datovaná dne 4. 3. 2014, uzavřená mezi dlužníkem a žalovaným, jejímž předmětem je prodej souboru lešení za kupní cenu ve výši 1 608 122 Kč (dále jen „kupní smlouva“), je neúčinným „právním úkonem“. Dále se domáhal vydání předmětu kupní smlouvy do majetkové podstaty dlužníka, a v případě nemožnosti takového plnění zaplacení rovnocenné náhrady ve výši 1 608 122 Kč do majetkové podstaty dlužníka.

2. Rozsudkem ze dne 30. 9. 2020, č. j. 11 ICm 1621/2016-144, Krajský soud v Ostravě (dále jen „insolvenční soud“):

[1] Určil, že kupní smlouva je neúčinným „právním úkonem“ (bod I. výroku).

[2] Uložil žalovanému vydat do tří dnů od právní moci rozsudku do majetkové podstaty dlužníka soubor lešení, jenž byl na žalovaného převeden na základě kupní smlouvy (bod II. výroku).

[3] Uložil žalovanému zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 49 368 Kč, do tří dnů od právní moci rozhodnutí, k rukám jeho zástupce (bod III. výroku).

3. Šlo v pořadí o třetí rozhodnutí insolvenčního soudu, když předchozí dva (zamítavé) rozsudky (ze dne 2. 11. 2018, č. j. 11 ICm 1621/2016-61, a ze dne 13. 11. 2019, č. j. 11 ICm 1621/2016-98) zrušil pro nepřezkoumatelnost k odvolání žalobce Vrchní soud v Olomouci [usnesením ze dne 30. 4. 2019, č. j. 11 ICm 1621/2016, 12 VSOL 161/2019-81 (KSOS 25 INS 8019/2014), a usnesením ze dne 26. 3. 2020, č. j. 11 ICm 1621/2016, 12 VSOL 103/2020-113 (KSOS 25 INS 8019/2014)] a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

4. K odvolání žalobce i žalovaného Vrchní soud v Olomouci v záhlaví označeným usnesením:

[1] Zrušil rozsudek insolvenčního soudu v bodech I. a III. výroku a vrátil věc v tomto rozsahu insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení (první výrok).

[2] Zrušil rozsudek insolvenčního soudu v bodu II. výroku a postoupil věc v tomto rozsahu k projednání a rozhodnutí Obvodnímu soudu pro Prahu 10 (druhý výrok).

č. 1

5. Odvolací soud, cituje ustanovení § 157 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), a odkazuje na blíže označená rozhodnutí Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, dospěl k závěru, že rozsudek insolvenčního soudu je opět nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost a pro nedostatek důvodů. Tento závěr založil na následujících úvahách:

6. Insolvenční soud učinil skutková zjištění i z důkazů, „které v řízení provedl až poté, co již jeho druhý rozsudek ve věci byl odvolacím soudem pravomocně zrušen (tedy jen některých důkazů v řízení provedených)“. K dalším skutkovým zjištěním pouze odkázal na dříve provedené důkazy, které ani neoznačil.

7. Jelikož neúčinným „právním úkonem“ ve smyslu § 240 a násl. zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), může být pouze „právní úkon“ platný, měl se insolvenční soud zabývat platností kupní smlouvy.

8. Právní posouzení jednostranného zápočtu žalovaného podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), je nedostatečné, neboť insolvenční soud se nezabýval tím, jakou právní úpravou se řídí pohledávky, které jsou předmětem započtení. Potud odvolací soud odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2019, sp. zn. [26 Cdo 4795/2017](#), uveřejněný pod číslem 23/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

9. Insolvenční soud v rozporu se závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2015, sen. zn. [29 ICdo 48/2013](#) (jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 106/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), posuzoval podmínky odporovatelnosti „právního úkonu“ ve smyslu § 240 insolvenčního zákona, nikoli ke dni vzniku „právního úkonu“, ale ke dni provedení zápočtu, který není předmětem tohoto sporu.

10. V rozporu s žalobním požadavkem na určení neúčinnosti kupní smlouvy insolvenční soud uzavřel, že dlužníku se nedostalo žádného protiplnění a ostatní věřitelé byli zkráceni (až)

v důsledku následných „právních úkonů“ (dohody o postoupení pohledávky a jednostranného zápočtu), které předmětem odpůrčí žaloby nejsou. Tento závěr blíže neodůvodnil.

11. Jestliže se žalobce domáhal vydání plnění z neúčinného „právního úkonu“, tj. vydání věci (souboru lešení) do majetkové podstaty dlužníka, a v případě nemožnosti vydání zaplacení peněžité náhrady (náhradního plnění), jde o žalobu na vydání movité věci, in eventum o zaplacení peněžité náhrady za věc, kterou nelze vydat. Žalobce se tedy primárně domáhá vydání věci. Jelikož předmětem žaloby není peněžité plnění, ani peněžitá náhrada za poskytnuté plnění (kterého se lze domáhat vedle určení neúčinnosti dlužníkovy „právního úkonu“), nelze užít ustanovení § 239 odst. 4 insolvenčního zákona. V tomto ohledu nejde o incidenční spor a věcnou příslušnost soudu je nutno určit podle obecných pravidel (§ 9 odst. 1 o. s. ř.). K tomu odvolací soud odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2018, sen. zn. [29 ICdo 19/2016](#).

č. 1

12. Insolvenční soud neobjasnil na základě jakých skutkových zjištění dospěl k závěru, podle něhož v řízení nebylo prokázáno, že by vydání plnění (souboru lešení coby předmětu kupní smlouvy) z neúčinného „právního úkonu“ nebylo nemožné.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

13. Výslovně proti druhému výroku usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání, v němž namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném výroku zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

14. Přípustnost dovolání dovolatel vymezuje ve smyslu § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí spočívá na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, konkrétně od rozsudku Nejvyššího soudu sen. zn. [29 ICdo 19/2016](#). Z jeho závěrů dovozuje, že ustanovení § 239 odst. 4 insolvenčního zákona lze použít i v situaci, kdy se insolvenční správce domáhá vydání (nikoli zaplacení) nepeněžitého plnění do majetkové podstaty dlužníka. Dále dovolatel odkazuje na usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 12. 2010, č. j. 13 Cmo 4/2010-72, které je podle něj v dané věci příléhavé, neboť v něm odvolací soud dovodil, že v řízení o odpůrčí žalobě insolvenční soud nepostupoval správně, jestliže nerozhodl o žalobním požadavku na vydání nemovitostí do majetkové podstaty dlužníka.

15. Dále dovolatel uvádí, že postup, kdy by insolvenční správce „musel nejprve získat pravomocné rozhodnutí jednoho soudu, kterým by tento určil neúčinnost odporovaného právního jednání, a s tímto rozhodnutím se pak dále domáhat u druhého soudu uložení povinnosti žalovanému vydat plnění do majetkové podstaty dlužníka“, je v rozporu s principem rychlosti a hospodárnosti insolvenčního řízení i se zásadou co nejvyššího uspokojení věřitelů.

16. Dovolatel shrnuje, že odvolací soud nesprávně vyložil § 239 odst. 4 insolvenčního zákona a rozhodl ve zjevném rozporu se svou rozhodovací praxí, aniž by tento postup nějak odůvodnil. Porušil tak princip právní jistoty a právo dovolatele na spravedlivý proces dle článku 36 a násl. Listiny základních práv a svobod.

III.

Přípustnost dovolání

17. Pro dovolací řízení je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

18. Dovolání je v dotčeném rozsahu přípustné podle § 237 o. s. ř. (srov. i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 4. 2020, sp. zn. [27 Cdo 291/2020](#)) pro posouzení dovoláním předestřené problematiky výkladu ustanovení § 239 odst. 4 věty druhé insolvenčního zákona ve vazbě na vydání nepeněžitého plnění (movité věci) do majetkové podstaty dlužníka, která nebyla dovolacím soudem dosud řešena.

IV.

Důvodnost dovolání

19. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

20. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení občanského soudního řádu a insolvenčního zákona [ve znění účinném od 1. 1. 2014 do 31. 5. 2019, pro věc rozhodném se zřetelem k době vydání rozhodnutí o úpadku žalobců (15. 5. 2015) podle článku II (Přechodné ustanovení) části první zákona č. 31/2019 Sb.]:

Podle § 9 odst. 1 o. s. ř., nestanoví-li zákon jinak, jsou k řízení v prvním stupni příslušné okresní soudy.

Dle § 103 o. s. ř. soud kdykoli za řízení přihlíží k tomu, zda jsou splněny podmínky, za nichž může rozhodnout ve věci samé (podmínky řízení).

Z ustanovení § 219a odst. 1 písm. a/ o. s. ř. plyne, že odvolací soud rozhodnutí zruší, jestliže tu jsou takové vady, že řízení nemělo proběhnout pro nedostatek podmínek řízení nebo rozhodoval věcně nepříslušný soud nebo vyloučený soudce anebo soud nebyl správně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát, popřípadě i jiné vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava.

Podle § 221 odst. 1 písm. b/ o. s. ř., zruší-li odvolací soud rozhodnutí podle § 219a, postoupí věc věcně příslušnému okresnímu nebo krajskému soudu, popřípadě soudu zřízenému k projednávání a rozhodování věcí určitého druhu.

Dle § 7a písm. b/ insolvenčního zákona krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně v incidenčních sporech.

Podle § 159 odst. 1 písm. d/ insolvenčního zákona incidenčními spory jsou spory na základě odpůrcí žaloby.

Z ustanovení § 217 odst. 1 insolvenčního zákona vyplývá, že soupis majetkové podstaty je listinou, do níž se zapisuje majetek náležející do majetkové podstaty. Jakmile dojde

k zápisu do soupisu, lze se zapsanými majetkovými hodnotami nakládat jen způsobem stanoveným tímto zákonem; učinit tak může jen osoba s dispozičními oprávněními. Soupis provádí a soustavně doplňuje insolvenční správce v průběhu insolvenčního řízení, a to podle pokynů insolvenčního soudu a za součinnosti věřitelského výboru. Tato jeho povinnost nezaniká uplynutím doby.

Podle § 235 odst. 2 insolvenčního zákona se neúčinnost dlužníkových právních úkonů, včetně těch, které tento zákon označuje za neúčinné a které dlužník učinil poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, se zakládá rozhodnutím insolvenčního soudu o žalobě insolvenčního správce, kterou bylo odporováno dlužníkovým právním úkonům, není-li dále stanoveno jinak.

č. 1

Dle § 239 odst. 1 insolvenčního zákona odporovat právním úkonům dlužníka může v insolvenčním řízení pouze insolvenční správce, i když nejde o osobu s dispozičními oprávněními, a to odpůří žalobou podanou proti osobám, které mají povinnost vydat dlužníkovu plnění z neúčinných právních úkonů do majetkové podstaty. Jestliže v době zahájení insolvenčního řízení probíhá o téže věci řízení na základě odpůří žaloby jiné osoby, nelze v něm až do skončení insolvenčního řízení pokračovat.

Podle § 239 odst. 4 insolvenčního zákona dlužníkovu plnění z neúčinných právních úkonů náleží do majetkové podstaty právní mocí rozhodnutí, kterým bylo odpůří žalobě vyhověno. Tím není dotčeno právo insolvenčního správce v případě, že šlo o peněžitě plnění nebo že má jít o peněžitou náhradu za poskytnuté plnění, požadovat odpůří žalobou vedle určení neúčinnosti dlužníkovu právního úkonu i toto peněžitě plnění nebo peněžitou náhradu plnění. Vylučovací žaloba není přípustná.

21. Ve shora ustaveném právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním otevřeným právním otázkám následující závěry.

22. Úvodem Nejvyšší soud poznamenává, že postrádá zdůvodnění toho, proč u právního jednání dlužníka uskutečněného v době od 1. 1. 2014 oba soudy nadále používají pojem „právní úkon“ dle § 34 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, nahradil tento pojem pojmem „právní jednání“ (srov. § 545 a násl. o. z.) a ve stejném duchu je proto třeba pro rozhodné období interpretovat slovní spojení „právní úkon“ v § 235 a násl. insolvenčního zákona. Srov. i ustanovení § 3028 odst. 3 o. z. a argumentaci obsaženou k terminologii např. v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2020, sen. zn. [29 ICdo 113/2018](#), uveřejněném pod číslem 27/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

23. V projednávané věci je zásadní, že dovolatel se domáhal vedle vyslovení neúčinnosti kupní smlouvy též „předání“ souboru lešení, jenž je předmětem kupní smlouvy, nebo zaplacení rovnocenné náhrady za tento soubor lešení (žaloba z 15. 5. 2016). Následně navrhl vydání rozsudku, jímž bude žalovanému uloženo vydat mu soubor lešení, a v případě nemožnosti takového plnění zaplatit do majetkové podstaty dlužníka rovnocennou náhradu ve výši 1 608 122 Kč (doplnění žaloby z 14. 9. 2017).

24. Podstata dovolací argumentace spočívá v tvrzení dovolatele, že ustanovení § 239 odst. 4 insolvenčního zákona je aplikovatelné též v situaci, kdy se insolvenční správce domáhá vydání

(nikoliv zaplacení) nepeněžitého plnění do majetkové podstaty dlužníka. Spor se tedy vede o to, zda ustanovení § 239 odst. 4 insolvenčního zákona lze užít i tehdy, jestliže se insolvenční správce domáhá vedle určení neúčinnosti právního jednání dlužníka také (a současně) vydání movité věci (slovy dovolatele nepeněžitého plnění) do majetkové podstaty dlužníka. Od výsledku úvah na předestřené téma se přitom odvíjí posouzení věcné příslušnosti soudu.

25. Již na tomto místě pak Nejvyšší soud podotýká, že jako východiska, na nichž spočívá i jeho rozhodovací činnost, přejímá závěry formulované k výkladu právních norem Ústavním soudem již ve stanovisku jeho pléna ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. [Pl. ÚS-st. 1/96](#), uveřejněném pod číslem 9/1997 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu. Tam Ústavní soud vysvětlil, že vázanost soudu zákonem neznamená bezpodmínečně nutnost doslovného výkladu aplikovaného ustanovení, nýbrž zároveň vázanost smyslem a účelem zákona. V případě konfliktu mezi doslovným zněním zákona a jeho smyslem a účelem je důležité stanovit podmínky priority výkladu *e ratione legis* před výkladem jazykovým, podmínky, jež by měly představovat bariéru možné libovůle při aplikaci práva. Tamtéž Ústavní soud dodal, že smysl a účel zákona lze dovodit především z autentických dokumentů vypovídajících o vůli a záměrech zákonodárce, mezi něž patří důvodová zpráva k návrhu zákona (uvědomuje si skutečnost, že ze souhlasu zákonodárce s osnovou návrhu lze pouze presumovat i jeho souhlas s jejími důvody) a dále z argumentace přednesené v rozpravě při přijímání návrhu zákona. Smysl a účel zákona lze dále dovodit z pramenů práva. Při aplikaci právního ustanovení je nutno prvotně vycházet z jeho doslovného znění. Pouze za podmínky jeho nejasnosti a nesrozumitelnosti (umožňující např. více interpretací), jakož i rozporu doslovného znění daného ustanovení s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoliv pochybnost, lze upřednostnit výklad *e ratione legis* před výkladem jazykovým.

Č. 1

26. Přitom z ustanovení § 239 odst. 4 věty druhé insolvenčního zákona plyne, že bylo-li předmětem odporovaného právního jednání peněžitě plnění nebo má-li jít o peněžitou náhradu za poskytnuté plnění, lze odpůřčí žalobou požadovat i toto peněžitě plnění nebo peněžitou náhradu plnění. Text dané normy nevzbuzuje žádné pochybnosti o tom, že vedle určení neúčinnosti dlužníkova právního jednání je (může být) součástí odpůřčího nároku i požadavek na vydání finanční náhrady za majetek ušlý z majetkové podstaty.

27. Potud srov. též obsah důvodové zprávy k vládnímu návrhu novely insolvenčního zákona který projednávala Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 6. volebním období (2010 - 2013) jako tisk č. 929/0 (přijaté posléze s účinností od 1. 1. 2014 jako zákon č. 294/2013 Sb.). Zvláštní část důvodové zprávy (k bodům 131 až 134) změny v § 239 odůvodňuje následovně: „Doplnění § 239 odst. 4 insolvenčního zákona pak řeší v praxi soudů spornou otázku, zda odpůřčí žaloba může být vedle určení neúčinnosti dlužníkova právního úkonu spojena (u téhož soudu) s požadavkem na vydání (úhradu) příslušného peněžitého plnění“.

28. Také z textu komentářové literatury lze dovozovat, že autoři počítají s možností žalujícího insolvenčního správce domáhat se v petitu odpůřčí žaloby vydání (úhrady) příslušného (dotčeného) peněžitého plnění. K tomu srov. například Maršíková, J. v: Maršíková, J. a kol.: Insolvenční zákon: komentář. 3. vydání. Nakladatelství Leges, 2018, (komentář k § 239), ISBN: 978-80-7502-257-8.

29. Dlužníkovu plnění z neúčinných právních úkonů nicméně náleží do majetkové podstaty právní mocí rozhodnutí, kterým bylo vyhověno odpůřčí žalobě (§ 239 odst. 4 věta první insolvenčního zákona). Jestliže se věc, která ušla z majetkové podstaty dlužníka neúčinným právním jednáním dlužníka, navrací do majetkové podstaty právní mocí rozhodnutí, jímž insolvenční soud vyhověl odpůřčí žalobě (tak, že ji insolvenční správce po právní moci takového rozhodnutí sepíše do majetkové podstaty), pak důsledky toho, že osoba, která má takovou věc u sebe, nerespektuje účinky soupisu (nevydá věc dobrovolně do majetkové podstaty), lze rovněž řešit nejdříve od právní moci rozhodnutí, jímž insolvenční soud vyhověl odpůřčí žalobě. Nejde (proto) již o součást odpůřčího nároku (ani podle § 239 odst. 4 věty druhé insolvenčního zákona), takže k projednání a rozhodnutí vindikační žaloby je věcně příslušný okresní soud (§ 9 odst. 1 o. s. ř.).

č. 1

30. Jelikož se dovolateli nepodařilo prostřednictvím uplatněných dovolacích důvodů zpochybnit správnost právního posouzení věci odvolacím soudem, přičemž vady řízení, k nimž Nejvyšší soud přihlíží u přípustného dovolání z úřední povinnosti, se nepodávají ani ze spisu, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

č. 2

Rozdíl mezi právní úpravou osvobození od placení pohledávek (§ 414 a násl. zákona č. 182/2006 Sb.) a právní úpravou zbavení všech dluhů (§ 166e a násl. zákona č. 7/2005 Z. z.) není důvodem, pro který lze odepřít uznání insolvenčního řízení podle článku 33 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/848 o insolvenčním řízení.

Uznání cizích rozhodnutí, Osvobození od placení zbytku dluhů, Insolvency
čl. 33 Nařízení (EU) č. 2015/848

č. 2

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2025, sp. zn. [29 Cdo 323/2023](#),
ECLI:CZ:NS:2025:29.CDO.323.2023.1

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 14. 9. 2022, sp. zn. 47 Co 107/2021.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Hodoníně rozsudkem ze dne 18. 2. 2021, č. j. 6 C 98/2020-155, zamítl žalobu v části, ve které se žalobce (Naudu a. s.) domáhal vůči žalovanému (A. N.) zaplacení částky 17 988,42 Kč s úrokem v částce 22 107,05 Kč, s úrokem z prodlení v částce 5 703,82 Kč, s úrokem ve výši 15,9 % ročně z částky 221 375,66 Kč od 16. 11. 2019 do zaplacení, s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně z částky 17 988,42 Kč od 16. 11. 2019 do zaplacení a s úrokem ve výši 21,9 % ročně z částky 5 000 Kč od 16. 11. 2019 do zaplacení (výrok I.), uložil žalovanému zaplatit žalobci částku 256 387,24 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně od 16. 11. 2019 do zaplacení (výrok II.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok III.).

2. Soud prvního stupně vyšel z toho, že:

1) Dne 1. 10. 2012 uzavřeli právní předchůdce žalobce (Raiffeisenbank a. s. – dále jen „banka“) a žalovaný smlouvu o poskytování bankovních a dalších služeb, kterou se banka (mimo jiné) zavázala vést pro žalovaného běžný účet a umožnit mu využívat služby přímého bankovníctví; žalovaný se zavázal hradit za tyto služby bance poplatky. Za pomoci prostředků komunikace na dálku smluvní strany dále uzavřely (31. 5. 2018) smlouvu o povoleném debetu na běžném účtu č. XY; banka se zavázala poskytnout žalovanému povolený debet na běžném účtu ve výši 53 000 Kč a žalovaný se zavázal tuto částku splatit nejdéle do jednoho roku. Dne 1. 6. 2019 vyčerpal žalovaný debet v označené výši.

2) Dne 6. 2. 2017 uzavřeli banka a žalovaný smlouvu o půjčce na kliknutí č. XY, podle níž banka poskytla žalovanému finanční prostředky ve výši 245 000 Kč, které se žalovaný zavázal splácet ve 120 měsíčních splátkách po 4 088,82 Kč počínaje 15. 3. 2017. Částka

245 000 Kč byla zaslána na účet žalovaného 6. 2. 2017, přičemž žalovaný uhradil na poskytnutý úvěr jen 41 612,76 Kč. Dopisem z 11. 10. 2019 oznámila banka žalovanému, že vzhledem k prodlení s úhradou splatných závazků „přistoupila“ k zesplatnění úvěru a vyzvala žalovaného k úhradě dlužné částky.

3) Rámcovou smlouvou č. 2018/09 banka postoupila pohledávky za žalovaným společností I-Xon a. s.; smlouvou ze dne 7. 12. 2019 byly tyto pohledávky postoupeny na žalobce; o postoupení pohledávek byl žalovaný vyrozuměn dopisy z 20. 12. 2019 a 28. 1. 2020; k úhradě dlužných závazků byl vyzván upomínkami z 4. 2. 2020.

3. Na tomto základě soud prvního stupně v první řadě zdůraznil, že: a) žalovaný měl v době uzavření smluv (a zahájení řízení) bydliště na území Slovenské republiky, b) banka je právnickou osobou se sídlem v České republice, přičemž nic nenasvědčuje tomu, že by se jakkoli zaměřovala na klientelu ve Slovenské republice, a c) nešlo o smlouvy uzavřené s osobou, která provozuje profesionální nebo jiné podnikatelské činnosti v členském státě, v němž má spotřebitel bydliště. Proto se na dané smluvní vztahy nevztahuje právní úprava obsažená v článku 17 Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepřelované znění) [dále jen „Nařízení Brusel I bis“]. Mezinárodní příslušnost českých soudů je založena článkem 7 odst. 1 a 2 Nařízení Brusel I bis, podle něhož osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována u soudu místa, kde závazek, o nějž se jedná, byl nebo měl být splněn, přičemž za místo plnění se v případě poskytování služeb považuje místo na území členského státu, kde služby podle smlouvy byly nebo měly být poskytnuty. Toto ustanovení vedle mezinárodní příslušnosti zakládá rovněž příslušnost místní. V poměrech projednávané věci byly služby vyplývající ze smluv o vedení běžného účtu a smlouvy o úvěru poskytnuty na pobočce banky v Hodoníně; je tak dána mezinárodní příslušnost českých soudů a místní příslušnost Okresního soudu v Hodoníně.

4. Dále soud prvního stupně – cituje § 570 odst. 1, § 573, § 1879, § 1970, § 2395, § 2662, § 2665 a § 2993 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), a § 86 a § 87 odst. 1 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru – dospěl k následujícím závěrům:

1) Vzhledem k shora uvedeným ustanovením zákona o spotřebitelském úvěru bylo zapotřebí se zabývat otázkou, zda banka řádně dostala své povinnosti posoudit před uzavřením smlouvy úvěruschopnost žalovaného. Žalobce nebyl schopen soudu sdělit jakékoli informace o tom, jakým způsobem měla být úvěruschopnost žalovaného prověřována; uvedl, že banka (dle jejího prohlášení) přiměřeně prověřovala schopnost klienta úvěr splácet. Žalobce tak neprokázal, že by byla úvěruschopnost žalovaného řádně (v souladu se závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. [1 As 30/2015](#)) zkoumána.

2) Důsledkem porušení povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele je absolutní neplatnost smlouvy [srov. rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie (dále též jen „SDEU“) ze dne 5. 3. 2020, [C-679/18](#)]; žalovaný tak byl povinen vrátit bance (z titulu bezdůvodného obohacení) jen poskytnutou jistinu ve výši 298 000 Kč.

3) Za stavu, kdy žalovaný zaplatil bance 41 612,76 Kč, zbývá mu uhradit na jistinu částku 256 387,24 Kč; v tomto rozsahu [včetně (označeného) úroku z prodlení za dobu od 16. 11. 2019 do zaplacení] je žaloba důvodná.

5. Krajský soud v Brně k odvolání žalovaného rozsudkem ze dne 14. 9. 2022, č. j. 47 Co 107/2021-146, změnil rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku ve věci samé tak, že žalobu (i) v tomto rozsahu zamítl (první výrok), a rozhodl o nákladech řízení mezi účastníky před soudy obou stupňů (druhý a třetí výrok).

6. Odvolací soud předeslal, že soud prvního stupně správně posoudil svou mezinárodní pravomoc (příslušnost) i místní příslušnost. V této souvislosti s poukazem na (označenou) judikaturu SDEU a Nejvyššího soudu připomenul, že soud nemůže (s popsanou výjimkou) přezkoumávat svou mezinárodní příslušnost (pravomoc) a místní příslušnost dříve, než doručí žalobu žalovanému a umožní mu, aby se k ní vyjádřil. Jelikož v posuzované věci nevzněl žalovaný v žádném z vyjádření námitku nedostatku příslušnosti procesního soudu, byla příslušnost soudu prvního stupně založena (také) postupem podle článku 26 Nařízení Brusel I bis.

č. 2

7. Dále odvolací soud (s odkazem na obsah spisu a doplnění dokazování) uvedl, že:

a) Usnesením ze dne 4. 2. 2020, sp. zn. 27 Odk/15/2020, které nabylo právní moci dne 15. 2. 2020, Okresný soud Bratislava I (mimo jiné) prohlásil konkurs na majetek žalovaného a oddlužil žalovaného tak, že jej zbavil všech dluhů, které mohou být uspokojeny pouze v konkursu [§ 166a zákona č. 7/2005 Z. z., o konkurzu a reštrukturalizácii a o zmene a doplnění niektorých zákonov (dále též jen „ZKR“)], v rozsahu, v němž nebudou uspokojeny v konkursu.

b) Podle zprávy správkyne podstaty žalovaného ze dne 28. 9. 2020 byl konkurs na majetek žalovaného zrušen podle § 167v odst. 1 ZKR proto, že konkursní podstata nepokryla náklady konkursu.

c) V podání doručeném soudu prvního stupně 2. 11. 2020 žalovaný uvedl, že na jeho majetek byl dne 14. 2. 2020 prohlášen konkurs, který skončil 28. 9. 2020.

8. Na tomto základě odvolací soud – vycházejí z článků 2 odst. 4, 3 odst. 1, 7 odst. 2, 19 odst. 1, 32 odst. 1, 33 a 91 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/848 ze dne 20. 5. 2015, o insolvenčním řízení (dále jen „Nařízení o insolvenčním řízení“), včetně přílohy A a srovnávací tabulky v příloze D Nařízení o insolvenčním řízení, jakož i z § 166c, § 166e a § 167v odst. 1 ZKR, a odkazuje na závěry formulované Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. [29 Odo 164/2006](#), uveřejněném pod číslem 87/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 87/2008“), a v usnesení ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. [29 Cdo 767/2017](#) – dospěl k následujícím závěrům:

1) Konkurs na majetek žalovaného byl prohlášen 4. 2. 2020 s účinky osvobození (s následkem nevymahatelnosti) od placení zbytku těch dluhů, které mohly být uspokojeny pouze v konkursu (§ 166a a § 166e ZKR), bez zřetele k tomu, zda je věřitel přihlásil. Dne 28. 9. 2020 (před vydáním rozsudku soudu prvního stupně) byl oznámením správce konkursní podstaty konkurs zrušen proto, že konkursní podstata

nepokryla náklady konkursu (§ 167v odst. 1 ZKR). Pohledávka uplatněná žalobcem v tomto řízení není pohledávkou nedotčenou oddlužením (§ 166c ZKR).

2) Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. [29 Cdo 767/2017](#) na základě článků 3 odst. 1, 4 odst. 1, 16 odst. 1, 25 odst. 1 a 26 Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. 5. 2000, o úpadkovém řízení (dále jen Nařízení o úpadkovém řízení), dovodil, že „rozhodnutí německého soudu o zproštění dlužníka od zbývajících dluhu musí být uznáno českými soudy a je účinné vůči všem věřitelům dlužníka“. Jelikož tyto články odpovídají článkům 3 odst. 1, 7 odst. 2, 19 odst. 1, 32 odst. 1 a 33 Nařízení o insolvenčním řízení, je výklad (posledně) označených článků nařízení o insolvenčním řízení *acte éclairée*.

3) Shodně s tím, co v obdobné situaci dovodil Nejvyšší soud ve vztahu k rozhodnutí, jímž německý (insolvenční) soud zprostil dlužníka zbývajících dluhu, musí být českými soudy uznáno a je účinné vůči všem věřitelům (i) rozhodnutí, jímž slovenský soud v usnesení o prohlášení konkursu na majetek žalovaného rozhodl o jeho oddlužení tak, že žalovaného zbavil všech dluhů, které mohou být uspokojeny pouze v konkursu (§ 166a, § 166c ZKR), v rozsahu, v němž nebudou v konkursu uspokojeny; pohledávka žalobce je proto nadále nevymahatelná (§ 166e odst. 2 ZKR).

9. Proto odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku ve věci samé změnil a žalobu i v tomto rozsahu zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

10. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, které má za přípustné k řešení právní otázky Nejvyšším soudem dosud nezodpovězené, týkající se výkladu článku 33 Nařízení o insolvenčním řízení ve vztahu k (ne)odmítnutí uznání rozhodnutí slovenského soudu o oddlužení s ohledem na rozpor účinků takového rozhodnutí s veřejným pořádkem a zásadami českého insolvenčního práva

11. Dovolatel zdůrazňuje, že slovenské právo (na rozdíl od českého právního řádu) neváže následky oddlužení na splnění podmínek dlužníkem. I v případě, kdy je po rozhodnutí oddlužení konkurs zrušen z důvodu, že konkursní podstata nepokryje ani samotné náklady konkursu, stále trvají následky oddlužení a dlužník je zbaven všech dluhů, které mohly být uspokojeny pouze v konkursu, a to navzdory skutečnosti, že nesplatil ani část dluhů.

12. Tato situace nastala (i) v projednávané věci, kdy žalovaný podal návrh na konkurs 22. 1. 2020 a soud ho již 12. 2. 2020 zbavil všech dluhů, které nebudou uspokojeny v konkursu, aniž zkoumal jeho majetkové poměry; konkurs byl zrušen 28. 9. 2020, neboť jediným majetkem dlužníka, který podléhal konkursu, byla pohledávka vedená na účtu u banky ve výši 51,58 EUR.

13. Oproti tomu – pokračuje dovolatel – institut oddlužení upravený zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonem), umožňuje dlužníku zprostit se svých dluhů pouze při splnění přísných podmínek. Přitom musí vyvažovat dva legitimní právní zájmy, a to zájem (právo) věřitele domáhat se uspokojení své pohledávky za dlužníkem, a zájem dlužníka „vymanit se z dluhové pasti“. Proto nemůže věřitel za všech okolností požadovat zachování nároku na splacení pohledávky v celé výši; na druhou stranu „zcela

vyprazdňující věřitelovo právo na splacení pohledávky je právní úprava, jež umožňuje soudu osvobodit dlužníka od všech dluhů, aniž by před osvobozením na dlužníka kladl požadavek snažit se po delší dobu uspokojit věřitele a za tímto účelem vyvinout úsilí, které lze po dlužníku požadovat, popřípadě splatit alespoň část dluhu“.

14. Cituje článek 33 Nařízení o insolvenčním řízení a odkazuje na nálezy Ústavního soudu sp. zn. [I. ÚS 709/05](#) a sp. zn. [II. ÚS 2455/09](#), dovolatel připomíná, že veřejný pořádek je v teorii i praxi definován jako zásady společenského a státního zřízení České republiky a jejího právního řádu, na nichž je nutno bez výhrady trvat. Výhrada veřejného pořádku má být uplatněna vždy při rozporu účinků zahraničního faktoru se základním právem či svobodou.

15. V poměrech projednávané věci zasáhl odvolací soud do práva dovolatele vlastnit majetek (viz čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), když uznáním rozhodnutí slovenského soudu pozbyl dovolatel možnost zvýšit svůj majetek „prostřednictvím“ uspokojení pohledávky za žalovaným“. Podle dovolatele totiž slovenská právní úprava oddlužení nezajišťuje proporcionalitu mezi zájmem dlužníka zbavit se svých dluhů a zájmem věřitele na očekávané zvýšení hodnoty majetku plynoucí z uspokojení pohledávky za dlužníkem; na rozdíl od tuzemské právní úpravy neklade slovenská právní úprava na dlužníka téměř žádné požadavky, jejichž splněním by byl ospravedlněn zásah do legitimního očekávání věřitele na zvětšení majetku.

16. Jako nepřípadnou hodnotí argumentaci odvolacího soudu (označenými) rozhodnutími Nejvyššího soudu, když tato neřešila otázku odmítnutí uznání cizího rozhodnutí z důvodu rozporu s veřejným pořádkem plynoucím z oddlužení dlužníka, aniž by byly splněny alespoň „základní kameny českého institutu oddlužení“. V obou případech totiž šlo – akcentuje dovolatel – o uznání rozhodnutí vydaných v insolvenčních řízeních v „Německu“; tamní právní úprava vylučuje účinky, které by mohly být v rozporu s českým veřejným pořádkem, neboť je české právní úpravě blízká. Dlužník je zbaven dluhů na základě „§ 300 německého insolvenčního zákona“ až po splnění požadavků na něj kladených, mezi které patří např. schopnost z majetkové podstaty zaplatit odměnu insolvenčnímu správci, vykonávat výdělečnou činnost nebo si ji snažit obstarat.

17. Proto požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

18. Žalovaný navrhuje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí potvrdil, respektive dovolání žalobce zamítl. Cituje (označená) ustanovení zákona č. 7/2005 Z. z. a vyhlášky č. 665/2005 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a zdůrazňuje, že tvrzení žalobce ohledně automatického oddlužení dlužníka a nevyváženosti slovenské právní úpravy oddlužení ve prospěch dlužníka (a jejím rozporu s veřejným pořádkem České republiky) nejsou pravdivá.

III.

Přípustnost dovolání

19. Dovolání je přípustné podle § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), k řešení právní otázky dovoláním otevřené dosud Nejvyšším soudem nezodpovězené.

IV.

Důvodnost dovolání

20. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

č. 2

21. Podle článku 3 odst. 1 Nařízení o insolvenčním řízení soudy členského státu, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, jsou příslušné k zahájení insolvenčního řízení („hlavní insolvenční řízení“). Místem, kde jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, je místo, ze kterého dlužník své zájmy pravidelně spravuje a které je zjiitelné třetími osobami. (...) V případě osoby samostatně výdělečně činné se za místo, kde jsou soustředěny její hlavní zájmy, považuje hlavní místo jejího podnikání, není-li prokázán opak. Tato domněnka platí pouze v případě, že v období tří měsíců před podáním návrhu na zahájení insolvenčního řízení nedošlo k přesunu hlavního místa podnikání této fyzické osoby do jiného členského státu. V případě ostatních fyzických osob se za místo, kde jsou soustředěny jejich hlavní zájmy, považuje jejich obvyklé místo pobytu, není-li prokázán opak. Tato domněnka platí pouze v případě, že v období šesti měsíců před podáním návrhu na zahájení insolvenčního řízení nedošlo k přesunu obvyklého místa pobytu do jiného členského státu.

Podle článku 7 odst. 1 a odst. 2 věty první Nařízení o insolvenčním řízení, pokud toto nařízení nestanoví jinak, je právem rozhodným pro insolvenční řízení a jeho účinky právo toho členského státu, na jehož území bylo insolvenční řízení zahájeno (dále jen „stát, který řízení zahájil“). Právo státu, který řízení zahájil, určuje podmínky pro zahájení tohoto řízení, jeho vedení a skončení.

Podle článku 18 Nařízení o insolvenčním řízení účinky insolvenčního řízení na probíhající soudní nebo rozhodčí řízení, která se týkají majetku nebo práva náležejících do majetkové podstaty dlužníka, se řídí výlučně právem členského státu, ve kterém se probíhající soudní řízení koná nebo ve kterém má sídlo rozhodčí soud.

Podle článku 19 odst. 1 věty první Nařízení o insolvenčním řízení rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení učiněné soudem členského státu, který je příslušný podle článku 3, je uznáváno ve všech ostatních členských státech od okamžiku, kdy nabude účinnosti ve státě, který řízení zahájil.

Podle článku 32 odst. 1 Nařízení o insolvenčním řízení rozhodnutí, která se týkají průběhu a skončení insolvenčního řízení a jsou vynesena soudem, jehož rozhodnutí o zahájení řízení je uznáno podle článku 19, a vyrovnání tímto soudem schválená se rovněž uznávají bez dalších formalit. Tato rozhodnutí se vykonávají v souladu s články 39 až 44 a články 47 až 57 nařízení (EU) č. 1215/2012.

Podle článku 33 Nařízení o insolvenčním řízení kterýkoli členský stát může odepřít uznání insolvenčního řízení zahájeného v jiném členském státě nebo výkon rozhodnutí učiněných v souvislosti s takovým řízením, pokud by byly účinky tohoto uznání nebo výkonu ve zjevném rozporu s veřejným pořádkem tohoto státu, zejména s jeho základními zásadami nebo s ústavními právy a svobodami jednotlivce.

Podle článku 91 Nařízení o insolvenčním řízení se zrušuje nařízení (ES) č. 1346/2000. Odkazy na zrušené nařízení se považují za odkazy na toto nařízení v souladu se srovnávací tabulkou obsaženou v příloze D tohoto nařízení.

22. Podle srovnávací tabulky obsažené v Příloze D Nařízení o insolvenčním řízení odpovídá výše citovaným článkům Nařízení o insolvenčním řízení ve srovnání s Nařízením o úpadkovém řízení (...) článek 3 Nařízení o úpadkovém řízení v poměru k článku 3 Nařízení o insolvenčním řízení, článek 4 Nařízení o úpadkovém řízení v poměru k článku 7 Nařízení o insolvenčním řízení, článek 16 Nařízení o úpadkovém řízení v poměru k článku 19 Nařízení o insolvenčním řízení, článek 25 Nařízení o úpadkovém řízení v poměru k článku 32 Nařízení o insolvenčním řízení, a článek 26 Nařízení o úpadkovém řízení v poměru k článku 33 Nařízení o insolvenčním řízení.

č. 2

23. Podle § 166e ZKR o oddlžení rozhodne súd v uznesení o vyhlásení konkurzu alebo v uznesení o určení splátkového kalendára tak, že dlžníka zbavuje všetkých dlhov, ktoré môžu byť uspokojené iba v konkurze alebo splátkovým kalendárom (§ 166a) v rozsahu, v akom nebudú uspokojené v konkurze alebo splátkovým kalendárom. V uznesení súd uvedie znenia zákonných ustanovení, ktoré upravujú, o ktoré dlhy ide (odstavec 1). Oddlžením sa pohľadávky, ktoré môžu byť uspokojené iba v konkurze alebo splátkovým kalendárom (§ 166a), bez ohľadu na to, či boli alebo neboli prihlásené, stávajú voči dlžníkovi nevymáhateľné v rozsahu, v ktorom ho súd zbavil dlhov (odstavec 2). Pohľadávka, ktorá sa v dôsledku oddlženia stala voči dlžníkovi nevymáhateľná, je aj naďalej vymáhateľná voči ručiteľovi alebo inej osobe, ktorá pohľadávku voči dlžníkovi zabezpečuje (odstavec 3). Na nevymáhateľnosť pohľadávky voči dlžníkovi súd prihliadne aj bez námietky dlžníka. Orgán verejnej moci je povinný hľadiť na dlžníka vo vzťahu k pohľadávke, ktorá sa stala nevymáhateľná (§ 166b), ako by na neho hľadel, keby rozhodol o trvalom upustení od vymáhania pohľadávky (odstavec 4).

24. Podle § 166f ZKR veriteľ, ktorý bol dotknutý oddlžením, má právo domáhať sa zrušenia oddlženia návrhom na zrušenie oddlženia podaným voči dlžníkovi alebo jeho dedičom do šiestich rokov od vyhlásenia konkurzu alebo určenia splátkového kalendára na súde, ktorý rozhodol o oddlžení, ak preukáže, že dlžník nemal pri oddlžení poctivý zámer. Ak je takýchto návrhov viac, súd ich spojí na spoločné konanie. Vo veci samej rozhoduje súd rozsudkom (odstavec 1). Právoplatné rozhodnutie o zrušení oddlženia je účinné voči všetkým. Iné rozhodnutie o návrhu na zrušenie oddlženia nie je prekážkou, aby sa rozhodovalo o novom návrhu na zrušenie oddlženia, ak je podaný iným veriteľom alebo sú tu nové dôkazy, ktoré poctivý zámer dlžníka vylučujú (odstavec 2). Zrušením oddlženia sa oddlženie stáva voči všetkým veriteľom neúčinné. Pohľadávkam sa v plnom rozsahu, v ktorom ešte neboli uspokojené, obnovuje pôvodná vymáhateľnosť aj splatnosť. Takéto pohľadávky sa nepremlčia skôr ako uplynie desať rokov od zrušenia oddlženia (odstavec 4).

25. Nejvyšší soud předesílá, že se výkladem Nařízení o úpadkovém řízení zabýval v [R 87/2008](#), k jehož závěrům se následně přihlásil v usnesení sp. zn. [29 Cdo 767/2017](#). V důvodech

[R 87/2008](#) uvedl, že Evropský soudní dvůr se ve své judikatuře již vyslovil k výkladu pojmu „zahájení úpadkového řízení“, principu uznávání rozhodnutí o zahájení úpadkového řízení soudem jiného členského státu ve smyslu článku 16 Nařízení o úpadkovém řízení a možnosti uplatnit proti uznání hlavního úpadkového řízení zahájeného ve Spolkové republice Německo výhradu veřejného pořádku ve smyslu článku 26 Nařízení o úpadkovém řízení; potud jde o *acte éclairé*.

26. Evropský soudní dvůr na dané téma v rozsudku ze dne 2. 5. 2006, [C-341/04](#), uzavřel, že:

1) Článek 16 odst. 1 první pododstavec Nařízení o úpadkovém řízení musí být vykládán v tom smyslu, že za rozhodnutí o zahájení úpadkového řízení ve smyslu tohoto ustanovení se považuje rozhodnutí vydané soudem členského státu, ke kterému byl za tímto účelem podán návrh na zahájení řízení uvedeného v příloze A téhož nařízení, vycházející z úpadku dlužníka, jestliže toto rozhodnutí zahrnuje zbavení dlužníka práva nakládat se svým majetkem, a jmenování správce podstaty uvedeného v příloze C daného nařízení. Toto zbavení práva nakládat s majetkem znamená, že dlužník pozbude oprávnění vykonávat správu svého majetku.

2) Článek 16 odst. 1 první pododstavec Nařízení o úpadkovém řízení musí být vykládán v tom smyslu, že hlavní úpadkové řízení zahájené soudem členského státu musí být uznáno soudy ostatních členských států, aniž by tyto soudy byly oprávněny přezkoumávat příslušnost soudu státu, ve kterém bylo řízení zahájeno.

3) Článek 26 Nařízení o úpadkovém řízení musí být vykládán v tom smyslu, že členský stát může odmítnout uznat úpadkové řízení zahájené v jiném členském státě, jestliže bylo rozhodnutí o zahájení řízení přijato při zjevném porušení základního práva být vyslechnut, kterého požívá osoba dotčená takovým řízením.

27. Závěr formulovaný v předchozím odstavci je přitom vyústěním úvah, na jejichž základě shledal Evropský soudní dvůr při výkladu článku 26 Nařízení o úpadkovém řízení použitelnou svou judikaturu vztahující se k článku 27 odst. 1 Bruselské úmluvy, podle níž se ustanovení o veřejném pořádku použije pouze ve výjimečných případech. Přitom Evropský soudní dvůr uznal svoji pravomoc přezkoumávat meze, v jejichž rámci může soud smluvního státu využít ustanovení o veřejném pořádku za účelem neuznání rozhodnutí soudu jiného smluvního státu, a rozhodl, že použití uvedeného ustanovení je možné pouze v případě, že uznání nebo výkon rozhodnutí vydaného v jiném smluvním státě by narušilo nepřijatelným způsobem právní řád státu, v němž je uznání požadováno, neboť by tím byla ohrožena některá jeho základní zásada. Ohrožení by muselo představovat zjevné porušení právního pravidla, jež je považováno za zásadní pravidlo právního řádu státu, v němž je uznání požadováno, nebo zjevné porušení práva, které je v tomto právním řádu uznáno jako právo základní.

28. Nejvyšší soud v poměrech projednávané věci neshledal důvod pro postup podle článku 33 Nařízení o insolvenčním řízení.

29. Argumentace dovolatele je založena na srovnání právní úpravy osvobození od placení pohledávek podle § 414 a násl. insolvenčního zákona a podle § 166e a násl. ZKR; (zjevné) porušení procesních práv (práva na spravedlivý proces) nebylo dovolatelem namítáno. Platí-li (viz závěry výše citované judikatury), že užití institutu výhrady veřejného pořádku podle článku

33 Nařízení o insolvenčním řízení přichází v úvahu jen výjimečně, nelze odepřít uznání insolvenčního řízení zahájeného v jiném členském státě nebo výkon rozhodnutí učiněných v souvislosti s takovým řízením [v dané věci odepřít uznání účinků rozhodnutí o osvobození od placení pohledávek (o zbavení dluhů)] jen na základě rozdílů mezi právní úpravou osvobození od placení pohledávek podle insolvenčního zákona a ZKR. Opačný závěr by totiž vedl nikoli k výjimečnému, nýbrž k „pravidelnému“ postupu podle článku 33 Nařízení o insolvenčním řízení v případech, kdy „slovenský“ soud zbaví dlužníka dluhů podle § 166e ZKR, tj. již v usnesení o vyhlášení konkursu nebo v usnesení o určení splátkového kalendáře, aniž by dlužník splatil byť jen část dluhů, popřípadě aniž by zkoumal (ne)poctivost záměru dlužníka [a nikoli až poté, kdy „český“ insolvenční soud rozhodne o splnění oddlužení a dlužník splní řádně a včas všechny podmínky podle schváleného způsobu oddlužení (usnesením podle § 414 insolvenčního zákona)].

30. Současně nelze přehlédnout právní úpravu obsaženou v § 166f ZKR, podle níž má věřitel, který byl dotčen oddlužením, právo domáhat se zrušení oddlužení pro nepoctivý záměr dlužníka při oddlužení [k (ne)poctivosti záměru dlužníka viz § 166g ZKR]. K tomu srov. obdobně důvody usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 4. 2019, sp. zn. 25 Co 60/2019.

31. Jelikož se dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu nepodařilo zpochybnit správnost rozhodnutí odvolacího soudu, Nejvyšší soud (při absenci vad řízení podle § 242 odst. 3 o. s. ř.) dovolání zamítl [§ 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř.].

Č. 3

Skutečnost, že společnost s ručením omezeným ovládá fyzická osoba, jež je osobou blízkou (sourozencem) fyzické osoby, která ovládá akciovou společnost, nečiní ze společnosti s ručením omezeným toho, kdo akciovou společnost podstatně ovlivňuje; na právní jednání mezi akciovou společností a společností s ručením omezeným nelze jen proto pohlížet jako na právní jednání mezi osobami blízkými (§ 22 odst. 2 o. z.).

Incidenční spory (žaloba odpůrčí), Osoba blízká, Akciová společnost, Společnost s ručením omezeným

§ 240 insolvenčního zákona, § 241 insolvenčního zákona, § 22 o. z., § 74 zákona č. 90/2012 Sb., § 78 zákona č. 90/2012 Sb.

Č. 3

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2025, sen. zn. [29 ICdo 39/2024](#), ECLI:CZ:NS:2025:29.ICDO.39.2024.1

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14. 9. 2023.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobou podanou 18. 2. 2020 u Krajského soudu v Ostravě (dále jen „insolvenční soud“) se žalobce (Ing. Lukáš Vlašáný, jako insolvenční správce dlužníka Flash Steel Power, a. s.) domáhal vůči žalovanému (HMZ Delivery s. r. o.):

[1] Určení, že smlouva o skladování uzavřená mezi dlužníkem a žalovaným dne 28. 12. 2016, je vůči věřitelům dlužníka neúčinná.

[2] Určení, že právní jednání dlužníka v podobě úhrad peněžních částek - úplat za skladování za období od 28. 12. 2016 do prohlášení úpadku dlužníka (tedy do 19. 2. 2019) v celkové výši 1 887 600 Kč, jsou vůči věřitelům dlužníka neúčinná.

[3] Zaplacení částky 1 887 600 Kč (jde o částku podle bodu [2]).

[4] Určení, že soluční právní jednání, jimiž dlužník uhradil ze svého účtu na účet žalovaného 12. 11. 2018 částky:

1) 2 668 491 Kč (variabilní symbol platby 10180025),

2) 376 066 Kč (variabilní symbol platby 40181165),

3) 101 238 Kč (variabilní symbol platby 40181169),

- 4) 105 015 Kč (variabilní symbol platby 10180026),
- 5) 1 282 991 Kč (variabilní symbol platby 10180025),
- 6) 358 726 Kč (variabilní symbol platby 40181164),
- 7) 253 423 Kč (variabilní symbol platby 40181166),
- 8) 135 586 Kč (variabilní symbol platby 40181184),
- 9) 17 138 Kč (variabilní symbol platby 40181121),
- 10) 2 512 702 Kč (variabilní symbol platby 10180026),
- 11) 292 381 Kč (variabilní symbol platby 40181198),
- 12) 445 966 Kč (variabilní symbol platby 10180026),
- 13) 46 740 Kč (variabilní symbol platby 10180028),

jsou vůči věřitelům dlužníka neúčinná.

[5] Zaplacení částky 8 751 122 Kč (má jít o součet plateb z bodu [4]).

[6] Určení, že soluční právní jednání, jímž dlužník uhradil ze svého účtu na účet žalovaného 7. 6. 2017 částku 2 000 000 Kč (variabilní symbol platby 111700004), je vůči věřitelům dlužníka neúčinné.

[7] Určení, že soluční právní jednání, jímž dlužník uhradil ze svého účtu na účet žalovaného 11. 7. 2017 částku 3 000 000 Kč (variabilní symbol platby 40170206), je vůči věřitelům dlužníka neúčinné.

[8] Určení, že soluční právní jednání, jímž dlužník uhradil ze svého účtu na účet žalovaného 17. 7. 2017 částku 2 061 148 Kč (variabilní symbol platby 40170375), je vůči věřitelům dlužníka neúčinné.

[9] Určení, že soluční právní jednání, jímž dlužník uhradil ze svého účtu na účet žalovaného 18. 7. 2017 částku 2 779 000 Kč (variabilní symbol platby 40170400), je vůči věřitelům dlužníka neúčinné.

[10] Určení, že soluční právní jednání, jímž dlužník uhradil ze svého účtu na účet žalovaného 1. 2. 2018 částku 2 000 000 Kč (variabilní symbol platby 111700006), je vůči věřitelům dlužníka neúčinné.

[11] Určení, že soluční právní jednání, jímž dlužník uhradil ze svého účtu na účet žalovaného 21. 2. 2018 částku 2 000 000 Kč (variabilní symbol platby 111800001), je vůči věřitelům dlužníka neúčinné.

č. 3

[12] Určení, že soluční právní jednání, jímž dlužník uhradil ze svého účtu na účet žalovaného 4. 4. 2018 částku 2 000 000 Kč, je vůči věřitelům dlužníka neúčinné.

[13] Určení, že soluční právní jednání, jímž dlužník uhradil ze svého účtu na účet žalovaného 8. 6. 2018 částku 2 983 000 Kč, je vůči věřitelům dlužníka neúčinné.

[14] Určení, že soluční právní jednání, jímž dlužník uhradil ze svého účtu na účet žalovaného 24. 7. 2018 částku 2 448 336 Kč (variabilní symbol platby 111800006), je vůči věřitelům dlužníka neúčinné.

[15] Určení, že soluční právní jednání, jímž dlužník uhradil ze svého účtu na účet žalovaného 25. 7. 2018 částku 3 143 000 Kč (variabilní symbol platby 111800006), je vůči věřitelům dlužníka neúčinné.

[16] Určení, že soluční právní jednání, jímž dlužník uhradil ze svého účtu na účet žalovaného 30. 7. 2018 částku 2 719 770 Kč (variabilní symbol platby 111800007), je vůči věřitelům dlužníka neúčinné.

[17] Určení, že soluční právní jednání, jímž dlužník uhradil ze svého účtu na účet žalovaného 31. 7. 2018 částku 3 237 000 Kč (variabilní symbol platby 111800008), je vůči věřitelům dlužníka neúčinné.

[18] Určení, že soluční právní jednání, jímž dlužník uhradil ze svého účtu na účet žalovaného 2. 8. 2018 částku 3 487 806 Kč, je vůči věřitelům dlužníka neúčinné.

[19] Určení, že soluční právní jednání, jímž dlužník uhradil ze svého účtu na účet žalovaného 14. 8. 2018 částku 3 500 000 Kč, je vůči věřitelům dlužníka neúčinné.

[20] Zaplacení částky 37 359 060 Kč (jde o součet plateb pod body [6] až [19]).

[21] Určení, že všechna právní jednání dlužníka ve prospěch žalovaného v podobě splnění dluhu, uznání dluhu, započtení pohledávek nebo prominutí dluhu učiněná v období od 19. 2. 2014 do 19. 2. 2019, jsou vůči věřitelům dlužníka neúčinná.

2. Žalobu odůvodnil [dovolává se § 235 odst. 1, § 240 a § 241 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona)] tak, že:

[1] Dlužník a žalovaný jsou přes osoby bratrů J. Z. (dále jen „J. Z.“) a P. Z. (dále jen „P. Z.“) osobami sobě blízkými (jelikož J. Z. je jediným akcionářem a jediným členem statutárního orgánu dlužníka a P. Z. je jediným společníkem a jediným jednatelem žalovaného). Na dlužníka a žalovaného je (tak) třeba zásadně nahlížet jako na osoby blízké, popřípadě jako na koncern.

[2] Dlužník (jako ukladatel) uzavřel s žalovaným (jako skladovatelem) dne 28. 12. 2016 smlouvu o skladování na dobu neurčitou, přičemž sjednaná měsíční úplata za skladování (skladné), jež měla být fakturována půlročně, činila 60.000 Kč bez částky odpovídající dani z přidané hodnoty, respektive 72 600 Kč s částkou odpovídající dani z přidané hodnoty (ročně šlo o částku 871 200 Kč).

[3] S ohledem na povahu a množství skladovaných věcí lze mít za to, že za sjednanou a dlužníkem uhrazenou úplatu za skladování (uhrazenou za dobu od 28. 12. 2016 do prohlášení úpadku částkou 1 887 600 Kč) se dlužníku nedostalo přiměřeného protiplnění.

[4] Platby na 10 faktur vystavených žalovaným a dlužníkem uhrazených 12. 11. 2018 (v souhrnu 8 751 122 Kč) jsou „s jistou mírou pravděpodobnosti“ fiktivními obchodními transakcemi (nebylo oproti nim poskytnuto odpovídající, respektive žádné protiplnění).

[5] Také za další platby (v souhrnu 37 359 060 Kč) neobdržel dlužník od žalovaného žádné protiplnění.

[6] Dlužník se nacházel v úpadku (ve formě platební neschopnosti) již před 28. 12. 2016.

3. Rozsudkem ze dne 9. 12. 2022, č. j. 4 ICm 705/2020-94, ve znění (opravného) usnesení ze dne 12. 12. 2023, č. j. 4 ICm 705/2020-194, insolvenční soud:

[1] Zamítl žalobu (bod I. výroku).

[2] Rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

4. Insolvenční soud – vycházejí z § 240 odst. 2 a 3 a § 241 odst. 2 a 4 insolvenčního zákona a z § 79 odst. 1 a 2 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [dále též jen „z. o. k.“] – dospěl po provedeném dokazování k následujícím závěrům:

5. Smlouvu o skladování neuzavřely osoby si blízké (osoba P. Z. pro takový závěr nepostačuje).

6. Žalobce (přes poučení soudem) nedoplnil tvrzení o konkrétních znacích, které by vedly k závěru o koncernovém propojení obou společností.

7. K transakcím dlužníka v době po 8. 1. 2018 nesplnil žalobce povinnost tvrzení k úpadku dlužníka (a ten neprokázal).

8. Souhrn plateb z 12. 11. 2018 nečiní 8 751 122 Kč, nýbrž 8 596 463 Kč.

9. Smlouvu o skladování neuzavřely osoby sobě blízké ani osoby, které tvořily koncern (§ 240 odst. 2 a § 241 odst. 2 insolvenčního zákona), takže nebyla splněna časová podmínka pro uplatnění odporu (nešlo o dobu 1 roku před zahájením insolvenčního řízení podle § 240 odst. 3 a § 241 odst. 4 insolvenčního zákona).

10. Návrh žalobce na provedení důkazů výsledkem J. Z. a P. Z. insolvenční soud zamítl, má tyto důkazy za nerozhodné (vzhledem k tomu, že nešlo o vztah osob blízkých) ani osob, které spolu tvořily koncern. Za nadbytečné měl soud také důkazní návrhy na výslech svědků I. S. a A. V.

11. K odvolání žalobce Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 14. 9. 2023, č. j. 4 lcm 705/2020, 12 VSOL 84/2023-176 (KSOS 34 INS 198/2019):

[1] Potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v té části bodu I. výroku, kterou insolvenční soud zamítl žalobu co do požadavku na určení neúčinnosti smlouvy o skladování a plateb (úhrad úplaty za skladování) za dobu od 28. 12. 2016 do prohlášení úpadku v celkové výši 1 887 600 Kč a na zaplacení částky 1 887 600 Kč (první výrok).

[2] Jinak (ve zbývajících částech bodu I. výroku a v bodu II. výroku) rozsudek insolvenčního soudu zrušil a věc mu potud vrátil k dalšímu řízení (první výrok).

[3] Nařídil insolvenčnímu soudu opravit označení čísla jednacího jeho rozsudku (druhý výrok).

č. 3

12. Odvolací soud – vycházejí z § 22 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“), z § 74 a § 79 z. o. k. a z § 235, § 240 a § 241 insolvenčního zákona a z (označené) judikatury Nejvyššího soudu – dospěl po přezkoumání napadeného rozhodnutí ohledně potvrzujícího výroku o věci samé k následujícím závěrům:

13. Shodně s insolvenčním soudem má odvolací soud za to, že žalobce ve smyslu § 101 odst. 1 písm. a/ zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), ani přes poučení dle § 118a odst. 1 o. s. ř. neunesl břemeno tvrzení ohledně tohoto, že dlužník a žalovaný podléhali jednotnému řízení.

14. Úprava obsažená v § 22 odst. 2 o. z. vymezila dva okruhy osob, jejichž poměr k dané právnické osobě je stavěn na roveň poměru blízkému u osob fyzických. První okruh se týká členů statutárního orgánu právnické osoby (takovou skutečnost žalobce ani netvrdil a nepodává se ani z provedeného dokazování). Druhý okruh se týká subjektů, které právnickou osobu podstatně ovlivňují jako její členové anebo na základě dohody či jiné skutečnosti. Ani zde žalobce netvrdil, že žalovaný byl v rozhodné době takovým subjektem (tedy, že dlužníka podstatně ovlivňoval jako jeho člen nebo na základě dohody či jiné skutečnosti). O vztah (takového) ovlivňování nejde, jsou-li příbuznými (sourozenci) jediný společník (akcionář) a předseda představenstva dlužníka (J. Z.) a jediný společník a jednatel žalovaného (P. Z.), na čemž nemůže ničeho změnit ani to, že v době od 12. 12. 2008 do 26. 1. 2017 byl členem představenstva dlužníka též P. Z. Takový vztah sám o sobě nepředstavuje vztah dvou právnických osob coby osob sobě blízkých, ani nezakládá jednání těchto právnických osob ve shodě (§ 78 z. o. k.).

II.

Dovolání a vyjádření k němu

15. Proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé podal žalobce dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právních otázek, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny. Konkrétně jde o následující otázky:

[1] Jsou právnické osoby (akciová společnost a společnost s ručením omezeným) v postavení osob navzájem si blízkých (§ 22 o. z.), jestliže jediný společník a předseda

představenstva akciové společnosti je bratrem jediného společníka a jednatele společnosti s ručením omezeným?

[2] Uplatní se v takovém případě na právní jednání mezi těmito společnostmi k ochraně třetích osob zvláštní podmínky ve smyslu § 22 odst. 2 o. z.?

[3] Mají se v dané situaci vůči právním jednáním mezi těmito společnostmi uplatnit zvláštní ustanovení insolvenčního zákona o odporování právním jednáním mezi osobami blízkými (zejména § § 240 odst. 2 a 3 a § 241 odst. 2 a 4 insolvenčního zákona)?

16. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

17. V mezích uplatněného dovolacího důvodu argumentuje dovolatel k položeným otázkám následovně:

18. Dovolatel má za to, že dlužníkovi se oproti jeho závazku ze smlouvy o skladování nedostalo přiměřeného protiplnění.

19. Zvláštnosti sporu spatřuje dovolatel ve vzájemném faktickém propojení žalovaného a dlužníka skrze fyzické osoby (sourozence), které jsou jejich statutárními orgány a současně jejich jedinými společníky (tedy jejich ovládajícími osobami). Vzájemnou blízkost žalovaného a dlužníka dovozuje dovolatel též z jejich faktického jednání ve shodě.

20. Dovolatel nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že nešlo o vztah osob navzájem si blízkých, maje takový úsudek za nepřipustně restriktivní, odporující zásadám insolvenčního řízení dle § 5 insolvenčního zákona a návodný co do možnosti vyhnout se účinkům odpůrcích žalob. K tomu se dále „pro úplnost“ dovolává závěrů obsažených v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 1. 8. 2002, sp. zn. [21 Cdo 2192/2001](#), uveřejněném pod číslem 53/2004 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 53/2004“) [rozsudek je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu].

21. Žalovaný ve vyjádření má dovolání za nedůvodné, s tím, že mezi dlužníkem a žalovaným nešlo o vztah osob sobě blízkých ve smyslu § 22 odst. 2 o. z.

III.

Připustnost dovolání

22. Pro dovolací řízení je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

23. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení dovoláním předestřené právní otázky jde o věc dovolacím soudem zčásti neřešenou.

IV.

Důvodnost dovolání

24. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

25. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

26. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

27. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona, zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, a zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích):

§ 240 (insolvenčního zákona)

Neúčinnost právních úkonů bez přiměřeného protiplnění

(1) Právním úkonem bez přiměřeného protiplnění se rozumí právní úkon, jímž se dlužník zavázal poskytnout plnění bezúplatně nebo za protiplnění, jehož obvyklá cena je podstatně nižší než obvyklá cena plnění, k jehož poskytnutí se zavázal dlužník.

(2) Právním úkonem bez přiměřeného protiplnění se rozumí pouze právní úkon, který dlužník učinil v době, kdy byl v úpadku, nebo právní úkon, který vedl k dlužníkovu úpadku. Má se za to, že právní úkon bez přiměřeného protiplnění učiněný ve prospěch osoby dlužníku blízké nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern, je úkonem, který dlužník učinil v době, kdy byl v úpadku.

(3) Právnímu úkonu bez přiměřeného protiplnění lze odporovat, byl-li učiněn v posledních 3 letech před zahájením insolvenčního řízení ve prospěch osoby dlužníku blízké nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern, anebo v době 1 roku před zahájením insolvenčního řízení ve prospěch jiné osoby.

(...)

§ 241 (insolvenčního zákona)

Neúčinnost zvýhodňujících právních úkonů

(1) Zvýhodňujícím právním úkonem se rozumí právní úkon, v jehož důsledku se některému věřiteli dostane na úkor ostatních věřitelů vyššího uspokojení, než jaké by mu jinak náleželo v konkursu.

(2) Zvýhodňujícím právním úkonem se rozumí pouze právní úkon, který dlužník učinil v době, kdy byl v úpadku, nebo právní úkon, který vedl k dlužníkovu úpadku. Má se za to, že zvýhodňující právní úkon učiněný ve prospěch osoby dlužníku blízké nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern, je úkonem, který dlužník učinil v době, kdy byl v úpadku.

(...)

(4) Zvýhodňujícímu právnímu úkonu lze odporovat, byl-li učiněn v posledních 3 letech před zahájením insolvenčního řízení ve prospěch osoby dlužníku blízké nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern, anebo v době 1 roku před zahájením insolvenčního řízení ve prospěch jiné osoby.

(...)

č. 3

§ 22 (o. z.)

(1) Osoba blízká je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství (dále jen „partner“); jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.

(2) Stanoví-li zákon k ochraně třetích osob zvláštní podmínky nebo omezení pro převody majetku, pro jeho zatížení nebo přenechání k užití jinému mezi osobami blízkými, platí tyto podmínky a omezení i pro obdobná právní jednání mezi právnickou osobou a členem jejího statutárního orgánu nebo tím, kdo právnickou osobu podstatně ovlivňuje jako její člen nebo na základě dohody či jiné skutečnosti.

§ 74 (z. o. k.)

(1) Ovládající osobou je osoba, která může v obchodní korporaci přímo či nepřímo uplatňovat rozhodující vliv. Ovládanou osobou je obchodní korporace ovládaná ovládající osobou.

(...)

(3) Řídící osoba podle § 79 a většinový společník jsou vždy ovládajícími osobami, ledaže ve vztahu k většinovému společníkovi § 75 stanoví jinak. Řízená osoba podle § 79 je vždy ovládanou osobou.

§ 78 (z. o. k.)

Jednání ve shodě

(1) Jednáním ve shodě je jednání dvou nebo více osob nakládajících hlasovacími právy za účelem ovlivnění, ovládání nebo jednotného řízení obchodní korporace. Osoby jednající ve shodě plní své povinnosti z toho vyplývající společně a nerozdílně.

(2) Má se za to, že osobami jednajícími ve shodě jsou

a/ právnická osoba a člen jejího statutárního orgánu, osoby v jeho přímé působnosti, člen kontrolního orgánu, likvidátor, insolvenční správce a další správci podle jiného právního předpisu, nucený správce,

b/ ovládající osoba a jí ovládané osoby,

c/ vlivné a ovlivněné osoby,

d/ společnost s ručením omezeným a její společníci nebo pouze její společníci,

e/ veřejná obchodní společnost a její společníci nebo pouze její společníci,

f/ komanditní společnost a její komplementáři nebo pouze její komplementáři,

g/ osoby blízké podle občanského zákoníku,

h/ investiční společnost a jí obhospodařovaný investiční fond či penzijní fond nebo pouze jí obhospodařované fondy, nebo

i/ osoby, které uzavřely dohodu o výkonu hlasovacích práv.

28. Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení insolvenčního zákona již v době uzavření smlouvy o skladování a později nedoznala změn. Vzhledem k době vydání rozhodnutí o úpadku dlužníka (19. 2. 2019) se přitom v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka (a tedy i ve sporech jím vyvolaných) i v době od 1. 6. 2019 uplatní insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 5. 2019 [srov. článek II (Přechodné ustanovení) části první zákona č. 31/2019 Sb.].

29. Ustanovení § 22 o. z. v citovaném (rozhodném) znění platí beze změny od přijetí zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Ustanovení § 74 v citovaném (rozhodném) znění platí beze změny od přijetí zákona o obchodních korporacích a ustanovení § 78 z. o. k. v citovaném (rozhodném) znění platilo do 31. 12. 2020 (změna účinná od 1. 1. 2021 se posléze týkala jen rozšířené dikce § 78 odst. 2 písm. b/ z. o. k.).

30. Ve shora ustaveném právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním otevřeným právním otázkám následující závěry:

31. Úvodem Nejvyšší soud poznamenává, že zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník nahradil s účinností od 1. 1. 2014 pojem „právní úkon“ dle § 34 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013. pojmem „právní jednání“ (srov. § 545 a násl. o. z.). Ve stejném duchu je proto třeba pro rozhodné období interpretovat slovní spojení „právní úkon“ v § 235 a násl. insolvenčního zákona. Srov. i ustanovení § 3028 odst. 3 o. z. a argumentaci obsaženou k terminologii např. v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2020, sen. zn. [29 ICdo 113/2018](#), uveřejněném pod číslem 27/2021 Sb. rozh. obč.

32. Nejvyšší soud již ve své judikatuře uzavřel, že slovní spojení „osoba blízká“ (dlužníku) a osoba „tvořící s dlužníkem koncern“ je nutno vykládat způsobem vymezeným legální definicí těchto pojmů v příslušných právních předpisech, tedy od 1. 1. 2014 způsobem vymezeným v § 22 o. z. a v § 79 z. o. k.; srov. např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2016, sen. zn. [29 NSČR 55/2014](#), uveřejněného pod číslem 106/2017 Sb. rozh. obč., nebo odstavce 36. odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2020, sen. zn. [29 ICdo 43/2018](#), uveřejněného pod číslem 100/2020 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 100/2020“).

33. K poukazu dovolatele na závěry [R 53/2004](#) Nejvyšší soud uvádí, že v [R 100/2020](#) (srov. odstavec 37. jeho odůvodnění) vysvětlil, že pro právní jednání, jež se posuzují podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, již ustanovení § 22 o. z. (jež definuje osobu blízkou) ve svém druhém odstavci výslovně vybízí k aplikaci omezení, jež se týkají majetkových transakcí mezi osobami blízkými, i na „obdobná právní jednání mezi právnickou osobou a členem jejího statutárního orgánu nebo tím, kdo právnickou osobu podstatně ovlivňuje jako její člen nebo na základě dohody či jiné skutečnosti“. Úvaha o použitelnosti závěrů obsažených v [R 53/2004](#) (jež vyplňovaly mezeru v zákoně danou nedostatkem výslovné právní úpravy na dané téma v zákoně č. 40/1964 Sb., občanském zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013) je v tomto rámci na místě jen tam, kde příslušnou mezeru v právu mezitím nevyplnilo označené ustanovení; nadto by měla být podložena i argumentací, z níž bude patrné, proč nepostačuje úprava plynoucí přímo z § 22 odst. 2 o. z. Nelze rovněž pominout, že [R 53/2004](#) formulovalo předpoklady, na jejichž základě se právnická osoba považuje za osobu blízkou fyzické osobě (vzájemný vztah dvou právnických osob coby osob navzájem si blízkých neřešilo).

34. Z hlediska použitelnosti pravidel o osobách blízkých na právní jednání právnické osoby postihuje úprava obsažená v ustanovení § 22 odst. 2 o. z. většinu situací pojmenovaných v [R 53/2004](#) (a pro řešení těchto situací je proto oporou již text ustanovení § 22 odst. 2 o. z., a nikoli až závěry judikatury). K tomu budiž poznamenáno, že použitelnost pravidla formulovaného v posledně označeném ustanovení není podmíněna (oproti textu § 22 odst. 1 části věty za středníkem i oproti závěrům [R 53/2004](#)) zkoumáním, zda újmu, kterou by utrpěla právnická osoba, by člen jejího statutárního orgánu nebo ten, kdo právnickou osobu podstatně ovlivňuje jako její člen nebo na základě dohody či jiné skutečnosti, důvodně pociťoval jako újmu vlastní. Text § 22 odst. 2 o. z. pak postihuje širší okruh případů než [R 53/2004](#) i v tom, že nevystihuje pouze vztah právnické osoby k fyzické osobě. Členem statutárního orgánu právnické osoby, stejně jako tím, kdo právnickou osobu „podstatně ovlivňuje“ jako její člen (typicky společník) nebo na základě dohody či jiné skutečnosti, totiž může být i jiná právnická osoba (srov. [R 100/2020](#), odstavec 40. odůvodnění). V daném kontextu Nejvyšší soud shrnuje, že závěry [R 53/2004](#) v poměrech dané věci nejsou uplatnitelné.

35. Platí rovněž, že v těch ustanoveních insolvenčního zákona, jež vedle sebe používají slovní spojení „osoba blízká“ (dlužníku) a osoba „tvořící s dlužníkem koncern“ (pro odpůrčí nároky se tak děje v ustanoveních § 240 až § 242 insolvenčního zákona), nelze označit za osobu blízkou dlužníku osobu, která s dlužníkem tvoří koncern. Bez zřetele k tomu, že vymezení osoby „tvořící s dlužníkem koncern“ slouží u podnikatelských uskupení k institucionálnímu vymezení „osoby blízké právnické osobě“, jsou-li oba pojmy uváděny vedle sebe (pro danou situaci souběžně), má každý z nich autonomní význam a nemají se překrývat (srov. opět [R 100/2020](#), odstavec 38. odůvodnění). Tam, kde prokázaná tvrzení o vztahu dlužníka k osobě, v jejíž

prospěch učinil odporovatelné právní jednání, nedovolují uzavřít, že šlo o osobu, se kterou dlužník tvoří koncern, není vyloučeno na stejném skutkovém základě dovodit, že šlo o jednání mezi osobami sobě blízkými ve smyslu § 22 odst. 2 o. z. (srov. i odstavec 87. odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 3. 10. 2024, sen. zn. [29 ICdo 136/2023](#)).

36. Dovolatel sice v průběhu řízení též prosazoval názor, že na vztah dlužníka a žalovaného by (případně) mělo být pohlíženo jako na koncern, dovolání nicméně již toto tvrzení argumentačně nepodporuje. Zbývá proto určit, zda vztah dlužníka a žalovaného (coby obchodních korporací) měl být posouzen (vzhledem k sourozeneckému poměru J. Z. a P. Z.) obdobně jako vztah osob sobě blízkých. Přitom Nejvyšší soud při dalším výkladu ponechává stranou otázky, jež se pojí s vyvratitelnou domněnkou o osobách blízkých, zakotvenou v § 22 odst. 1 větě druhé o. z. pro osoby sešvagřené a osoby, které spolu trvale žijí.

č. 3

37. K tomu Nejvyšší soud uvádí, že již v poměrech výkladu právní úpravy účinné do 31. 12. 2013, opírající se o závěry [R 53/2004](#), se v jeho rozhodovací praxi ustálil závěr, podle kterého osoba blízká fyzické osobě, která je statutárním orgánem nebo (i) společníkem nebo členem právnické osoby, není jen proto osobou blízkou této právnické osobě. Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2013, sp. zn. [29 Cdo 1212/2012](#) (pro vztah společnosti s ručením omezeným k manželu své jednatelky), rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2014, sp. zn. [29 Cdo 80/2013](#) (pro vztah dvou společností s ručením omezeným, jejichž jednatele byli sourozenci), nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2024, sen. zn. [29 ICdo 162/2023](#) (pro poměr společnosti s ručením omezeným k synovi své jediné společnice a jednatelky).

38. Přímou v rovině výkladu § 22 odst. 2 o. z. pak Nejvyšší soud v rozsudku sen. zn. [29 ICdo 136/2023](#) (shora již zmíněném) uzavřel, že jen proto, že obchodní korporaci (společnost s ručením omezeným) ovládá (jako společník a jednatel) fyzická osoba, jež je současně společníkem a jednatelem další obchodní korporace (společnosti s ručením omezeným), kterou neovládá, nejsou tyto právnické osoby v poměru osob sobě blízkých.

39. Vztah dlužníka (akciové společnosti) a žalovaného (společnosti s ručením omezeným) není vztahem mezi právnickou osobou a členem jejího statutárního orgánu, ani vztahem mezi právnickou osobou a tím, kdo právnickou osobu podstatně ovlivňuje jako její člen (společník) [§ 22 odst. 2 o. z.]. Zbývá proto určit, zda mezi (těmito) obchodními korporacemi může jít o vztah mezi „právnickou osobou“ (akciovou společností) a „tím“ (právnickou osobou, která je společností s ručením omezeným), kdo právnickou osobu (akciovou společnost) podstatně ovlivňuje na základě „dohody“ či „jiné skutečnosti“ (§ 22 odst. 2 o. z. in fine). Existenci „dohody“ dovolatel v dané věci netvrdil, takže k posouzení se otevírá zkoumání „jiné skutečnosti“, konkrétně zkoumání toho, zda takovou „jinou skutečností“ je sourozenecký vztah fyzických osob, které obchodní korporace ovládají (J. Z. jako jediný akcionář dlužníka a P. Z. jako jediný společník žalovaného).

40. Z výše řečeného se podává, že podle dosavadní (ustálené) judikatury Nejvyššího soudu se obchodní korporace ovládaná jednou fyzickou osobou nepokládá za osobu blízkou jiné obchodní korporaci, jen proto, že jinou obchodní korporaci ovládá osoba blízká oné fyzické osobě coby její příbuzný v řadě přímé (srov. § 772 odst. 1 o. z.), sourozenec (srov. § 772 odst. 2 o. z.), manžel, nebo registrovaný partner (§ 22 odst. 1 věta první o. z.). K tomu budiž dodáno,

že o tom, že v intencích § 74 odst. 3 z. o. k. ovládá J. Z. (jako jediný akcionář) dlužníka a P. Z. (jako jediný společník) žalovaného, pochybnosti nejsou.

41. V [R 100/2020](#) Nejvyšší soud při zkoumání, zda jde o neúčinné právní jednání ve smyslu § 241 insolvenčního zákona, dovodil, že učinil-li dlužník coby obchodní korporace ovládaná jediným společníkem zvýhodňující právní jednání ve prospěch jiné obchodní korporace ovládané stejným jediným společníkem, jenž byl současně jediným jednatelem obou obchodních korporací, pak šlo ve smyslu ustanovení § 22 odst. 2 o. z. a § 241 odst. 2 insolvenčního zákona o právní jednání ve prospěch osoby dlužníku blízké.

42. Od skutkových reálií popsaných v [R 100/2020](#) se tato věc liší podstatně právě tím, že obě obchodní korporace neovládá (současně) stejná fyzická osoba.

43. Závěr formulovaný v odstavci 40. shora (jenž má Nejvyšší soud za uplatnitelný i v poměrech výkladu § 22 odst. 2 o. z.) lze podpořit (pro skutkový stav této věci) i argumentem *a maiori ad minus*. Podle rozsudku Nejvyššího soudu sen. zn. [29 ICdo 162/2023](#) totiž není považován (bez dalšího) za osobu blízkou společnosti s ručením omezeným ani syn jediné společnosti a jediné jednatelky společnosti s ručením omezeným.

44. Jinak řečeno, podle onoho rozsudku obchodní korporace (společnost s ručením omezeným) není považována za osobu blízkou fyzické osobě jen proto, že tato fyzická osoba je podle § 22 odst. 1 věty první o. z. (coby příbuzný v řadě přímé – syn) osobou blízkou fyzické osobě (své matce), která (jako jediná společnost) ovládá obchodní korporaci. V témže duchu platí, že obchodní korporace (společnost s ručením omezeným) není považována za osobu blízkou fyzické osobě jen proto, že tato fyzická osoba je podle § 22 odst. 1 věty první o. z. (coby sourozenec) osobou blízkou fyzické osobě (svému bratru), která (jako jediný společník) ovládá obchodní korporaci. Nejde-li v popsané situaci o vztah osob blízkých v poměru obchodní korporace k fyzické osobě blízké osobě, která obchodní korporaci ovládá, pak řečené musí tím více platit při vzdálenějším propojení oněch osob daném tím, že se zkoumá vztah dvou obchodních korporací (akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným), na jejichž „blízkost“ se usuzuje zprostředkovaně ze sourozeneckého vztahu dvou fyzických osob, z nichž jedna ovládá akciovou společnost a druhá společnost s ručením omezeným.

45. Nejvyšší soud tudíž uzavírá, že skutečnost, že společnost s ručením omezeným ovládá fyzická osoba, jež je osobou blízkou (sourozencem) fyzické osoby, která ovládá akciovou společnost, nečiní ze společnosti s ručením omezeným toho, kdo akciovou společnost podstatně ovlivňuje; na právní jednání mezi akciovou společností a společností s ručením omezeným nelze jen proto pohlížet jako na právní jednání mezi osobami blízkými (§ 22 odst. 2 o. z.).

46. Na „podstatné ovlivnění“ pak nelze (podle zjištěného skutkového stavu věci) usuzovat v režimu § 78 odst. 1 z. o. k. ani v režimu § 78 odst. 2 z. o. k. (na základě některé z tam vyjmenovaných vyvratitelných domněnek jednání ve shodě).

47. Pro možnost odporovat smlouvě o skladování se tudíž neuplatní doba 3 let před zahájením insolvenčního řízení vymezená pro právní jednání bez přiměřeného protiplnění v § 240 odst. 3 insolvenčního zákona a pro zvýhodňující právní jednání v § 241 odst. 4 insolvenčního zákona,

jelikož není splněna podmínka, aby šlo o právní jednání, které dlužník (akciová společnost) učinil ve prospěch osoby sobě blízké (společnosti s ručením omezeným).

48. V tom, jak se úprava osoby blízké právnické osobě obsažená v § 22 odst. 2 o. z. promítá (i prostřednictvím shora podaného výkladu) v úpravě insolvenční neúčinnosti podle insolvenčního zákona, pak Nejvyšší soud nespatřuje žádný rozpor se základními zásadami insolvenčního řízení formulovanými v § 5 insolvenčního zákona.

49. Tento závěr s sebou nese konečné posouzení podaného dovolání jako neopodstatněného. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d písm. a/ o. s. ř.).

50. Absence výroku o nákladech dovolacího řízení se podává z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2002, sp. zn. [20 Cdo 970/2001](#), uveřejněného pod číslem 48/2003 Sb. rozh. obč. (napadené rozhodnutí není rozhodnutím, jímž se řízení končí).

Č. 4

Pro účely posouzení přiměřenosti celkové délky řízení a případně výše přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou posuzovaného exekučního řízení se nepřihlíží k následnému exekučnímu řízení vedenému pro vymožení pohledávky představované náhradou nákladů přiznanou v posuzovaném exekučním řízení povinnému.

Důvody pro případné navýšení částek zadostiučinění nad rámec daný stanoviskem občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. [Cpjn 206/2010](#), uveřejněným pod číslem 58/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, je nutno hledat jednak ve srovnání s aktuální judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, aby částky přiznávané českými soudy nepřestaly naplňovat minimální standard ochrany práv vyplývající z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a judikatury Evropského soudu pro lidská práva, jednak ve srovnání s částkami zadostiučinění přiznávanými českými soudy na náhradu jiných nemajetkových újem, nesvědčí-li i bez toho pro navýšení zadostiučinění, a to i základní částky za jeden rok řízení, potřeba spravedlivého rozhodnutí ve věci daná konkrétními okolnostmi případu, zvláště pokud se zjevně vymykají obvykle posuzovaným skutečnostem.

Č. 4

Odpovědnost státu za nemajetkovou újmu [Odpovědnost státu za újmu], Zadostiučinění (satisfakce), Nepřípustnost dovolání subjektivní [Nepřípustnost dovolání], Exekuce
 § 241a o. s. ř., § 118a o. s. ř., § 13 zákona č. 82/1998 Sb., § 31a zákona č. 82/1998 Sb.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 1. 2025, sp. zn. [30 Cdo 2356/2024](#), ECLI:CZ:NS:2025:30.CDO.2356.2024.1

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. 3. 2024, sp. zn. 21 Co 49/2024, v rozsahu výroku I, v jakém byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ohledně zamítnutí žaloby co do částky 419 239 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 15 % ročně z částky 419 239 Kč od 11. 8. 2023 do zaplacení, ve zbývajícím rozsahu dovolání odmítl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce (dále též „dovolatel“) se domáhal zaplacení částky 438 989 Kč s příslušenstvím jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu z titulu nepřiměřené délky řízení vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 13 Nc 13392/2005.

2. Obvodní soud pro Prahu 2 (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 5. 12. 2023, č. j. 27 C 146/2023-32, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku 19 750 Kč s tam specifikovaným příslušenstvím (výrok I), zamítl žalobu o zaplacení částky 419 239 Kč s tam

specifikovaným příslušenstvím (výrok II) a uložil žalované povinnost zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 10 228 Kč (výrok III).

č. 4

3. Ze spisu Obvodního soudu pro Prahu 4 sp. zn. 13 Nc 13392/2005 vzal soud prvního stupně za prokázané, že dne 15. 4. 2005 byl podán návrh na nařízení exekuce ve věci oprávněné HV Financ, s. r. o. a povinného P. K. pro vymožení částky 11 430 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 3 % ročně od 12. 3. 2004 do zaplacení, smluvní pokuty ve výši 1 % za každý den prodlení dlužné částky od 11. 3. 2005 do zaplacení a nákladů exekučního řízení dle exekutorského zápisu ze dne 12. 3. 2004, sp. zn. EZ 12/04. Soud usnesením ze dne 21. 4. 2005, č. j. 13 Nc 13392/2005-4, exekuci nařídil a jejím provedením pověřil soudního exekutora Mgr. Tomáše Pospíchala. Dne 24. 10. 2005 do spisu nahlédl povinný, který dne 1. 12. 2005 podal návrh na zastavení exekuce, v němž tvrdil, že vymáhanou pohledávku oprávněné uhradil. Současně navrhl odklad výkonu exekuce. Usnesením ze dne 7. 12. 2005, č. j. 13 Nc 13392/2005-10, byl výkon exekuce co do vymožení jistiny s příslušenstvím odložen do pravomocného skončení řízení o návrhu povinného na zastavení exekuce a návrh na odklad exekuce co do vymožení smluvní pokuty byl zamítnut. Dne 15. 3. 2006 podal povinný odvolání proti usnesení ze dne 7. 12. 2005 do výroku o zamítnutí návrhu na odklad exekuce co do vymožení smluvní pokuty. Dne 28. 3. 2006 byla věc předložena Městskému soudu v Praze k rozhodnutí o odvolání. Městský soud v Praze usnesením ze dne 4. 4. 2006, č. j. 14 Co 127/2006-33, změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že výkon exekuce i ohledně smluvní pokuty odložil do rozhodnutí soudu o návrhu na zastavení exekuce s tím, že odkladem výkonu exekuce nebude oprávněná poškozena a soud se musí dále zabývat pravostí podpisu jednatele oprávněné na prohlášení o splacení pohledávky. Usnesení nabylo právní moci dne 21. 12. 2006. Dne 20. 4. 2006 byl spis zapůjčen Obvodnímu soudu pro Prahu 8 na 1 týden. Spis dále žádal Obvodní soud pro Prahu 4 k zapůjčení k jiným spisovým značkám (žaloby na vyloučení věcí z výkonu rozhodnutí), čemuž bylo vyhověno na lhůtu 2 týdnů. Usnesením ze dne 29. 5. 2007, č. j. 13 Nc 13392/2005-61, byla exekuce zastavena v rozsahu prodeje movitých věcí sepsaných v bytě manželky povinného, neboť rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 6. 3. 2007, č. j. 42 C 137/2006-43, bylo k návrhu manželky povinného rozhodnuto o vyloučení movitých věcí z výkonu exekuce. Dne 26. 11. 2007 byl povinný vyzván k doplnění návrhu na zastavení exekuce, zejména skutkových tvrzení, jakou konkrétní částku oprávněné zaplatil, kdy a jakým způsobem. Usnesením ze dne 29. 8. 2008, č. j. 13 Nc 13392/2005-102, soud částečně (co do jejího provedení prodejem movitých věcí manželky povinného) exekuci zastavil. Dne 18. 11. 2008 soudní exekutor sdělil, že povinnému není možné doručovat. Soud dne 5. 2. 2009 sdělil soudnímu exekutorovi, že oba účastníci jsou zastoupeni advokátem. Dne 21. 6. 2011 soud nařídil jednání na 15. 9. 2011, které následně odročil na 13. 10. 2011 a 10. 11. 2011. Na jednání dne 10. 11. 2011 byly provedeny důkazy a jednání bylo odročeno na neurčito za účelem zhodnocení potřeby doplnit další dokazování, eventuálně za účelem rozhodnutí. Dne 10. 11. 2011 soud požádal o připojení přílohového spisu Městského soudu v Praze. Spis nebylo možno zapůjčit, neboť se v dané věci konalo jednání. Exekuční soud tak požádal pouze o zaslání kopií ze spisu. Dne 6. 4. 2012 soud učinil dotaz na soudního exekutora, jaký je stav exekučního řízení. Dne 10. 9. 2014, po opakovaných žádostech o pokračování v řízení, podala oprávněná návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu. Usnesením ze dne 11. 9. 2014, č. j. 13 Nc 13392/2005-299, soud zamítl návrh povinného na zastavení exekuce. Proti usnesení podal povinný dne 22. 9. 2014 odvolání. Dne 3. 10. 2014 podal povinný druhý návrh na zastavení exekuce, v němž uvedl, že pohledávka vůči oprávněné neexistuje. Dne 4. 12. 2014 soud předložil spis k rozhodnutí o odvolání

Městskému soudu v Praze. Dne 18. 12. 2014 odvolací soud nařídil jednání na 30. 1. 2015. V rámci tohoto jednání bylo odročeno na 13. 3. 2015. Povinný se z tohoto jednání omluvil. Usnesením ze dne 13. 3. 2015, č. j. 14 Co 497/2014-386, Městský soud v Praze zrušil usnesení soudu prvního stupně ze dne 11. 9. 2014, č. j. 13 Nc 13392/2005-299, mimo jiné pro nepřezkoumatelnost. V lednu 2016 soud učinil dotaz na soudního exekutora ohledně stavu exekučního řízení. Ten soudu sdělil, že byla vymožena částka 211 826,50 Kč a zbývá vymoci 22 995 000 Kč. Dne 1. 8. 2016 podala oprávněná návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu. Soud dne 2. 8. 2016 nařídil jednání na 29. 9. 2016, s ohledem na to vzala oprávněná návrh na určení lhůty zpět. Dne 23. 5. 2017, dne 29. 5. 2017 a dne 3. 8. 2017 učinil soud dotaz na soudního exekutora ohledně stavu řízení. Dne 25. 1. 2018 se konalo jednání, na němž byl vyslechnut povinný, byly provedeny listinné důkazy a jednání bylo odročeno na neurčito za účelem zhodnocení, případně doplnění důkazů, eventuálně za účelem rozhodnutí. V září 2018, v červnu 2019 a dne 31. 10. 2019 byl soudem učiněn dotaz na stav řízení. Soudní exekutor vždy reagoval, že byla vymožena částka 211 826,50 Kč a zbývá vymoci 22 995 045,50 Kč. Dne 19. 11. 2020 soudní exekutor sdělil, že ve věci nemůže činit další úkony, neboť soud prozatím nerozhodl o návrhu povinného na odklad a zastavení exekuce. Usnesením ze dne 25. 5. 2021, č. j. 13 Nc 13392/2005-685, byla exekuce částečně zastavena (co do smluvní pokuty pro materiální nevykonatelnost exekučního titulu). Proti usnesení podal povinný odvolání. Dne 23. 9. 2021 byla věc předložena Městskému soudu v Praze, který ji dne 12. 10. 2021 vrátil soudu prvního stupně, neboť nebylo rozhodnuto o celém předmětu řízení. Soud usnesením ze dne 17. 12. 2021, č. j. 13 Nc 13392/2005-738, zamítl návrh na zastavení exekuce. Usnesením ze dne 29. 4. 2022, č. j. 14 Co 331/2021-782, k odvolání povinného změnil Městský soud v Praze rozhodnutí soudu prvního stupně tak, že se exekuce zastavuje ohledně jistiny a úroků z prodlení, neboť bylo prokázáno, že závazkový vztah nevznikl. Soud dále vyzval soudního exekutora ke specifikaci jeho nákladů, ten sdělil, že náklady řízení nepožaduje. Městský soud v Praze usnesením ze dne 16. 5. 2022, č. j. 14 Co 331/2021-797, rozhodl, že náklady exekuce jsou ve výši 0 Kč. Usnesení nabylo právní moci dne 1. 6. 2022 a věc byla vrácena soudu prvního stupně dne 24. 5. 2022. Proti rozhodnutí podala oprávněná dovolání spolu s návrhem na odklad vykonatelnosti. Nejvyšší soud usnesením ze dne 8. 11. 2022, č. j. [20 Cdo 2700/2022-886](#), dovolání odmítl. Usnesení nabylo právní moci dne 21. 11. 2022. Soudní exekutor vydal dne 24. 7. 2023 oznámení o skončení exekuce, kterým mimo jiné zrušil exekuční příkazy na prodej a zřízení exekutorského zástavního práva na podílu žalobce ve výši 1/2 na parc. č. 1, zastavená plocha a nádvoří, jehož součástí je stavba č. p. 2.

4. Podáním ze dne 26. 1. 2023 uplatnil žalobce u žalované svůj nárok na zaplacení částky 789 156 Kč jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu z titulu nepřiměřené délky řízení vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 13 Nc 13392/2005. Žalovaná stanoviskem ze dne 10. 7. 2023, č. j. MSP-268/2023-ODSK-ODSK/6, konstatovala, že v posuzovaném řízení došlo k nesprávnému úřednímu postupu a poskytla žalobci zadostiučinění ve výši 350 167 Kč.

5. Soud prvního stupně posoudil nároky žalobce podle § 1 odst. 1, § 13 odst. 1, § 14 odst. 3, § 15 odst. 2 a § 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále též „OdpšK“), a dospěl k závěru, že v řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 13 Nc 13392/2005 došlo k nesprávnému úřednímu postupu ve smyslu

§ 13 odst. 1 věty třetí OdpŠk a tím k porušení práva žalobce na projednání věci v přiměřené lhůtě.

6. Počátek řízení odvíjel soud prvního stupně od 24. 10. 2005, kdy žalobce nahlédl do spisu, neboť tímto dnem se o posuzovaném řízení dozvěděl a od tohoto dne mu mohla být způsobena nemajetková újma. Za konec řízení považoval soud prvního stupně den nabytí právní moci konečného rozhodnutí - usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 11. 2022, č. j. [20 Cdo 2700/2022-886](#), tj. 21. 11. 2022. Celková délka posuzovaného řízení činila 17 let a 1 měsíc, což je dle soudu prvního stupně délka nepřiměřená, v jejímž důsledku došlo k porušení práva žalobce na projednání věci v přiměřené lhůtě. Pro úplnost soud doplnil, že „další“ řízení k vymožení pohledávky vzniklé žalobci v důsledku posuzovaného soudního řízení je třeba hodnotit zvlášť, neboť se jedná o nově vzniklou pohledávku.

č. 4

7. Při určování výše přiměřeného zadostiučinění vyšel soud prvního stupně, vzhledem k extrémní délce řízení, ze základní částky 20 000 Kč za první dva roky řízení a dále pak za každý další rok. Základní částka přiměřeného zadostiučinění činila 321 667 Kč (16 x 20 000 Kč + 1 667 Kč).

8. K požadavku žalobce na zvýšení přiměřeného zadostiučinění vzhledem ke zvyšující se inflaci soud prvního stupně konstatoval, že rozpětí základní částky uvedené ve stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. [Cpjn 206/2010](#), uveřejněném pod číslem 58/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „Stanovisko“), je stále aktuální, i když ekonomická úroveň v České republice vzrůstá, neboť to samo o sobě není důvodem mechanického zvýšení zadostiučinění, jak vyplývá též z judikatury Nejvyššího soudu.

9. Ke kritériu významu předmětu řízení pro účastníka soud prvního stupně uvedl, že byl postižen jak nemovitý, tak i movitý majetek žalobce. Žalobce měl od nařízení exekuce majetek zatížen generálním inhibitorem, tedy byl omezen v nakládání s veškerým svým majetkem. Exekucními příkazy na prodej a zřízení exekutorského zástavního práva na podílu žalobce ve výši 1/2 na parc. č. 1, zastavená plocha a nádvoří, jehož součástí je stavba č. p. 2, měl navíc postižen nemovitý majetek. Taktéž u žalobce proběhl soupis movitých věcí. I když byl výkon exekuce prakticky po celou dobu posuzovaného řízení odložen, postižení majetku trvalo do zrušení exekučních příkazů a zastavení exekuce. Soud dále přisvědčil tvrzení žalované, že význam předmětu řízení pro žalobce nemohl být extrémně zvýšený, neboť po celou dobu trvání posuzovaného řízení neučinil dotaz na soud, kdy bude rozhodnuto, ani nepodal návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu, přestože oprávněná tak během řízení učinila dvakrát. Z důvodu generálního inhibitoria posoudil soud prvního stupně význam předmětu řízení pro žalobce jako zvýšený a základní částku zvýšil o 10 %.

10. Posuzované řízení hodnotil soud prvního stupně jako složitější. V jeho průběhu bylo nezbytné rozhodovat o vyloučení nemovitých a movitých věcí manželky povinného z exekuce (tzv. vylučovací žaloby), pročež soud musel exekuci částečně zastavovat. Následně muselo být provedeno značné množství listinných důkazů, kdy navíc musel soud během řízení „změnit směr“ dokazování, neboť žalobce nejdříve tvrdil, že pohledávka byla uhrazena, následně že vůbec nevznikla. Řízení probíhalo na třech stupních soudní soustavy. Byť nemůže být stranám řízení vytýkáno uplatňování procesních prostředků, které jim k ochraně jejich práv poskytuje vnitrostátní právní řád (pokud se nejedná o aktivitu ryze obstrukční), nemůže být

stát činěn odpovědným za tu část řízení, které bylo prodlouženo v důsledku nutnosti vypořádat se s procesními návrhy stran. Vzhledem k uvedenému snížil soud prvního stupně základní částku o 10 %.

11. Částečně se podle soudu na délce řízení podílel žalobce. Dvakrát požádal o odročení jednání, v jednom případě mu nebylo vyhověno. V jednom případě se z jednání soudu omluvil. Žalobce byl též opakovaně soudem vyzýván k doplnění návrhů na zastavení exekuce. Soudním exekutorem bylo sděleno, že není možné žalobci doručovat. Avšak zásadně se na délce řízení žalobce podílel tím, že v průběhu změnil svá tvrzení ohledně vymáhané pohledávky – nejdříve tvrdil, že vymáhaná pohledávka byla uhrazena, následně, že nevznikla. Soud tak s ohledem na uvedené základní částku snížil o 5 %.

12. Ani postup soudu nepovažoval soud prvního stupně za plynulý vzhledem k tomu, že úkony nebyly činěny v přiměřených lhůtách a v několika případech došlo k nedůvodným průtahům. Před soudem prvního stupně se konala celkem 4 jednání, přičemž ve dvou případech bylo odročeno na neurčito, s tím, že bude zhodnoceno, zda bude doplněno dokazování nebo bude ve věci rozhodnuto, což svědčí o tom, že soud se na nařízená jednání dostatečně nepřipravoval, resp. ne tak, aby bylo rozhodnuto během jediného jednání a odročováno bylo pouze ve výjimečných případech. Dále se ve věci konala dvě jednání soudu odvolacího. V jednom případě byla věc předložena soudu odvolacímu, který věc vrátil soudu prvního stupně bez věcného vyřízení, neboť nebylo rozhodnuto o celém předmětu řízení. Další pochybení shledal soud prvního stupně v tom, že soud se opakovaně (několik let) dotazoval soudního exekutora na stav exekučního řízení, přestože soudní exekutor nemohl ve věci činit žádné úkony s ohledem na dva návrhy povinného na zastavení exekuce, o kterých soud prozatím nerozhodl, což však musel až sám soudní exekutor soudu sdělit. Žádné úkony směřující ke skončení věci soud nečinil v období duben 2006 – květen 2007, leden 2008 – květen 2008, únor 2009 – květen 2011, březen 2015 – srpen 2015, říjen 2016 – březen 2017, květen 2017 – srpen 2017, leden 2018 – červen 2019 a říjen 2019 – květen 2021. Další pochybení spatřoval soud ve skutečnosti, že rozhodnutí soudu prvního stupně ze dne 11. 9. 2014 bylo zrušeno pro nepřezkoumatelnost. Uvedený postup soudu byl primárně vzat v potaz při vyhodnocení celkové délky posuzovaného řízení jako nepřiměřené, nicméně soud i z tohoto důvodu zvýšil základní částku o 20 %.

13. Soud prvního stupně vycházel ze základní částky 321 667 Kč (20 000 Kč za rok řízení, při poloviční výši za první dva roky řízení), zvýšené o 15 %, tj. 48 250 Kč (+ 20 % postup soudu, - 10 % složitost řízení, - 5 % podíl žalobce a + 10 % zvýšený význam). Žalovaná mu v zákonné šestiměsíční lhůtě přiznala částku 350 167 Kč. Žalobci tak náleželo přiměřené zadostiučinění ve výši 19 750 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 15 % ročně ode dne 11. 8. 2023, protože právě od tohoto dne se stát ocitl v prodlení.

14. Městský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) k odvolání žalobce napadeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (výrok I) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok II).

15. Odvolací soud se ztotožnil se soudem prvního stupně ohledně vymezení délky posuzovaného řízení, když za rozhodující pro stanovení počátku řízení považoval okamžik, kdy se žalobce prokazatelně dozvěděl o probíhajícím exekučním řízení, tj. 24. 10. 2005, kdy žalobce nahlédl do soudního spisu. Z obsahu spisu ani tvrzení žalobce nevyplývalo, že by

č. 4

se o exekučním řízení dozvěděl dříve, přičemž usnesení o zahájení řízení bylo žalobci doručeno až dne 16. 11. 2005. Skutečnost, že exekuční řízení bylo návrhem oprávněné zahájeno již dne 15. 4. 2015 (2005; poznámka dovolacího soudu), neměl odvolací soud pro vymezení délky řízení ve vztahu k žalobci za rozhodnou. Soud prvního stupně stanovil správně též konec posuzovaného řízení dnem 21. 11. 2022, kdy nabylo právní moci konečné rozhodnutí, jímž bylo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 11. 2022, č. j. [20 Cdo 2700/2022-886](#). Tímto okamžikem pro žalobce skončilo období nejistoty, jakým způsobem bude exekuční řízení skončeno. Skutečnost, že následně začal vymáhat přiznanou náhradu nákladů řízení, již neměla dle dovolacího soudu vliv na délku posuzovaného řízení, neboť jeho předmětem je jiná pohledávka. Žalobce zde má postavení oprávněného, již se tedy nenachází v nejistotě, zda bude zasahováno do jeho práv jako povinného v rámci exekuce či nikoli. Ve vztahu k tomuto řízení tak soud nedovodil příčinnou souvislost se vznikem nemajetkové újmy vzniklé nepřiměřenou délkou posuzovaného řízení. Posuzované řízení tak trvalo od 24. 10. 2005 do 8. 11. 2022, celkem 17 let a 1 měsíc.

16. Odvolací soud přisvědčil rovněž způsobu, jakým soud prvního stupně určil základní částku zadostiučinění, tj. 20 000 Kč za jeden rok trvání řízení, z toho za první dva roky snížené o polovinu. Stejně jako soud prvního stupně, ani soud odvolací neshledal důvod pro navyšování základní částky pouze z důvodu růstu životní úrovně ve společnosti a v poslední době poměrně vysoké inflace, neboť ani rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) v tomto ohledu nedoznala změn. Ani námitku žalobce o nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu prvního stupně v této části nepovažoval odvolací soud za důvodnou vzhledem k tomu, že soud prvního stupně uvedl základní argumentaci včetně příléhavé judikatury. Odvolací soud proto považoval za zcela odpovídající základní částku ve výši 321 667 Kč (16 x 20 000 Kč + 1 667 Kč).

17. Odvolací soud naproti tomu neshledal, jakým způsobem hodnotil soud prvního stupně jednotlivá kritéria pro stanovení výše přiměřeného zadostiučinění podle § 31a odst. 3 OdpŠk. Konečnou výši přiměřeného zadostiučinění stanovenou soudem prvního stupně však považoval za přiměřenou.

18. Odvolací soud neshledal důvody pro úpravu základní částky ve vztahu ke kritériu významu předmětu řízení pro účastníka s tím, že žalobcův movitý i nemovitý majetek byl sice zatížen generálním inhibitorem, podstatné však bylo, že již dne 7. 12. 2005 bylo rozhodnuto o odkladu exekuce ve vztahu k jistině a úrokům, dne 4. 4. 2006 v rámci dovolacího řízení byla odložena exekuce i ve vztahu ke smluvní pokutě.

19. V rámci kritéria složitosti řízení odvolací soud konstatoval, že posuzované řízení se vyznačovalo zvýšenou složitostí již proto, že do řízení postupně zasahovaly všechny tři soudní instance. Opakovaně byly uplatněny řádné opravné prostředky, o nichž bylo rozhodováno. V rámci řízení bylo rozhodováno hned o několika návrzích (odklad, vyloučení nemovitých a movitých věcí manželky povinného z exekuce). Podstatnou okolnost, která zvýšila složitost řízení však odvolací soud spatřoval v postupu žalobce, který v průběhu řízení měnil důvody, pro něž měla být exekuce zastavena. Je jistě oprávněním žalobce (v exekučním řízení povinného) měnit argumentaci v průběhu řízení za účelem dosažení úspěchu a nelze mu to klást k tíži, tento postup však nepochybně ovlivnil složitost řízení, v němž se následně musí soud vypořádávat s měnícími se námitkami a reagovat na rozdílné

argumenty. Z těchto důvodů považoval odvolací soud za přiměřené snížit základní částku o 15 %, nikoli o 10 % jako učinil soud prvního stupně.

20. Podle odvolacího soudu nebyl dán důvod pro modifikaci základní částky z důvodu chování žalobce v průběhu posuzovaného řízení, neboť se žalobce na délce řízení svým jednáním významným způsobem nepodílel. Je pravdou, že požádal o odročení jednání nařízeného na 15. 9. 2011, žádost však řádně odůvodnil a zaslal v dostatečném předstihu. Ostatně jednání bylo odročeno v důsledku této žádosti o pouhý měsíc na 13. 10. 2011. Žalobce se osobně nezúčastnil prvního jednání ve věci, čímž však nedošlo k jeho zmaření, jelikož byl zastoupen svým právním zástupcem.

21. Zvýšení základní částky podle odvolacího soudu odůvodňovalo posouzení kritéria postupu soudu v posuzovaném řízení. V tomto směru se odvolací soud plně ztotožnil se soudem prvního stupně, že postup soudu nebyl plynulý a úkony nebyly činěny v přiměřených lhůtách. Podstatné průtahy specifikované soudem prvního stupně představovaly dobu 101 měsíců (8 let a 5 měsíců), což je téměř polovina celého řízení. Za další důvod pro zvýšení základní částky považoval odvolací soud skutečnost, že v rámci odvolacího řízení byla jednou věc vrácena bez věcného vyřízení a jednou bylo prvostupňové rozhodnutí zrušeno pro nepřezkoumatelnost. Právě toto kritérium mělo podle odvolacího soudu nejvýraznější vliv na délku řízení, proto přistoupil k modifikaci základní částky zvýšením o 30 %, na rozdíl od soudu prvního stupně, který zvýšil základní částku pouze o 20 %.

22. Na základě uvedeného posouzení určil odvolací soud částku přiměřeného zadostiučinění ve výši 369 917 Kč. Žalovaná uhradila žalobci již před podáním žaloby částku 350 167 Kč, a soud prvního stupně žalobci přiznal částku 19 750 Kč, což odpovídá rozdílu mezi přiměřeným zadostiučiněním a již uhrazenou částkou, a to včetně příslušenství ode dne následujícího po uplynutí lhůty šesti měsíců od uplatnění nároku u žalované.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

23. Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce, zastoupený advokátem, v rozsahu výroku I včasným dovoláním.

24. Přípustnost dovolání spatřuje dovolatel v řešení následujících právních otázek:

a) zda z hlediska posuzování nepřiměřené délky řízení je jako počátek řízení rozhodný den, kdy návrh na zahájení řízení došel příslušnému orgánu, nebo až den, kdy se poškozený o probíhající řízení dozví,

b) zda z hlediska posuzování nepřiměřené délky řízení je jako konec řízení rozhodný den, kdy nabylo právní moci poslední rozhodnutí o opravném prostředku, jenž byl v řízení podán, nebo až den, kdy pravomocně skončilo navazující vykonávací (exekuční) řízení, v němž poškozený vymáhal plnění, jež mu bylo v původním řízení přiznáno,

c) zda se má při určení výše přiměřeného zadostiučinění za nesprávný úřední postup záležející v nepřiměřené délce řízení zohledňovat růst cenové hladiny, k němuž došlo v mezidobí od vydání Stanoviska,

č. 4

d) zda se má při určení výše přiměřeného zadostiučinění za nesprávný úřední postup záležející v nepřiměřené délce řízení v rámci kritéria významu předmětu exekučního řízení pro povinného zohledňovat výše sporné (vymáhané) částky, nebo jen rozsah majetku povinného postiženého exekucí,

e) zda se má při určení výše přiměřeného zadostiučinění za nesprávný úřední postup záležející v nepřiměřené délce řízení v rámci kritéria významu předmětu exekučního řízení pro povinného zohledňovat skutečnost, že došlo k odkladu exekuce, když majetek povinného byl nadále zatížen generálním inhibitoriem,

f) zda se má při určení výše přiměřeného zadostiučinění za nesprávný úřední postup záležející v nepřiměřené délce řízení v rámci kritéria složitosti řízení pouze mechanicky zohledňovat skutečnost, že v řízení byly uplatněny opravné prostředky, o nichž bylo v různých instancích rozhodováno, aniž by se přitom vzala v potaz samotná skutková či právní složitost daného případu včetně otázky přípustnosti a důvodnosti podaných opravných prostředků,

g) zda se má při určení výše přiměřeného zadostiučinění za nesprávný úřední postup záležející v nepřiměřené délce řízení v rámci kritéria postupu soudu (či jiného orgánu, u něž se řízení vede) přihlížet ke smysluplnosti a účelnosti jeho úkonů, resp. má se hodnotit jeho celkové formální i materiální vedení řízení?

25. Dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu ohledně stanovení počátku a konce posuzovaného řízení. Podle něj měl počátek řízení klást ke dni zahájení řízení (15. 4. 2005), čímž by délka řízení činila 17 let a 7 měsíců. Kromě toho měl ale zohlednit i stále probíhající exekuční řízení vedené pod sp. zn. 006 EX 1945/22, v němž žalobce vymáhá pohledávku spočívající v náhradě nákladů řízení, která mu byla přiznána v exekučním řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 13 Nc 13392/2005, čímž by délka řízení činila 18 let a 11 měsíců (ke dni vydání napadeného rozsudku odvolacího soudu dne 6. 3. 2024), resp. 19 let a 2 měsíce (ke dni podání dovolání).

26. Podle Stanoviska se za počátek řízení i pro účely rozhodování o odškodnění za nepřiměřenou délku řízení považuje den, kdy bylo zahájeno, tj. den, kdy příslušnému orgánu došel návrh na zahájení řízení. Subjektivní vědomost účastníka nehraje roli. Při úvaze o celkové době řízení je také nutno přihlížet i k té jeho části, v níž jako účastník vystupoval právní předchůdce poškozeného. Je proto logické, že subjektivní vědomost poškozeného o zahájení řízení není relevantní. Odvolací soud své odchýlení se od Stanoviska v tomto smyslu nijak neodůvodnil, navíc si sám protiřečí, pokud na jedné straně uvedl, že podstatný je okamžik, kdy se žalobce dozvěděl o probíhajícím řízení, ale na straně druhé klade počátek rozhodného období až do okamžiku seznámení se spisem. Podle dovolatele je zřejmé, že se žalobce musel o probíhajícím řízení dozvědět dříve, než nahlédl do spisu. Pokud měl odvolací soud za to, že rozhodující není (objektivní) den zahájení řízení, nýbrž (subjektivní) vědomost žalobce o probíhajícím řízení, měl v tomto smyslu žalobce vyzvat k doplnění tvrzení a důkazních návrhů podle § 118a odst. 1, 3 ve spojení s § 205a písm. d) o. s. ř. Jestliže tak neučinil, zatížil řízení vadou, jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

27. Dovolatel se domnívá, že nutnost zohledňovat i trvání exekučního řízení plyne z ustálené rozhodovací praxe ESLP, což je zřejmé ze Stanoviska. Jestliže se nezpochybňuje, že pro účely

posuzování nepřiměřené délky řízení se za integrální součást řízení považuje i vykonávací (exekuční) řízení, v němž se žalobce domáhá přiznaného práva, pak totéž musí platit i pro žalovaného (je-li mu přiznána náhrada nákladů řízení). Stanovisko ani v něm citovaná judikatura ESLP nijak nerozlišují, zda se v navazujícím vykonávacím (exekučním) řízení vymáhá vlastní plnění, jež bylo předmětem řízení, nebo náhrada nákladů řízení. Nelze tudíž vytvářet asymetrii mezi žalobcem a žalovaným.

28. Žalobci byla přiznána náhrada nákladů řízení ve výši 1 560 218 Kč za řízení před soudem prvního stupně, ve výši 89 843 Kč za odvolací řízení a ve výši 29 948 Kč za dovolací řízení. Vzhledem k významu těchto částek nelze dle dovolatele hodnotit probíhající exekuční řízení jen jako vedlejší a nepodstatné řízení bez vazby na původní exekuční řízení vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4.

29. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí odvolacího soudu spatřuje dovolatel v tom, že se odvolací soud vůbec nevypořádal s jeho argumentací, že je při určení výše odškodnění nutné zohlednit změnu cenové hladiny, k níž došlo v mezidobí od vydání Stanoviska do rozhodování soudu ve věci samé. Odvolací soud pouze odkázal na některá rozhodnutí Nejvyššího soudu, která však sama o sobě rovněž žádnou argumentaci neobsahují. Věcné důvody, proč by se změna cenové hladiny neměla zohledňovat, uvedeny nebyly. Rozhodnutí odvolacího soudu postrádá náležité odůvodnění, čímž odporuje nálezu Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2021, sp. zn. [IV. ÚS 2957/20](#).

30. Negativní postoj k navyšování částek obsažených ve Stanovisku bývá mnohdy odůvodňován odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. [30 Cdo 2989/2011](#), které se ale otázce inflace nijak nevěnuje (v dané věci šlo o vliv změny kurzu eura a koruny). Jinak lze ze strohého odůvodnění nejstarších rozhodnutí dovodit, že Nejvyšší soud v době, kdy tato rozhodnutí vydával, neshledal, že by se poměry v mezidobí od vydání Stanoviska změnily do té míry, aby to odůvodňovalo změnu částek obsažených ve Stanovisku. Ve všech pozdějších rozhodnutích ale jakékoli věcné odůvodnění úplně schází. Úplně stejně neodůvodněný je potom též napadený rozsudek odvolacího soudu. Žádné konkrétní věcné důvody pro závěr, že růst cenové hladiny v mezidobí od vydání Stanoviska do rozhodnutí odvolacího soudu se nemá zohledňovat při určení základní částky zadostiučnění, v napadeném rozsudku obsaženy nejsou.

31. Podle čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) se každému při porušení jeho základních práv garantuje právo na účinný prostředek nápravy, jímž je (má být) právě i satisfakce za újmu způsobenou nepřiměřenou délkou soudního řízení. Přístup, který by v rámci určování výše relativní satisfakce ignoroval změny reálné hodnoty peněz, by *ad absurdum* mohl vést až k tomu, že v podmínkách hyperinflace by se reálná hodnota satisfakce limitně blížila nule (totéž ovšem platí i v podmínkách běžné inflace, je-li časový úsek dostatečně dlouhý). To by dle dovolatele bylo zcela v rozporu s čl. 13 Úmluvy, neboť „prostředek nápravy“ ve formě peněžní satisfakce, by již nebyl „účinný“.

32. Dovolatel současně souhlasí, že rozpětí základních částek zadostiučnění indikované ve Stanovisku je dostatečně široké, aby absorbovalo menší změny cenové hladiny, řádově o 5 až 15 %, jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2013, sp. zn. [30 Cdo 1964/2012](#), usnesení ze dne 24. 6. 2013, sp. zn. [30 Cdo 3331/2012](#), a ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. [30 Cdo 5760/2017](#). Od té doby se ale situace dramaticky změnila.

V listopadu 2022 (právní moc rozhodnutí o dovolání v posuzovaném řízení) činila hodnota indexu spotřebitelských cen 138,1 %, jinak řečeno, cenová hladina za dobu od vydání Stanoviska v dubnu 2011 vzrostla o více než 46 %. V březnu 2024 (rozsudek odvolacího soudu v tomto odškodňovacím řízení) činila hodnota indexu spotřebitelských cen 150,4 %, oproti dubnu 2011 tak cenová hladina vzrostla o skoro 60 %. V dubnu 2024 (poslední známý údaj) činila hodnota indexu spotřebitelských cen 151,4 %, což představuje růst cenové hladiny oproti dubnu 2011 o 60,2 %. Růst cenové hladiny o 60 % považuje dovolatel za natolik významný, že nemůže být nadále přehlížen, resp. absorbován v rámci rozpětí základních částek zadostičinění podle Stanoviska.

č. 4

33. Pokud Nejvyšší soud jako dostatečně účinný prostředek nápravy ve smyslu Úmluvy shledal v dubnu 2011 částky 15 000 Kč až 20 000 Kč za rok řízení (polovina v prvních dvou letech), potom je třeba konstatovat, že dostatečně účinným prostředkem nápravy jsou v dubnu 2024 základní částky v rozpětí 24 000 Kč až 32 000 Kč.

34. Dovolatel považuje navýšení základních částek odškodnění obsažených ve Stanovisku za nutné, protože v opačném případě by se výše přiměřeného zadostičinění vlivem inflace postupně reálně snižovala. Satisfakce, již se dostalo poškozeným v dubnu 2011, by byla v reálném vyjádření mnohem vyšší, než jakou by za tutéž újmu obdrželi poškození v současnosti. Odškodnění újmy se nemůže lišit podle toho, kdy se o něm rozhoduje. Peníze měly v dubnu 2011 o 60 % vyšší hodnotu, než mají nyní, ale nemajetková újma (za stejných okolností) je stále stejná. Z hlediska zachování principu rovnosti nelze obhájit, aby (za jinak stejných okolností) získal jeden poškozený reálně vyšší zadostičinění než druhý jen proto, že o zadostičinění druhého se rozhoduje o 13 let později.

35. Odvolacím soudem citovaná judikatura Nejvyššího soudu, podle níž se inflace nemá zohledňovat, má svůj základ v rozhodnutí z dubna 2013. Mezi dubnem 2011 a dubnem 2013 došlo k růstu indexu spotřebitelských cen o 5,3 %, aktuálně se však bavíme o růstu dosahujícím 60 %, což nelze ignorovat.

36. Nesprávného právního posouzení se měl odvolací soud dopustit rovněž při hodnocení kritéria významu předmětu řízení pro žalobce. Odvolací soud vůbec nezohlednil, že žalobce byl po celou dobu trvání exekuce, jež proti němu byla neoprávněně vedena, ohrožen extrémní částkou. Jistina činila 11 430 000 Kč. Postupně přirůstající úrok (3 % p. a. z jistiny od 12. 3. 2004) dosáhl ke dni 29. 4. 2022, tj. ke dni vydání rozhodnutí o zastavení exekuce ve vztahu k úroku, částky 6 217 475,94 Kč. Postupně přirůstající smluvní pokuta (1 % denně z jistiny od 11. 3. 2005) dosáhla ke dni 25. 5. 2021, tj. ke dni vydání rozhodnutí o zastavení exekuce ve vztahu ke smluvní pokutě, částky 676 656 000 Kč.

37. Dovolatel má za to, že odvolací soud dezinterpretuje rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2017, sp. zn. [30 Cdo 89/2015](#), uvádí-li, že není rozhodná výše vymáhané částky, nýbrž rozsah majetku postiženého exekucí. Z citovaného rozhodnutí pouze vyplývá, že při stejné sporné částce je význam nalézacího řízení pro účastníka obecně nižší než význam řízení exekučního, v němž je již postižen majetek povinného. Jinými slovy není pravda, že se nemá zohledňovat výše sporné částky. Naopak tato výše je v majetkových sporech základním hlediskem, z něž lze usuzovat na význam předmětu řízení pro účastníka. To, že se o sporné částce nevede „pouhé“ nalézací řízení, ale už dokonce řízení exekuční, pak význam předmětu řízení pro povinného ještě zvyšuje.

38. Podle dovolatele nelze bagatelizovat význam předmětu řízení pro žalobce tím, že jeho movitý a nemovitý majetek sice byl zatížen generálním inhibitoriem, exekuce na něj však byla odložena. Žalobce byl po celou dobu exekučního řízení omezen v právu nakládat se svým majetkem. Fakticky mu svědčilo jen holé vlastnictví (formálně sice vlastníkem byl, fakticky ale vlastnická práva vykonávat nemohl), což mu velmi ztížilo nejen možnost podnikat, ale také jen svůj majetek prostě spravovat a udržovat. Právo vlastnit majetek bylo v případě žalobce po více jak 17 let fakticky vyprázdněno a tím mu prakticky upřeno. Posuzované řízení mělo pro žalobce mimořádný význam, což jasně vyplývá již z toho, že byl reálně ohrožen celkovým nárokem v naprosto likvidační výši řádově 700 milionů Kč. Pokud měl odvolací soud za to, že rozhodující není sporná (vymáhaná) částka, nýbrž rozsah postiženého majetku, popř. pokud odvolací soud považoval za potřebné zabývat se majetkovými poměry žalobce, měl v tomto smyslu žalobce vyzvat k doplnění tvrzení a důkazních návrhů podle § 118a odst. 1, 3 ve spojení s § 205a písm. d) o. s. ř. Pakliže tak neučinil, zatížil řízení vadou, jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

39. Podle dovolatele odvolací soud nesprávně aplikoval kritérium složitosti řízení, pokud snížil základní částku zadostiučnění o 15 % z důvodu, že ve věci byly opakovaně uplatněny opravné prostředky a rozhodovaly tři soudní instance. Takto mechanicky ale na složitost řízení usuzovat nelze. Naopak je třeba se věcně zabývat podstatou naříkaného řízení a v případě opravných prostředků pak i tím, z jakých důvodů byly uplatněny a jak o nich bylo rozhodnuto. Pokud by tak odvolací soud učinil, zjistil by, že řízení nevykazovalo žádnou zvláštní právní ani skutkovou složitost.

40. Nesprávného právního posouzení se měl odvolací soud dopustit rovněž při hodnocení kritéria postupu soudů v posuzovaném řízení tím, že shledal důvody pro zvýšení základní částky zadostiučnění pouze o 30 %. Posuzované řízení celkovou délkou 17 let a 7 měsíců (počítáno od zahájení řízení dne 15. 4. 2005 do právní moc rozhodnutí o dovolání dne 21. 11. 2022) výrazně překročilo standardní délku trvání civilních řízení, a to je dosud nelze pokládat za skončené vzhledem k probíhající exekuci k vymožení nároku žalobce na náhradu nákladů řízení.

41. Řízení po celou dobu provázely bezdůvodné a neomluvitelné průtahy (absolutní nečinnost) Obvodního soudu pro Prahu 4. Ačkoliv bylo zahájeno dne 15. 4. 2005, první jednání se konalo až dne 10. 11. 2011 (průtah 6 a půl roku). Následně Obvodní soud pro Prahu 4 až dne 11. 9. 2014 poprvé rozhodl ve věci samé, a to zcela zjevně jen pod vlivem návrhu oprávněné na určení lhůty k provedení úkonu podle § 174a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, ze dne 10. 9. 2014 (průtah 3 roky). Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, o němž bylo rozhodnuto Městským soudem v Praze dne 13. 3. 2015 (zrušeno a vráceno pro nepřezkoumatelnost). Spis se Obvodnímu soudu pro Prahu 4 vrátil dne 24. 3. 2015, avšak následující jednání se konalo až dne 29. 9. 2016 (průtah 1 a půl roku) a další pak až dne 25. 1. 2018 (průtah 1 rok a 4 měsíce). Následně Obvodní soud pro Prahu 4 nevykazoval žádnou činnost až do 25. 5. 2021, kdy podruhé rozhodl ve věci samé (průtah 3 roky a 4 měsíce). Proti tomuto rozhodnutí žalobce podal v řádné lhůtě (úspěšné) odvolání, leč spis byl odvolacímu soudu předložen až dne 14. 2. 2022 (průtah 8 měsíců částečně zaviněný i tím, že soud prvního stupně původně ani nerozhodl o celém předmětu

řízení). Podle dovolatele je zřejmé, že z celkové délky řízení 17 let a 7 měsíců je možné nejméně 16 a půl roku (tj. 94 % času) přičíst absolutní nečinnosti Obvodního soudu pro Prahu 4.

42. Dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud změnil výrok I napadeného rozsudku tak, že uloží žalované povinnost zaplatit žalobci částku 419 239 Kč spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 15 % ročně z částky 419 239 Kč od 11. 8. 2023 do zaplacení, a rozhodl o povinnosti žalované zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení.

43. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III.

Přípustnost dovolání

č. 4

44. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2022 (viz čl. II a XII zákona č. 286/2021 Sb.), dále jen „o. s. ř.“

45. Dovolání bylo podáno včas (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř.

46. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

47. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

48. Podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu platí, že k podání dovolání je oprávněn (subjektivně legitimován) jen ten z účastníků řízení, jemuž byla rozhodnutím odvolacího soudu způsobena újma na právech a tuto újmu lze napravit tím, že Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zruší (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. [29 Cdo 2290/2000](#), uveřejněné pod číslem 38/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, či rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2014, sp. zn. [32 Cdo 2389/2014](#), a ze dne 16. 5. 2017, sp. zn. [30 Cdo 3212/2015](#)). Žalobce takovou osobou není v rozsahu, v jakém byl odvolacím soudem potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I, jímž byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobci částku 19 750 Kč s tam specifikovaným příslušenstvím. V této části je tak dovolání podáno neoprávněnou osobou, a tedy subjektivně nepřípustné.

49. Podle § 241a o. s. ř. lze dovolání podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 1). V dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh) (odstavec 2). Důvod dovolání se vymezí tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci,

které pokládá za nesprávné, a že vyloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení (odstavec 3).

50. V případě otázek, zda se má při určení výše přiměřeného zadostiučinění za nesprávný úřední postup záležející v nepřiměřené délce řízení v rámci kritéria významu předmětu exekučního řízení pro povinného zohledňovat skutečnost, že došlo k odkladu exekuce, když majetek povinného byl nadále zatížen generálním inhibitoriem, zda se má v rámci kritéria složitosti řízení pouze mechanicky zohledňovat skutečnost, že v řízení byly uplatněny opravné prostředky, o nichž bylo v různých instancích rozhodováno, aniž by se přitom vzala v potaz samotná skutková či právní složitost daného případu včetně otázky přípustnosti a důvodnosti podaných opravných prostředků, a zda se má v rámci kritéria postupu soudu (či jiného orgánu, u něž se řízení vede) přihlížet ke smysluplnosti a účelnosti jeho úkonů, resp. má se hodnotit jeho celkové formální i materiální vedení řízení, dovolatel neuvádí žádný z předpokladů přípustnosti uvedených v § 237 o. s. ř. Nejvyšší soud přitom ve svých rozhodnutích opakovaně uvedl, že k projednání dovolání nepostačuje pouhá citace textu ustanovení § 237 o. s. ř., aniž by bylo z dovolání zřejmé, od jaké (konkrétní) ustálené rozhodovací praxe se v rozhodnutí odvolací soud odchýlil, která konkrétní otázka hmotného či procesního práva má být dovolacím soudem (nově) vyřešena nebo je rozhodována rozdílně, případně od kterého (svého dříve přijatého) řešení se dovolací soud má odchýlit (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2013, sp. zn. [25 Cdo 1559/2013](#), nebo ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2488/2013](#), proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2014, sp. zn. [I. ÚS 3524/13](#)). Rovněž Ústavní soud potvrdil, že „[n]áležitosti dovolání a následky plynoucí z jejich nedodržení jsou ... v občanském soudním řádu stanoveny zcela jasně. Účastníkovi řízení podávajícímu dovolání proto nemohou při zachování minimální míry obezřetnosti vzniknout pochybnosti o tom, co má v dovolání uvést. Odmítnutí dovolání, které tyto požadavky nesplní, není formalismem, nýbrž logickým důsledkem nesplnění zákonem stanovených požadavků“ (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2015, sp. zn. [II. ÚS 2716/13](#)).

51. Přípustnost dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř. nezakládá otázka, zda z hlediska posuzování nepřiměřené délky řízení je jako počátek řízení rozhodný den, kdy návrh na zahájení řízení došel příslušnému orgánu, nebo až den, kdy se poškozený o probíhající řízení dozví, při jejímž řešení se měl odvolací soud odchýlit od Stanoviska.

52. Rozhodná délka řízení podle judikatury ESLP a Nejvyššího soudu je vymezena svým počátkem a koncem. Rozhodný počátek a rozhodný konec řízení z hlediska posuzování délky řízení se ne vždy striktně odvíjí od počátku a konce řízení dle procesních předpisů, neboť vždy je nutné mít na zřeteli, že má být odškodněna nemajetková újma spočívající v nejistotě ohledně výsledku řízení. Při určování rozhodného počátku řízení je nutno mít na zřeteli, kdy dané řízení bylo způsobilé účastníku působit újmu spočívající v nejistotě ohledně jeho výsledku. Proto např. v případě trestních řízení ESLP stanoví rozhodný počátek řízení dnem, kdy se poškozený o trestním stíhání dozvěděl, přestože na základě procesních předpisů bylo trestní stíhání zahájeno dříve (např. rozsudek ESLP ve věci Ipsilanti proti Řecku ze dne 6. 3. 2003, stížnost č. [56599/00](#), odst. 31). Také u civilních řízení Nejvyšší soud dovodil, že žalovanému, jenž o zahájení řízení nevěděl, nemohla za dobu od zahájení řízení do doby, kdy se o existenci řízení dozvěděl, vzniknout nemajetková újma, a to ani v případě, kdy by již ke dni zjištění existence řízení ze strany žalovaného bylo dané řízení nepřiměřeně dlouhé

(rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. [30 Cdo 4336/2010](#)). Účastníku řízení totiž může vznikat újma jen tehdy, jestliže takové řízení trvá a účastník je takto vnímá. Jestliže tomu tak není, tedy osoba považující se za poškozeného si není vědoma toho, že nějaké řízení, jehož účastníkem je nebo by měla být, se vede, a že tedy nevyčkává jeho skončení (konečného rozhodnutí), nemůže jí vznikat újma nemajetkové povahy pramenící z nejistoty ohledně výsledku řízení (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2013, sp. zn. [30 Cdo 664/2013](#)). Odvolací soud se tak od uvedené rozhodovací praxe neodchýlil, pokud určil počátek posuzovaného řízení k datu, kdy se žalobce prokazatelně dozvěděl o probíhajícím exekučním řízení, tj. ke dni 24. 10. 2005, kdy nahlédl do soudního spisu.

53. Dovolání není přípustné ani pro dovolatelem namítanou nepřezkoumatelnost rozsudku odvolacího soudu pro rozpor s nálezem Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2021, sp. zn. [IV. ÚS 2957/20](#), neboť z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2543/2011](#), uveřejněného pod číslem 100/2013 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, vyplývá, že i když rozhodnutí odvolacího soudu nevyhovuje všem požadavkům na jeho odůvodnění, není zpravidla nepřezkoumatelné, jestliže případné nedostatky odůvodnění nebyly – podle obsahu dovolání – na újmu uplatnění práv dovolatele. Měřítkem toho, zda rozhodnutí je či není přezkoumatelné, totiž nejsou požadavky odvolacího soudu na náležitosti odůvodnění rozsudku odvolacího soudu (§ 157 odst. 2, § 211 o. s. ř.), ale především zájem účastníků řízení na tom, aby mohli v dovolání proti tomuto rozhodnutí náležitě uvést dovolací důvody. Tak je tomu i v projednávané věci, kdy odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně s odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu (rozhodnutí sp. zn. [30 Cdo 1153/2019](#), [30 Cdo 2184/2020](#), [30 Cdo 3171/2018](#), [30 Cdo 2084/2021](#)) uvedl, že neshledal důvod pro navýšování základní částky zadostiučinění pouze z důvodu růstu životní úrovně ve společnosti, v poslední době poměrně vysoké inflace, neboť Nejvyšší soud při vydání Stanoviska vycházel zejména z rozhodovací praxe ESLP, jež v tomto ohledu nedoznala změn. Dále pak poukázal na usnesení ze dne 23. 11. 2021, sp. zn. [30 Cdo 2084/2021](#), v němž Nejvyšší soud konkrétně zdůraznil, že na přiměřenost výše základní částky zadostiučinění nemá vliv ani znehodnocení měny v důsledku inflace nebo změna kurzu měny. Stejně tak na překonání závěrů Stanoviska nemá vliv změna životní úrovně. Tyto závěry dovolateli nijak neznemožnily uvést v dovolání dovolací důvody a předeštit svou argumentaci.

54. Odvolací soud se ve smyslu § 237 o. s. ř. neodchýlil od označené ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2017, sp. zn. [30 Cdo 89/2015](#)) ani při posouzení významu předmětu posuzovaného řízení, jestliže považoval za rozhodující rozsah poškozeného majetku, nikoliv vymáhanou částku.

55. Dovolání je však podle § 237 o. s. ř. přípustné pro řešení otázky vymezení celkové délky řízení s ohledem na exekuční řízení vedené pro vymožení pohledávky spočívající v náhradě nákladů řízení přiznané v původním posuzovaném exekučním řízení, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

56. Dovolání je podle § 237 o. s. ř. přípustné rovněž pro řešení otázky valorizace částek vyčíslených ve Stanovisku s ohledem na dobu, jež od jejich stanovení uplynula, která v rozhodování odvolacího soudu nebyla v aktuálních souvislostech vyřešena.

IV.

Důvodnost dovolání

57. Dovolání není důvodné.

58. Podle § 13 OdpŠk stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě (odstavec 1). Právo na náhradu škody má ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda (odstavec 2).

59. Podle § 31a OdpŠk bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu (odstavec 1). Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo (odstavec 2). V případech, kdy nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, přihlédne se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména k a) celkové délce řízení, b) složitosti řízení, c) jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilých odstranit průtahy v řízení, d) postupu orgánů veřejné moci během řízení a e) významu předmětu řízení pro poškozeného (odstavec 3).

č. 4

60. Podle dovolatelem odkazovaného Stanoviska je třeba do celkové délky řízení započítávat i dobu, po níž probíhalo řízení o výkon rozhodnutí, tedy řízení, prostřednictvím něhož se účastník domáhá výkonu soudního rozhodnutí. Uvedené však neplatí pro vykonávací řízení v rámci řízení trestního.

61. ESLP uvedl, že „výkon rozhodnutí vydaného jakýmkoliv soudem musí být [...] nahlížen jako integrální součást procesu (řízení) pro účely čl. 6 Úmluvy“ a to z toho důvodu, že právo na přístup k soudu zakotvené v čl. 6 odst. 1 Úmluvy by bylo „iluzorní“, jestliže by konečné a závazné soudní rozhodnutí mělo zůstat neúčinným v neprospěch jedné ze stran (rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 29. 3. 2006, ve věci Cocchiarella proti Itálii, stížnost č. [64886/01](#), odst. 87). I zde je však nutno zvažovat, z jakého důvodu nebylo dosaženo dřívějšího výkonu rozhodnutí, zda lze tuto skutečnost přičítat státu, čili konání soudu v rámci stanovených procesních pravidel. Kritéria obsažená v § 31a odst. 3 OdpŠk se tedy užijí přiměřeně.

62. Z výše uvedeného vyplývá, že se musí jednat o nalézací a vykonávací řízení, jež výsledek nalézacího řízení vykonává podle pokynů oprávněné osoby. V nyní řešené věci je však zřejmé, že řízení vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 13 Nc 13392/2005 nebylo řízením nalézacím, ale jeho předmětem byla exekuce vůči žalobci jako povinnému pro vymožení částky 11 430 000 Kč. Právní závěry, na které dovolatel poukazuje, tak nejsou v nyní projednávané věci příléhavé.

č. 4

63. S názorem dovolatele o nutnosti promítnout do celkové délky exekučního řízení vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 13 Nc 13392/2005 i délku následně zahájeného exekučního řízení vedeného pod sp. zn. 006 EX 1945/22, se dovolací soud neztotožňuje. Předmětem posuzovaného exekučního řízení vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 13 Nc 13392/2005 bylo vymození částky 11 430 000 Kč vůči žalobci jako povinnému. V následně zahájeném exekučním řízení vedeném soudní exekutorkou JUDr. Alenou Blažkovou, Ph.D., pod sp. zn. 006 EX 1945/22 se žalobce domáhá pohledávky spočívající v náhradě nákladů přiznaných mu v důsledku zastavení exekučního řízení vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 13 Nc 13392/2005. Jelikož předmětný nárok žalobce, jakožto původního povinného, na náhradu nákladů exekuce vznikl teprve právní mocí usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 4. 2022, č. j. 14 Co 331/2021-782, o zastavení exekuce a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 11. 2022, č. j. [20 Cdo 2700/2022-886](#), jímž bylo odmítnuto dovolání oprávněné, je zřejmé, že každé exekuční řízení má jiný předmět, tudíž je nelze posuzovat jako řízení jediné.

64. Pokud se odvolací soud ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že následné exekuční řízení vedené pro vymození pohledávky představované náhradou nákladů přiznanou v posuzovaném řízení již nemá vliv na délku posuzovaného řízení, jelikož se jedná o jinou pohledávku, než která byla předmětem posuzovaného řízení, je jeho právní posouzení věci správné.

65. Ve vztahu k otázce případné valorizace částek vyčíslených ve Stanovisku Nejvyšší soud v prvé řadě poukazuje na svoji ustálenou rozhodovací praxi, podle které je třeba při stanovení finančního zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení přiznat zadostiučinění přiměřené konkrétním okolnostem případu a závažnosti vzniklé újmy, naopak se vyvarovat mechanické aplikace práva s touhou po dosažení matematicky přesného výsledku (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. [30 Cdo 4539/2011](#)), přičemž na přiměřenost výše základní částky zadostiučinění nemá vliv ani znehodnocení měny v důsledku inflace nebo změna kurzu měny (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2013, sp. zn. [30 Cdo 1964/2012](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. [30 Cdo 2989/2011](#), ze dne 24. 6. 2013, sp. zn. [30 Cdo 3331/2012](#), a ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. [30 Cdo 5760/2017](#)).

66. V části II Stanoviska přitom Nejvyšší soud zdůraznil, že při posuzování předpokladů odpovědnosti státu za škodu způsobenou nevydáním rozhodnutí v přiměřené lhůtě, jakož i při úvaze o formě a výši zadostiučinění podle platné právní úpravy vyjádřené zejména v § 13 a v § 31a Odpšk je nutno postupovat též v souladu s judikaturou ESLP vztahující se k čl. 6 odst. 1 Úmluvy. S využitím závěrů obsažených v rozhodnutích ESLP počítal evidentně i sám zákonodárce při přijímání nové vnitrostátní právní úpravy. Dokladem toho je zejména časová souvislost přijetí vnitrostátní právní úpravy a další nezpochybnitelné indicie, na něž Nejvyšší soud ve Stanovisku poukázal. Samozřejmě s ohledem na čl. 53 Úmluvy, podle kterého „[n]ic v [...] Úmluvě nebude vykládáno tak, jako by omezovalo nebo rušilo lidská práva a základní svobody, které mohou být uznány zákony každé Vysoké smluvní strany nebo každou jinou Úmluvou, již je stranou,“ platí, že na Úmluvu a na ni navazující judikaturu ESLP přísluší odkazovat především jako na minimální standard ochrany práva, který je nezbytné zaručit. Ohledně výše přiměřeného zadostiučinění Nejvyšší soud v části V Stanoviska vyšel z toho, že podle ESLP celková výše přiměřeného zadostiučinění přiznaného vnitrostátním orgánem

smluvního státu nemusí dosahovat takové výše, kterou by ve svém rozhodnutí přiznal sám ESLP, jestliže celková výše zadostiučinění nebude nepřiměřeně nízká. K podobnému závěru dospěl i Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 20. 5. 2009, sp. zn. [25 Cdo 1145/2009](#). Takový postup je možný jen za podmínek, že příslušná rozhodnutí, která musí být v souladu s právní tradicí a životním standardem dotčené země, jsou rychlá, odůvodněná a velmi rychle vykonaná (viz rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 29. 3. 2006 ve věci Apicella proti Itálii, stížnost č. [64890/01](#), odst. 78 a 95). Uvedené neznámá, že poskytnuté zadostiučinění musí být vždy nižší, než to, které by přiznal ESLP. Závisí vždy na posouzení okolností konkrétního případu, přičemž se jedná jen o zohlednění skutečností, že poškozený se prostřednictvím řízení před vnitrostátními orgány zpravidla domůže nápravy způsobené újmy snadněji, než kdyby musel se svou žádostí předstoupit před ESLP. Současně Nejvyšší soud poukázal, že podle rozsudku ve věci Apicella proti Itálii tam, kde stát zavedl kompenzační prostředek, musí ESLP ponechat širší prostor pro uvážení, aby tak byla umožněna náprava souladná s právním řádem, tradicemi a životní úrovní daného státu. K tomu ESLP dodal: „Bude zejména jednodušší pro domácí soudy odkazovat na částky přiznávané na vnitrostátní úrovni u jiných typů škod – například škody na zdraví, škody vztahující se ke smrti příbuzného či škody v případech pomluvy – a spolehnout se na své nejnítější přesvědčení, i když to bude mít za následek přičtení částek nižších než těch, které jsou stanoveny [ESLP] v obdobných případech.“ Podle Nejvyššího soudu je nutno tuto úvahu ESLP interpretovat tak, že ve vnitrostátním prostředí může být vytvořen a aplikován vlastní model, podle něhož se dospěje k vyjádření celkové částky přiměřeného zadostiučinění, a to například na základě zkušeností z řízení o náhradě jiných typů škod, zásadně ale nelze vycházet z nějaké absolutní částky či absolutně daného limitu a je nutno přihlédnout k okolnostem konkrétního, individuálního případu, jakož i k judikatuře ESLP. Z části VI Stanoviska přitom vyplývá, že podle rozsudku ve věci Apicella proti Itálii (odst. 78 a 95) bližší analýza mnoha rozhodnutí (...) umožnila dovodit jasný model, podle něhož ESLP postupuje při výpočtu přiměřeného zadostiučinění, přičemž částky v těchto případech přisouzené se liší jen podle specifických skutečností každého případu. Z jednotlivých rozhodnutí ESLP lze tedy vyabstrahovat některé obecné principy a zobecnění, jak v konkrétním případě postupovat. Z rozhodnutí ve věci Apicella proti Itálii je možné též dovodit, že ESLP považuje za přiměřené, pokud je vnitrostátním orgánem přiznáno poškozenému asi 45 % částky, kterou by přiznal sám. V době přijetí stanoviska se přitom částky přiznávané stěžovatelům v rozsudcích proti České republice z titulu morální újmy způsobené porušením práva na projednání věci v přiměřené lhůtě pohybovaly řádově v tisících EUR s průměrem okolo 5 000 EUR. Nejvyšší soud tak ve Stanovisku dospěl k závěru, že pro poměry České republiky je přiměřené, jestliže se základní částka, z níž se při určování výše přiměřeného zadostiučinění vychází, bude pohybovat v rozmezí mezi 15 000 Kč až 20 000 Kč (cca 600 až 800 EUR) za jeden rok řízení, tj. 1 250 Kč až 1 667 Kč (cca 50 až 67 EUR) za jeden měsíc řízení. Takto stanovená základní částka byla přitom obecně nastavena výrazně výše než 45 % toho, co za porušení předmětného práva přiznával ve věcech proti České republice ESLP (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. [30 Cdo 384/2012](#), nebo rozsudek ve věci Apicella proti Itálii, odst. 72).

67. Vzhledem k námitkám dovolatele, který se domáhá navýšení základní částky zadostiučinění za jeden rok trvání průtažného řízení, provedl Nejvyšší soud v první řadě analýzu rozhodovací činnosti ESLP stran nároků na náhradu nemajetkové újmy v důsledku porušení práva na přiměřenou délku řízení, a to za posledních 5 let. Samozřejmě, jak bylo již shora

s odkazem na judikaturu ESLP uvedeno, částky v těchto případech присouzené se liší podle specifických skutečností každého případu

68. V rozsudku ze dne 27. 6. 2019, Cosmoc Maritime Trading and Shipping Agency proti Ukrajině, stížnost č. [53427/09](#), rozhodoval ESLP o přiměřeném zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení zahájeného v roce 2003, které minimálně do poloviny roku 2018 stále probíhalo. V době rozhodnutí soudu tedy trvalo zhruba 15 let. V návaznosti na konstatované porušení přiznal ESLP zadostiučinění ve výši 10 000 EUR, tj. přibližně 250 000 Kč, tedy cca 16 700 Kč za jeden rok trvání řízení.

69. Řízení posuzované ESLP ve věci Galea a Pavia proti Maltě, rozsudek ze dne 11. 2. 2020, stížnost č. [77209/16 a 77225/16](#), trvalo více než 17 let napříč dvěma soudními instancemi. V rámci posouzení ESLP konstatoval porušení práva stěžovatelů a přiznal zadostiučinění ve výši 17 000 EUR, tj. přibližně 212 500 Kč pro každého stěžovatele, tedy cca 12 500 Kč za jeden rok trvání řízení.

č. 4

70. Ve věci řešené rozsudkem ze dne 30. 7. 2020, Glavinić a Marković proti Chorvatsku, stížnost č. [11388/15 a 25605/15](#), trvalo v případě stěžovatelky Glavinić řízení 12 let a 2 měsíce v jediné instanci. Takovou délku řízení označil ESLP za *a priori* nepřiměřenou, konstatoval porušení práva stěžovatelky a přiznal jí zadostiučinění ve výši 3 900 EUR, tj. přibližně 97 500 Kč, tedy cca 8 125 Kč za jeden rok trvání řízení. Při posuzování stížnosti stěžovatele Markoviće řízení do doby rozhodnutí soudu probíhalo již téměř 8 let, proto ESLP shledal porušení práva stěžovatele na rozhodnutí věci v přiměřené době a přiznal mu zadostiučinění ve výši 4 000 EUR, tj. přibližně 100 000 Kč, tedy cca 12 500 Kč za jeden rok trvání řízení.

71. V rozsudku ze dne 30. 7. 2020, Kirinčić a ostatní proti Chorvatsku, stížnost č. [31386/17](#), ESLP konstatoval, že délka řízení 15 let a 5 měsíců napříč třemi soudními instancemi je *a priori* nepřiměřená, a přiznal zadostiučinění ve výši 9 000 EUR každému ze stěžovatelů, tj. přibližně 225 000 Kč, tedy cca 14 500 Kč za jeden rok trvání řízení.

72. V rozsudku ze dne 1. 7. 2021, Nechay proti Ukrajině, stížnost č. [15360/10](#), trvalo řízení 12,5 roku. ESLP v návaznosti na shledaná porušení práv stěžovatele přiznal zadostiučinění ve výši 5 500 EUR, tj. přibližně 137 500 Kč, tedy cca 11 000 Kč za jeden rok trvání řízení.

73. V rozsudku ze dne 5. 4. 2022, Călin proti Rumunsku, stížnost č. [54491/14](#), posuzoval ESLP řízení trvající 10 let a 10 měsíců a v návaznosti na shledané porušení práva stěžovatelky jí přiznal zadostiučinění ve výši 15 000 EUR, tj. přibližně 375 000 Kč, tedy cca 34 700 Kč za jeden rok trvání řízení.

74. Řízení v délce 10 let a 8 měsíců odškodnil ESLP v rozsudku ze dne 5. 5. 2022, Mesić proti Chorvatsku, stížnost č. [19362/18](#), zadostiučiněním ve výši 2 000 EUR, tj. přibližně 50 000 Kč, tedy cca 4 600 Kč za jeden rok trvání řízení.

75. V rozsudku ze dne 24. 10. 2023, Altius Insurance Ltd proti Kypru, stížnost č. [41151/20](#), trvalo posuzované řízení více než 13 let a 6 měsíců. ESLP uzavřel, že v případě neexistence účinného vnitrostátního prostředku nápravy by stěžovatelce přiznal 16 600 EUR. Podotkl nicméně, že jí bylo přiznáno 5 000 EUR na vnitrostátní úrovni, proto stanovil zadostiučinění ve výši 11 600 EUR, tj. přibližně 415 000 Kč, tedy cca 30 740 Kč za jeden rok trvání řízení.

76. Rozsudkem ze dne 13. 2. 2024, Jann-Zwicker a Jann proti Švýcarsku, stížnost č. [4976/20](#), posuzovaná délka řízení činila téměř 10 let a 4 měsíce ve třech soudních instancích. ESLP v tomto případě shledal porušení práv stěžovatelů a oběma přiznal zadostiučinění v celkové výši 20 800 EUR, tj. přibližně 260 000 Kč pro jednoho stěžovatele, tedy cca 25 500 Kč za jeden rok trvání řízení.

77. K uvedenému Nejvyšší soud opakuje, že žalobci v této věci se dostalo náhrady v celkové výši 369 917 Kč, tj. přibližně 21 760 Kč za jeden rok trvání řízení o celkové délce 17 let a 1 měsíc.

78. Z výše popsané rozhodovací praxe vyplývá, že ESLP ani v době po přijetí Stanoviska dovolacím soudem nepřistoupil k valorizaci částek přiměřeného zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení, a to ani vzhledem k ekonomické situaci. Výše popsané závěry obsažené ve Stanovisku tak jsou i nadále pro poměry České republiky aktuální, přičemž je to rozhodovací činnost ESLP, která je pro nastavení výše odškodnění za porušení základních práv zaručených Úmluvou určující. Nadále platí, že částky přiznávané soudy v České republice za porušení práva na přiměřenou délku řízení lehce splňují kritéria stanovená judikaturou ESLP zejména v rozhodnutí ve věci Apicella proti Itálii, a rozhodně nelze uzavřít, že by nesplňovaly ani minimální standard, který z hlediska odškodňování judikatura ESLP i nadále představuje. Změny v cenové úrovni v České republice na daný závěr nemají žádný vliv.

79. Nadto je zřejmé, že v době přijetí Stanoviska, kdy ještě nebyla rozvinuta judikatura k odpovědnosti státu za nemajetkovou újmu vzniklou z jiných důvodů, zejména z důvodu nezákonného omezení osobní svobody, nebo z důvodu trestního stíhání, které neskončilo odsouzením, nastavil Nejvyšší soud základní rozpětí pro odškodnění jednoho roku trvání průtažného řízení velmi štedře (tj. nad rámec shora uvedených 45 % z částky, kterou by přiznal ESLP). V průběhu času tak dochází k tomu, že se nastavení hladiny odškodnění mezi uvedenými typy újem, z nichž újma způsobená omezením svobody a trestním stíháním bývá typově závažnější než újma způsobená nepřiměřenou délkou řízení, teprve postupně vyrovnávají. I to je důvod, proč Nejvyšší soud není připraven základní rozpětí pro odškodnění porušení práva na přiměřenou délku řízení v tuto chvíli měnit.

80. Tento postoj dovolacího soudu je ve shodě i s aktuální judikaturou Ústavního soudu, jak patrně např. z bodů 44 a 45 odůvodnění nálezu Ústavního soudu ze dne 17. 8. 2021, sp. zn. [III. ÚS 1303/21](#), nebo z usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 4. 2022, sp. zn. [IV. ÚS 723/22](#), ze dne 30. 8. 2022, sp. zn. [I. ÚS 2064/22](#), ze dne 8. 8. 2023, sp. zn. [IV. ÚS 1204/23](#), a ze dne 15. 11. 2023, sp. zn. [IV. ÚS 2459/23](#). Z této recentní judikatury je totiž patrné, že klíčovou podmínkou, kterou musí přiznané odškodnění splňovat, je jeho přiměřenost, jež bude náležitě odrážet individuální okolnosti řešeného případu a k níž soud může v případě potřeby dospět i volbou jiné základní částky zadostiučinění, než jaká by odpovídala ve Stanovisku uvedenému finančnímu rozpětí. Bez ohledu na základní částky zadostiučinění stanovené postupem uvedeným ve Stanovisku je tak třeba zdůraznit princip, že tyto částky jsou jen orientační a nebrání soudu, aby je navýšil, pokud to považuje za nezbytné s ohledem na potřebu spravedlivého rozhodnutí ve věci (k tomu též srov. nález Ústavního soudu ze dne 9. 12. 2010, sp. zn. [III. ÚS 1320/10](#), část V., čtvrtý odst.).

81. Nejvyšší soud na základě výše uvedeného shrnuje, že důvody pro případné navýšení částek zadostiučinění nad rámec daný Stanoviskem je nutno hledat jednak ve srovnání s aktuální

judikaturou ESLP, aby částky přiznávané českými soudy nepřestaly naplňovat minimální standard ochrany práv vyplývající z Úmluvy a judikatury ESLP, jednak ve srovnání s částkami zadostiučinění přiznávanými českými soudy na náhradu jiných nemajetkových újem, nesvědčily i bez toho pro navýšení zadostiučinění, a to i základní částky za jeden rok řízení, potřeba spravedlivého rozhodnutí ve věci daná konkrétními okolnostmi případu, zvláště pokud se tyto zjevně vymykají obvykle posuzovaným skutečnostem.

82. Pokud tedy odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně neshledal důvod pro navýšování základní částky zadostiučinění pouze z důvodu růstu životní úrovně ve společnosti, je jeho právní posouzení věci správné.

83. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

č. 4

84. K námitkám dovolatele, že měl být odvolacím soudem vyzván k doplnění tvrzení a důkazních návrhů podle § 118a odst. 1, 3 ve spojení s § 205a písm. d) o. s. ř. ohledně jeho vědomosti o posuzovaném řízení (pro určení počátku řízení) a jeho majetkových poměrů, pokud se odvolací soud domníval, že rozhodující pro posouzení kritéria významu předmětu řízení pro poškozeného není sporná (vymáhaná) částka, nýbrž rozsah poškozeného majetku, je třeba uvést, že poučení účastníků řízení podle § 118a odst. 2 o. s. ř. přichází v úvahu jen tehdy, jestliže je pro uplatnění odlišného právního názoru (odvolacího) soudu zapotřebí dát účastníkům prostor k doplnění skutkového vylíčení tak, aby o věci mohlo být rozhodnuto. Soud účastníky řízení poučí, jestliže jimi uvedená tvrzení a navržené (případně nenavržené, ale již provedené) důkazy nepostačují k tomu, aby byl objasněn skutkový stav věci; postačují-li v řízení uskutečněná tvrzení a navržené (či nenavržené, ale již provedené) důkazy pro objasnění skutkové stránky věci i při případném jiném právním názoru soudu, není třeba k poučení přistupovat (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2003, sp. zn. [21 Cdo 121/2003](#), či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 4. 2016, sp. zn. [33 Cdo 4513/2015](#)). Poučení ve smyslu § 118a odst. 2 o. s. ř. tak nebylo namístě za situace, kdy z obsahu spisu nevyplývá, že by žalobce tvrdil, že se o posuzovaném řízení dozvěděl dříve. Stejně tak není ze spisu zřejmé tvrzení ohledně majetkových poměrů žalobce ve vztahu k posouzení kritéria významu řízení pro poškozeného.

85. Jelikož je rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu výroku I, v jakém byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ohledně zamítnutí žaloby co do částky 419 239 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 15 % ročně z částky 419 239 Kč od 11. 8. 2023 do zaplacení, správné, a dovolání žalobce tak není důvodné, postupoval dovolací soud podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. a dovolání v tomto rozsahu zamítl, přičemž ve zbývajícím rozsahu, v jakém byl odvolacím soudem potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I, jímž byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobci částku 19 750 Kč s tam specifikovaným příslušenstvím, je jako nepřípustné podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

Č. 5

Navrhovatel předběžného opatření skládá vždy jen jednu jistotu bez ohledu na to, kolik v návrhu na předběžné opatření učinil samostatných návrhů na uložení povinnosti.

Předběžné opatření, Jistota

§ 75 písm. b) o. s. ř.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 6. 2023, sp. zn. [6 Cmo 122/2023](#), ECLI:CZ:VSPH:2023:6.CMO.122.2023.1

Č. 5

Vrchní soud v Praze změnil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 5. 2023, sp. zn. 2 Nc 1273/2023, tak, že se návrh na nařízení předběžného opatření neodmítá.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Návrhem doručeným soudem prvního stupně dne 28. 4. 2023 domáhá se navrhovatel nařízení předběžného opatření, kterým by soud

- a. uložil účastníci 1) zdržet se jakéhokoli právního či faktického jednání jednatele účastníka 2),
- b. zakázal účastníci 1) jakkoli nakládat s jakýmkoli majetkem účastníka 2), zejména s jejími bankovními účty specifikovaných čísel u společnosti SATCHEL se sídlem v Litvě, UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. a Raiffeisenbank a.s.,
- c. zakázal účastníci 1) zcizit nebo jakkoli zatížit podíl v účastníkovi 2),
- d. uložil účastníkovi 4) neprovádět žádný zápis změny údajů na návrh účastnice 1) ve prospěch účastníka 2)
- e. a navrhovateli uložil podat do jednoho měsíce žalobu o neplatnost smlouvy o převodu podílu navrhovatele v účastníkovi 2) na účastnici 1) ze dne 9. 3. 2023 a o neplatnost rozhodnutí o jmenování účastnice 1) jednatelkou účastníka 2) ze stejného data.

2. Soud prvního stupně napadeným usnesením návrh na nařízení předběžného opatření odmítl (výrok I), vrátil navrhovateli složenou jistotu ve výši 50 000 Kč (výrok II) a rozhodl o nákladech řízení (výrok III). Byl toho názoru, že je-li v rámci jediného návrhu na nařízení předběžného opatření formulováno více samostatných návrhů, podléhá povinnosti složit jistotu každý z nich. Pokud by totiž navrhovatel podal více samostatných návrhů na nařízení předběžného opatření, musel by složit jistotu za každý z nich. Kumulací více návrhů do jednoho

podání tak dochází k obcházení smyslu právní úpravy jistoty (usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2015, sp. zn. [II. ÚS 3242/13](#)). V projednávané věci se navrhovatel domáhal, aby dvěma subjektům bylo uloženo více povinností, složil však pouze jednu jistotu ve výši 50 000 Kč. Taková jistota podle soudu prvního stupně nedostačuje.

II.

Odvolání a vyjádření k němu

3. Proti tomuto usnesení podal navrhovatel odvolání, ve kterém zdůraznil, že v soudem prvního stupně citovaném usnesení Ústavní soud pouze neshledal, že by požadavek na složení jistoty ke každému z kumulovaných návrhů byl v extrémním rozporu s principy spravedlnosti, čili jej označil za nespravedlivý, avšak nikoli extrémně. Vedle toho soud prvního stupně nedal navrhovateli žádný návod, jakou jistinu má zaplatit - za každý výrok, subjekt, bankovní účet. Jedinou „odpůrkyní“, které může vzniknout škoda, je účastnice 1), ostatní škoda vzniknout nemůže. Jestliže měl soud prvního stupně za to, že jistota nedostačuje k úhradě hrozící škody, měl navrhovatele vyzvat k jejímu doplnění. Upozornil na usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 6. 2021, sp. zn. [II. ÚS 1361/21](#), ve kterém bylo nařízeno předběžné opatření vůči více subjektům, přestože navrhovatel složil jen jedinou jistotu. I v tomto případě Ústavní soud konstatoval, že výklad odvolacího soudu nevykazuje ústavněprávní deficit. Odkázal i na komentářovou literaturu, podle které je výše jistoty nezávislá na předmětu sporu a jeho hodnotě. Cílem navrhovaného předběžného opatření je zamezit škodám, které by vznikly dalším nakládáním s podílem v účastníkovi 2) a s jeho majetkem ze strany účastnice 1), která podíl nabyla neoprávněně a nestala se ani jednatelkou účastníka 2). Riziko vzniku škody tak není závislé na počtu jednotlivých návrhů.

III.

Důvodnost odvolání

4. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací po zjištění, že odvolání bylo podáno včas osobou k tomu oprávněnou, přezkoumal napadené usnesení a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.

5. Podle § 75b o. s. ř. k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla předběžným opatřením, je navrhovatel povinen složit nejpozději ve stejný den, kdy podal u soudu návrh na nařízení předběžného opatření, jistotu ve výši 10 000 Kč a ve věcech týkajících se vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti ve výši 50 000 Kč. Dospěje-li předseda senátu k závěru, že složená jistota zjevně nepostačuje k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla předběžným opatřením, anebo že jde o opětovný návrh na nařízení předběžného opatření, který ve věci týchž účastníků požaduje z obdobných důvodů stejnou nebo obdobnou zatímní úpravu poměrů, vyzve navrhovatele bezodkladně, aby do 3 dnů složil doplatek jistoty ve výši, kterou stanoví s přihlédnutím k okolnostem případu. Podalo-li návrh na předběžné opatření více navrhovatelů, jsou povinni jistotu a doplatek jistoty složit společně a nerozdílně.

6. Komentářová literatura se shoduje v tom, že (s výjimkou dělení na věci vztahů mezi podnikateli týkající se jejich podnikatelské činnosti a věci ostatní) není výše jistoty, kterou má navrhovatel složit, závislá na předmětu sporu ani jeho hodnotě. Stejně tak více navrhovatelů je povinno složit jednu jistotu bez ohledu na to, zda je vztah mezi nimi společenstvím

nerozlučným či samostatným (§ 91 o. s. ř. - srov. Levý in: Svoboda, Smolík a kol. Občanský soudní řád. Komentář. Praha: C. H. Beck 2021, k § 75b marg. č. 1,2, nebo Bureš, Drápal a kol. Občanský soudní řád. Komentář. Praha: C. H. Beck 2009, k § 75b marg. č. 1).

7. Ústavní soud usnesením ze dne 25. 6. 2015, sp. zn. [II. ÚS 3242/13](#), shledal ústavně konformními závěry Krajského soudu v Brně, pobočky ve Zlíně, podle kterého, domáhali-li se navrhovatelé jedním návrhem na vydání předběžného opatření tří různých plnění (zdržet se zásahů do svých pozemků, uvést je do původního stavu a snášet jejich užívání), odpovídala každému z těchto návrhů povinnost složit jistotu v zákonné výši. Kumulací návrhů by jinak docházelo k obcházení smyslu úpravy jistoty, kterým je zajištění nároku na náhradu škody, která může ostatním účastníkům odlišným od navrhovatele vzniknout a také zabránění nadužívání institutu předběžných opatření. Naproti tomu ovšem Ústavní soud usnesením ze dne 24. 6. 2021, sp. zn. [II. ÚS 1361/21](#), odmítl ústavní stížnost stěžovatelky, již bylo předběžným opatřením uloženo ukládat úplatu za užívání nemovitostí do soudní úschovy a zdržet se jakéhokoli použití prostředků získaných za užívání stejných nemovitostí od třetí osoby. Skutečnost, že návrhu na nařízení takového předběžného opatření soudy vyhověly po složení jediné jistiny, neshledal Ústavní soud rozpornou s ústavním pořádkem.

č. 5

8. Z judikatury Ústavního soudu tak lze jediné dovodit, že v rozporu s ústavním pořádkem není ani výklad, podle kterého se v případě kumulace více návrhů v jednom návrhu na vydání předběžného opatření skládá jen jedna jistota, ani výklad, podle kterého je třeba složit za každý samostatný návrh jednu jistotu. Precedenčně závazné podle čl. 89 odst. 2 Ústavy jsou ostatně jen nálezy Ústavního soudu, nikoli jeho usnesení (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. [IV. ÚS 301/05](#)).

9. Odvolací soud považuje za správný ten výklad, podle kterého se za jeden návrh na nařízení předběžného opatření skládá jen jedna jistota, bez ohledu na to, zda se v návrhu navrhuje uložení většího počtu povinností. K tomu odvolací soud vedou následující důvody. I podle odvolacího soudu je účel jistoty dvojí - jednak má zjednodušit ostatním účastníkům řízení domoci se náhrady škody, která jim může vzniknout v souvislosti s tím, že soud o návrhu na nařízení předběžného opatření rozhoduje pouze na základě osvědčení rozhodujících skutečností a zásadně bez slyšení ostatních stran sporu, jednak má omezit zneužívání institutu předběžného opatření k účelům, k nimž není určen. Zároveň však nelze pominout účel samotného institutu předběžného opatření, tj. zatímní úpravu poměrů účastníků, případně zajištění výkonu očekávaného rozhodnutí ve věci samé v případech, kdy hrozí, že by rozhodnutí ve věci samé po řádném řízení přišlo pozdě. Právní úprava předběžných opatření je proto podřízena požadavku bezodkladnosti rozhodnutí. Proto se navrhovatel nevyzývá k opravě návrhu (§ 75a o. s. ř.), rozhoduje se bez slyšení účastníků a na základě pouhého osvědčení rozhodujících skutečností (§ 75c odst. 1 až 3 o. s. ř.), a proto také musí navrhovatel složit jistotu ve stejný den, kdy u soudu podal návrh. Má-li být tedy ochrana ve formě předběžného opatření účinná, musí mít navrhovatel přiměřenou jistotu, že jeho návrh bude soudem přijat a bude o něm rozhodnuto. Tuto jistotu bude mít tehdy, jestliže k věcnému projednání jeho návrhu bude stačit, že složí jednu jistotu. Úvahy o tom, kolik samostatných návrhů navrhovatel v jednom podání učinil, by vedly pouze k nejistotě navrhovatelů, jak vysokou částku mají u soudu složit.

10. Tomuto výkladu ostatně nasvědčuje i poslední věta § 75b odst. 1 o. s. ř. Jestliže více navrhovatelů, a to i samostatných společníků, skládá jen jednu jistotu, přestože by návrh (jsou-li samostatnými společníky) mohli podat každý samostatně, pak nedává logiku, aby jeden navrhovatel za více společně uplatněných návrhů skládal jistot více. Má-li soud za to, že složená jistota neodpovídá výši hrozící škody, nebo že jde o opakovaný obstrukční návrh, má postupovat podle § 75b odst. 1 věty druhé o. s. ř. a vyzvat navrhovatele k doplacení jistoty ve výši, která bude přiměřená jak povaze sporu, tak i rozsahu povinností, které mají být předběžným opatřením uloženy. Tento zákonný postup tak zajistí naplnění obou účelů jistoty, tj. ochrany ostatních účastníků před hrozící škodou i omezení zneužití návrhů na předběžné opatření, navíc postupem pro účastníky srozumitelným.

11. Odvolání by ostatně bylo důvodné i z jiného důvodu. Jistina ve výši 50 000 Kč dopadá pouze na předběžná opatření týkající se vztahů mezi podnikateli, které vyplývají z jejich podnikatelské činnosti. Z navrhovatelem tvrzených skutečností se přitom nepodává, že by podnikatelem ve smyslu § 420 a § 421 občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. byl kdokoli jiný než účastník 2). Samotná skutečnost, že je někdo společníkem společnosti s ručením omezeným, z něj ještě nečiní podnikatele (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2013, sp. zn. [29 Cdo 1285/2013](#)). I kdyby tak měl navrhovatel složit jistinu za 4 samostatné návrhy, složil ji ve výši 50 000 Kč, tedy by ještě o 10 000 Kč přeplatil.

12. Návrh na vydání předběžného opatření proto neměl být odmítnut podle 75b odst. 2 o. s. ř. pro nesložení jistoty.

13. Za situace, kdy návrh na nařízení předběžného opatření obsahuje náležitosti stanovené § 75 odst. 2 o. s. ř. a je určitý i srozumitelný, odvolací soud napadené usnesení podle § 220 odst. 1 *per analogiam* (srov. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod [R 17/2014](#) Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) změnil tak, že se návrh na nařízení předběžného opatření neodmítá. Na soudu prvního stupně nyní bude, aby o návrhu věcně rozhodl.